

הוכן מתוכנת תורת אמת, מותר להפיץ בכפוף לתנאי רשיון - [CC BY-NC-SA 2.5](#) אסור בשימוש מסחרי

וספרי ויקיטקסט תחת רשיון GNU Free Doc. License בס"ד - כל הזכויות שמורות (c) ל ר' פנחס ראובן שליט"א ולויקטקסט על פ' הרמב"ם

משנה מסכת מנחות (מ)

[פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#) • [פרק ו](#) • [פרק ז](#) • [פרק ח](#) • [פרק ט](#) • [פרק י](#) • [פרק יא](#) • [פרק יב](#) • [פרק יג](#)

פרק א

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#)

פרק ב

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#)

פרק ג

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

פרק ד

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#)

פרק ה

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#) [משנה ט](#)

פרק ו

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

פרק ז

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

פרק ח

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

פרק ט

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#) [משנה ט](#)

פרק י

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#) [משנה ט](#)

פרק יא

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#) [משנה ט](#)

פרק יב

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#)

פרק יג

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה יא](#)

פרק א

פרק א - משנה א

כָּל הַמִּנְחוֹת שֶׁנִּקְמְצוּ {א} שְׁלֵא לְשִׁמּוֹ, כְּשֵׁרוֹת,

אֵלָא שְׁלֵא עָלוּ לְבַעְלִים מְשׁוּם חוּבָה, חוּץ
מִמְנַחַת חוּטָא, וּמְנַחַת קְנָאוֹת. מְנַחַת חוּטָא
וּמְנַחַת קְנָאוֹת שְׁקִמְצוֹן שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן, נָתַן בְּכָלִי,
וְהִלְדָּ, וְהִקְטִיר {ה} שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן, אוֹ לְשִׁמּוֹן וְשְׁלֵא
לְשִׁמּוֹן, אוֹ שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן וְלְשִׁמּוֹן, פְּסוּלוֹת. כִּי־צַד
לְשִׁמּוֹן וְשְׁלֵא לְשִׁמּוֹן, לְשִׁם מְנַחַת חוּטָא וְלְשִׁם
מְנַחַת נְדָבָה, אוֹ שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן וְלְשִׁמּוֹן, לְשִׁם
מְנַחַת נְדָבָה וְלְשִׁם מְנַחַת חוּטָא :

ר"ע מברטנורה **כָּל הַמְּנַחֹת שֶׁנִּקְמְצוּ שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן.** כְּגוֹן שֶׁהִתְנַדַּב מְנַחַת
מְרַחֶשֶׁת וְהִבְיָאָהּ, וּקְמָצָהּ הִכְהִן לְשִׁם מַחֲבֵת {ב} : **כְּשֵׁרוֹת.** וּמִקְטִיר
הַקְּמָץ וְשִׁירֵיהָ נֶאֱכָלִים. שְׁקִמְצוֹת הַמְּנַחָה בְּמִקּוֹם שְׁחִיטַת הַקֶּרְבָּן
עוֹמְדָת, וְכֵשֶׁם שֶׁכָּל הַזְּבָחִים שֶׁנִּשְׁחָטוּ שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן כְּשֵׁרִים כְּדִילְפִינָן
מִקְרָא בְּרִישׁ מִסְכַּת זְבָחִים, הִכִּי נִמְי כָּל הַמְּנַחֹת שֶׁנִּקְמְצוּ שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן
כְּשֵׁרוֹת : **אֵלָא שְׁלֵא עָלוּ לְבַעְלִים לְשִׁם חוּבָה.** הִוָּה מְצִי לְמִתְנִי וְלֹא עָלוּ
לְבַעְלִים לְשִׁם חוּבָה, וְהָא דִּקְתַּנִּי אֵלָא דְמִשְׁמַע דְּכָל דִּינָם כְּמְנַחֹת כְּשֵׁרוֹת
אֵלָא דְּבַר זֶה, לְאִשְׁמְעִינָן דְּאִסוּר לְשִׁנוּיֵי בָּהּ שְׁנוּי אַחֵר, שְׁאִם עֵבֶר וּקְמָצָה
שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן אִסוּר לְתַתּוֹת הַקְּמָץ בְּכָלִי שְׁרַת שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן {ג} : **שְׁלֵא עָלוּ
לְבַעְלִים לְשִׁם חוּבָתוֹ.** וְלֹא יֵצֵא יְדֵי נְדָרוֹ וְצָרִיד לְהִבְיָא מְנַחָה אַחֲרַת לְשִׁם
מְרַחֶשֶׁת : **חוּץ מִמְנַחַת חוּטָא.** כְּגוֹן מְנַחָה הַבְּאָה עַל טְמֵאת מִקְדָּשׁ
וְקִדְשֵׁי, אִם לֹא תִשְׁיֵג יָדוֹ לְשִׁתֵּי תוֹרִים : **וּמְנַחַת קְנָאוֹת.** שֶׁל סוּטָה. שְׁאִם
קְמָצוֹן שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן, כְּגוֹן לְשִׁם נְדָבָה, אוֹ נָתַן בְּכָלִי שְׁרַת אֶת הַקְּמָץ שְׁלֵא
לְשִׁמּוֹן, אוֹ הִלְדָּ אוֹ הַקְּטִיר שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן, אוֹ חֲשַׁב בְּאַחַת מִן הָעֲבוֹדוֹת הַלְלוֹ
הִרְיָנִי עוֹבֵד לְשִׁמּוֹן וְשְׁלֵא לְשִׁמּוֹן. אֵלּוּ מְנַחֹת פְּסוּלוֹת וְאִין שְׁיִרְיָהוֹן
נֶאֱכָלִים. וְטַעֲמָא הוּי מְשׁוּם דְּמְנַחַת חוּטָא חֲטָאת קְרִיָּה רַחֲמָנָא.
וּבְחֲטָאת כְּתִיב וְשַׁחַט אֶתְּהָ לְחֲטָאת, וְלָקַח מִדָּם הַחֲטָאת, שְׁתֵּהָ
שְׁחִיטָה וְלָקִיחָה דְּהִינּוּ קִבְּלַת הַדָּם לְשִׁם חֲטָאת. וּמְנַחַת קְנָאוֹת הוּאִיל
וְכְתִיב בָּהּ עוֹן דְּכְתִיב מְנַחַת זְכָרוֹן מִזְכָּרַת עוֹן, כְּחֲטָאת שׁוֹיָוִה רַבָּנָן.
וּמְנַחַת הָעֶמֶר, אִף עַל גַּב דְּלָאוּ מְנַחַת חוּטָא הִיא וְלָאוּ מְנַחַת קְנָאוֹת הִיא,
קְמָצָה שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן פְּסוּלָה מִהַקְּטִיר, וְאִין שְׁיִרְיָה נֶאֱכָלִים, הוּאִיל וּבְאָה
לְהַתִּיר הַחֲדָשׁ וְלֹא הַתִּירָה {ד}. וְכָל הַמְּנַחֹת שֶׁנִּקְמְצוּ שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן כְּשֵׁרוֹת
דְּתַנּוּ בְּמִתְנִיתוֹן, דְּוָקָא בְּמְנַחֹת שְׁאִין לָהֶם זְמַן קְבוּעַ אִירִי, וְלֹא בְּמְנַחַת
הָעֶמֶר שְׁקִבַּע לָהּ זְמַן : **אוֹ שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן וְלְשִׁמּוֹן.** דְּלֹא תִימָא לְשִׁמּוֹן וְשְׁלֵא
לְשִׁמּוֹן הוּא דְּפְסוּלָה, דְּתַפּוּס לְשׁוֹן אַחֲרוֹן, אֲבָל שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן וְלְשִׁמּוֹן
כְּשֵׁרוֹת, קָא מִשְׁמַע לֹן : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {א} שְׁנֵקֶמְצוּ. עֲבוּדָה קִמִּיתָא נְקֻט. וְהוּא הִדִּין נְתִינָה בְּכָלִי וְהוֹלְכָה וְהִקְטֶרָה, כְּדִקְתָּנִי סִיפָא. תּוֹסְפּוֹת: {ב} דְּהִינּוּ שְׁנוּי קִדְשׁ כְּדִמְפָרְשׁ בְּסִיפָא לְשֵׁם מְנַחַת חוּטָא כּוּי. וְהוּא הִדִּין שְׁנוּי בְּעֵלִים. תּוֹסְפּוֹת: {ג} גְּמָרָא. אִי בְּעִית אִימָא סְבָרָא, מְשׁוּם דְּמִשְׁנֵי בְּהַ כָּל הֵי לְשֵׁנֵי וְלִיזִיל. אִי בְּעִית אִימָא קָרָא כּוּי. וְעֵין פְּרוּשׁ הַר"ב בְּרִישׁ זְבָחִים: {ד} וּלְפִי זֶה הוּא הִדִּין אֲשֶׁם נָזִיר וּמְצָרַע דְּבָאוּ לְהַכְשִׁיר וְלֹא הַכְשִׁירוּ. אֲבָל כָּל זֶה אֵיתוּבֵי נְמִי בְּגְמָרָא, וְלִהְיֵי נְמִי לֹא כְּתָבֵם הַר"ב בְּרִישׁ זְבָחִים. וְכֵן הַרְמְב"ם בְּחַבּוּרוֹ חֲזַר בּוֹ וְלֹא פָּסַל לְעָמֵר שְׁלֵא לְשָׁמוּ: {ה} וְהִקְטִיר. בְּמָקוֹם זְרִיקָה: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כל המנחות שנקמצו שלא לשמן כשירות אלא שלא כו': נתן קמיצות המנחה תחת שחיטת הקרבנות וכבר הקדמנו בתחילת זבחים שכל הזבחים שנשחטו שלא לשמן כשרים חוץ מן החטאת ונאמר במנחת קנאות הוא מנחת זכרון מזכרת עון ולפי שזכר בה עון עשו אותה כמנחת חוטא וכבר ידעת מה שנאמר במנחת חוטא שקראה חטאת: וענין מה שנא' כשרים שיגמר אותם בכשרות כמו שנתבאר בזבחים: ומה שאמר כל המנחות ר"ל מנחות שאין קבוע להם זמן אבל עומר התנופה אם קמצו שלא לשמו פסול הואיל ובאת להתיר ולא הותרה ר"ל שאינו מותר לאכול החדש עד שיקריב אותו הקומץ שנא' ולחם וקלי וקרמל וגוי' אבל מנחות שאין קבוע להן זמן אם קמצן * [שלא לשמן] כשרים כגון שיקמוץ מחבת לשם מרחשת או מרחשת לשם מחבת והדומה לזה: ומה שאמר נתן בכלי רוצה לומר נתן הקומץ בכלי לפי שהוא צריך לתת אותו בכלי שרת וראיתי לזכור בכאן גוף הברייתא הנזכרת בגמ' בסדר הקרבת המנחה ומפני שהיא מבוארת ואינה צריכה פירוש וזה גוף מה שאמר בה סדר מנחות (האשם) ושמור העניינים האלו שכוללת אותם הברייתא הזאת: (רמב"ם)

פרק א - משנה ב

אחת מנחת חוטא {ו} ואחת כָּל הַמְּנָחוֹת שְׁקִמְצָן זָר, אוֹיֵן, טְבוּל יוֹם, מְחִסָּר בְּגָדִים, מְחִסָּר כְּפוּרִים, שְׁלֵא רְחוּץ יָדַיִם וְרִגְלַיִם, עָרֵל, טָמֵא, יוֹשֵׁב, עוֹמֵד עַל גְּבֵי כְּלָיִם, עַל גְּבֵי בְּהֵמָה, עַל גְּבֵי רִגְלֵי חֲבֵרוֹ, פָּסַל. קִמֵּץ בְּשִׂמְאֵל {ז}, פָּסַל.

בן בְּתִירָא אוֹמֵר, יַחְזִיר וַיַּחְזֵר וַיִּקְמָץ בְּיָמָיו.
קָמַץ וְעָלָה {ח} בְּיָדוֹ צָרוֹר {ט} אוֹ גְרָגִיר {י} מֶלֶח
אוֹ קָרֵט שֶׁל לְבוֹנָה, פָּסֵל, מִפְּנֵי שְׁאֲמָרוֹ, הַקָּמָץ
הַיֵּתֵר וְהַחֲסֵר, פָּסוּל. אֵיזָה הוּא הַיֵּתֵר, שֶׁקָּמְצוֹ
מִבְּרָץ. וְחֲסֵר, שֶׁקָּמְצוֹ בְּרֵאשֵׁי אֲצָבָעוֹתָיו {יב}.
כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה, פּוֹשֵׁט אֶת אֲצָבָעוֹתָיו עַל פֶּס
יָדוֹ:

ר"ע מברטנורה זר ואונן וטבול יום כו'. פלהו מפרשים בפרק ב' דזבחים.
ומוכחין להו מקראי דעבודתן פסולה: ערל. כהן שמתו אחיו מחמת
מילה: יושב. דבעינן לעמד לשרת: על גבי כלים כו'. דבעינן שלא יהיה
דבר חוצץ בינו ובין הרצפה: בן בתירא אומר יחזיר. הקמץ לתוך
המנחה: ויחזר ויקמץ בימיו. והוא הדין לכל הנד פסולים דחשיב
במתניתין סבירא ליה לבן בתירא שאם עבר אחד מהו וקמץ יחזיר
הקמץ למקומו ויחזר כהן כשר ויקמץ. ואין הלכה כבן בתירא: עלה
בידו צרוור. נמצא קמץ חסר מקום הצרוור או גרגיר מלח או קרט של
לבונה. דקדם קמיצה בורר כל הלבונה לצד אחד וקומץ ואחר כך מלקט
אותם ונותנה עם הקמץ ושורף הכל. ואם נזדמן בתוך הקמץ גרגיר מלח
או קרט של לבונה הרי הקמץ חסר כדי מקום הקרט: מברץ. מלא
וגדוש {יא}: שקמצו בראשי אצבעותיו. שלא פשטן על כל פס ידו: פושט
את אצבעותיו על פס ידו. מכניס צדי אצבעותיו בקמח ומכניס הקמח
לתוך ידו ומוחק באצבע קטנה שלא יצא הקמח חוץ לקמיצה ומוחק
בגודל שלא יצא הקמח חוץ לאצבע. וזה היה צריך לעשות במנחת
מחבת ומרחשת דמעשיהו אפויין {יג} ולאחר אפיתן פותתן וקומץ, ואי
אפשר לפתתן דקות כל כך שלא יהיו יוצאות חוץ לקמץ, הלכך מוחק
בגודל מלמעלה ובאצבע קטנה מלמטה. וזו היתה מעבודות קשות
שבמקדש, דבקשי גדול יכול להשוות שלא יהא לא חסר ולא יתר.
ורמב"ם כתב, שנדחו דברי האומר שזו עבודה קשה שבמקדש, והוא
מפרש וקומץ כדקמצי אינשי האמור בגמרא [דף י"א], דהינו שממלא פפו
ממנו כדרך שבני אדם ממלאים ידיהם ממה שלוקחים בידם. ואני
אומר שאין פרוש כדקמצי אינשי אלא שמכניס צדי אצבעותיו בקמח
ומכניס הקמח בצדי אצבעותיו לתוך ידו, אבל אינו נוטל קמח אלא
מלא שלש אצבעותיו על פס ידו ולא יותר, וכדי שלא יהיה מברץ
ומבצבץ ויוצא, מוחק מלמטה באצבע קטנה ומלמעלה בגודל. ולא נדחו
כלל דברי האומר שזו עבודה קשה מעבודות קשות שבמקדש, ושיטת
הגמרא כדברי. וכן פרשה כל רבותי: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ו} **אחת כו'.** ומשום דרבי שמעון אמר טעמא דלא בעי מנחת חוטא לבונה ושמן ששלא יהא קרבנו מהדר, סלקא דעתך אמינא כי קמצי לה פסולין נמי תתכשר, קא משמע לן. גמרא: {ז} **קמץ כו'.** בגמרא ילפינן לה מקרא: {ח} **ועלה.** ואם תאמר מאי איריא עליה אפלו נשאר בשירים נמי, דהוה מנחה חסרה. ויש לומר שאין רגילים לצמצם העשרון שלא יהיה בו מעט יותר. תוספות: {ט} **צרו כו'.** כל הני למה לי, צריכא, דאי תנא צרו משום דלאו פת הקרבה היא, אבל מלח דבת הקרבה היא [דלאחר שהיה הקמץ על המזבח הוא מולח] אימא תתכשר. ואי תנא מלח דלא אקבע בהדי מנחה מעקרא, שאינו מולח אלא הקמץ בלבד, אבל לבונה דאקבע בהדי מנחה מעקרא אימא תתכשר, קא משמע לן. גמרא: {י} **גרגיר כו'.** אין להביא ראה מזה שמשליך המלח על כל המנחה, שזה אינו כו'. אלא דומיא דצרו, רצונו לומר שאם נזדמן ונתערב עם הסלת שום דבר מזה ויעלה בידו. הרמב"ם: {יא} ושם אותו התוספת שמוסיפין בגדישה ברוצין. הרמב"ם. ובערוך פרש מלשון ריצה, שהוא יוצא ורץ לחוץ: {יב} **וחסר כו'.** אגב דמפרש יתר, מפרש חסר כיוצא בו, אף על גב דצרו כו' משום חסר הוא. תוספות: {יג} **גמרא.** והוא הדין מאפה תנור. והא דנקט קמח, משום דפותתו, שיך לקראו קמח. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אחת מנחת חוטא ואחת כל המנחות שקמצן זר כו': כיצד הוא עושה פושט את אצבעותיו על פס ידו כו': הפסולים האלו כולן כבר זכרנו אותן אחד באחד בפרק השני מזבחים תדרוש אותם באותו הפרק וכמו שאומר בן בתירא על מי שקמץ בשמאל כן הוא אומר בשאר פסולים שאם קמץ יחזיר הקומץ לתוך המנחה ויחזור הכשר ויקמוץ ומה שאמר עלה בידו גרגר מלח כאילו אמר צרו ר"ל שאם נזדמן ונתערב עם הסולת שום דבר מזה ויעלה בידו וכבר זכרנו לך בסדר הקמיצה שהוא בורר כל הלבונה לצד אחד וקומץ ואח"כ מלקט אותה ונותנה עם הקומץ ושורף הכל ואם נזדמן בכל הקומץ צרו או גרגר מלח או קורט לבונה יהא הקומץ חסר: והאמת בסדר הקמיצה והוא מה שלמדנו מן הגמי מה שאמר מלא קמצו כדקמצי אינשי מלא חפניו כדחפני אינשי ונדחה דבר האומר שהוא מן העבודות הקשות ושיש בה קושי ושמירה מעלייתא: ומבורץ גדוש ובירוף גדישת המדה ושם אותו התוספת שמוסיפין בגדישה בירוצין וראוי שתדע שאינו צריך להרים הכלי מעל הארץ ואח"כ יקמוץ אבל העיקר בידינו קומצין מכלי שעל גבי קרקע וכן מקדשין מנחה בכלי שעל גבי קרקע וכן העיקר בידינו קומץ שחלקו בשני כלים אינו קדוש וכן המנחה שקמצה בהיכל כשירה אבל אין זה מותר לכתחלה וכלי שרת מקדשין שלא מדעת ר"ל אע"פ שלא חשב בדעתו שהן הקדש כשהכניס שום דבר בהם יתקדש: (רמב"ם)

רְבָה שְׂמֵנָה, וְחִסָּר שְׂמֵנָה, חִסָּר לְבוֹנְתָהּ, פְּסוּלָהּ. הַקּוֹמֵץ {יב} אֶת הַמִּנְחָה לֶאֱכֹל שִׁירֵיהָ בַחוּץ, או כַּזֵּית מִשִּׁירֵיהָ בַחוּץ, לְהַקְטִיר קִמְצָה בַחוּץ, או כַּזֵּית מִקִּמְצָה בַחוּץ, או לְהַקְטִיר לְבוֹנְתָהּ בַחוּץ, פְּסוּל וְאִין בּו כָּרַת. לֶאֱכֹל שִׁירֵיהָ לְמַחֵר {יג}, או כַּזֵּית מִשִּׁירֵיהָ לְמַחֵר, לְהַקְטִיר קִמְצָה לְמַחֵר, או כַּזֵּית מִקִּמְצָה לְמַחֵר, או לְהַקְטִיר לְבוֹנְתָהּ לְמַחֵר, פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כָּרַת. זֶה הַכֹּל, כָּל הַקּוֹמֵץ, וְהַנּוֹתֵן בְּכָלִי, וְהַמְהִילָד, וְהַמְקַטִּיר, לֶאֱכֹל דָּבָר שֶׁדָּרְכּוֹ לֶאֱכֹל, וְלְהַקְטִיר דָּבָר שֶׁדָּרְכּוֹ לְהַקְטִיר, חוּץ לְמִקְוָמוֹ, פְּסוּל וְאִין בּו כָּרַת. חוּץ לְזִמְנוֹ, פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כָּרַת, וּבִלְבָד שֶׁיִּקְרַב הַמֵּתִיר כְּמִצּוֹתָיו. כִּי צַד קָרַב הַמֵּתִיר כְּמִצּוֹתָיו. קִמֵּץ בְּשִׁתִּיקָה וְנָתַן בְּכָלִי וְהִילָד וְהַקְטִיר חוּץ לְזִמְנוֹ, או שֶׁקִּמֵּץ חוּץ לְזִמְנוֹ וְנָתַן בְּכָלִי וְהִילָד וְהַקְטִיר בְּשִׁתִּיקָה, או שֶׁקִּמֵּץ וְנָתַן בְּכָלִי וְהִילָד וְהַקְטִיר חוּץ לְזִמְנוֹ, זֶה הוּא שֶׁקָּרַב הַמֵּתִיר כְּמִצּוֹתָיו :

ר"ע מברטנורה רְבָה שְׂמֵנָה. שֶׁשְּׁעוֹר הַשָּׂמֶן לֵג לְכָל עֶשְׂרוֹן. וְאִם רְבָה, שֶׁנָּתַן שְׁנֵי לֶגִין או יוֹתֵר לְעֶשְׂרוֹן דְּחִזּוּ לְשִׁתֵּי מִנְחוֹת, פְּסוּל {יד} : חִסָּר שְׂמֵנָה. פְּחוֹת מִלֵּג שָׂמֶן לְעֶשְׂרוֹן סֵלֶת : חִסָּר לְבוֹנְתָהּ. שֶׁלֹּא נָתַן בָּהּ אֶלָּא קֵרֶט אֶחָד שֶׁל לְבוֹנָה. אֲבָל אִם יֵשׁ בָּהּ שְׁנֵי קֵרֶטִין כְּשֶׁרָה, דְּכָתִיב (ויקרא ו) אֶת כָּל הַלְּבָנָה אֲשֶׁר עַל הַמִּנְחָה, כָּל, מִשְׁמַע אֶפְלוֹ קֵרֶט אֶחָד, דְּכָל מִשְׁמַע כָּל דֵּהוּא פְּדָכְתִּיב (מלכים ב ד) אִין לְשִׁפְחָתָד כָּל בְּבִית. אֵת, לְרִבּוֹת עוֹד קֵרֶט אֶחָד, הָרִי שְׁנַיִם. וְאֵלוֹ רְבָה לְבוֹנְתָהּ לֹא קִתְּנִי, דְּלֹא פְּסַל אֶלָּא כְּשֶׁרְבָה יוֹתֵר עַל שְׁנֵי קִמְצִים דָּאז רְבָה יוֹתֵר מִדָּאִי {טו} : לֶאֱכֹל שִׁירֵיהָ בַחוּץ. חוּץ לְעִזָּרָה : או לְהַקְטִיר קִמְצָה בַחוּץ. דְּמַחְשְׁבָה פּוֹסְלַת בֵּין שֶׁחֲשַׁב עַל

אֲכִילַת אָדָם בֵּין שְׁחָשֵׁב עַל אֲכִילַת מִזְבַּח, דְּכָתִיב (ויקרא ז) וְאִם הָאָכַל וְאָכַל, בְּשֵׁתֵי אֲכִילוֹת הַכְּתוּב מְדַבֵּר, אַחַת לְאֲכִילַת אָדָם וְאַחַת לְאֲכִילַת מִזְבַּח, וְהָיָה קָרָא בְּמַחְשָׁבָה מִיָּרֵי דְכָתִיב (שם) הַמְקַרֵּב אֹתוֹ לֹא יִחָשֵׁב, בְּשַׁעַת הַקְּרָבָה הוּא נִפְגַּל וְאִינוּ נִפְגַּל בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, אֲלֵמָּא בְּמַחְשָׁבָה מִיָּרֵי שְׁחָשֵׁב עָלָיו לְאָכְלוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי: פְּסוּלָה. דְּמַחְשַׁבְתָּ חוּץ לְמִקְוָמוֹ פּוֹסְלַת בְּקִמְצַת הַמְּנַחָה כְּמוֹ שְׁפוֹסְלַת בְּשַׁחֲיִטַת הַזָּבַח. וּמָה שְׁפוֹסַל בְּזָבַח בְּשַׁחֲיִטָּה בְּקִבְלַת הַדָּם בְּהוֹלְכָה בְּזָרִיקַת הַדָּם, פּוֹסַל הַמְּנַחָה בְּקִמְצָה בְּנִתְיָנָה בְּכָלִי שֶׁרַת בְּהוֹלְכָה בְּהַקְטָרַת הַקֶּמֶץ וּלְבוֹנָה, אַרְבַּעַת כְּנֶגֶד אַרְבַּעַת. וְהַקֶּמֶץ וְהַלְבוּנָה עֲצָמָן חֲשׂוּבִים גַּבֵּי מְנַחָה כְּמוֹ הַדָּם וְהָאִמּוּרִים אֲצֵל הַזָּבַח. וְשִׁירֵי מְנַחָה הַנְּאָכְלִים, כְּבֶשֶׂר הַזָּבַח הַנְּאָכָל. וּבִפְרָק ב' דְּזָבָחִים מִפְּרָשִׁים כָּל הַנֵּי פְּסוּלֵי וְהִתָּם יִלְפִינָן לְהוּ כְּלָהוּ מִקְרָאֵי: **לֹאֲכַל דְּבַר שְׁדָרְפוֹ לֹאֲכַל**. כְּגוֹן שִׁירִים: **דְּבַר שְׁדָרְפוֹ לְהַקְטִיר**. כְּגוֹן הַקֶּמֶץ. אֲבָל אִם חָשֵׁב לְאָכַל הַקֶּמֶץ אוֹ לְהַקְטִיר הַשִּׁירִים חוּץ לְזִמְנוֹ, לֹא פָּסַל **(יח)**, דְּבִטְלָה דְּעֵתוֹ אֲצֵל כָּל אָדָם: **וּבִלְבַד שִׁיקָרֵב הַמִּתִּיר**. הַקֶּמֶץ: **כִּהְלַכְתּוּ**. כִּאֲלוֹ הָיָה כְּשֶׁר, שֶׁלֹּא יֵהָא שֵׁם שׁוּם פְּסוּל אֲלֵא הַפְּגוּל בְּלְבַד. אֲבָל אִם יֵשׁ בּוֹ פְּסוּל אַחַר אִינוּ חָשׂוּב יוֹתֵר פְּגוּל וְאִין בּוֹ כְּרַת: **קִמְצַת בְּשַׁחֲיִיקָה**. שֶׁלֹּא חָשֵׁב שׁוּם מַחְשַׁבְתָּ פְּסוּל בְּשַׁעַת קִמְצָה: **וְנִתְּנוּ בְּכָלִי וְהִלְךְ וְהַקְטִיר חוּץ לְזִמְנוֹ**. כְּלוּמַר, שֶׁבְּשַׁלְשֶׁת עֲבוּדוֹת הִלְלוּ חָשֵׁב עַל הַשִּׁירִים לְאָכְלוֹ חוּץ לְזִמְנוֹ: (ר"ע מברטנורא).

עיקר תוי"ט (יד) דְּמֵאֵי אִירֵא דְּתַנִּי רַבָּה שְׁמֵנָה, לְתַנִּי רַבָּה לָהּ שְׁמוֹן, אֲלֵא הָא קָא מְשַׁמַּע לָן דְּאָף עַל גַּב דְּהַפְרִישׁ לָהּ שְׁנֵי לְגִין וְלֹא אֲמַרִּין הוּאִיל וְהָאֵי חֲזִי לִיהָ לֹא לְפָסַל. גְּמָרָא. וְרַבָּה פְּחוֹת מְשַׁנֵּי לְגִין, יֵשׁ פְּלִגְתָּא בֵּין רְשׁוּי וְהַרְמַבְי"ם. וְדַעַת הַר"ב אִין הַכְּרַע. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **(טו)** דְּשְׁנֵי קִמְצִין לְגַבֵּי שְׁנֵי קְרִטִין הֵוָה יוֹתֵר מִדְּאֵי הַרְבָּה. מָה שְׁאִין כֵּן שְׁנֵי לְגִין לְגַבֵּי לֹג אֶחָד: **(טז)** **הַקּוּמֶץ כּו'**. וְנִתְּנוּ בְּכָלִי. בְּאַרְבַּע עֲבוּדוֹת הִלְלוּ מִפְּגָלִים בְּמְנַחָה. דְּגַמְרִין מִזָּבָחִים בְּהַקְשָׁה. כְּדָאֵמַר בְּרִישׁ פְּרָקִין דְּאִתְקַשׁ מְנַחָה לְחֻטָּאת וְאִשָּׁם. וּמָה־הִיא הַקְשָׁא גְּמַרִּין מַחְשָׁבָה דְּפוֹסְלַת בְּמְנַחָה. וּמְנָה, מָה זָבַח נִפְגַּל בְּאַרְבַּע עֲבוּדוֹת כּו' אִף מְנַחָה כּו'. רְשׁוּי: **(יז)** **לְמַחֵר**. דְּהִינוּ חוּץ לְזִמְנוֹ, דְּמְנַחָה אִינְהָ נְאָכְלַת אֲלֵא לְיוֹם וְלִילָה. דְּאִתְקַשׁ לְחֻטָּאת וְאִשָּׁם. רְשׁוּי: **(יח)** לְרַבּוּתָא כְּתַב כֵּן, דְּאִפְלוּ פְּסוּל לִיכָא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם רִיבָה שְׁמֵנָה וְחִסֵּר שְׁמֵנָה חִסֵּר לְבוֹנְתָה פְּסוּלָה כּו': הַקּוּמֶץ אֵת הַמְּנַחָה לְאֲכוּל שִׁירֵיהּ בְּחוּץ אוֹ כּוֹזֵית בּו': שִׁיעוֹר הַשְּׁמֵן שִׁיחָא לֹג לְעֶשְׂרוֹן וּלְבוֹנָה קוּמֶץ לְעֶשְׂרוֹן לְפִיכַד מָה שְׁנֵי מְנַחָה שִׁיתָן מְשַׁנֵּי לֹגִין וּלְמַעְלָה לְכָל עֶשְׂרוֹן וְחִסֵּר שְׁמֵנָה שִׁיתָן פְּחוֹת מְלוג וְחִסֵּר לְבוֹנְתָה שֶׁלֹּא יֵהָא בָּהּ אֲלֵא קוֹרֵט לְבוֹנָה בְּלְבַד אֲבָל אִם הִיוּ בָּהּ שְׁנֵי קְרִטִין כְּשֶׁרָה וְכֵן אִם רִיבָה לְבוֹנְתָה וְהוּא שִׁיתָן מְשַׁנֵּי קוֹרֵטִין שֶׁל לְבוֹנָה וּמַעְלָה בְּעֶשְׂרוֹן הִיא פְּסוּלָה: וְדַע שְׁקִמְצַת הַמְּנַחָה הִיא לְעִנִּין מְנַחָה כְּמוֹ הַשַּׁחֲיִטָּה לְקַדְשִׁים לְעִנִּין קַדְשִׁים וְנִתְיָנָה הַקּוּמֶץ בְּכָלִי שֶׁרַת כְּמוֹ קִבְלַת הַדָּם וְהַהוֹלְכָה כְּמוֹ הַהוֹלְכָה וְהַקְטָרַת קוּמֶץ לְבוֹנָה כְּמוֹ זָרִיקַת הַדָּם וְהַקּוּמֶץ וְהַלְבוּנָה עֲצָמָם הֵן כְּמוֹ הַדָּם וְהָאִמּוּרִים מִן הַזָּבַח וְהַשִּׁירִים מִן הַמְּנַחָה כְּמוֹ הַנּוֹתֵר בְּבֶשֶׂר הַזָּבַח שֶׁהוּא נֹאכַל וְכֶשֶׁם שֶׁאֵתָה אֹמֵר בְּזָבָחִים שׁוֹחֵט וּמְקַבֵּל וּמַהֲלֵךְ כֵּךְ אֵתָה אֹמֵר

במנחות קומץ ונותן בכלי ומוליך ומקטיר כל מעשה כנגד חבירו ולפיכך הפסול שיארע בזבח במחשבה שהיא בשעת עשיית א' מאלו הדי' עבודות הוא כמו הפגול שיארע במנחה במחשבה הדומה לאותה שתהיה ג"כ בשעת עשיית אחד מאלו הדי' מעשיות שכנגדן והואיל והדבר כן אין אנו צריכין בכל שאר הפרק הזה לפרש שום דבר כל עיקר לפי שכל אלו העניינים כבר נזכר כל הדומה לזה בפרק ב' מזבחים ובארנו שם כל ענין מהם תכלית הביאור תעיין אותו במקום ההוא לפי שכל דברינו בו טורח בלי תועלת וכן עשה הגמ' ג"כ שלא דבר על שארית הפרק לפי שהיה מבואר ממה שנזכר למעלה : (רמב"ם)

פרק א - משנה ד

כִּיצַד לֹא קָרַב הַמִּתֵּיר כְּמִצּוֹתָו. קִמֵּץ חוּץ לְמִקּוּמוֹ, וְנָתַן בְּכֵלִי וְהִלִּיף וְהִקְטִיר חוּץ לְזִמְנוֹ, אוֹ שֶׁקִּמֵּץ חוּץ לְזִמְנוֹ וְנָתַן בְּכֵלִי וְהִלִּיף וְהִקְטִיר חוּץ לְמִקּוּמוֹ, אוֹ שֶׁקִּמֵּץ וְנָתַן בְּכֵלִי וְהִלִּיף וְהִקְטִיר חוּץ לְמִקּוּמוֹ, מִנְחַת חוּטָא וּמִנְחַת קִנְאוֹת שֶׁקִּמְצָן שְׁלֵא לְשֶׁמֶן וְנָתַן בְּכֵלִי וְהִלִּיף וְהִקְטִיר חוּץ לְזִמְנוֹ, אוֹ שֶׁקִּמֵּץ חוּץ לְזִמְנוֹ, וְנָתַן בְּכֵלִי וְהִלִּיף וְהִקְטִיר שְׁלֵא לְשֶׁמֶן, אוֹ שֶׁקִּמֵּץ וְנָתַן בְּכֵלִי וְהִלִּיף וְהִקְטִיר שְׁלֵא לְשֶׁמֶן, זֶה הוּא שְׁלֵא קָרַב הַמִּתֵּיר כְּמִצּוֹתָו. לֶאֱכֹל כִּזְזִית בַּחוּץ וְכִזְזִית לְמַחֵר, כִּזְזִית לְמַחֵר וְכִזְזִית בַּחוּץ, כִּזְזִית בַּחוּץ וְכִזְזִית זֵית לְמַחֵר, כִּזְזִית לְמַחֵר וְכִזְזִית בַּחוּץ, פָּסוּל וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה הַכֹּלֵל, אִם מִחֲשֶׁבֶת הַזִּמּוֹן קִדְמָה

לְמַחֲשֶׁבֶת הַמְּקוֹם, פְּגוּל וְחֵיבִים עָלָיו כָּרַת.
וְאִם מְחַשְׁבֶּת הַמְּקוֹם קִדְמָה לְמַחֲשֶׁבֶת הַזְּמַן,
פָּסוּל וְאִין בּוֹ כָּרַת. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, זֶה וְזֶה
פָּסוּל וְאִין בּוֹ כָּרַת. לְאָכֵל כֶּחֱצִי זֵית וְלַהֲקָטִיר
כֶּחֱצִי זֵית, כָּשֶׁר, שְׂאִין אֲכִילָה וְהַקָּטָרָה
מִצְטָרְפִין :

ר"ע מברטנורה קמץ חוץ למקומו. חשב בשעת קמיצה לאכל השירים
חוץ לעזרה: נתן בפלי הלך והקטיר חוץ לזמנו. ובאחת משלשת עבודות
הללו חשב על השירים לאכלן חוץ לזמנו: מנחת חוטא וקנאות. יש בהן
עוד פסול אחר המוציאן מידי פגול, כגון שלא לשמן, דאמרינן בריש
פרקין דפסולות אם קמץן שלא לשמן, ושלשת שאר העבודות חשב
עליהן חוץ לזמנו, או אפלו הראשונה חוץ לזמנה והשאר שלא לשמן,
הוציאו מידי פגול: או שקמץ או נתן בפלי או הוליד או הקטיר שלא
לשמן. כלומר אי זו מאלו שעשה שלא לשמן והשאר על מנת לאכל
לשירים חוץ לזמנו לא קרב המתיר כמצותו ואין בשירים כרת: כזית
בחוץ כזית למחר. חשב באחת מן העבודות שתי מחשבות חוץ לזמנו
וחוץ למקומו. ועד השתא אירינן בשתי עבודות שחשב באחת חוץ לזמנו
ובאחרת חוץ למקומו, ועכשיו מירי שחשב בשתייהן בעבודה אחת.
ולרבי יהודה אצטריך, דלא תימא בשתי עבודות הוא דפליג רבי יהודה
דבתר קמיתא אזלינן, אבל בחדא עבודה מודה, קמשמע לן: כזית
למחר וכזית בחוץ. אף על פי שחשב תחלה לחוץ לזמנו הוציאתו שניה
מידי כרת: אמר רבי יהודה זה הפלל כו'. רבי יהודה פליג איתנא קמא
בין בעבודה אחת בין בשתי עבודות. ואין הלכה כרבי יהודה: (ר"ע
מברטנורה).

רמב"ם כיצד לא קרב המתיר כמצותו קמץ חוץ למקומו כו': לאכול כחצי
זית ולהקטיר כחצי זית כשר כו': כל זה מבואר לך בפרק שני של זבחים
ואין הלכה כרבי יהודה: (רמב"ם)

פרק ב - משנה א

הקומץ את המנחה לאכל שיירה או להקטיר קמצה למחר, מודה רבי יוסי בזה, שהוא פגול וחיבין עליו פרת. להקטיר לבונתה למחר, רבי יוסי אומר, פסול ואין בו כרת, וחכמים אומרים, פגול וחיבין עליו פרת. אמרו לו, מה שנה זו מן הזבח. אמר להם, שהזבח דמו ובשרו ואמוריו אחד, ולבונה אינה מן המנחה:

ר"ע מברטנורה **הקומץ את המנחה**. מודה רבי יוסי שהוא פגול. משום דבעי למתני סיפא להקטיר לבונתה למחר רבי יוסי אומר פסול ואין בו פרת, מהו דתימא טעמא דרבי יוסי משום דסבר אין מפגלין בחצי מתיר **[א]**, כלומר שאם חשב לעבד למחר עבודת חצי מתיר לא פגל, והד לבונה חצי מתיר הוא, דבין הקטרת קמץ ולבונה מתירים השירים, ואפלו רישא כי חשב בהקטרת קמץ עבודת חצי מתיר היא ופליג רבי יוסי, קא משמע לן דבהא מודה **[ב]**. דטעמא לאו משום הכי הוא, אלא משום דאין מתיר מפגל את המתיר: **מה שנה זו מן הזבח**. שהשוחטו על מנת להקטיר אמורים למחר פגול: **אינה מן המנחה**. אינה ממין המנחה כמו הקמץ, ואף על פי שהוא ממתירי המנחה. דקסבר רבי יוסי שאין מתיר מפגל את המתיר, שאין עבודת מתיר זה שהוא קומץ מועלת לפגל מתיר האחר שהיא הלבונה במחשבה שהוא מחשב על הלבונה בעבודת הקומץ. ורבנן אמרי ליה, כי אמרינן דאין מתיר מפגל את המתיר, היכא דלא אקבע בחד מנא, כגון שני כבשי עצרת דשניהם מתירים את הלחם, ואם שחט אחד מהם על מנת לאכל את חברו למחר שניהם כשרים.

אָבֵל הֵיכָא דְאֶקְבְּעוּ בְּחַד מְנָא, כְּגוֹן קִמְץ וּלְבוּנָה שְׁשָׁנִיָּהּ בְּכָלֵי אֶחָד, מוּעֵלֶת מִחֻשְׁבֵּת מִתִּיר זֶה לְפַגְל מִתִּיר אַחֵר. וְהִלְכָה כְּחֻכְמִים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [א] וְאִם תֵּאמַר הֵיכִי מְצִית אֶמְרִית הֵכִי, הָא בְּהִדְיָא אֶמְרִינְן בְּסִיפָא דְטַעְמָא מְשׁוּם דְּאִין מִתִּיר מְפַגְל מִתִּיר דְּהָא אֶמַר שְׁהִזְבַּח דָּמוּ כּוּי. וַיֵּשׁ לומר דְּהָוָה אֶמִּינָא דְלִדְבָרֵיהֶם דְּרַבְּנָן קֶאֱמַר לִיהֵ הֵכִי: **[ב]** לְרַבִּי מֵאִיר דְּסוּף פְּרָקִין. וְאָף עַל גַּב דְּאִינוּ רְבוּתָא לְאֶשְׁמוּעֵינְן דְּחוּלְק אַרְבָּנָן, קוּשְׁטָא דְמִלְתָּא קָא מְשַׁמַּע לָן. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב שְׁהֶאָרִיד: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הקומץ את המנחה לאכול שיריים או כו': כבר זכרנו שהקומץ והלבונה כמו האימורים מן הזבח וכבר נתבאר בשני מזבחים שאם חשב להקטיר לבונה למחר שהיא כמו מקצת האימורים שאותה מנחה אין חייבין על אכילתה כרת והקשו עליו מאי שנא מן הזבח והשיב לבונה אינה מן המנחה ר"ל שאינו ממין המנחה כמו הקומץ אבל הוא מכלל מותרי המנחה ודעת ר' יוסי שאין המתיר מפגל את המתיר ולפיכך לא תפסי מחשבתו על הלבונה בשעת קמיצה: וחכ"א אין המתיר מפגל את המתיר היכא דלא איקבע בחד מנא ולפיכך נתן הכל בכלי אחד היה כגוף א' ומפגל קצתו לקצתו כמו אימורי הזבח וכבר בארנו בשני מזבחים ענין הפגול וסימניו ואין אנו צריכין לחזור ולפרשו כל זמן שנזכור אותו והלכה כחכמים: (רמב"ם)

פֶּרֶק ב - מִשְׁנֵה ב

שְׁחַט שְׁנֵי כִבְשִׁים לְאָכֹל אַחַת מִן הַחֲלוֹת לְמַחֵר, הֶקְטִיר שְׁנֵי בְּזִיכִין **[ד]** לְאָכֹל אֶחָד מִן הַסְּדָרִים לְמַחֵר, רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, אוֹתָהּ **[ה]** הַחֲלָה וְאוֹתוֹ הַסְּדֵר שְׁחֻשָּׁב עָלָיו, פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כָּרֵת, וְהַשְּׁנֵי פָּסוּל וְאִין בּוֹ כָּרֵת. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, זֶה וְזֶה פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כָּרֵת. נְטִמַּאת אַחַת מִן הַחֲלוֹת אוֹ אֶחָד מִן הַסְּדָרִים,

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, שְׁנֵיהֶם יֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרָפָה,
שָׂאִין קָרְבָן צְבוּר חֲלוּק. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים,
הֵטְמָא בְּטִמְאָתוֹ, וְהֵטְהוּר יֹאכֵל:

ר"ע מברטנורה שַׁחַט שְׁנֵי כִבְשִׁים. שֶׁל עֶצְרָת, דְּכִתִּיב בְּהוּ (ויקרא כג) שְׁנֵי
כִבְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה לְזִבַח שְׁלָמִים, וְאוֹתָן כִּבְשִׁים מִתִּירִין וּמִקְדָּשִׁין לְשִׁתֵּי
הַלֶּחֶם, שָׂאִין הַלֶּחֶם קְדוּשׁ אֶלָּא בְּשַׁחֲטֵת שְׁנֵי כִבְשִׁים, הוֹאִיל וְהִזְקִקוּ
עֲמוּ בְּתַנוּפָּה. וְשָׂאֵר כִּבְשִׁים שֶׁל עֶצְרָת, דְּמוֹסְפִים נִינְהוּ: **לְאָכֹל אַחַת מִן**
הַחֲלוֹת לְמַחֵר. וְזִמְן אֲכִילַת הַחֲלוֹת אֵינוֹ אֶלָּא לְיוֹם וְלַיְלָה, כְּדִין מְנַחָה,
שֶׁנֶּאֱמַר בְּהַ פַּחֲטָאֵת וְכֹאֲשֵׁם: **הַקְטִיר שְׁנֵי בְּזִיכִין**. לְשִׁתֵּי מַעְרְכוֹת שֶׁל
לֶחֶם הַפְּנִים כְּדִכְתִּיב (ויקרא כד) וְשִׁמְתָה אוֹתָם שְׁתֵּי מַעְרְכוֹת, הִיָּתָה עַל כָּל
מַעְרְכַת כֹּף אַחַת שְׁיֵשׁ בּוֹ לְבוֹנָה כְּדִכְתִּיב (שם) וְנָתַתָּ עַל הַמַּעְרְכַת לְבִנָּה
זָכָה. וְשִׁתֵּי הַכְּפוֹת הִלְלוּ שְׁבָהֶם נְתוּנָה הַלְבוֹנָה נִקְרְאִים שְׁנֵי בְּזִיכִים.
וְהַלְבוֹנָה נִקְטְרַת כְּדִכְתִּיב (שם) וְהִיָּתָה לְלֶחֶם לְאַזְכָּרָה. וְהַלֶּחֶם נֶאֱכָל,
וְזִמְן אֲכִילָתוֹ כָּל אוֹתוֹ שֶׁבַת שְׁמִסִּירִים אוֹתוֹ מִן הַשְּׁלַחַן בְּלֶבֶד **[ג]**. וְאִם
בְּשַׁעָה שֶׁהַקְטִיר שְׁנֵי בְּזִיכִים שֶׁל לְבוֹנָה חָשֵׁב עַל אַחַת מִן הַמַּעְרְכוֹת שֶׁל
לֶחֶם לְאָכֹלוֹ לְמַחֵר, כְּלוּמַר שֶׁלֹּא בְּזִמְנוֹ: **אוֹתָהּ חָלָה**. שֶׁל שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁל
עֶצְרָת: **וְאוֹתוֹ הַסֹּדֵר**. שֶׁל לֶחֶם הַפְּנִים: **זֶה וְזֶה פְּגוּל**. שֶׁכֶּלֶן נֶחֱשָׁבִים גּוּף
אַחַד: **נְטִמַּאת אַחַת מִן הַחֲלוֹת**. דְּוָקָא כְּשֶׁנְטִמַּאת אַחַת מִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם
קָדָם זְרִיקַת דָּם הַכִּבְשִׁים, אוֹ אַחַד מִן הַסֹּדְרִים קָדָם הַקְטִיר הַבְּזִיכִים,
הוּא דְאִיפְלִיגוּ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבְּנָן. אֲבָל אִם נְטִמָא לְאַחַר זְרִיקַת הַדָּם אוֹ
לְאַחַר הַקְטִיר הַבְּזִיכִים, דְּבִרֵי הַכֹּהֵן הֵטְמָא בְּטִמְאָתוֹ וְהֵטְהוּר יֹאכֵל:
שָׂאִין קָרְבָן צְבוּר חֲלוּק. בְּגִמְרָא מְסִיק דְלֹא מְקָרָא וְלֹא מְסַבְרָא אֲמַרָה
רַבִּי יְהוּדָה לְמַלְתִּיהָ, אֶלָּא גְמָרָא עֲרוּךְ בִּידוֹ. וְכֵן הִיָּה מְקַבֵּל מֵרְבוֹתָיו
שָׂאִין קָרְבָן צְבוּר חֲלוּק וְאִם נִפְסַל חֲצִיו נִפְסַל כְּלוֹ: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ג] דְּכִתִּיב וְאֲכָלְהוּ בְּמִקּוֹם קְדוּשׁ כִּי קִדְשׁ קְדָשִׁים הוּא לוֹ.
וּמִדְקָרִיָּה קִדְשׁ קְדָשִׁים אֵיפָא לְמִילָף דְּזִמְן אֲכִילָתוֹ נְמִי כְּאַכִילַת קְדָשִׁי
קְדָשִׁים שְׁהִיא לְיוֹם וְלַיְלָה. וְעֵינָן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ד] בְּזִיכִין**. תַּרְגוּם
כְּפוֹתָיו, בְּזִיכוּהִי. הַרְמַב"ם: **[ה] אוֹתָהּ כּוֹ**. דְּאָף עַל גַּב שְׁהַכְּתוּב עֲשָׂאֵן גּוּף
אַחַד דְּכִתִּיב לֶחֶם תְּנוּפָּה, הֵינּוּ לְעַכּוּבֵי דְמַעְכְּבֵי אֶהְדָּדִי, מְצִינוּ נְמִי שְׁעֲשָׂאֵן
שְׁנֵי גּוּפִים, דְּכִתִּיב שְׁתֵּים שְׁנֵי עֲשָׂרוֹנִים [גְמָרָא], וְסֹדְרֵי לֶחֶם הַפְּנִים יִלְפִינוּ
מִשְׁתֵּי לֶחֶם כּוֹ. תּוֹסְפוֹת: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם שַׁחַט ב' כִּבְשִׁים לְאָכֹל אַחַת מִן הַחֲלוֹת לְמַחֵר כּוֹ: נְטִמַּאת אַחַת מִן
הַחֲלוֹת אוֹ אַחַת מִן הַסֹּדְרִים כּוֹ: כִּבְר בֵּארְנוּ בַּהֲקַדְמַת הַמַּסַּכַת הַזֹּאת שִׁיּוּם
עֶצְרָת מְבִיאִים שְׁתֵּי חֲלוֹת הָאֵלוֹ עִם י"ג בְּעֵלֵי חַיִּים כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּהֲקַדְמַת
זְבָחִים וְהוּא שְׁנֵי וְהַקְרַבְתָּם עַל הַלֶּחֶם ר"ל עֲמוּ וּמַחְמַתוֹ וּמְכַלְל אוֹתָן
הַקְרַבְנוֹת שְׁנֵי כִבְשִׁים וְהֵן שְׁלָמִים כְּמוֹ שֶׁבֵּארְנוּ בַּתְּחִלָּת זְבָחִים וְשְׁנֵי הַכִּבְשִׁים
הֵם שְׁמִבִּיאִים אוֹתָן עִם שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בְּשַׁעַת הַתְּנוּפָּה שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶן וְהִנִּיף
הַכֹּהֵן אוֹתָם וְגוֹ' עַל שְׁנֵי כִבְשִׁים וְגוֹ' לְפִיכֵךְ כִּשְׁתִּשְׁמַע כִּבְשֵׁי עֶצְרָת ר"ל שֶׁהֵם

אלו השני הכבשים שהם שלמים ושארית כל הנקרב ביום הזה הן עולות וחטאות וכן כשתשמע שתי הלחם או לחם בלבד שיזכור עם כבשים באיזה מקום שיהיה הרמז בו אל אלה השתי חלות וכל אחד מהן יקרא חלה אבל לחם הפנים אמר עליו הכתוב שיהא שתי מערכות שנאי' ושמת אותם שתיים מערכות שש המערכת ושיהא בכל המערכת כלי שיש בו לבונה שנאי' ונתת על המערכת לבונה זכה: ובזך שם אותו הכלי תרגום כפותיו בזיכוהי וזאת הלבונה נשרפת לפי שנאי' בה והיתה ללחם לאזכרה ויאכל הלחם כמו שנאי' והיתה לאהרן ולבניו ואכלוהו במקום קדוש ולחם הפנים הזה אינו נאכל אלא ביום השבת בלבד ר"ל כל יום השבת בלבד כמו שביאר ביום השבת ביום השבת יערכנו ושתי הלחם נאכלות יום עצרת ואין מניחין ממנו למחר לפי שהן מנחה והמנחה נאמר בה קדש קדשים הוא כחטאת וכאשם וכבר בארנו בחמישי מזבחים שהחטאת והאשם אין מאחרין אותו למחר רק נאכלים ליום ולילה עד חצות. ורבי יוסי אומר ששתי הלחם וכן שני סדרים ומה שפסלה המחשבה משניהן בחוץ לזמנו הוא הפגול בלבד. וחכ"א לפי ששניהן קרבן אי' ר"ל שתי הלחם והשני סדרים הן כמו גוף אי' והכל פגול: ומחלוקת ר' יהודה עם חכמים בטומאה אינה אלא אם נטמא אי' מהן קודם זריקת הדם או קודם הקטרת הבזיכים אבל אם נטמא אחר הקטרת הבזיכים או אחר זריקת דם הכבשים הכל מודים שהטמא בטומאתו והטהור יאכל: ואמרו למוד ערוך בפי רבי יהודה שאין קרבן צבור חלוק ר"ל הענין קבלה אצלו ואינו סומך אותו לכתוב ולא מצא אותו בהיקש והלכה כחכמים בשתייהן: (רמב"ם)

פרק ב - משנה ג

הַתּוֹדָה מְפֻגֶלֶת אֶת הַלֶּחֶם, וְהַלֶּחֶם אֵינוֹ מְפֻגֵל אֶת הַתּוֹדָה. כִּיצַד. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַתּוֹדָה לֶאֱכֹל מִמֶּנָּה לְמַחֵר ^(ז), הִיא וְהַלֶּחֶם מְפֻגְלִין. לֶאֱכֹל מִן הַלֶּחֶם לְמַחֵר, הַלֶּחֶם מְפֻגֵל וְהַתּוֹדָה אֵינָה מְפֻגֶלֶת. הַכֹּבְשִׁים מְפֻגְלִין אֶת הַלֶּחֶם, וְהַלֶּחֶם אֵינוֹ מְפֻגֵל אֶת הַכֹּבְשִׁים. כִּיצַד. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַכֹּבְשִׁים לֶאֱכֹל מֵהֶם לְמַחֵר, הֵם וְהַלֶּחֶם

מִפְגָּלִים. לֶאֱכֹל מִן הַלֶּחֶם לְמַחַר, הַלֶּחֶם מִפְגָּל, וְהַכֶּבֶשִׂים אֵינָן מִפְגָּלִין :

ר"ע מברטנורה **התודה מפגלת את הלחם.** שֶׁהַלֶּחֶם בָּא בְּשִׁבִיל הַתּוֹדָה וְהוּא טָפֵל לָהּ, וְאִין הַתּוֹדָה טָפֵלָה לְלֶחֶם. וְכֵן שְׁנֵי כֶּבֶשִׂים שֶׁל עֶצְרֶת, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם הַבָּאִים עִמָּהֶם הֵם טָפֵלִים לְכֶבֶשִׂים וְאִין הַכֶּבֶשִׂים טָפֵלִים לְלֶחֶם **(ו)**, וְהַעֲקָר מִפְגָּל הַטָּפֵל וְאִין הַטָּפֵל מִפְגָּל הָעֲקָר. וְאִי אֲשֻׁמוּעֵינָן תִּנָּא הָאִי דִּינָא בַּתּוֹדָה וְלֹא אֲשֻׁמוּעֵינָן בְּכֶבֶשִׂים שֶׁל עֶצְרֶת הָוָה אֲמִינָא הֵתִם הוּא דְכִי מִפְגָּל לֶחֶם לֹא מִפְגָּלָא תּוֹדָה מְשׁוּם דְּלֹא הִזְקָקוּ בְּתַנּוּפָה עִם הַחֲלוּת, אֲבָל כֶּבֶשִׂים דְּהִזְקָקוּ בְּתַנּוּפָה עִם הַחֲלוּת דְּכִתִּיב (וַיִּקְרָא כג) וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אֶתֶם עַל לֶחֶם, אִימָא כִּי מִפְגָּל לֶחֶם לְפָגְלוּ נְמִי כֶּבֶשִׂים. וְאִי תִנָּא כֶּבֶשִׂים, הָוָה אֲמִינָא הֵתִם כִּי מִפְגָּלִי כֶּבֶשִׂים מִפְגָּל לֶחֶם מְשׁוּם דְּהִזְקָקוּ זֶה עִם זֶה בְּתַנּוּפָה, אֲבָל תּוֹדָה דְּלֹא הִזְקָקוּ אִימָא כִּי מִפְגָּל בַּתּוֹדָה לֹא מִפְגָּלִי בַּחֲלוּת, צְרִיכָא : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **(ו)** דְּשַׁחֲיִטַּת תּוֹדָה מְקַדְּשֶׁת לְלֶחֶם, כְּדֹאִיתָא בְּפֶרֶק הַתּוֹדָה. וְכֵן שַׁחֲיִטַּת כֶּבֶשִׂים מְקַדְּשִׁים לְלֶחֶם. רש"י : **(ז)** **לֶאֱכֹל כּו'.** אוּ יִזְרַק דָּמָה אוּ יִקְטִיר אֲמוּרֵיהָ לְמַחַר. הַרְמַב"ם : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הַתּוֹדָה מִפְגֶּלֶת אֶת הַלֶּחֶם וְהַלֶּחֶם אֵינוֹ מִפְגָּל כּו' : כִּבְר יָדַעַת שְׁקִרְבָן שְׁלָמִים שֶׁמִּקְרִיבִים עִמּוֹ לֶחֶם נִקְרָא תּוֹדָה כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִם עַל תּוֹדָה יִקְרִיבוּ וְעוֹד יִתְבָּאֵר עֵינֵן הַלֶּחֶם הַהוּא וְשִׁיעוּרוֹ בְּמִסְכַּת הַזֹּאת וְהַלֶּחֶם הַזֶּה נִגְרַר אַחַר הַשְׁלָמִים וְכֵן שְׁתֵּי הַלֶּחֶם הַחֲלוּתִים אַחַר שְׁנֵי כֶּבֶשִׂים וְכַשִּׁיפְסֵל הַשֶּׁרֶשׁ יִפְסֵל הָעֵנָף בְּפִסּוּלוֹתָן אֲבָל אִם יֵאָרֵעַ הַפְּסוּל בְּהוֹלְכֵים אַחֲרֵיהֶם שֶׁהוּא הַלֶּחֶם הוּא לְבַדּוֹ פְּסוּל וְיִהְיֶה הָעֵיקָר שֶׁאַחֲרָיו הוֹלֵךְ שֶׁהוּא קִרְבָן עוֹמֵד בְּשִׁלְמוֹתָו וְהַשְּׂמִיעָנוּ שֶׁהָדִין בְּשִׁנְיָהּ יַחַד שׁוֹיֵן בְּעֵינֵן הַזֶּה : (רמב"ם)

פֶּרֶק ב - מִשְׁנֵה ד

הַזֶּבֶחַ מִפְגָּל אֶת הַנִּסְכִּין מִשְׁקַדְּשׁוֹ בְּכֹלִי, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְהַנִּסְכִּין אֵינָן מִפְגָּלִין אֶת הַזֶּבֶחַ. כִּי צַד. הַשׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבֶחַ לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ לְמַחַר,

הוא ונסכיו מפגליו. להקריב מן הנסכין
למחר, הנסכין מפגליו, והזבח אינו מפגל:

ר"ע מברטנורה הזבח מפגל את הנסכים. והשונה **{ה}** מהן ענוש כרת: משקדשו בכלי. לאחר ששמו אותם בכלי שרת, שהכלי מקדשן קדשת עולם דשוב אין להם פדיון: **דברי רבי מאיר**. דרבי מאיר סבר שנסכים מתפגלים לפי שהדם של הזבח הוא שמכשיר ומתיר אותן למזבח, והואיל ויש להן מתיר, מתפגלים במחשבת חוץ לזמנו. וחכמים פליגי עליה בפרק בית שמאי במסכת זבחים **[דף מד]** ואמרי שהנסכים אין להם מתיר, לפיכך אין מתפגליו. ואין הלכה כרבי מאיר: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{ה}** רש"י. ולא ידעתי למה דקדקו לפרש על הינו ולא כללו גם כן הסלת, דהא פלוגתיהו דרבי מאיר ורבנן אף בסלת: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הזבח מפגל את הנסכים משקדשו בכלי דברי כו': כבר בארנו בהלכה הג' מהפרק הרביעי מזבחים שנסכי קרבן אין מתפגליו ר"ל אין חייבים עליהן משום פגול ובארנו מאיזה טעם ושר"מ הוא האומר שמתפגלים מפני שדם הזבח *מותר ליקרב כמו שבארנו שם וכבר אמרנו שאין הלכה כרבי מאיר: (רמב"ם)

פרק ב - משנה ה

פגל בקמץ ולא בלבונה, בלבונה ולא בקמץ,
רבי מאיר אומר, פגול וחיבין עליו כרת.
וחכמים אומרים, אין בו כרת, עד שיפגל את
כל המתיר. מודים **{ט}** חכמים לרבי מאיר
במנחת חוטא ובמנחת קנאות, שאם פגל
בקמץ, שהוא פגול וחיבין עליו כרת, שהקמץ
הוא המתיר. שחט אחד מן הכבשים לאכל

שְׁתִּי חֲלוֹת לְמַחֵר, הַקְטִיר אֶחָד מִן הַבְּזִיכִים
לְאָכֹל שְׁנֵי סְדָרִים לְמַחֵר, רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר,
פְּגוּל וְחִיבִים עָלָיו כָּרַת. וְחֲכָמִים אֹמְרִים, אֵין
פְּגוּל, עַד שְׁיִפְגֵּל אֶת כָּל הַמִּתִּיר. שָׁחַט אֶחָד מִן
הַכֹּבָשִׁים לְאָכֹל מִמֶּנּוּ לְמַחֵר, הוּא פְּגוּל, וְחִבְרוּ
כָּשֶׁר. לְאָכֹל מִחִבְרוּ לְמַחֵר, שְׁנֵיהֶם כְּשָׂרִים :

ר"ע מברטנורה פגל בקמץ. בהקטרת הקמץ חשב על השירים לאכול
שלא בזמן: **עד שיפגל בכל המתיר.** והקטרת אחד מהן חצי מתיר הוא,
דאיכא נמי הקטרת חברו, שאין שירי המנחה מתרים באכילה לפהו עד
שיקטירו הקמץ והלבונה: **במנחת חוטא ובמנחת קנאות.** שאין בהן
לבונה, והקמץ לבדו הוא המתיר: **שחט אחד מן הכבשים.** של כבשי
עצרת. ואין הלחם מתר אלא אחר שישחטו שניהן: **הקטיר אחד מן
הבזיכין.** והרי אין מתיר הלחם אלא הקטרת שניהם: **רבי מאיר אומר
פגול.** דסבר חצי מתיר נמי מפגל. ואין הלכה כרבי מאיר: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ט} ומודים כו'.¹ הא למה לי למתני כלל, פשיטא, מי איכא מתיר
אחריןא. אלא דברי שא לא מכשרי אלא פסול, וקא משמע לן דטעמא משום
דגזרו בקמץ אטו קמץ דמנחת חוטא דדמי ליה. וטעמא דלבונה, משום
דגזרי אטו לבונה הפאה בבזיכין. וכבש, אטו כבש חברו. ובזד, אטו בזד
חברו. גמרא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם פיגל בקומץ ולא בלבונה בלבונה ולא בקומץ כו': ענין פיגל בהקומץ
ולא בלבונה הוא שיפסיד המחשבה ויעשה אותה מחשבה מפגלת כמו
שזכרנו אבל תהא המחשבה הזאת בשעת הקמיצה ולא בשעת ליקוט
הלבונה או תהא מחשבת פיגול בשעת ליקוט הלבונה ולא בשעת הקמיצה
וכבר נתבאר לך שקומץ ולבונה הן המתירין שיריים לאכילה ר"ל שהן
נשרפים כליל ואז יהיו השיריים מותרים באכילה ואמר קומץ מאימתי
מתיר שיריים באכילה משיצת האור ברובו וזהו דבר אמתי וכבר בארנו בפי
השני וברביעי מזבחים שמתנאי הפגול להפסיד המחשבה במתירים הזבח
והוא מה שאמר ובלבד שיקרב המתיר כמצותו כמו שבארנו שם פירוש
הענין הזה ודבר תורה במנחת חוטא ומנחת קנאות שהן באים בלא שמן
(שמן) ולבונה ואין להן מתיר זולת הקומץ ודבר מבואר הוא ג"כ ששני כבשי
עצרת ששחיטת שניהן תתיר שתי הלחם לאכילה וכן הקטרת שני בזיכין
תתיר לחם הפנים לאכילה ולפיכך יהיה הכבש האחד והבזד האחד מקצת
מתיר ושאר ההלכה מבואר למי שמבין מה שזכרנו ואין הלכה כרבי מאיר:
(רמב"ם)

פרק ג - משנה א

הקומץ את המנחה לאכל דבר שאין דרכו לאכל, להקטיר דבר שאין דרכו להקטיר, כִּשֶׁר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹסֵל. לְאָכֹל דָּבָר שֶׁדָּרְכוֹ לְאָכֹל, לְהַקְטִיר דָּבָר שֶׁדָּרְכוֹ לְהַקְטִיר, פְּחוֹת מִכַּזֵּית, כִּשֶׁר. לְאָכֹל {ד} כַּחֲצֵי זֵית וְלְהַקְטִיר כַּחֲצֵי זֵית, כִּשֶׁר, שְׂאִין אֲכִילָה וְהַקְטָרָה מִצֵּטְרֵינֵי:

ר"ע מברטנורה הקומץ את המנחה לאכל. חוץ לזמנו: דבר שאין דרכו לאכל. כגון הקמץ והלבונה: ולהקטיר. חוץ לזמנו: דבר שאין דרכו להקטיר. השירים שדרכן לאכל ואין דרכן להקטיר: כִּשֶׁר. דאין זו חשובה מחשבה, דבטלה דעתו אצל כל אדם: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹסֵל. דכתיב {א} (ויקרא ז) וְאִם הָאָכֹל יֵאָכֵל מִבְּשָׂר זָבַח שְׁלָמִים, בְּשִׁתֵּי אֲכִילוֹת הַפְּתוּב מִדָּבָר, אַחַת אֲכִילַת אָדָם וְאַחַת אֲכִילַת מִזְבֵּחַ, לוֹמַר לָךְ כִּשֶׁם שֶׁפּוֹסְלַת אֲכִילַת אָדָם לְאָדָם כְּגוֹן שִׁירִים אִם חָשַׁב עֲלֵיהֶם לְאָדָם לְאָכֹל חוץ לְזִמְנוֹ, וְאֲכִילַת מִזְבֵּחַ לְמִזְבֵּחַ כְּגוֹן קִמֵּץ אִם חָשַׁב עָלָיו לְהַקְטִירוֹ שֶׁלֹּא בְּזִמְנוֹ, כִּדְ פּוֹסְלַת מִחֻשְׁבַּת אֲכִילַת אָדָם כְּגוֹן שִׁירִים אִם חָשַׁב עֲלֵיהֶם לְמִזְבֵּחַ {ב} לְהַקְטִירוֹ חוץ לְזִמְנוֹ, מִדְּאִפְקִינְהוּ רַחֲמָנָא לְתַרְוִיחוּ בְּלִשׁוֹן אֲכִילָה {ג} שְׁמַע מִנָּה כִּי הִדְדִי נִינְהוּ, וּמְחַשְׁבִּים מִזֵּי לְזֵי. וְרַבְּנָן סָבְרִי, לְהַכִּי אִפְקֵה רַחֲמָנָא לְהַקְטָרָה בְּלִשׁוֹן אֲכִילָה, לוֹמַר לָךְ מָה אֲכִילָה בְּכַזֵּית

אף מחשבת הקטרה בכזית. ולעולם אכילה פאורחיה משמע, קמץ למזבח ושירים לאדם. והלכה פחכמים : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [א] ואם פן מדאורייתא קאמר, ואפלו פרת חיב. וכתבו התוספות, תימה, דלא הנה ליה למימר רבי אליעזר פוסל, אלא מפגל מפעי ליה. ויש לומר, דאירי נמי בחוץ למקומו : [ב] ומאכילת מזבח לאדם. גמרא : [ג] תימה, תנח דאכילת מזבח לאדם. אבל אכילת אדם לאכילת מזבח מנלן. ויש לומר דפשטיה דקרא קימי שתי האכילות אבשר זבח תודת שלמיו. תוספות : [ד] לאכל. הא משנה יתרה, דהא תנן בסוף פרק קמא אלא לרבי אליעזר אצטריך, דאף על גב דפסל רבי אליעזר במחשבה שלא כדרכו אטו כדרכו ופסל מדרבנן, הקא לא גזר פחות מפזית אטו פזית. רש"י. וזה לא יתכן אלא אליבא דמאן דאמר דרבי אליעזר מדרבנן פסל כו'. אבל למאי דפרש הר"ב דמקרא דריש לה, מדאורייתא קא פסל. ומפל מקום נראה לי לישב, דהיא גופיה קא משמע לו, דלא תימא דרבי אליעזר מדרבנן פסל מטעם גזרה, קא משמע לו דבחצי זית מכשיר, ואם איתא דמדרבנן, אם פן הנה ליה לגזר, אלא טעמיה ברישא דמדאורייתא הוא : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הקומץ את המנחה לאכול דבר שאין דרכו כו' : דבר שאין דרכו לאכול כקומץ והלבונה : ודבר שאין דרכו להקטיר השיריים וכבר זכרנו מה שכנגד ההלכה הזאת בפ"ג מזבחים וכבר הודעתך בשני מזבחים שלא יהא הדבר מתפגל פגול עד שתהא המחשבה לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר אבל חוץ לזמנו והוא מה שנאמר ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו שהוא ראוי לאכילה ור"א מביא ראיה ממה שאמר האכל וכבר בארנו שבשתי אכילות הכתוב מדבר אחד אכילת אדם ואחד אכילת מזבח ולפיכך א"ר אליעזר לא חברים הכתוב זה לזה אלא לומר לך שמחשבים מאכילת אדם למזבח ומאכילת מזבח לאדם וחכ"א שלא חבר אותן אלא לומר לך מה אכילה בכזית אף הקטרה בכזית. והלכה כחכמים : (רמב"ם)

פרק ג - משנה ב

לא יצק, לא בלל, לא פתת, לא מלח, לא הניף,
לא הגיש, או שפתתן פתים מרבות, ולא
משחו, כשרות. נתערב קמצה {י} בקמץ

חִבְרֹתָהּ, בְּמִנְחַת כֹּהֲנִים, בְּמִנְחַת כֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ,
בְּמִנְחַת נְסֻכִין, כְּשֶׁרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר,
בְּמִנְחַת כֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ וּבְמִנְחַת נְסֻכִין, פְּסוּלָה,
שֶׁזוֹ בְּלִילְתָּהּ עֵבָה, וְזוֹ בְּלִילְתָּהּ רַכָּה, וְהוּ
בּוֹלְעוֹת זֶה מִזֶּה:

ר"ע מברטנורה **לא יצק**. סדר המנחה, בתחלה נותן שֶׁמֶן בְּכָלִי, ואחר כך
נותן את הסלת, ואחר כך חוזר ויוצק שֶׁמֶן ובוֹלֵל, וְהָכִי מִפְּרֵשׁ בְּפָרֶק
אֵלוּ הַמִּנְחוֹת נִקְמְצוֹת [ע"ה]: **לא יצק לא בלל כֶּשֶׂר**. כְּגוֹן שֶׁנִּתְּנוּ כָּל הַשֶּׁמֶן
שֶׁבִּלְג בְּמִתְּנוּ רֵאשׁוֹן שֶׁהוּא קוֹדֵם לַעֲשִׂיַתָּהּ. דָּאִי חִסֵּר שְׁמֵנָה אִמְרִינָן בְּפָרֶק
קָמָא [ע"ה י"א] שֶׁהִיא פְּסוּלָה. וּבִגְמָרָא בְּפָרֶקִין מוּכַח דִּיצִיקָה מְעַכְבֶּת [ה],
וּמִפְּרֵשׁ לֹא יִצֶק, לֹא יִצֶק כֹּהֵן אֶלָּא זֶר, דְּמִקְמִיצָה וְאֵילֻךְ מְצוֹת כֹּהֵנָה [ו],
אֲבָל יִצִיקָה וּבְלִילָה כְּשֵׁרִים בְּזֶר. וְלֹא בְּלֵל דְּקִתְּנִי, עַל כְּרַחֲךָ לֹא בְּלֵל כָּלֵל,
דְּבְלִילָה וְדָאִי אֵינָה מְעַכְבֶּת [ז]. וּמִתְּנִיתִין הָכִי קֹאֲמֵר, לֹא יִצֶק כֹּהֵן אֶלָּא
זֶר, אוֹ לֹא בְּלֵל כָּלֵל, כְּשֶׁר: **לא פתת**. [פְּדָכְתִּיב] [ע"ה ב] פְּתוֹת אֶתָּה פְּתִים.
אֶף עַל גַּב דְּבְמִנְחַת מַחְבֵּת בְּלֵבֵד כְּתִיב, הוּא הַדִּין לְכָל הַמִּנְחוֹת הַנֶּאֱפוֹת
תַּחֲלָה, כְּגוֹן מַחְבֵּת וּמְרַחֶשֶׁת וּמֵאֶפֶה, מְצוּהָ לְפוֹתְתָן כְּלָן וְאַחֵר כֶּךָ קוֹמֵץ.
וְזֶה אִם לֹא פִתַּת אֶלָּא כְּדִי קְמִיצָה, כְּשֶׁר [ח]: **לא מלח**. כָּל הַמִּנְחָה כְּלָה,
אֶלָּא הַקֹּמֵץ. דָּאֵלוּ מְלִיחַת הַקֹּמֵץ מְעַכְבֶּת הִיא [ט]: **לא הניף**. בְּמִנְחַת
חוּטָא וּמִנְחַת קְנָאוֹת דְּטַעוֹנוֹת תְּנוּפָה: **לא הגיש**. כְּדָכְתִּיב (שם) וְהִגִּישָׁה
אֶל הַמִּזְבֵּחַ. שֶׁהִכְהֵן מוֹלִיכָה אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ וּמִגִּישָׁה בְּקֶרֶן דְּרוּמִית
מְעַרְבִית כְּנֶגֶד חֲדָה שֶׁל קֶרֶן: **פתים מרבות**. גְּדוּלוֹת יוֹתֵר מִהַדִּין שֶׁמִּפְּרֵשׁ
בְּהוֹן מִנְחַת יִשְׂרָאֵל כּוֹפֵל אַחַת לְשָׁנִים וּשְׁנַיִם לְאַרְבַּע וּמִבְּדִיל. וְאַצְטְרִיךְ
לֹא שְׁמוּעֵינָן פְּתִיתִים גְּדוּלוֹת וְאֶף עַל גַּב דְּאִשְׁמוּעֵינָן דָּאִי לֹא פִתַּת כְּשֶׁרָה.
דְּסֻלְקָא דְּעַתְדָּא אִמְיָנָא דְּהֵתֵם הוּא דְּאִיכָּא תּוֹרַת חִלּוֹת עֲלֵיהוֹן, אֲבָל הָכָא
דְּלָאו תּוֹרַת חִלּוֹת אִיכָּא וְלֹא פְּתִיתִים אִיכָּא אִימָא לֹא, קָא מִשְׁמַע לָן:
ולא משחן. הֶרְקִיקִים הִטְעוֹנִים מְשִׁיחָה, כְּדָכְתִּיב (שְׁמוֹת כ"ט) וְרִקִּיקִי מִצּוֹת
מְשִׁיחִים בְּשֶׁמֶן, אַחֵר אֶפִּיתָן מוֹשְׁחוֹן וְחוֹזֵר וּמוֹשְׁחוֹן עַד שֶׁיִּכְלָה כָּל הַשֶּׁמֶן
שֶׁבִּלְג: **במנחת כהנים כֶּשֶׂרָה**. שֶׁכְּלָן כָּלִיל כְּמוֹהוּ: **במנחת כהן המְּשִׁיחַ**
ובמנחת נְסֻכִים פְּסוּלָה. לְפִי שֶׁהַקֹּמֵץ דְּמִנְחַת יִשְׂרָאֵל בְּלִילְתוֹ עֵבָה, לֹג
אֶחָד שֶׁמֶן לְעֶשְׂרוֹן סֵלֶת, וּמִנְחַת נְסֻכִים וְשֶׁל כֹּהֵן מְשִׁיחַ בְּלִילְתוֹ רַכָּה,
שֶׁלְשָׁה לָגִים לְעֶשְׂרוֹן, כְּדָכְתִּיב בְּמִנְחַת נְסֻכִים (בְּמִדְבָר טו) עֶשְׂרוֹן בְּלוּל
בְּרַבְעִית הֵהִין שֶׁמֶן [י], וּבְמִנְחַת כֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ הוּא אוֹמֵר (עִיקָרָא ו) סֵלֶת
מִנְחָה תְּמִיד, הֵרִי הִיא לָךְ כְּמִנְחַת הַתְּמִיד שֶׁהִיא עֶשְׂרוֹן סֵלֶת בְּלוּל
בְּרַבְעִית הֵהִין: **והן בולעות זו מזו**. הַקֹּמֵץ בּוֹלֵעַ מִמִּנְחַת נְסֻכִים וּמִמִּנְחַת
כֹּהֵן מְשִׁיחַ, וְרַבָּה שְׁמֵן שֶׁל מִנְחוֹת הַלְלוּ עַל הַקֹּמֵץ וּמִבְּטָלוֹת לִיה [יב],
וְהוּי מִנְחָה שֶׁלֹּא הַקֹּטֵר קְמִצָה וּפְסוּלָה הַנִּקְמָצָת. אֲבָל מִנְחַת נְסֻכִים
כְּשֶׁרָה וְלֹא הוּי כְּרַבָּה שְׁמֵנָה, כִּיּוֹן שֶׁלֹּא מִדְּעַת עֲרָבוּ הַשֶּׁמֶן שֶׁבּוֹלְעָתוֹ בְּטַל
לְגַבָּה [יג] וְכִמְאֵן דְּלִיתִיהּ. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **ה** דְּהָא נֶאֱמַר יִצְיָקָה בְּמִנְחַת הַסֶּלֶת וְנִשְׁנִית בְּמִנְחַת מַחְבַּת, וְאֶמְרִינָן כָּל מְקוֹם שֶׁחֲזִיר וְשֵׁנָה הַכְּתוּב בְּתוֹרַת מִנְחָה אֵינוֹ אֶלָּא לְעֵבֶב. רש"י: **ו** דְּאֶמַר קָרָא וְהִבִּיאָה אֶל בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמְץ. גְּמָרָא: **ז** דְּאֶמַר רַבִּי זִירָא, כָּל הָרְאוּי לְבִילָה אֵין בִּילָה מְעַכְבְּתוּ כּוּי. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **ח** וּמִשְׁמַע בְּכַדִּי קִמְיָצָה מִיְהוּ מְעַכְבִּי. וְלֹא יִדְעָנָא אֲמַאי, דְּהָא לֹא שֵׁנָה עָלְיוּ הַכְּתוּב. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **ט** כְּדִילְיָ לִיה בְּגִמְרָא מְקָרָא: **י** **נִתְעַרַב כּוּי כְּשֶׁרָה**. לְרַבְּנָן, דְּעוֹלִין אֵין מְבַטְלִין זֶה אֶת זֶה. וּלְרַבֵּי יְהוּדָה, דְּמִין בְּמִינוֹ לֹא בְּטִל: **יא** וְהוּא לְכַבֵּשׁ. וְזֶה נִזְכָּר רֵאשׁוֹנָה בְּכְתוּב. וְעוֹד כְּתִיב נִסְכֵי אֵיל שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים בְּשִׁלִּישֵׁית הַהֵינן שֶׁהוּן אַרְבַּעָה לָגִין. וְנִסְכֵי פֶר וְעַגְל שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים בְּחֻצֵי הַהֵינן שֶׁהוּא שֵׁשָׁה לָגִין. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **יב** דְּמִשּׁוּם רַבָּה שְׁמֹנֶה דְּמִשְׁנָה ג' פָּרָק קָמָא לֹא מְפַסְלָא, כְּדַכְתִּיבְנָא הֵתָם דְּשִׁיטַת הַר"ב דְּלֹא הוּוּ אֶלָּא בִּלְג. וְהִכָּא אִף עַל גַּב דְּבַלְע, מְכַל מְקוֹם וְדֵאִי דְנִשְׁאַר גַּם כֵּן בְּשֶׁל נִסְכִים. וְעוֹד דְּקִמְץ לֹא בְּלַע לֵג כּוּי. וְהִלְכָּד לִיכָּא לְמַפְסֵל הִכָּא אֶלָּא מִטַּעַם בְּטוּל. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **יג** צְרִיד עֵיוֹן דְּהָא כֵּיוֹן דְּמִשּׁוּם בְּטוּל נִגְעוּ בָּהּ וּמְפָרֵשׁ הַר"ב שֶׁהִשְׁמֹן מְבַטֵּל הַסֶּלֶת, הִיכִי שִׁינְד הִכָּא לְמִימַר דְּשִׁמּוֹן שֶׁל הַקִּמְץ אִף אִם יִבְלַע כָּלוּ בְּמִנְחַת נִסְכִים שְׂיִבְטְלוּ, וְאִם כֵּן אֶפְלוּ עֲרָבוּ מִדַּעַת נְמִי, דְּהָא אֶמְרִינָן דְּלֹא פְּסֻלִין אֶלָּא בְּרַבָּה לֵג. וּלְהִכִי נְמִי פְּרָשׁוּ רש"י וְתוֹסְפוֹת, דְּמִנְחַת נִסְכִים הֵוּ חֶסֶר שְׁמֹנֶה, וְכַתְּבוּ דֵאִין הִכִי נְמִי דְּפִסּוּלָה. וּמִיְהוּ יֵשׁ לוֹמַר דְּדַעַת הַר"ב כְּרִש"י דְּרַבָּה שְׁמֹנֶה, בְּכָל שְׁהוּא. וְהָא דְּלֹא מְפָרֵשׁ פְּסֻלוֹת דְּקִמְץ מִשּׁוּם רַבָּה שְׁמֹנֶה, הֵינּוּ טַעְמָא מִשּׁוּם דְּאֵינוּ פְּסוּל אֶלָּא מִדַּעַת. וּדְקִשְׂיָא לָן מַאי רַבּוּי שִׁינְד בְּנִסְכִים, לֹא קִשְׂיָא, דְּכֵיוֹן דְּהַקִּמְץ מִתְבַּטֵּל, הֵוּ סֶלֶתוֹ כְּמֹאן דְּלִיתָא, וְכָל הַשְׁמֹן דְּקִמְץ וְדִנְסְכִים קִיָּם עִם סֶלֶת הַנִּסְכִים. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם לא יצק לא בלל לא פתת לא מלח לא הניף כו': נתערב קומצה בקומץ חברתה במנחת כהנים כו': אמר רחמנא מן המנחה מגרשה ומשמנה ואמר גרש ושמן מעכבים וכן המלח אי אפשר בלעדיו ר"ל שיהא עם הקומץ כמו שזכרנו אמרו קרבן טעון מלח ואין כל המנחה טעונה מלח וכן כל שנקרב על גבי המזבח לשרפה אי אפשר בלא מלח אלא העצים בלבד וזה קבלה וכן הדם אמר מעל מנחתך ולא מעל דמך: והבלילה והוא בלילת הסלת באותו השמן הנצוק עליו הוא בא להשלים מצוה ואינו מעכב: ומה שאמר בכאן לא יצק ולא בלל ר"ל לא יצק כהן ולא מלח כהן אלא זר היא כשרה לפי שעיקר בידינו מקמיצה ואילך מצות כהונה וכבר זכרתי לך בסוף מסכת זבחים שאלו הדברים אין חייבים עליהם משום זרות וכבר זכרנו שההגשה הוא שיתן המנחה כנגד חודה של קרן דרומית מערבית: ומה שאמר פתין מרובות ר"ל שיהיו חתיכות הלחם גדולות כשיעורן לא שיהיו כצורת הלחם השלם שאינו מבוצע ולא כצורת המפורר ועוד יתבאר לך איך מושחים לחם המנחה בשמן ולפיכך אמר לא משחן: וכבר בארנו בתחלת המסכת הזאת שהקמצים כולן נשרפים וכן מנחת כהנים נשרפת כולה וכן מנחת כהן משוח ומנחת נסכים נשרפת כולה ולפיכך אם נתערבו קצתן עם קצתן כשרה לפי שדינם כולם לישרף. זו בלילתה עבה ר"ל מנחת כהן משיח או מנחת נסכים וזו בלילתה רכה ר"ל כל המנחות שנתערבו קומציהן במנחת כהן גדול או מנחת נסכים וביאור זה שמנחת כהן משיח שמנה רב עד ששוקעת בו שנאמר בתורה עליה על מחבת בשמן תעשה מורבכת

תביאנה וענין הרביכה שתהא שקועה בשמן ואמר שהוא מוסיף לה שלשת לוגים שמן יותר על השמן שנתבשלה בו כדי שיציף עליה כשיתן שלש לוגין שהן רביעית ההין למדנו ממה שנא' בה סלת מנחה תמיד אמרו הרי היא לך כמנחת תמידים שהיא רביעית ההין לעשרון: ומנחת נסכים הנני אומר מה היא שני לוגין בעשרון בנסכי האיל ונסכי שור כמו שבאר' בתחלת מסכת הזאת ושאר המנחות הוא לוג לעשרון ואם רבה שמנה פסולה כמו שזכרנו בפרק הראשון וכבר נתבאר שבלילת הקומץ הזה פחות מבלילת נסכים ובלילת מנחת נסכים פחות הרבה מבלילת כהן משיח: ומה שאמר רבי יהודה במנחת כהנים במנחת כהן משיח במנחת נסכים פסולה ר"ל מנחת כהנים שיקריבו לעבודה שהיא מנחת כהן משיח ובלילתה עבה כמו שבארנו בתחלת המסכת הזאת. ואפשר שר"ל איזו היא מנחת כהן שתהיה אם נתערבה במנחת כהן משיח או במנחת נסכים מן הטעם שזכר על כן אומר רבי יהודה ששמן הקומץ הזה אם נתחבר בשמן כהן משיח או מנחת נסכים אינו בטל במיעוטו מפני שהוא מינו והעיקר אצל ר' יהודה מין במינו לא בטיל כמו שבארנו בזבחים אבל מצד הסולת אומר שהסולת עם סלת מין במינו ולפיכך לא יבטל המעט בהרבה וכן דינו אם נתערבה מנחת כהן גדול עם נסכים הדין אחד וחכמים אומרים הואיל והדין נותן בכולם שישרפו אין אנו חוששים והלכה כחכמים: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ג

שְׁתֵּי מִנְחוֹת שֶׁלֹּא נִקְמְצוּ, וְנִתְעָרְבוּ זוּ בְּזוּ, אִם יָכוֹל לְקַמֵּץ מִזּוּ בְּפָנָי עֲצָמָה וּמִזּוּ בְּפָנָי עֲצָמָה, כְּשֵׁרוֹת [יד]. וְאִם לֹא, פְּסוּלוֹת. הַקֶּמֶץ שֶׁנִּתְעָרַב בְּמִנְחָה שֶׁלֹּא נִקְמְצָה, לֹא יִקְטִיר. וְאִם הִקְטִיר, זוּ שֶׁנִּקְמְצָה, עֲלֵתָה לְבַעֲלִים, וְזוּ שֶׁלֹּא נִקְמְצָה, לֹא עֲלֵתָה לְבַעֲלִים. נִתְעָרַב קְמֻצָה בְּשִׁירֵיהָ אוּ בְּשִׁירֵיהָ שֶׁל חֲבֵרְתָהּ, לֹא יִקְטִיר. וְאִם הִקְטִיר, עֲלֵתָה לְבַעֲלִים. נִטְמָא הַקֶּמֶץ וְהִקְרִיבוּ, הַצִּיץ

מְרָצָה. יָצָא וְהִקְרִיבוּ, אִין הִצִּיץ מְרָצָה, שֶׁהִצִּיץ מְרָצָה עַל הַטָּמֵא, וְאִינוּ מְרָצָה עַל הַיּוֹצֵא:

ר"ע מברטנורה **אם יכול לקמץ מזו בפני עצמה ומזו בפני עצמה.** שֶׁנִּפְלָה זוּ בְּצַד זֶה שֶׁל כָּלִי וְזוּ בְּצַד זֶה וְנִשְׁאַר מֵהוּן כְּדֵי קִמְץ שֶׁלֹּא נִתְעַרַב, כְּשֵׁרוֹת, וְאִם לֹא, פְּסוּלוֹת. דְּאָמַר בְּתוֹרַת כְּהֻנִּים מְסַלְתָּהּ וְלֹא מְסַלְתָּ חֲבֵרְתָּהּ: **לא יקטיר.** וְאֶפְלוּ כָּל הַמְעַרְבֵת, דְּאִין הַקְטָרָה מְצוּהָ אֶלֶּא בְּקִמְץ, וּמִקְמָץ נִמְי לֹא קִמְיץ שְׁנֵי קִמְצִים דְּלִמָּא בְּכָל קִמְץ יֵשׁ מְזָה שְׁנִיתְעַרַב וְלִיכָּא קִמְץ שְׁלֵם מִחַד מְנַחָה: **ואם הקטיר.** כָּל הַמְעַרְבֵת, הִיא לֹא עֲלֵתָה לְבַעֲלִים, דְּהָא לֹא נִקְמְצָה וְאִין מְנַחַת נִדְבָה נִתְּרַת בְּלֹא קִמְיָצָה: **נתערב קמצה בשיריה.** לֹא יִקְטִיר אֶת כְּלָהּ, מִשּׁוּם דְּהַשִּׁירִים אֲסוּרִים לְהַקְטִיר, דְּכִתִּיב (ויקרא ב) לֹא תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לֵה', כָּל שֶׁמִּמֶּנּוּ לְאִשִּׁים הָרִי הוּא בְּבַל תִּקְטִירוּ: **נטמא הקמץ והקריבו, הציץ מרצה.** דְּכִתִּיב (שמות כח) וְנִשָּׂא אֶהְרוֹן אֶת עוֹן הַקִּדְּשִׁים, אִינוּ נוֹשֵׂא אֶלֶּא עוֹן טָמְאָה, שֵׁישׁ בָּהּ צַד קַל שֶׁהִתְרָה מִכְּלָהּ בְּצַבּוֹר (טו), דְּכִתִּיב בְּתַמִּיד בְּמוֹעֵדוֹ וְאֶפְלוּ בְּטָמְאָה: **ואינו מרצה על היוצא.** וְאִף עַל גַּב דִּישׁ בּוּ נִמְי צַד קַל שֶׁהִתְרַם מִכְּלָלוֹ בְּבִמָּה, שֶׁנֶּאֱסָר יוֹצֵא בְּמִשְׁכָּן וְהִתְרַם בְּבִמָּה שֶׁבְּנֵב וְגִבְעוֹן שֶׁלֹּא הִיוּ שֵׁם קְלָעִים (טז), אִף עַל פִּי כּוֹן אִין הִצִּיץ מְרָצָה בְּיוֹצֵא, דְּכִתִּיב (שם) לְרָצוֹן לָהֶם לִפְנֵי ה', עוֹן דְּלִפְנֵי ה' אִין, עוֹן דְּיוֹצֵא לֹא: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (יד) כְּשֵׁרוֹת. גְּמָרָא. וְהָא לְרַבְּנָן עוֹלִין אִין מְבַטְלִין זֶה אֶת זֶה, הָא מִין בְּמִינוֹ בְּטַל. וּמִשְׁנֵי כְּדַרְבֵּי זִירָא כּוֹי, נֶאֱמָרָה הַקְטָרָה בְּקִמְץ וְנֶאֱמָרָה הַקְטָרָה בְּשִׁירִים, מַה כּוֹי בְּקִמְץ אִין הַקְטָרָה מְבַטֵּל אֶת חֲבֵרוֹ, אִף כּוֹי אִין שִׁירִים מְבַטְלִים אֶת הַקְטָרָה: (טו) דְּכִתִּיב לְרָצוֹן לָהֶם, מִשְׁמַע דְּבַר שֶׁהוּא לְרָצוֹן בְּמָקוֹם אַחֵר. תּוֹסְפוֹת. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (טז) וְתַמְהַנִּי דְּבִפְרָק י"ד דְּזַבְּחִים מְשֻׁנָּה ז' תַּנּוּן, בְּנֵב וְגִבְעוֹן קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים נֶאֱכָלִים לִפְנֵים מִן הַקְלָעִים. וּבְגָמָרָא לִיתָא אֶלֶּא שֶׁהִתְרַם מִכְּלָלוֹ בְּבִמָּה. וְנֶרְאָה דְּרָצוֹנוֹ לּוֹמַר קִדְּשִׁים קָלִים שֶׁנֶּאֱכָלִין שֵׁם בְּכָל מָקוֹם. עֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם שְׁתֵּי מְנַחוֹת שֶׁלֹּא נִקְמְצוּ וְנִתְעַרְבוּ זֶה בְּזוֹ אִם יִכּוֹל כּוֹי: נִטְמָא הַקּוֹמֵץ וְהִקְרִיבוּ הִצִּיץ מְרָצָה יֹצֵא כּוֹי: כָּל זֶה מְבוֹאֵר לְמִי שֶׁמְבִין כָּל מַה שִׁיעֵדְנוּ וְהִרְאִיהָ עַל הַיּוֹת הִצִּיץ מְרָצָה עַל הַטָּמֵא וְאִינוּ מְרָצָה עַל הַיּוֹצֵא כִּבְרַב בְּאֵרְנוֹ אוֹתָהּ בְּשִׁמְיָנִי מְזַבְּחִים: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ד

נְטָמָאוּ שִׁירְיָהּ, נִשְׂרְפוּ שִׁירְיָהּ, אָבְדוּ שִׁירְיָהּ,
כְּמִדַּת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, כְּשֶׁרָה. וְכַמִּדַּת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ,
פְּסוּלָה. שְׁלֵא בְכָלִי שְׂרָת, פְּסוּלָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן
מְכַשֵּׁיר. הַקְטִיר קִמְצָה פְּעָמִים, כְּשֶׁרָה :

ר"ע מברטנורה **כְּמִדַּת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר כְּשֶׁרָה.** על דעתו של רבי אליעזר דאמר בפרק כיצד צולין, דם אף על פי שאין בשר, הכי נמי קמץ אף על פי שאין שירים, כשר להקטיר קמץ: **כְּמִדַּת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ.** דאמר אם אין בשר אין דם, הכי נמי פסול להקריב הקמץ. והוא שלא נשתיר דבר מן השירים שלא נטמא **[יז]**. והלכה כרבי יהושע: **שְׁלֵא בְכָלִי שְׂרָת.** שלא קדש הקמץ בכלי שרת. אבל בתחלת המנחה כלי עלמא לא פליגי דבעי כלי, כדאמרינן בפרק שתי הלחם: **וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְכַשֵּׁיר.** טעמא דרבי שמעון מפרש בגמרא, משום דאמר קרא (ויקרא ו) קדש קדשים היא כחטאת וכאשם, ומדאקיש רחמנא מנחה לחטאת דעבודתו במתנה באצבע ממש, שמע מנה דקומץ המנחה נמי אם רצה עובדה בידו בלא כלי. ובלבד שיעבד בידו הימנית, דומיא דחטאת שנאמר בו אצבע דכתיב ביה (שם ד) ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו, וכל מקום שנאמר אצבע וכהנה אינו אלא ימין **[יח]**. ואין הלכה כרבי שמעון: **הַקְטִיר קִמְצָה פְּעָמִים.** חצי קמץ בפעם אחת וחצי קמץ בפעם אחרת. ודוקא נקט פעמים ותו לא, דאין קמץ פחות משני זיתים, וכי פליג ליה לשתוי פעמים נמצא שאין הקטרה בפחות מכוזית ולפיכך כשרה, אבל אם חלקה לשלש או לארבע פעמים, דעביד להו הקטרה פחותה מכוזית, פסולה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[יז]** בגמרא. ואסיקנא דהוא הדין לשרוף ואבוד. והאי דקאמר נטמא, רישיהו נקט: **[יח]** דרבי שמעון לא סגי ליה בכהנה לחוד, אלא בעי אצבע בהדי כהנה. דלא כדכתיבנא במשנה ה' פרק ז' דזבחים דאז אצבע או כהנה, דהתם אליבא דרבנן: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם נטמאו שיריה נשרפו שיריה אבדו שיריה כו': שלא בכלי שרת פסולה רבי שמעון מכשיר כו': דעתו של ר"א שאפי' אין שם שיריים יקטיר הקומץ ורבי יהושע אומר אם יותר מהשיריים שום דבר אז יקטיר הקומץ אבל אם אין שם כלום היא פסולה ואם אין שם מקצת מהשיריים או נטמא מקצתו אפי' ר' יהושע אומר יקטיר הקומץ ולפיכך היא כשרה ור"ש אומר שהיא כשירה ואפילו לא היתה המנחה כולה בכלי שרת ואפילו לא נתן הקומץ בכלי שרת ולמידן זה ממה שנאמר במנחה כחטאת כאשם ר"ל כמו

שמתעסק במעשה החטאת בידו בלתי כלים ר"ל הקטרת אימורים כך ג"כ
הקטרת הקומץ ואין הלכה כר"ש והלכה כר' יהושע: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ה

הקמץ, מעוטו מעכב את רבו. העשרון {כ},
מעוטו מעכב את רבו. היין, מעוטו מעכב את
רבו. השמן, מעוטו מעכב את רבו. הסלת
והשמן מעכבין זה את זה. הקמץ והלבונה
מעכבין זה את זה:

ר"ע מברטנורה מעוטו מעכב את רבו. שאם חסר כל שהוא, פסול, דאמר
רחמנא מלא קמץ {יט}: העשרון. מנחה שהיא פחותה מעשרון אפלו
כל שהוא, פסולה: היין. חצי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית
ההין לכפש. וכן השמן בין למנחת נסכים שהוא כשעור היין, בין למנחת
נדבה שהוא לג אחד שמן: הסלת והשמן. של מנחה: מעכבים זה את
זה. דכתיב (שם ב) מגרשה ומשמנה {כא}: הקמץ והלבונה מעכבים זה את
זה. דכתיב (שם ו) והרים ממנו בקמץ וגוי על כל לבונה {כב}: (ר"ע
מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יט} הרמב"ם. אבל בגמרא, אמר קרא מלא קמץ תרי זמני כוי,
חד למצה וחד לעכב: {כ} העשרון כוי. היין כוי. השמן כוי. כלהו יליף להו
בגמרא מקראי: {כא} הרמב"ם. ולא ידעתי היאך שמעינן עפובא. ובגמרא,
מסלתה ומשמנה [בשאר מנחות], מגרשה ומשמנה [במנחת העמר]. פירש רש"י שנה
עליו הכתוב לעכב: {כב} וקשה, מנלן לעכב. ובגמרא, על כל לבונה, ואת כל
הלבונה אשר על המנחה, פירש רש"י שנה כוי: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הקומץ מיעוטו מעכב את רבו העשרון מעוטו כוי: אמר רחמנא
מלא קומצו וכשהוא חסר ממנו שום דבר פסול וכן העשרון שאין מביאין
מנחה אלא עמו כמו שזכרנו שאם היתה שום מנחה בפחות מעשרון היא
פסולה וכן יין של נסכים ושמן של מנחות שכל זמן שיחסר שום דבר מן
המנחה אפילו כל שהוא שזה מעכב וכבר זכרנו שיעור הנסכים בתחלת

המסכת הזאת וכן בארנו בפרק הראשון שאינו פחות מלוג שמן לעשרון מנחה וכן סולת ושמן של מנחה מעכבים זה את זה שנאמר מגרשה ומשמנה אבל הקומץ והלבונה הוא ענין מבואר מפשוטו של מקרא והרים ממנו בקומצו : (רמב"ם)

פרק ג - משנה ו

שְׁנֵי שְׁעִירֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים {כג} מֵעֶכְבִּין זֶה אֶת זֶה. שְׁנֵי כִבְשֵׁי עֶצְרֹת מֵעֶכְבִּין זֶה אֶת זֶה. שְׁתֵּי חֲלוֹת מֵעֶכְבוֹת זו אֶת זוּ. שְׁנֵי סִדְרִים מֵעֶכְבִּין זֶה אֶת זֶה. שְׁנֵי בְּזִיכִין מֵעֶכְבִּין זֶה אֶת זֶה. הַסִּדְרִים וְהַבְּזִיכִין מֵעֶכְבִּין זֶה אֶת זֶה. שְׁנֵי מִיָּנִים שְׁבַנְזִיר, שְׁלֹשָׁה שְׁבַפָּרָה, אַרְבָּעָה שְׁבַתוּדָה, אַרְבָּעָה שְׁבַלּוּלָב, אַרְבָּעָה שְׁבַמְצָרַע, מֵעֶכְבִּין זֶה אֶת זֶה. שְׁבַע הַזֵּיזוֹת שְׁבַפָּרָה מֵעֶכְבוֹת זו אֶת זוּ. שְׁבַע הַזֵּיזוֹת שֶׁל בֵּין הַבַּדִּים, וְשַׁעַל הַפְּרֹכֶת, וְשַׁעַל מְזַבַּח הַזָּהָב, מֵעֶכְבוֹת זו אֶת זוּ :

ר"ע מברטנורה שְׁנֵי שְׁעִירֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים. הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לְהִי וְשַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח לְעִזְאֵזֶל : שְׁנֵי כִבְשֵׁי עֶצְרֹת. שְׁנֵי כִבְשֵׁי שְׁלָמִים שְׁבָאִים חוֹבָה עַל שְׁתֵּי הַלֶּחֶם : שְׁתֵּי חֲלוֹת. שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁל עֶצְרֹת : וְשְׁנֵי סִדְרִים. שְׁתֵּי מַעְרְכוֹת שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים, שֶׁשׁ חֲלוֹת לְכָל מַעְרֶכֶת : שְׁנֵי בְּזִיכִין. שְׁתֵּי כַּפּוֹת שֶׁבֶהוֹן הַלְּבוֹנָה, וְנִתְּוִנִים עַל שְׁתֵּי הַמַּעְרְכוֹת : הַסִּדְרִים וְהַבְּזִיכִין מֵעֶכְבִּין זֶה אֶת זֶה. שָׂאִם אֵין מַעְרְכוֹת שֶׁל לֶחֶם עַל הַשְּׁלַחֵן לֹא יִתֵּן בּוֹ אֶת הַבְּזִיכִין שֶׁל לְבוֹנָה. וְאִם אֵין בְּזִיכִין לֹא יִתֵּן אֶת הַלֶּחֶם : שְׁנֵי מִיָּנִים שְׁבַנְזִיר. חֲלוֹת מִצּוֹת וּרְקִיקֵי מִצּוֹת : וְשְׁלֹשָׁה שְׁבַפָּרָה אֲדָמָה. עֶץ אֲרָז וְאֲזוֹב וְשְׁנֵי תוֹלַעַת : אַרְבָּעָה שְׁבַתוּדָה. אַרְבָּעָה מִיָּנִים שֶׁל לֶחֶם

שְׁמַבְיָאִים עַל שְׁלֹמֵי תוֹדָה, חֲלוֹת מִצּוֹת, וּרְקִיקֵי מִצּוֹת, וְסֹלֶת מְרֻבֶּכֶת, וְחֲלוֹת לֶחֶם חֲמֵץ: **אַרְבַּעַת שְׁבִלּוּלָב**. לוֹלֵב וְאֶתְרוּג הַדָּס וְעֵרְבָה. אִם נוֹטֵל אַרְבַּעֶתָן בְּכֹל הַיּוֹם כָּלוּ אֵף עַל פִּי שְׁנוּטֵל אֶחָד מֵהֶן בְּשַׁחְרִית וְאֶחָד בֵּין הָעֵרְבִים יָצָא, דְּקִימָא לָן לוֹלֵב אִין צְרִיךְ אֶגְדָּ. אָבֵל אִם חָסַר אֶחָד מִן הַמִּינִים וְנֹטֵל כָּל הַשְּׁלֵשָׁה, לֹא קִיַּם מִצְוָה כָּלֵל: **אַרְבַּעַת שְׁבִמְצֹרַע**. עֵץ אֶרֶז וְאִזּוֹב וְשֵׁנֵי תוֹלַעַת וְהַצִּפּוֹר הַחֲחִיהַ **[כד]**: **שֶׁבַע הַזֵּיזִית שְׁבִפְרָה**. אֲדָמָה. דְּכִתִּיב (בַּמִּדְבָּר יט) וְהִזָּה אֶל נֶכַח פָּנָי אֶהֱל מוֹעֵד מִדְּמָה שֶׁבַע פְּעָמִים: **שֶׁבַע הַזֵּיזִית שֶׁל בֵּין הַבַּדִּים**. בְּיוֹם הַכַּפּוֹרִים. דְּכִתִּיב (וַיִּקְרָא יז) וּלְפָנַי הַכַּפָּרֶת יִזָּה שֶׁבַע פְּעָמִים: **וְשַׁעַל הַפְּרֻכַת וְשַׁעַל מְזִבַח הַזָּהָב**. בְּיוֹם הַכַּפּוֹרִים, וּבִפְרַ כְּהֵן מְשִׁיחַ, וּבִפְרַ הָעֵלִים דְּבָר שֶׁל צָבוֹר, וְשַׁעִירֵי עֲבוּדָה זָרָה. שֶׁכַּל אֱלוֹ טְעוּנִים הַזֵּיזָה עַל הַפְּרֻכַת וְעַל מְזִבַח הַזָּהָב כְּמוֹ שֶׁמִּפְרָשׁ בַּפְּרָשׁת וַיִּקְרָא וּבְאַחֲרֵי מוֹת. וְשַׁעִירֵי עֲבוּדָה זָרָה מְרַבֵּינָן לְהוֹ מִקְרָא דְּכִתִּיב (שִׁם ט) וְעָשָׂה לְפָרַ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה לְפָרַ הַחֲטָאֹת. לְפָרַ, זֶה פָּרַ כְּהֵן מְשִׁיחַ. הַחֲטָאֹת, אֱלוֹ שַׁעִירֵי עֲבוּדָה זָרָה. וְאַרְבַּע מִתְּנוֹת שַׁעַל אַרְבַּע קָרְנוֹת שַׁעַל מְזִבַח הַזָּהָב נִמְי מְעַכְבוֹת זֹאת זֹאת, אֵף עַל פִּי שְׁלֹא הִזְכְּרוּ בַּמִּשְׁנָה **[כה]**: (ר"ע מִבְּרִטְנוֹרָה).

עִיקַר תוֹי"ט [כג] שְׁנֵי שַׁעִירֵי יוֹם הַכַּפּוֹרִים כו'. כָּלְהוֹ יִלְפִינָן לֵה בַּגְמָרָא מִקְרָאִי: **[כד]** אָבֵל מִים חַיִּים לֹא חָשִׁיב, לְפִי שְׁהִיָּה מְעַרְבַּ בְּהֵם הַדָּס, כְּדְּכִתִּיב וְטָבַל אוֹתָם וְגו'. תוֹסְפוֹת. וְעֵין תוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[כה]** וְשִׁיר עוֹד שֶׁבַע הַזֵּיזִית דְּמַצְרַע וּדְפָרִים וְאֵילִים דְּחָג. תוֹסְפוֹת: (עִיקַר תוֹי"ט).

רמב"ם שְׁנֵי שַׁעִירֵי יוֹם הַכַּפּוֹרִים מֵעַכְבִּין זֶה אֶת זֶה כו': שְׁנֵי שַׁעִירֵי יוֹם הַכַּפּוֹרִים הֵן שַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח וְחַבִּירוֹ וְכַבֵּר נִתְבָּאֵר זֶה בְּיוֹמָא: שְׁנֵי כַבְשֵׁי עֲצַרְתָּ הֵן שְׁנֵי כַבְשֵׁי שְׁלָמִים וְכַבֵּר נִתְבָּאֵר זֶה: שְׁנֵי סֹדְרִים מֵעַכְבוֹת הַלֶּחֶם ר"ל לֶחֶם הַפָּנִים: וְשְׁנֵי בְזִיכִים שְׁנֵי כֹלִים שֶׁבֵּהֶן הַלְבוּנָה שֶׁהֵן עַל שְׁנֵי הַמַּעֲרֻכּוֹת כְּמוֹ שֶׁזָּכְרָנוּ: שְׁנֵי מִינִים שֶׁבְנֹזִיר שְׁנֵי מִינֵי הַלֶּחֶם שֶׁמְבִיא עִם אֵיל שֶׁל שְׁלָמִים כְּשֵׁי שְׁלָם זִמָּן הַנְּזִירוֹת אִמֵּר הַכְּתוּב עֲלֵיהֶן סוֹלֶת חֲלוֹת מִצּוֹת בְּלוֹלוֹת בְּשֶׁמֶן וְרִקִּיקֵי מִצּוֹת מְשׁוּחִים בְּשֶׁמֶן: וְשִׁלְשָׁה שֶׁבִפְרָה רוֹמֵז לְפָרָה אֲדוּמָה שְׁצוּה לְשֶׁרוֹף עִמָּה עֵץ אֶרֶז וְאִזּוֹב וְשֵׁנֵי תוֹלַעַת: וְדִ' שֶׁבִתּוֹדָה הַדִּ' מִינֵי מִנְחוֹת הָרְאוּיוֹת לְקִרְבָן תוֹדָה וְדָבַר תוֹרָה עֲלֵיהֶן חֲלוֹת מִצּוֹת וְרִקִּיקֵי מִצּוֹת סוֹלֶת מוֹרְבֶכֶת עַל חֲלוֹת לֶחֶם חֲמֵץ: וְדִ' שֶׁבִמְצוֹרַע עֵץ אֶרֶז וְאִזּוֹב וְשֵׁנֵי תוֹלַעַת וְהַצִּפּוֹר הַחֲחִיהַ: וְדִ' שֶׁבִלּוּל פְּרִי עֵץ הַדֶּר וְכַפּוֹת תַּמְרִים וְעֵנָף עֵץ עֲבוֹת וְעֵרְבֵי נַחַל: וְדַע שֶׁאִם יֵשׁ בְּרִשׁוֹתוֹ דִּ' מִינִים שֶׁבִלּוּל יִכּוֹל לִיטוֹל אוֹתָן אֶחָד אֶחָד וְיוֹצֵא בֵּהֶן יָדִי חוֹבְתוֹ לְפִי שֶׁהַעִיקַר בִּידֵינוּ לוֹלֵב אִין צְרִיךְ אֶגְדָּ כְּמוֹ שֶׁבִיאָרְנוּ בְּסוּכָה. וְזִ' הַזֵּיזִית שֶׁבִפְרָה הֵן זִ' הַזֵּיזִית שֶׁזוֹרֵק מִדָּם פְּרָה אֲדוּמָה נֶכַח הַהִיכַל שֶׁנֶּאֱמַר וְלִקַּח הַכֶּהֵן מִדְּמָה בְּאֶצְבָּעוֹ וְגו'. וְשֶׁבַע הַזֵּיזִית שֶׁל בֵּין הַבַּדִּים הַנְּנִי זוֹכֵר בְּכֹאֵן כֹּל הַהַזֵּיזִית שֶׁהִיוּ לְפָנִים בֵּין שֶׁהֵן מִן הַקְּבֵלָה וּבֵין שֶׁהֵן מִפְּשֵׁטֵי הַתּוֹרָה וּמִשְׁנֵה וְאֵע"פ שֶׁכַּבֵּר זָכְרָנוּ אוֹתָן כִּפְלֵי הַדְּבָר בְּעֵנִין הַזֶּה אִינוֹ אֵרִיכוֹת. הַזֵּיזִית שֶׁל יוֹם הַכַּפּוֹרִים בְּפָנִים הֵן מִ"ג הַזֵּיזִית שֶׁ מֵהֵן עַל הַבַּדִּים ט"ז ח' מִדָּם הַפָּר וְח' מִדָּם הַשַּׁעִיר וְכֵן עַל הַפְּרוּכַת ח' מִדָּם הַפָּר וְח' מִדָּם הַשַּׁעִיר וְלִפְנֵי שְׁנֵי בֵּהֶן עַל הַכַּפּוֹרֶת וְלִפְנֵי הַכַּפּוֹרֶת יִזָּה זִ' פְּעָמִים ר"ל זִ' בְּפָנִים לְפָנֵי הַבַּדִּים וְכֵן הוּא אוֹמֵר עַל הַכַּפּוֹרֶת וְזִ' עַל הַפְּרוּכַת וְכֵן הוּא לְפָנֵי הַכַּפּוֹרֶת וְעַם כֹּל זִ' מֵהֵן אִי לְמַעַלָּה כְּמוֹ שֶׁבִיאָרְנוּ בְּיוֹמָא רֵאִיָּה לְדָבַר מֵה שְׁנֵי וְהִזָּה בְּאֶצְבָּעוֹ

הרי זו הזאה אחת אח"כ ז' פעמים הרי ל"ב הזיות אח"כ זורק מדם הפר ומדם השעיר. אחר שיערב שניהן ד' הזאות על ד' קרנות המזבח הזהב וז' הזאות על אמצעו כמו שבארנו ביומא ועליה נאמר בתורה ג"כ ונתן על קרנות המזבח סביב ונאמר והזה עליו מן הדם באצבעו ז' פעמים: וענין פר [כהן משיח ר"ל] הבא על כל המצות אמרה תורה עליו שיזרק ממנו ז' פעמים על הפרוכת והיא המחיצה המבדלת בין קדש ובין קדש הקדשים וד' על מזבח הזהב ר"ל על ד' קרנותיו נאמר בו והזה מן הדם ז' פעמים לפני ה' את פני פרוכת הקודש ונתן הכהן מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים וכן ממש נאמר בפר העלם דבר של צבור וכמו אלו ההזיות בעצמן ובאלו המקומות זורקים מדם שעירי עבודת כוכבים וזו קבלה וסמכוה למה שנאמר בפר הבא על כל המצות פר החטאת אמרו לרבות שעירי עבודת כוכבים לכל האמור בענין כמו שבארנו בד' מזבחים ועל כל כלל מאלו ההזאות הוא אומר מעכבות זו את זו וכולן סמכו אותו לרמזים שיש בפסוקים שהן ראייה על שיהיו מעכבות אבל הענין קבלה בידינו: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ז

שְׁבַעַה קָנִי מְנוּרָה **[כו]** מְעַכְבִּין זֶה אֶת זֶה. שְׁבַעַה גְרוּתִיהָ **[כז]** מְעַכְבִּין זֶה אֶת זֶה. שְׁתֵּי פְרָשִׁיּוֹת שְׁבַמְזוּזָה מְעַכְבוֹת זו אֶת זו. וְאֶפְלוּ כָתֵב אֶחָד מְעַכְבֵּן. אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת שְׁבַת־פְּלִין מְעַכְבוֹת זו אֶת זו. וְאֶפְלוּ כָתֵב אֶחָד מְעַכְבֵּן. אַרְבַּע צִיּוּתִים **[כט]** מְעַכְבוֹת זו אֶת זו, שְׁאֲרֵבֶתָן מְצוּה אֶחָת. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר, אַרְבַּעַתָּן אַרְבַּע מְצוּת **[ל]**:

ר"ע מברטנורה **שְׁבַעַה קָנִי מְנוּרָה**. כְּדָתִיב (שְׁמוֹת כה) וְשֵׁשׁ קָנִים יִצְאִים מִצְדִּיקָה, וְהִקְנָה הָאֲמָצִיעִי, הָרִי שְׁבַעַה קָנִי מְנוּרָה: **שְׁתֵּי פְרָשִׁיּוֹת שְׁבַמְזוּזָה**. שָׁמַע וְהָיָה אִם שָׁמַע: **וְאֶפְלוּ כָתֵב אֶחָד מְעַכְבֵּן**. אֶפְלוּ אוֹת אֶחָת שֶׁהִיא דְבוּקָה לְחִבְרָתָהּ **[כח]** וְאִינָה מְקַפֶּת גְּוִיל כְּהִלְכָתָהּ, פְּסוּל בְּמְזוּזָה וּבַת־פְּלִין וּבְסֹפֶר תוֹרָה: **אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת שְׁבַת־פְּלִין**. קָדַשׁ וְהָיָה כִּי

יבאדך שְׁמַע וְהָיָה אִם שָׁמַע: מְעַכְבֹּת זוֹ אֵת זוֹ. בֵּין בְּתַפְלָה שֶׁל רֹאשׁ שְׁכוֹתֶיךָ כָּל פְּרָשָׁה וּפְרָשָׁה בְּקֶלֶף בְּפִנֵּי עֲצָמוֹ, בֵּין בְּתַפְלָה שֶׁל יָד שֶׁכָּל אַרְבַּעַתָּן כְּתוּבִים בְּקֶלֶף אֶחָד: אַרְבַּעַתָּן אַרְבַּע מִצְוֹת. וְאִין מְעַכְבֹּת זוֹ אֵת זוֹ. וְאִין הִלְכָה כְּרַבֵּי יִשְׁמַעְאֵל: (ר"ע מברטנורא).

עיקר תוי"ט **[כו]** קני כו'. ולא חשיב נמי גביעיה כפתוריה ופרחיה דמעכבין זה את זה, משום דליתנהו במנורה של שאר מיני מתכות, כדאיתא בגמרא. תוספות: **[כז]** שבעה נרותיה. בראש כל קנה וקנה הוה נר אחד קעין בוד, ושם נותנין השמן והפתילות. רש"י: **[כח]** דכתיב וכתבתם, כתיבה תמה ושלמה. ובתפלין כתיב הוה, והיו לטטפת. ומוכתבתם למדו גם לספר תורה. בית יוסף: **[כט]** ארבע ציציות כו'. לא אתמר בגמרא מנלו. והרמב"ם פרש במשנה דלעיל, וכלן סמכו אותן לרמזים שיש בפסוקים שהן ראיה על שיהיו מעכבות, אבל הענין קבלה בדינו: **[ל]** ארבע מצות. ונפקא מנה לענין סדין בציצית, וטלית בעלת חמש, ולצאת בשבת בטלית שאינה מציינת כהלכתה, כדאיתא בגמרא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם שבעה קני מנורה מעכבין זה את זה שבעה כו': ראיתי לצייר בכאן צורת המנורה שלימה וקודם הציור אני אומר שמסורה בידינו שגבהה י"ח טפחים ועמוד המנורה עצמה היו בו ד' גביעים ושני כפתורים וג' פרחים ונאמר בתורה ובמנורה ד' גביעים משוקדים כפתוריה ופרחיה ומיעוט רבים שנים לפיכך התבאר שיש בה ב' כפתורים וב' פרחים והפרח השלישי הוא סמוך לשולי המנורה והוא מה שנא' עד יריכה עד פרח ר"ל היסוד שקרא אותו ירך והפרח הסמוך לו והיו לה ג' רגלים והגביע הוא צורת כוס עשוי מקשה שהוא מלמטה צר ואם תרצה לומר שהוא מחודד כאסטונא הוא כראש אסטונא שניטל ממנו דבר מועט מלמעלה: הכפתור היא דמות כדור שאינו עגול מכל וכל רק שיש בה ארך מעט קרוב לצורת ביצת העוף. ופרח צורת שושן. ואני מצייר עכשיו הצורה הזאת שהגביעים צורת דבר משולש והכפתור עגולה והפרח חצי עגולה כדי שיהיה קל להצטייר שאין הכוונה בצורה הזאת להודיע בה צורת הגביע על אמתתו לפי שכבר בארתי אותו לך אבל הכוונה להודיע בה מספר הגביעים וכפתורים ופרחים ומקומותם והשיעור הנשאר מעמוד המנורה שאין בו שום דבר והמקומות שהיו בהן הפרחים והכפתורים וכולה איך היתה וזו היא צורת כל זה:

ודע שכל הכפתורים שיעור א' לכולן וכן הגביעים כולן שוין והפרחים ג"כ ונתבאר לך מהצורה הזאת שמספר הגביעים כ"ב ומספר הפרחים ט' ומספר הכפתורים י"א אמרו גביעים כ"ב כפתורים י"א פרחים ט' מעכבין זה את זה ואמרו בשיעור גובהה של מנורה י"ח טפחים הרגלים והפרח ג' וטפחים חלק וטפח שבו גביע כפתור ופרח וטפחים חלק וטפח כפתור ושני

קנים יוצאים ממנו א' לכאן וא' לכאן ונמשכים ועולים כנגד גובהה של מנורה טפח חלק וטפח כפתור ושני קנים נמשכים ממנו ויוצאים ועולים כנגד גובהה של מנורה וטפח חלק וטפח כפתור ושני קנים יוצאים ממנו נמשכים ועולים כנגד גובהה של מנורה וטפחים חלק נשתיירו שם ג' טפחים שבהן גביעים כפתורים ופרחים. ומאשר ציירנו יתבאר לך כל הענין הזה: ומה שנאמר בתורה משוקדים פירושו מעשה שקדים והוא מלאכה ידועה אצל אומני הנחשת שהן מכין בפטיש העשת עד שיהיה כולו שקדים שקדים והוא מעשה מפורסם אין צריך לבאר: ובי' פרשיות שבמזוזה הם שמע והיה אם שמוע: ודי' פרשיות של תפילין הן קדש לי והיה כי יביאך ושמע והיה אם שמוע בתפילין של ראש כותבים אותן כל א' בפני עצמה בדי' גליונים ובתפילין של יד כותבים בגליון אחד: ומה שאמר אפי' כתב א' מעכבם ר"ל אפילו אות א' אם אינה כתובה כהלכה פוסלת אותן לפי שהתפילין וס"ת ומזוזות מתנאיהם שלא ידביק אות באות כדי שיהא שטח הגויל סובב האות מכל רוחותיו וכ"ז שלא יהא כן ואפילו אות א' היא פסולה ואין הלכה כר' ישמעאל: (רמב"ם)

ד

פרק

פרק ד - משנה א

הַתְּכִלֶּת **{א}** אֵינָה מְעַכֶּבֶת אֶת הַלֶּבֶן, וְהַלֶּבֶן אֵינוֹ מְעַכֵּב אֶת הַתְּכִלֶּת. הַתְּפִלָּה **{ד}** שֶׁל יָד אֵינָה מְעַכֶּבֶת שֶׁל רֹאשׁ, וְשֶׁל רֹאשׁ אֵינָה מְעַכֶּבֶת שֶׁל יָד. הַסֵּלֶת וְהַשָּׁמוֹן אֵינָם מְעַכֶּבִּין אֶת הַיָּיִן, וְלֹא

היין מעֲכָבֹן. הַמִּתְנֹת שֶׁעַל מִזְבַּח הַחִיצוֹן אֵינֶן מִעֲכָבוֹת זֹאת זֹאת :

ר"ע מברטנורה **התכלת אינה מעֲכָבֹת את הלבן.** אף על גב דמצוה לתת שני חוטין של תכלת ושני **[ב]** חוטין של לבן, או חוט אחד של תכלת ושלושה חוטין של לבן **[ג]**, אפלו הכי אין זה מעֲכָבֹת את זה, ואם נתן ארבעתן [של תכלת או ארבעתן] של לבן, יצא: **תפלה של יד אינה מעֲכָבֹת של ראש.** רמב"ם כתב, דוקא ששתייהן מצויין אצלו, אבל אם אין מצויה אצלו אלא אחת מהן, לא יניח האחת עד שימצא האחרת **[ה]**, גזרינן שפא יטעה ויסמוך על אחת תמיד. וזה דלא כהלכתא, דמאן דאמר הכי בגמרא [מנחות מד.] הדר ביה מכח מה שהקשו לו ואלא מאן דלית ליה תרתי מצות חדא מצוה נמי לא לעביד, בתמיה **[ו]**. והלכה, בין ששנייהן מצויין אצלו בין שאין מצויין אצלו, אינן מעֲכָבֹת זו את זו, וכן הורו כל רבתי הלכה למעשה: **הסלת והשמן.** של מנחת נסכים: **אין מעֲכָבֹן את היין.** של נסכים. שאם הביאו את היין בלא סלת ושמן, מנסכו **[ז]**: **המתנות של מזבֵּחַ החיצון.** כגון ארבע מתנות של חטאת: **אין מעֲכָבֹת זו את זו.** שאם לא נתן אלא אחת, כפר. דכתיב (דברים יב) וְדַם זִבְחֶיךָ יִשְׁפָּךְ, שפִּיכָה אַחַת מִשְׁמַע: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[א]** **התכלת כו'.** ולא דברה המשנה בדיני הציצית והתפלין והמזוזה וענין מלאכתן והברכות שחייב לברך עליהן כו'. וסבת זה בעיני, לפי שהיו הדברים האלה מפרסמים בזמן חבור המשנה, והיו ענינים ידועים ונהוגים בידי כל העם פרט וכלל, אין ענין מהן נפלא משום אדם, ועל כן לא ראה לדבר בהם כמו שלא הסדיר נסח התפלה ואיך יתנהג שליח צבור לפי שהיה מפרסם. אבל חברו ספר גמרא ובארו. הרמב"ם: **[ב]** כן כתבו רש"י ותוספות, מדדך שנין גדיל שנים דאין גדיל פחות משנים, גדילים משמע ארבעה: **[ג]** זו דעת הרמב"ם, דלא בעינו אלא חוט אחד תכלת. אבל סובר שיהיה קצתו לבן דהא כופל לכל חוט עד שיהיו שמנה, ונמצא שמעכשו שבעה דלבן ואחד תכלת. ועין תוספות יום טוב: **[ד]** **תפלה.** תרגום לטוטפות, לתפלין. והטור מפרש לשון פלילה. שהן אות ועדות לכל רואינו שהשכינה שורה עלינו, דכתיב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ודרשינו אלו תפלין שבראש. ועין תוספות יום טוב: **[ה]** והחלוק דבתפלה קרי ליה אין מעֲכָבֹן כו', ובארבעה מינין שבלולב מעֲכָבֹן, דבארבעה מינין כשהן מצויין נוטל אחד אחד ואינו יוצא ידי חובתו ולא שלמה המצוה עד שיגמר נטילת ארבעתן בידו, ואפלו בזה אחר זה, ואינו כן בתפלה כו' אלא כל זמן שניח אחד משניהן רצונו לומר שלובשן, כבר קיים מצות עשה אחת ויצא ידי חובתה: **[ו]** גם הרמב"ם בחבורו סתם וכתב לשון המשנה ולא חלק בין יש לו לאין לו. ועין תוספות יום טוב: **[ז]** משמע הא סלת ושמן מעֲכָבֹן אהדדי. תוספות. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם התכלת אינה מעֲכָבֹת את הלבן והלכן כו': הסולת והשמן אינם מעֲכָבֹת את היין ולא היין כו': מצות ציצית כוללת שתי מצות הא' שיהיו

ציציותיו בקצות הכסות והוא שנא' ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם וזהו יקרא לבן לפי שהוא צמר לבן או פשתן לבן כפי התנאים והעיקרים שנתבארו בגמ' בדיני הציצית והמצוה השנית לתת חוט של צמר תכלת כרוך על אותן הציצית והחוט הזה נקרא תכלת שנאמר ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת ואינו נמצא בדינו היום לפי שאין אנו יודעים לצובעו שאין כל מין תכלת בצמר נקרא תכלת אלא תכלת ידועה שאי אפשר לעשותה היום ועל כן אנו עושים בלבן לבדו. ומה שאמרו תפלה של יד אינה מעכבת של ראש ע"מ שיהיו אצלו שתיהן ואז יניח איזה משתיהן שירצה לבדה כל זמן שירצה אבל אם אין אצלו אלא של ראש או של יד אז אין מותר לו להניחה עד שיעשה האחרת שמא יטעה ויסמוך על הא' תמיד ויש לך להקשות בכאן קושיא ולומר הואיל ודבר המשנה הוא בתפילין של ראש ושל יד שאין מעכבין זה את זה ע"מ שיהיו מצוי שתיהן אבל אם לא היה מצוי אלא א' הרי הן מעכבות זה את זה ומה שאמר בד' מינים שבלולב מעכבות זה את זה ע"מ שלא יהיו מצויין כולן אבל אם היו מצויין כולן הם ג"כ אין מעכבות כמו שבארנו בפרק שלפני זה והרי השווה דין זה בד' מינים שבלולב ובתפלה של ראש ושל יד ולמה אמר בד' מינים מעכבים ואמר בתפילין אין מעכבים ותירוץ הקושיא הזאת מבואר היטב וזה שבד' מינים שבלולב כשהם מצויין אע"פ שאין מעכבות זו את זו נוטל אותן א' א' לפי שאינו יוצא ידי חובתו ולא שלמה המצוה עד שיגמור נטילת ארבעתן בידו ואפי' נטל אותן זה אחר זה ואינו כן בתפילין של ראש ושל יד אלא כל זמן שיניח אחד משניהן ר"ל שלובשן כבר קיים מצות עשה ויצא ידי חובת תפילין: ודיני הציצית והתפילין והמזוזה וענין מלאכתן והברכות שחייבין לברך עליהן וכל העניינים התלויין בכל זה מן הדינין ומה שנאמר עליהן בשאלות ותשובות אין ראוי כפי קבלת חבורינו לדבר בהן לפי שאינו אלא מפרש והמשנה לא דברה על אלה המצות דבר מיוחד לכלול דיניהן עד שיהא חייב לפרש אותו וסבת זה בעיני לפי שהיו הדברים האלו מפורסמים בזמן חבור המשנה והיו ענינים ידועים ונהוגים ביד כל העם פרט וכלל ואין ענין מהן נפלא משום אדם וע"כ לא ראה לדבר בהן כמו שלא הסדיר התפלה ר"ל נוסחה ואיך יתנהג שליח ציבור לפי שהיה מפורסם ולא חברו בזה סדור אבל חברו ספר גמ' וביאורו: ומה שאמר הסולת והשמן אין מעכבים את היין ר"ל שמן וסולת של מנחת נסכים ויין של נסכים: ומתנות של מזבח החיצון כבר זכרנו אותן והראייה על שאינן תלויין קצתן על קצתן הרי היא בתחלת הפי' הד' מזבחים: (רמב"ם)

פרק ד - משנה ב

הפְּרִים וְהָאֵילִים וְהַכֶּבֶּשִׁים אֵינָן מְעַכְבִּין זֶה אֶת זֶה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, אִם הָיוּ לָהֶם פְּרִים מְרֵבִים וְלֹא הָיוּ לָהֶם נְסָכִים, יָבִיאוּ פֶּר אֶחָד וְנִסְכּוֹ, וְלֹא יִקְרְבוּ כֻלָּן בְּלֹא נִסְכּוֹ:

ר"ע מברטנורה הפְּרִים וְהָאֵילִים וְהַכֶּבֶּשִׁים. הַנֶּדֶד דְּכַתִּיבִי בְּפֶרֶשֶׁת אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים וְהִקְרַבְתֶּם עַל הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כֶּבֶשִׁים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפֶר בֶּן בֶּקָר אֶחָד וְאֵילִם שְׁנַיִם, הַבָּאִים עִם שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁל עֶצְרַת, אֵינָם מְעַכְבִּים. הַפְּרִים שְׁנַיִם וְאֵיל אֶחָד וְשִׁבְעָה כֶּבֶשִׁים שֶׁל מוֹסְפִים שֶׁל עֶצְרַת הַפְּתוּבִים בְּפֶרֶשֶׁת פִּינְחָס (ח). שְׁאִין [שְׁנַיִן] פְּרִים שֶׁל מוֹסְפִים מְעַכְבִּין הַפֶּר שֶׁל שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְלֹא הַפֶּר שֶׁל שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מְעַכֵּב שְׁנֵי פְּרִים שֶׁל מוֹסְפִים. וְכֵן שְׁנֵי אֵילִים שֶׁל שְׁתֵּי הַלֶּחֶם אֵינָן מְעַכְבִּין הָאֵיל אֶחָד שֶׁל מוֹסְפִים, וְלֹא אֵיל אֶחָד שֶׁל מוֹסְפִים מְעַכֵּב שְׁנֵי הָאֵילִים שֶׁל שְׁתֵּי הַלֶּחֶם. וְכֵן הַכֶּבֶּשִׁים אֵין מְעַכְבִּין אֱלוֹ אֶת אֱלוֹ: רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר אִם הָיוּ לָהֶם פְּרִים מְרֵבִין. כְּלוּמַר, דְּמִים כְּדִי לְקַנּוֹת פְּרִים כְּדִי צָרְפֵן, וְלֹא הָיוּ לָהֶם דְּמִים לְקַנּוֹת נְסָכִים, יָבִיאוּ פֶּר אֶחָד וְנִסְכּוֹ. וּמְפִיק לָהּ מִקְרָא דְּכַתִּיב (וַחֲזַקְאֵל מו) אֵיפָּה לְפָר וְאֵיפָּה לְאֵיל יַעֲשֶׂה מִנְחָה וְלִכְבֶּשִׁים כַּאֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ, וְכִי מִדַּת פְּרִים וְאֵילִים אַחַת הִיא, וְהִלָּא מִנְחַת פְּרִים שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹן וּמִנְחַת אֵילִים שְׁנֵי עֶשְׂרוֹן, אֵלָּא לְהוֹדִיעַדָּ שְׁמוּטָב לְהַבִּיא פֶּר אֶחָד אֵיל אֶחָד עִם אֵיפָתוֹ, מִדָּה הָרְאוּיָה לוֹ, מִלְּהַבִּיא פְּרִים מְרֵבִים וְאֵילִים מְרֵבִים בְּלֹא מִנְחָתָם. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ח) דִּיאֱלוֹ דְּפֶרֶשֶׁת אָמַר גּוֹפִיָּהוּ מְעַכְבִּין זֶה אֶת זֶה, דְּהוּיָה כְּתִיב בְּהוּ. פֶּרֶשׁ רַשׁ"י יִהְיוּ עוֹלָה. וְכָל הוּיָה עֲכוּבָא. וּמִיָּהוּ פְּרִים וְכֶבֶשִׁים דְּפֶרֶשֶׁת פִּינְחָס לֹא מְעַכְבִּי אֶהְדָּדִי, וּמְצִינוּ נְמִי לְפָרוּשֵׁי מִתְנִיתִין בְּכַהֲאֵי גּוֹנָא. וְהָכִי אֵיטָא בְּגִמְרָא דְּתַנָּא מְלִי מְלִי קַתְנִי. וְעַל תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הפְּרִים וְהָאֵילִים וְהַכֶּבֶּשִׁים אֵינָן מְעַכְבִּין זֶה אֶת זֶה כּוּ: כִּבְר בִּארְתִי לְךָ בְּתַחֲלַת דְּבַרְיֵנוּ עַל הַסֹּדֵר הַזֶּה שֶׁהִקְרַבְנָן שִׁמְקֵרִיבִין יוֹם עֶצְרַת שְׁנֵי חֻלְקִים הָא' הוּא מוֹסֵף הַיּוֹם שְׁנֵי פְּרִים וְאֵיל וְז' כֶּבֶשִׁים כּוֹלֵן עוֹלוֹת וְשַׁעִיר לַחֲטָאֵת וְהַשְּׁנִי הוּא שִׁמְקֵרִיבִין עִם שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְהוּא הַפֶּר וְשְׁנֵי אֵילִים. וְז' כֶּבֶשִׁים כּוֹלֵן עוֹלוֹת וְשַׁעִיר לַחֲטָאֵת וְשְׁנֵי כֶּבֶשִׁים שְׁלָמִים וְהֵן כֶּבֶשִׁי עֶצְרַת וְכֹל זֶה מִדְּבַרֵי תוֹרָה וְכֵן זָכְרָנוּ לְךָ פְּעָמִים כִּי מָה שְׁנֵי אֵילִים בְּכֹאֵן הַפְּרִים וְהָאֵילִים וְהַכֶּבֶּשִׁים אֵינָן מְעַכְבִּים זֶה אֶת זֶה רַ"ל שְׁאֵיל שֶׁל מוֹסֵף הַיּוֹם אֵינּוּ מְעַכֵּב לְשְׁנֵי הָאֵילִים שֶׁל קֶרְבֵן הַלֶּחֶם וְאֵין שְׁנֵי הָאֵילִים מְעַכְבִּין אֶת הָאֵיל וְכֵן הַפֶּר אֵינּוּ מְעַכֵּב לְשְׁנֵי הָאֵילִים וְז' הַכֶּבֶּשִׁים הַקְּרִיבִין עִם הַלֶּחֶם וְלֹא שְׁנֵי הַפְּרִים מְעַכְבִּים אֶת הָאֵיל וְז' כֶּבֶשִׁים שֶׁל מוֹסֵף הַיּוֹם וְהַכֶּבֶּשִׁים ג"כ אֵינָן מְעַכְבִּים

לזולתן ולא ז' כבשים של מוסף מעכבים ז' של לחם ולא של לחם מעכבים
של מוסף ואין הלכה כר"ש : (רמב"ם)

פרק ד - משנה ג

הפך והאילים והכבשים והשעיר אינן מעכבין את הלחם, ולא הלחם מעכבן. הלחם מעכב את הכבשים, והכבשים **{ט}** אינן מעכבין את הלחם, דברי רבי עקיבא. אמר שמעון בן ננס, לא כי **{י}**, אלא הכבשים מעכבין את הלחם, והלחם אינו מעכב את הכבשים, שכן מצינו, כשהיו ישראל במדבר ארבעים שנה, קרבו כבשים בלא לחם, אף כאן יקרבו כבשים בלא לחם. אמר רבי שמעון, הלכה כדברי בן ננס, אבל אין הטעם כדבריו, שכל האמור בתחמש הפקודים, קרב במדבר. וכל האמור בתורת כהנים, לא קרב **{יא}** במדבר. משבאו לארץ, קרבו אלו ואלו. ומפני מה אני אומר יקרבו כבשים בלא לחם, שהכבשים מתירין את עצמן בלא לחם. לחם בלא כבשים, אין לי מי יתירנו :

ר"ע מברטנורה הפך והאילים והכבשים והשעיר. הבאים בגלל הלחם. וכלן עולות, חוץ מן השעיר שהוא חטאת : אין מעכבין את הלחם. שאם הביאו שתי הלחם של עצרת בלא הקרבנות הללו, מקדשין : הלחם

מַעֲכָב אֶת הַכֹּבָשִׁים. הַנֶּדֶךְ כֹּבָשִׁים הֵן שְׁנֵי כֹבָשִׁים דְּשֻׁלְמִים שֶׁהִזְקָקוּ לְתַנוּפָה עִם הַלֶּחֶם: **וְהַכֹּבָשִׁים אֵין מַעֲכָבִים אֶת הַלֶּחֶם.** שָׂאֵם לֹא נִמְצְאוּ כֹבָשִׁים מְבִיאִים שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְהֵן קְדוּשִׁים כְּאֵלוּ הִבִּיאוּם עִם הַכֹּבָשִׁים: **קָרְבוּ כֹבָשִׁים בְּלֹא לֶחֶם.** שֶׁהָרִי לֹא הָיָה לָהֶם לֶחֶם בְּמִדְבָר אֲלֵא הַמֶּן: **הַלֶּכָה כְּדַבְרֵי בֶן נָנֶס.** דְּכֹבָשִׁים מַעֲכָבִים אֶת הַלֶּחֶם: **אָבֵל אֵין הַטַּעַם כְּדַבְרֵיו.** דְּהוּא אוֹמֵר בְּמִדְבָר קָרְבוּ כֹבָשִׁים דְּשֻׁלְמִים, וְלֹא הִיא: **שֶׁפֶל הָאֲמוּר בְּחַמֵּשׁ הַפְּקוּדִים.** בְּסִפְרָ בְּמִדְבָר, כְּגוֹן קָרְבָנוֹת מוֹסְפִים הָאֲמוּרִים בְּפִרְשֵׁת פִּינְחָס, קָרְבוּ בְּמִדְבָר: **וְכָל הָאֲמוּר בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים.** דְּהֵינּוּ בְּסִפְרָ וַיִּקְרָא, לֹא קָרְבוּ בְּמִדְבָר. וְהַנֶּדֶךְ כֹּבָשִׁים הָאֲמוּרִים בְּאֲמֹר אֵל הַכֹּהֲנִים כְּגוֹן הַנֶּדֶךְ שְׁבַעַה כֹּבָשִׁים וּפֶר וְאֵילִים דְּעוֹלָה דְּעַל הַלֶּחֶם וּשְׁנֵי כֹבָשִׁים דְּשֻׁלְמִים לֹא קָרְבוּ בְּמִדְבָר: **לֶחֶם בְּלֹא כֹבָשִׁים אֵין לוֹ מִי יִתִּירוּ.** שְׂאֵין הַלֶּחֶם מִתֵּר בְּאֲכִילָה לְכֹהֲנִים עַד שִׁיקָרְבוּ כֹבָשִׁים. וְהַלֶּכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן: (ר"ע מברטנורה).

עִקַר תו"ט [ט] **וְהַכֹּבָשִׁים כו'.** וְאֲפֵלוּ הָכִי כִי אֶתְּוֹן בְּהַדְדִי, הַכֹּבָשִׁים עָקַר וְהַלֶּחֶם טָפֵל, מְשׁוּם דְּכֹבָשִׁים מִתִּירִין אֶת הַלֶּחֶם כְּשֶׁבֵא בִיחַד, וְלֹא פְּלִיג רַבִּי עֲקִיבָא אֶסְתַּמָּא דְּמִשְׁנֵה ג' פְּרָק ב'. וְעֵין תוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: [י] **אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן נָנֶס כו'.** בְּגִמְרָא מְפָרֵשׁ דְּפְּלִיגִי בְּטַעַמָא דְּקָרָא: [יא] **לֹא קָרְב.** וְזֶה קִבְּלָה בִּידּוֹ. הַרְמַב"ם: (עִקַר תו"ט).

רמב"ם הִפֵּר וְהֵאֵילִים וְהַכֹּבָשִׁים וְהַשְּׁעִיר אֵינֶן מַעֲכָבִין כו': הִפֵּר זֶה וְהַשְּׁנֵי הֵאֵילִים וְהַזֵּי כֹבָשִׁים הֵם הַחֶלֶק הַשְּׁנִי שֶׁמִּקְרִיבִין בְּגַלֵּל הַלֶּחֶם בְּיוֹם עֲצֵרַת וְכוּלָן הֵן עוֹלוֹת וְשְׁעִיר חֲטָאֵת: וְמָה שֶׁאֲמַר אַח"כ הַלֶּחֶם וְהַכֹּבָשִׁים ר"ל שְׁנֵי כֹבָשִׁים שְׁלָמִים שֶׁמְבִיאִין עִמָּהֶן שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בְּשַׁעַת הַתַּנוּפָה כְּמוֹ שִׁיתְבָּאֵר בְּמַסְכַּת הַזֹּאת: וְמָה שֶׁאֲמַר וְהַכֹּבָשִׁים אֵינֶן מַעֲכָבִים אֶת הַלֶּחֶם ר"ל שֶׁאֵם לֹא יֵהִיוּ שֵׁם שְׁנֵי כֹבָשִׁים מְבִיאִין שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְדִינָם שִׁיאֲכִלוּ אוֹתָן כְּאֵילוּ הִבִּיאוּם עִם הַכֹּבָשִׁים: וְמָה שֶׁאֲמַר בֶּן נָנֶס יִקְרִיבוּ כֹבָשִׁים בְּלֹא לֶחֶם לְפִי שֶׁלֹּא הִיָּה בְּמִדְבָר לֶחֶם זוֹלָתִי הַמֶּן. וְחוֹלֵק ר"ש עַל זֶה וְאוֹמֵר שֶׁלֹּא הִקְרִיבוּ בְּמִדְבָר לֹא לֶחֶם וְלֹא כֹבָשִׁים וְלֹא שָׂאֵר קָרְבָנוֹת הַבָּאִים בְּגַלֵּל הַלֶּחֶם וְעַל זֶה נֹאמַר בְּת"כ ר"ל סִפְרָ וַיִּקְרָא וְכָל מָה שֶׁזָכַר בּוֹיִקְרָא לֹא הִקְרִיבוּ אוֹתוֹ בְּמִדְבָר וְזֶה קִבְּלָה בִּידֵינוּ שֶׁלֹּא הִקְרִיבוּ בְּמִדְבָר אֲלֵא הַקָּרְבָנוֹת הַנִּזְכָּרִים בְּחוֹמֵשׁ הַפְּקוּדִים וּבְכָל הַמוֹסְפִים וְהַלֶּכָה כְּרַבִּי (עֲקִיבָא) [שְׁמַעוֹן]: (רמב"ם)

הַתְּמִידִין אֵינָן מְעַכְבִּין אֶת הַמוֹסְפִים, וְלֹא
הַמוֹסְפִים מְעַכְבִּין אֶת הַתְּמִידִים, וְלֹא
הַמוֹסְפִים מְעַכְבִּין זֶה אֶת זֶה **{יג}**. לֹא הִקְרִיבוּ
כֶּבֶשׂ בַּבֶּקֶר, יִקְרִיבוּ בֵּין הָעֲרֵבִים. אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, אֵימַתִּי, בְּזִמּוֹן שֶׁהָיוּ אֲנוּסִין אוֹ שׁוֹגְגִין.
אָבֵל אִם הָיוּ מְזִידִין וְלֹא הִקְרִיבוּ כֶּבֶשׂ בַּבֶּקֶר,
לֹא יִקְרִיבוּ בֵּין הָעֲרֵבִים. לֹא הִקְטִירוּ קִטְרֵת
בַּבֶּקֶר, יִקְטִירוּ בֵּין הָעֲרֵבִים. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
וְכִלָּה **{יד}** הִיְתָה קִרְבָּה בֵּין הָעֲרֵבִים, שְׂאִין
מִחֲנֹכִין **{טו}** אֶת מִזְבֵּחַ הַזֶּהָב אֲלֵא בַקְטֵרֵת
הַסַּמִּים, וְלֹא מִזְבֵּחַ הָעוֹלָה אֲלֵא בַתְּמִיד שֶׁל
שַׁחַר **{כ}**, וְלֹא אֶת הַשְּׁלַחַן אֲלֵא בַלֶּחֶם הַפָּנִים
בַּשַּׁבָּת **{כא}**, וְלֹא אֶת הַמְּנוֹרָה אֲלֵא בַשַּׁבָּעָה
גְּרוּתֶיהָ בֵּין הָעֲרֵבִים :

ר"ע מברטנורה הַתְּמִידִים אֵינָן מְעַכְבִּין אֶת הַמוֹסְפִים. בַּגְּמָרָא מְפָרֵשׁ
דְּלַעֲנִין קָדִימָה קָאָמַר דְּאִין מְעַכְבִּין זֶה אֶת זֶה, דְּאִי בְּעֵי תְּמִידִין מְקַרִּיב
בְּרִישָׁא וְאִי בְּעֵי מוֹסְפִין מְקַרִּיב בְּרִישָׁא. וְאִף עַל גַּב דְּכְתִיב וְעָרַד עָלֶיךָ
הָעֵלָה **{יב}**, וּמִשְׁמַע הָעֵלָה דְּהֵינּוּ עוֹלֵת תְּמִיד תְּהֵא רֵאשׁוּנָה לְכָל
הַקְּרָבֹנוֹת, אִין זֶה אֲלֵא לְמַצָּה בְּעֵלְמָא אָבֵל לֹא לְעַכְבֵּי : אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן
אֵימַתִּי כו'. בַּגְּמָרָא מְפָרֵשׁ דְּמִתְנִיתִין חֲסוּרֵי מַחְסָרָא **{יד}** וְהָכִי קִתְּנִי, לֹא
הִקְרִיבוּ כֶּבֶשׂ בַּבֶּקֶר לֹא יִקְרִיבוּ בֵּין הָעֲרֵבִים, בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, שְׁלֹא
נִתְחַנְּדָּהּ הַמִּזְבֵּחַ, אָבֵל נִתְחַנְּדָּהּ הַמִּזְבֵּחַ יִקְרִיבוּ בֵּין הָעֲרֵבִים. אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, אֵימַתִּי, בְּזִמּוֹן שֶׁהָיוּ אֲנוּסִים אוֹ שׁוֹגְגִים, אָבֵל אִם הָיוּ מְזִידִים
וְלֹא הִקְרִיבוּ כֶּבֶשׂ בַּבֶּקֶר, לֹא יִקְרִיבוּ בֵּין הָעֲרֵבִים. וְהָכִי פְּרוּשׁוֹ, לֹא
הִקְרִיבוּ הַתְּמִיד שֶׁל שַׁחַר לֹא יִקְרִיבוּ הַתְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֲרֵבִים, דְּהָכִי
מְדַרְּשׁ קָרָא, אִם אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר, הַכֶּשֶׁר שְׁנֵי לְקָרֵב בֵּין
הָעֲרֵבִים, וְאִי לֹא לֹא. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, שְׁלֹא נִתְחַנְּדָּהּ מִזְבֵּחַ, דְּהֵאִי
קָרָא בַחֲנוּדָּהּ כְּתִיב בְּפָרָשַׁת וְאִתָּה תִּצְוֶה, דְּכְתִיב לְעִיל מִנִּיהָ וְזֶה אֲשֶׁר
תַּעֲשֶׂה עַל הַמִּזְבֵּחַ. אָבֵל נִתְחַנְּדָּהּ מִזְבֵּחַ, שְׁכַבֵּר הִקְרִיב עָלָיו קְרָבֹנוֹת, אֲפִלוּ
לֹא הִקְרִיב תְּמִיד שֶׁל שַׁחַר יִקְרִיב תְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֲרֵבִים, דְּכְתִיב בְּפָרָשַׁת
פִּינְחָס וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֵבִים כְּמִנְחַת הַבֶּקֶר וּכְנִסְכּוֹ,
וּבַהֲהוּא קָרָא לֹא כְּתִיב אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר, וְתִנָּא בְּסִפְרֵי
הָאִי קָרָא לָמָּה נֶאֱמַר, וְהֵלֵא נֶאֱמַר לְמַעְלָה בְּפָרָשָׁה וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנִי

תעשה כו', לפי שנאמר עמו את הכבש אחד תעשה בבקר, הרי שלא הקריבו של שחר שומע אני שלא יקריבו של בין הערבים, תלמוד לומר קרא בתרא ואת הכבש השני, מגיד לך שאם לא הקריב של שחר יקריב של בין הערבים. אבל אם מזידים כו' לא יקריבו בין הערבים, אותן המזידים, אבל כהנים אחרים יכולים להקריב **{טו}**: לא הקטירו קטרת בבקר יקטירו בין הערבים. דקטרת לא שכיחא בחד גברא שיקטיר קטרת פעמים רבות **{טז}** כמו בעולה, כדאמרין ביומא **{כו}**. שלא שנה בה אדם מעולם מפני שהיא מעשרת דכתיב **{דברים לג}** ושימו קטורה באפד וסמיך ליה ברך ה' חילו **{ז}**, הלכך לא קנסינן להו, שמתוך שהיא חביבה עליהם לא פשעי בה ואינו מצוי שיניחו אותה מזידין. ואין הלכה כרבי שמעון בשתייהו: שאין מחנכים את מזבח הזהב אלא בקטרת הסמים. של בין הערבים. דכתיב **{שמות ל}** בבקר בהיטיבו את הנרת וקטירנה, כלומר כשמדשן את המנורה מן האפר שיש שם מהדלקת הנרות. ואי לאו דעבד הדלקה באורתא מאי בעי למתקן בצפרא, אלמא חנוף המנורה בין הערבים. וכיון דמנורה נתחנכה בערב, קטרת נמי נתחנכה בערב, דכתיב **{שם}** ובהעלת אהרן את הנרת בין הערבים יקטירנה: **{ר"ע מברטנורה}**.

עיקר תוי"ט {יב} תמהו התוספות, דבריש פרק י' דזבחים נפקא לן מדכתיב מלבד עולת הבקר וגו'. ומסקי דהקא לא נפקא לן אלא הקטרה, דכלי קרא בהקטרה מיירי, ומהתם נפקא לן עבודת דם, דכתיב תעשו, משמע עשיות: **{יג}** ולא המוספים כו'. אי מיירי בעפובא בעלמא לאו כללא, דשל חג מעפבין, דכמשפט כמשפטם כתיב בהו. ואי נמי מיירי בקדימה של חג נמי אינן בכלל מהאי טעמא גופא, דכמשפט כתיב, לכך קרבין על הסדר כדאיתא בגמרא: **{יד}** דאם לא כן, שאין מחנכין דתנא בסיפא אהי קאי: **{טו}** דכי כהנים חטאו מזבח בטל. גמרא: **{טז}** מפרש ללישנא דלא שכיחא, שכן הוא בהסגיא כו'. והוא ודאי לא קשיא אמאי קאמר לא שכיח, הא לא הוי כלל, דאזמן התקנה קאי כו' והוא שענתא אפתי לא הוי ידעי רבנן שלא ישנה בה אדם מעולם: **{יז}** ואף על גב דביניהו כתיב וכליל על מזבחה, מסתבר דכי כתיב עשר אדלא שכיח כתיב. גמרא. ועין תוספות יום טוב: **{יח}** וכלה כו'. דקטרת חדא מלתא היא. מה שאין כן כבש לא אמר דשנים היו קרבין. תוספות: **{יט}** מחנכין. ענין חנוף, הרגל. והוא שם משאל בדברים האלה לתחלת המעשה, לפי שהכלים מרגילים אותן בעבודה, דרך דומיא לאדם בתחלה שמלמדים אותו שום חכמה או שום מדה להרגיל עצמו בה עד שתהיה קבועה בו. הרמב"ם: **{כ}** שחר. דהכי מדרש קרא, אם את הכבש האחד כו': **{כא}** בשבת. אלא בחל איחנוכי הוא דלא מחנך הא קדושי מקדיש, והתנן בפרק י"א משנה ח' שאפלו הוא על השלחן ימים רבים אין בכך כלום. ומשני, היא גופה קא משמע לו, דחנוף וקדוש דשלחן בשבת הוא. גמרא: **{עיקר תוי"ט}**.

רמב"ם התמידין אינן מעכבין את המוספים ולא המוספים כו': כבר באר בגמ' בהלכה הזאת תנאי מיוחד ואמר שכן היה ראוי לומר לא הקריבו כבש בבקר לא יקריבו בין הערבים בד"א שלא נתחנך המזבח אבל נתחנך יקריבו

בין הערבים אמר ר"ש אימתי בזמן שהיו אנוסין או שוגגין אבל אם היו מזידין ולא הקריבו בבקר לא יקריבו בין הערבים לא הקטירו בבקר יקטירו בין הערבים ואמר ר"ש לא יקריבו ר"ל אותן הכהנים המזידיים ומקריבים אותו אחרים ולא אמר כן בקטרת שאין שום אדם מניח אותה במזיד לפי שהיו מתחילין בה מפני הטעם שבארנו בשלישי מכפורים. וענין חינוך הרגל אומר שכל דבר שיקרב על המזבח החיצון בראשונה היא עולה של שחר וכן הלחם הראשון שנותנים על השלחן אינו אלא ביום השבת ותחלת הדלקת הנרות במנורה בין הערבים שנא' מחוץ לפרוכת וגוי' ולשון החינוך שם מושאל בדברים האלה לתחלת המעשים לפי שזה הכלי מרגילים אותו בעבודה דרך דומיא לאדם בתחלה שמלמדים אותו שום חכמה או שום מדה להרגיל עצמו בה עד שתהא קבועה בו ואין הלכה כר"ש בשני הענינים: (רמב"ם)

פרק ד - משנה ה

חֲבֵיתִי כֹהֵן גָּדוֹל, לֹא הָיוּ בָאוֹת חֲצָיִים {כב}, אֶלָּא מִבֵּיא עֶשְׂרוֹן שָׁלֵם, וְחוּצָהּ, וּמִקְרִיב מִחֻצָּה בַבֶּקֶר, וּמִחֻצָּה בֵּין הָעֲרָבִים. וְכֹהֵן שֶׁהִקְרִיב מִחֻצָּה בְּשַׁחֲרִית וּמֵת וּמְנוֹ כֹהֵן אַחֵר תִּחַתָּיו, לֹא יָבִיא חֲצֵי עֶשְׂרוֹן מִבֵּיתוֹ {כג}, וְלֹא חֲצֵי עֶשְׂרוֹנוֹ שֶׁל רֹאשׁוֹן, אֶלָּא מִבֵּיא עֶשְׂרוֹן שָׁלֵם, וְחוּצָהּ, וּמִקְרִיב מִחֻצָּה, וּמִחֻצָּה אֶבֶד. נִמְצְאוּ שְׁנֵי חֲצָיִים קְרָבִין, וּשְׁנֵי חֲצָיִים אוֹבְדִין. לֹא מְנוֹ כֹהֵן אַחֵר, מִשָּׁל מִי הִיָּתָה קְרָבָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, מִשָּׁל צְבוּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מִשָּׁל יוֹרְשָׁיִם. וּשְׁלֵמָה הִיָּתָה קְרָבָה:

ר"ע מברטנורה **חבתי כהן גדול**. מנחת כהן גדול שמביא בכל יום. ועל שם דכתיב בה (ויקרא ו) על מחבת בשמן ותעשה, משום הכי קרי לה חבתין: **לא היו באות חצאין**. שלא יביא מביתו חצי עשרון בבקר וחצי עשרון בערב: **ולא חצי עשרונו של ראשון**. שנשאר מן העשרון שלם שהביא הראשון שמת ולא קרב אלא חציו: **ושני חציון אובדים**. חצי עשרונו של ראשון שמת וחצי עשרונו של זה שעמד: **משל צבור**. דכתיב חק עולם, חק זה יהא משל עולם, כלומר משל צבור מתרומת הלשכה: **רבי יהודה אומר משל יורשים**. דכתיב (שם) והכהן המשיח תחתיו מבניו. והכי משמע, והכהן המשיח שמת, תחתיו אחד מבניו יעשה אותה: **ושלמה היתה קרבה**. כל זמן שהיא באה משל צבור לרבי שמעון או משל יורשים לרבי יהודה, שלמה היתה קרבה, עשרון שלם ולא חצי עשרון. רבי שמעון מפיק ליה מקליל תקטר, שלא יקטירוה לחרצאים אלא כלה כשהיא באה משל צבור. ורבי יהודה מפיק לה מדכתיב מבניו יעשה אותה, כשאחד מבניו מקריב לאחר שמת אביו דהינו היורשים, יעשה אותה ולא חציה **[כד]**. והלכה כרבי יהודה שמשל יורשים היא באה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[כב]** **לא היו כו'**. בגמרא גליף ליה מקרא: **[כג]** **מביתו**. גליף לה בגמרא מקרא: **[כד]** **בגמרא מפרש מאי עביד רבי שמעון באותה, ורבי יהודה מאי עביד בדרבי שמעון**: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם חבתי כהן גדול לא היו באות חציים אלא מביא עשרון כו': לא מינו כהן אחר משל מי היתה קרבה כו': זה הדין בעצמו הוא דינם אם נטמא המחצית הנשאר שהוא מביא עשרון וחוצהו עשירית האיפה וגוי ואמרו מחצה משל מי הוא מביא וראיית רבי יהודה שהיורשים חייבין להביא עשרון ממה שנא' מבניו יעשה אותה והיא ראייה על שהן מביאין משלהן ולפי שנא' אותה אמרו אותה ולא חציה ור"ש מביא ראייה ממה שנאמר חק עולם כליל תקטר שתהא כולה בהקטרה והלכה כרבי יהודה: (רמב"ם)

פרק ה - משנה א

כָּל הַמִּנְחוֹת בָּאוֹת מִצָּה, חוּץ מִחֶמֶץ שֶׁבַתּוּדָה וּשְׁתֵי הַלֶּחֶם **[א]**, שֶׁהֵן בָּאוֹת חֶמֶץ. רַבִּי מֵאִיר אָמַר, שָׂאֵר בּוּדָה **[ב]** לָהֶן מִתּוֹכָן וּמִחֶמֶץ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִף הִיא אֵינָה מִן הַמִּבְחָר, אֶלָּא מִבֵּיא אֶת הַשָּׂאֵר, וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַמִּדָּה, וּמִמֶּלֶא אֶת הַמִּדָּה. אָמְרוּ לוֹ, אִף הִיא הֵיטָה חֲסֵרָה אוֹ יִתְרָה:

ר"ע מברטנורה **כל המנחות באות מצה חוץ מחמץ שבתודה.** דְּכָתִיב (ויקרא 1) עַל חֶלֶת לֶחֶם חֶמֶץ: וּשְׁתֵי הַלֶּחֶם. דְּכָתִיב (שם כג) חֶמֶץ תֹּאפִינָה: שָׂאֵר הִיא בּוּדָה לָהֶן מִתּוֹכָן. מִתּוֹךְ עֲשָׂרוֹן דְּתוּדָה וּשְׁתֵי הַלֶּחֶם הִיא מוֹצִיא שָׂאֵר, שֶׁהִיא לֶשׁ מִן הַסֵּלֶת מְעַט לְאַחַר שֶׁנִּמְדָּד וְטוֹמְנוּ בְּסֵלֶת וּמִתְחַמֵּץ מֵאֵלָיו וּמִמֶּנּוּ מִחֶמֶץ הַשָּׂאֵר, שֶׁמִּמְקוֹם אַחַר לֹא הִיא יָכוֹל לְהֵבִיא שָׂאֵר תְּהֵא מִנְחָה יִתְרָה: **היא אינה מן המבחר.** שֶׁאֵינָה מִחֶמֶץ יָפָה, לְפִי שֶׁאֵין לָהּ שָׂאֵר מִחֶמֶץ יָפָה: **אלא מביא שאר.** שֶׁמִּחֶמֶץ יָפָה מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ, וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הָעֲשָׂרוֹן וּמוֹסִיף וּמִמֶּלֶא סֵלֶת: **אף היא הייתה חסרה או יתרה.** כְּגוֹן אִם הַשָּׂאֵר עָבָה וּמִגָּבֵל בְּקִשֵּׁי עִם מְעַט מַיִם, אֵינּוּ מִחֲזִיק נֶפֶח גָּדוֹל כְּאֵלוֹ הִיא קֶמַח, וְנִמְצָא הָעֲשָׂרוֹן יוֹתֵר, לְפִי שֶׁאִם לֹא הִיא שָׂאֵר מִגָּבֵל הִיא נֶפֶח גָּדוֹל מֵעֲקֻשָׁיו. וְאִם אֵינּוּ מִגָּבֵל יָפָה, שֶׁנִּתְּנוּ בּוֹ מַיִם הַרְבֵּה, נִמְצָא נֶפֶח גָּדוֹל מִשָּׂאֵלוֹ הִיא קֶמַח וְנִמְצָא עֲשָׂרוֹן חֲסֵר, שֶׁאִם לֹא בְּשִׁבִיל הַמַּיִם לֹא יִהְיֶה מֶלֶא. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[א]** **חוץ כו'.** שְׁתֵי הַלֶּחֶם נִיחָא דְכֵייל בְּהַדִּי שָׂאֵר מִנְחוֹת, דְּאֶקְרִי מִנְחָה, שֶׁנֶּאֱמַר בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה'. אֲבָל לְחֶמֶי תוּדָה אֶמְרִינָן בְּגִמְרָא דְּלֹא אֶקְרִי מִנְחָה, וּמִכָּל מְקוֹם נִיחָא לְאֲשִׁמוּעֵינָן דִּינָא. תּוֹסְפוֹת: **[ב]** **בוּדָה.** בְּדִלְיִת גָּרֶס, וּפְרוּשׁ לְשׁוֹן הוֹצָאָה. כְּמוֹ הַחֲדָשׁ אֲשֶׁר בְּדָא מִלְּבוּ [מְלָכִים א יב]. תּוֹסְפוֹת: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כל המנחות באות מצה חוץ מחמץ שבתודה כו': דבר תורה במנחות שקרבים על גבי המזבח שיהיו מצה שנא' כל המנחה אשר תקריבו לה' ונאמר קרבן ראשית תקריבו אותם לה' רומז אל שתי הלחם שנא' עליהן סולת תהיינה חמץ תאפינה ואלו הבכורים גי' שמביאים מן התמרים והוא

הדבש האמור בתורה באמרו ארץ חטה ושעורה וגוי ר"ל דבש תמרים כמו שבאר' במסכת בכורים וכן נאמר בלחם תודה על חלות לחם חמץ יקריב והוא אחד מהארבעה מינים כמו שזכרנו ועוד יתבאר זה: ומה שאמר חסירה או יתירה מפני שלפעמים יהא השאור קשה ומחזיק מן המדה מקום קטן ופעמים יהא נפוח ורך ומחזיק מקום גדול אע"פ שהשיעור שיש בו מקמח הוא אחד בשוה ואין הלכה כרבי יהודה: (רמב"ם)

פרק ה - משנה ב

כָּל הַמִּנְחוֹת נְלוּשׁוֹת בְּפוֹשְׁרִין ^[ג], וּמִשְׁמֶרֶן שְׁלֹא יִחְמִיצוּ. וְאִם הֶחְמִיצוּ שִׁירִיהָ, עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁנֶּאֱמַר ^(ויקרא ב), כָּל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֶמֶץ. וְחִיבִים עַל לִישְׁתָּהּ, וְעַל עֲרִיכְתָּהּ, וְעַל אֲפִיָתָהּ:

ר"ע מברטנורה שֶׁנֶּאֱמַר כָּל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֶמֶץ. אֲרִישָׂא קָאִי דְקִתְנִי וּמִשְׁתַּמְרוֹת שְׁלֹא יִחְמִיצוּ, וְקִדְם קְמִיצָה מִשְׁתַּעֲי. וְשִׁירִיהָ יִלְפִינָן מִקְרָא אַחֲרֵינָא דְכִתִּיב ^(שם ו) לֹא תִאָּפֶה חֶמֶץ חֶלְקָם, אִף חֶלְקָם שֶׁל כֹּהֲנִים שֶׁהֵם שִׁירֵי הַמִּנְחָה שֶׁנִּשְׂאָרוֹ מִן הַקֶּמֶץ, אִף זֶה לֹא תִאָּפֶה חֶמֶץ. וּבְחֶמֶץ דְּוָקָא הִזְהָרוּ עַל הַשִּׁירִים, אֲבָל מִתֵּר לְלוֹשׁ אוֹתָם בְּדָבֶשׁ וּלְטַגְנָן בּוֹ ^[ד]: עֲרִיכְתָּהּ. שֶׁמִּתְעַסֵּק בָּהּ בִּידֵים אַחֵר לִישָׁה. וְחִיבִין עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר לֹא תַעֲשֶׂה חֶמֶץ, יָכוֹל לֹא יִהְיֶה חֵיב אֶלָּא אַחַת, תִּלְמוּד לֹא תִאָּפֶה, אֲפִיָה בְּכֻלָּל הִיָּתָה וְלָמָּה יִצְאָת ^[ה], לְהַקִּישׁ אֵלֶיהָ, מָה אֲפִיָה מִיַּחֲדָת שֶׁהִיא מַעֲשֶׂה יַחֲדִי וְחִיבִין עָלֶיהָ בְּפָנֵי עֲצָמָה, אִף אֲנִי אֲבִיא לִישְׁתָּהּ וְעֲרִיכְתָּהּ וְכָל מַעֲשֶׂה יַחֲדִי שָׁבָה, לְאֲתוּי קִטּוּף שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה יַחֲדִי וְחִיבִין עָלֶיהָ בְּפָנֵי עֲצָמָה. וְקִטּוּף הוּא שְׁמַחֲלִיק פְּנִיָה בְּמִים, וְאִף עַל גֵּב דִּלָּא מִחֲזִי כָּל כֶּךָ מַעֲשֶׂה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט ^[ג] בְּפוֹשְׁרִין. אִף עַל גֵּב דְּפוֹשְׁרִין מִחְמִיצִין, הוֹאִיל וְלִישְׁתָּן וְאֲפִיָתָן מִבְּפָנִים בְּעֲזָרָה, אֲנָשִׁי פְּנִים זְרִיזִין: ^[ד] דְּאֵלוּ בְּקֶמֶץ, הֵא כִּתִּיב כָּל שָׂאֵר וְכָל דְּבֶשׁ לֹא תִקְטִירוּ: ^[ה] וְאִימָא לְחֶלֶק אֲצִטְרִיד, אִם כֵּן לְכַתֵּב חֶלְקָם

לא תאפה חמץ, מאי לא תאפה חמץ חלקם, שמע מנה תרתי. גמרא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כל המנחות נלושות בפורשין ומשמרן עד שלא יחמיצו כו': לישא הוא שמערבין הקמח במים ועריכה הוא שעורכין אותה ועוסקין בו בידים ואמר רחמנא במנחה לא תאפה חמץ וכבר נאמר לא תעשה חמץ ואמרה על שייחד המצוה שלא לאפות אותו מה אפייה מיוחדת שהיא מעשה יחידי וחייבין עליה בפני עצמה אף אני מביא לישתה ועריכתה וכל מעשה יחידי שבה לאתויי קיטוף והוא ציור החלות שהוא חייב על כל פועל ופועל בפני עצמו ואמר עוד לא תאפה חמץ חלקם אפי' חלקם לא יאפה חמץ ר"ל השיריים שהן לכהנים כמו שבארנו הן ג"כ אסור להחמיצן אבל מותר ללוש השיריים בדבש ולבשולן בו ואינו אסור אלא החימוץ בלבד: (רמב"ם)

פרק ה - משנה ג

יש טעונות שמן ולבונה, שמן ולא לבונה, לבונה ולא שמן, לא שמן ולא לבונה. ואלו טעונות שמן ולבונה, מנחת הסלת, והמחבת, והמרחשת, והחלות, והרקיקין, מנחת כהנים, ומנחת כהן משיח, ומנחת גוים, ומנחת נשים, ומנחת העמר **(ו)**. מנחת נסכין טעונה שמן, ואין טעונה לבונה. לחם הפנים טעון לבונה, ואין טעון שמן. שתי הלחם, מנחת חוטא ומנחת קנאות, לא שמן ולא לבונה:

ר"ע מברטנורה מנחת סלת. המתנדב מנחה סתם, מביא סלת ושמן ולבונה, ובוללה וקומצה כמו שהיא קדם אפיה. ובדידה כתיב שמן ולבונה, וכל הני אחרוני גמרי מנחת סלת דכתיב בה נפש, דמשמע דכל

מִנְחַת יְחִיד טְעוּנָה שֶׁמֶן וּלְבוּנָה : וְהַחֲלוֹת וְהַרְקִיקוּן. לְמִנְחַת מֵאָפָה תִּנּוּר קָרִי הַחֲלוֹת וְהַרְקִיקוּן. דָּאֵי בְּעֵי חֲלוֹת מִיְתֵי וְאֵי בְּעֵי רְקִיקוּן מִיְתֵי : וּמִנְחַת כֹּהֵנִים. כֹּהֵן שֶׁהִתְנַדֵּב אַחַת מִחֲמֻשֵׁת מִנְחוֹת הַלְלוּ : מִנְחַת כֹּהֵן מְשִׁיחַ. מִנְחַת חֲבֵתִין : גֹּוִי. מִתְנַדֵּב מִנְחָה, כְּדִילְפִינָן מֵאִישׁ אִישׁ, מִלְּמֹד שֶׁהִנְכָּרִים מִבֵּיאִין נְדָרִים וּנְדָבוֹת כִּי־שְׂרָאֵל : וּמִנְחַת נָשִׁים. אִשָּׁה שֶׁהִתְנַדְּבָה מִנְחָה : וּמִנְחַת נְסָכִים. לֹא בְּעֵי לְבוּנָה, דְּשֶׁמֶן נֶאֱמַר בָּהּ וְלֹא לְבוּנָה : וְלַחֵם הַפָּנִים. כְּתִיב בֵּיהּ (ויקרא כד) וְנָתַתְּ עַל הַמַּעֲרֶכֶת לְבוּנָה זָכָה, וְלֹא כְּתִיב בֵּיהּ שֶׁמֶן : שְׁתֵּי הַחֲלוֹת. שֶׁל עֶצְרַת, לֹא הַזְכָּר בְּהֵן לֹא שֶׁמֶן וְלֹא לְבוּנָה : מִנְחַת חוּטָא וּמִנְחַת קְנָאוֹת. בְּהַדְיָא כְּתִיב בְּהוּ (שם ה) לֹא יֵשִׁים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבוּנָה : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ו} העמר. בה נמי כתיב שמן ולבונה, כדכתיב ואם תקריב מנחת בפורים, והיא מנחת העמר. רש"י : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם יש טעונות שמן ולבונה שמן ולא לבונה לבונה ולא כו' : כאילו הוא אומר שמנחת הסולת או המחבת או המרחשת או החלות או הרקיקים טעונה כל מנחה מהן שמן ולבונה ואין הפרש בזה בין שהיא מנחת ישראל בין שהיא מנחת כהן או מנחת עובדי כוכבים ובין שהיא מנחת איש או מנחת אשה אבל מנחת נסכים נאמר בה שמן ואינה טעונה לבונה וכן נאמר בלחם הפנים ונתת על המערכת לבונה זכה ולא היה בה שמן מנחת חוטא ומנחת קנאות נאמר בכל אחת משתייהן לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה : (רמב"ם)

פרק ה - משנה ד

וְחִיב עַל הַשֶּׁמֶן בְּפָנֵי עֶצְמוֹ, וְעַל הַלְבוּנָה בְּפָנֵי עֶצְמָה. נָתַן עָלֶיהָ שֶׁמֶן, פְּסָלָהּ. לְבוּנָה, יִלְקָטָנָה. **{ח}**. נָתַן שֶׁמֶן עַל שִׁירֵיהָ, אֵינֶנּוּ עוֹזְבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. נָתַן כְּלֵי עַל גִּבֵּי כְּלֵי, לֹא פְּסָלָהּ :

ר"ע מברטנורה **וְחִיב עַל הַשֶּׁמֶן**. אִם נָתַנוּ עַל מִנְחַת חוּטָא או עַל מִנְחַת קְנָאוֹת **{ז}** : נָתַן כְּלֵי. שֵׁשׁ בּוֹ שֶׁמֶן : עַל גִּבֵּי כְּלֵי. שֶׁל מִנְחַת חוּטָא **{ט}** : לֹא

פְּסָלָהּ. וְלֹא אָמְרִינוּ הִרִי עֵבֶר עַל מֵה שֶׁכָּתוּב בְּתוֹרָה לֹא יָשִׂים עָלֶיךָ שֵׁמוֹ, שֶׁלֹּא הִזְהִירָה תוֹרָה אֶלָּא שֶׁלֹּא יִתֵּן הַשֵּׁמוֹ לְתוֹךְ הַסֵּלֶת אוֹ לְתוֹךְ הַקֶּמַח **{י}**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ז} דְּבָהוּ כְּתִיב לֹא. מֵה שֶׁאֵין כּוֹן בְּאֵינְדָּ: **{ח}** יִלְקֹטְנָהּ. בְּגִמְרָא יִלְיֵף לִיה: **{ט}** וְכֵן לְשׁוֹן רִש"י. וְחֻדָּא חֻדָּא מִתְרֵי תְרֵי נְקֻטֵי. דְּהוּא הַדִּין לְבוֹנָה, וְהוּא הַדִּין עַל מְנַחַת קְנָאוֹת: **{י}** בְּגִמְרָא, מִדְּכְתִיב עָלֶיךָ, מִשְׁמַע בְּגוֹפָה. פֶּרֶשׁ רִש"י עַד שֶׁיִּעָרֵב כּוֹ: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם וְחִיִּיב עַל הַשֵּׁמוֹן בְּפָנֵי עֲצָמוֹ וְעַל הַלְבוּנָה בְּפָנֵי עֲצָמָה כּוֹ: [נתן כלין] ע"ג כְּלֵי ר"ל שִׁיתָן כְּלֵי שֵׁשׁ בּוֹ שֵׁמוֹן עַל הַכְּלֵי שֵׁשׁ בּוֹ הַמְּנַחָה לֹא פִּסְלָהּ וְאֵין אֲנִי אֹמְרִים כִּבְרַעַב עַל מֵה שֶׁאֵמַר לֹא יִתֵּן עָלֶיךָ שֵׁמוֹן לְפִי שֶׁהַכּוּוֹנָה לְשֵׁם שֶׁלֹּא יִבְלֹל הַסּוֹלֶת אוֹ הַקֶּמַח בְּשֵׁמוֹן: (רמב"ם)

פֶּרֶק ה - מִשְׁנֵה ה

יֵשׁ טְעוּנוֹת הַגִּשָּׁה וְאֵינָן טְעוּנוֹת תְּנוּפָה, תְּנוּפָה וְלֹא הַגִּשָּׁה, הַגִּשָּׁה וְתְנוּפָה, לֹא תְנוּפָה וְלֹא הַגִּשָּׁה. אֵלּוֹ טְעוּנוֹת הַגִּשָּׁה וְאֵינָן טְעוּנוֹת תְּנוּפָה, מְנַחַת הַסֵּלֶת, וְהַמַּחְבֵּת, וְהַמְרַחֶשֶׁת, וְהַחֲלוֹת, וְהַרְקִיקִין, מְנַחַת כְּהֲנִים, מְנַחַת כֹּהֵן מְשִׁיחַ, מְנַחַת גּוֹיִם, מְנַחַת נָשִׁים, מְנַחַת חוּטָא. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר **{יא}**, מְנַחַת כְּהֲנִים, מְנַחַת כֹּהֵן מְשִׁיחַ, אֵין בְּהֵן הַגִּשָּׁה, מִפְּנֵי שֶׁאֵין בְּהֵן קְמִיצָה **{יב}**. וְכֹל שֶׁאֵין בְּהֵן קְמִיצָה, אֵין בְּהֵן הַגִּשָּׁה:

ר"ע מברטנורה טעונות הגשה. בְּחֻדָּה שֶׁל קֶרֶן דְּרוּמִית מְעַרְבִית, כְּדְכְתִיב (שם ב) וְהַגִּשָּׁה אֶל הַמִּזְבֵּחַ: וְהַחֲלוֹת וְהַרְקִיקִין. מְנַחַת מֵאֶפֶס תְּנוּרָה: מְנַחַת כְּהֲנִים. שֶׁהִיא כְּלֵה כְּלִיל: וְכֹל שֶׁאֵין בְּהֵם קְמִיצָה. לְהַתִּיר

השירים מן המנחה לכהנים, אין בהן הגשה. ואין הלכה כרבי שמעון:
(ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יא} **רבי שמעון אומר**. בגמרא מפרש פלוגתתן בדרשא דקראי:
{יב} **קמיצה**. ובבביתא מסים, שאין מהן לכהנים. ואיכא ביניהו מנחת כהן
חוטא דנקמץ לרבי שמעון. וקצת קשה נמי דבמתניתין לא הוה ליה למתני
מנחת כהנים סתמא, אלא הוה ליה למימר דשל נדבה. ועוד קשיא מתניתין
ובביתא. הלכך כתבו התוספות דקמיצה לאו לטעמא נקטיה, אלא לכללא
בעלמא, לאשמעין שתי הלחם ולחם הפנים ומנחת כהנים וכהן משיח. אבל
לאו למידק הא כל שיש כו', דהאיכא מנחת חוטא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם יש טעונות הגשה ואין טעונות תנופה תנופה ולא כו': הגשה הוא
שמגישין הדבר לקרן המזבח ר"ל חודה של קרן דרומית מערבית והוא מה
שנא' והגישה אל המזבח או והגישו. ותנופה שמנענעים לדי הרוחות כמו
שיתבאר ואלו שחייבים קצת תנופה והגשה וקצתן חייבים באחת מהן יש
מהן מדאורייתא ויש מהן מדרבנן וסמכוה לפסוקים מן התורה ומצאנו
כוונתנו קצרה מלזכור אותן בארוכה וביאור אותן המסכתות והדברים
התלויים בהן יאות לפירושים אחרים יותר מאשר לפירושינו זה: וידוע
שמנחת כהנים ומנחת משיח כליל לאישים ורבי שמעון אומר כל שאין מהן
לכהן אין טעונות הגשה והוא ענין מה שאמר כל שאין בהן קמיצה ואין
הלכה כרבי שמעון: (רמב"ם)

פרק ה - משנה ו

אלו טעונין תנופה ואין טעונין הגשה, לג שמן
של מצרע ואשמו, והבכורים כדברי רבי
אליעזר בן יעקב, ואמורי שלמי יחיד וחזה
ושוק שלהן, אחד אנשים, ואחד נשים,
בישראל אבל לא באחרים, ושתי הלחם, ושני
כבשי עצרת. כיצד הוא עושה, נותן שתי
הלחם על גבי {טז} שני כבשים, ומניח שתי ידיו

מְלִמָּטוֹן, מוֹלִיץ וּמְבִיא, מַעֲלָה וּמוֹרִיד, שְׁנֵאֵמַר
(שמות כט), אֲשֶׁר הוֹנֵף וְהוֹרֵם וְאֲשֶׁר הוֹרֵם. תְּנוּפָה הִיְתָה
בַּמִּזְרָח, וְהַגְּשָׁה בַּמַּעֲרָב. וְתְנוּפוֹת קוֹדְמוֹת
לְהַגְּשׁוֹת. מִנְחַת הָעֹמֶר וּמִנְחַת קִנְאוֹת, טְעוּנוֹת
תְּנוּפָה וְהַגְּשָׁה. לֶחֶם הַפָּנִים וּמִנְחַת נְסֻכִים, לֹא
תְנוּפָה וְלֹא הַגְּשָׁה :

ר"ע מברטנורה **לג ואשם מצרע**. כְּתִיב בְּהוֹ וְהִנִּיף : וְהַפְּוִרִים כְּדַבְּרֵי רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב. גְּרָסִינָן. כְּלוּמַר, דְּשִׁמְעִינָן לֵיהּ בְּעִלְמָא דְאָמַר בְּפּוֹרִים
טְעוּנוֹת תְּנוּפָה **{יג}**, וְהִלְכָה כְּמוֹתוֹ : וְאִמּוּרֵי שְׁלָמֵי יַחֲזִיד וְחִזָּה וְשׁוֹק
שְׁלֵהוֹן. בְּהִדְיָא כְּתִיב בְּהוֹ (עִיקָרָא י) שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְחִזָּה הַתְּנוּפָה עַל אֲשֵׁי
הַחֲלָבִים וְבִיאוּ לְהִנִּיף : אֶחָד שְׁלָמֵי אֲנָשִׁים וְאֶחָד שְׁלָמֵי נָשִׁים. טְעוּנוֹת
תְּנוּפָה : בִּישְׂרָאֵל אֲבָל לֹא בְּאַחֵרִים. מִפְּרֵשׁ בְּגִמְרָא דְהַכִּי קָאָמַר, אֶחָד
אֲנָשִׁים וְאֶחָד נָשִׁים קָרְבָּנָן טְעוּנוֹת תְּנוּפָה, וְתְנוּפָה עֲצֻמָּה בִּישְׂרָאֵל, אֲבָל לֹא
בְּיַדֵי נָשִׁים, דְּהַכִּי תִנְיָא, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְנִיפִין וְאִין הַגּוֹיִם מְנִיפִין, בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל מְנִיפִין וְלֹא בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל מְנִיפֹת **{יד}** : שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְכַבֵּשׂוֹ
שְׁלָמִים שֶׁל עֶצְרֹת. הַבָּאִים בְּגִלְלַת הַלֶּחֶם. כְּתִיב בְּהוֹ (שֵׁם כג) וְהִנִּיף הַכֹּהֵן
אֶתְּם עַל לֶחֶם הַבְּכּוֹרִים, וְלֹא עַל מִמֶּשׁ, אֶלֶּא סְמוּךְ לֶהֶם **{טו}**, כְּבָשִׂים בְּצַד
הַלֶּחֶם, כְּדַבְּרֵי רַבִּי בְּבִרְיָתָא. וְכֹן הִלְכָה : שְׁנֵאֵמַר. [בְּמִלּוּאִים] (שְׁמוֹת כ"ט) אֲשֶׁר
הוֹנֵף וְאֲשֶׁר הוֹרֵם, וּמִהוֹנֵף וְהוֹרֵם דְּמִלּוּאִים יִלְפִינָן שְׁאָר תְּנוּפוֹת. תְּנוּפָה,
מוֹלִיץ וּמְבִיא. תְּרוּמָה, מַעֲלָה וּמוֹרִיד : תְּנוּפָה הִיְתָה בַּמִּזְרָח. כְּלוּמַר, אִף
בַּמִּזְרָח שֶׁל מִזְבֵּחַ **{יז}** יְכוּל לְהִנִּיף, וְכֹל שְׁכֹן בַּמַּעֲרָבוֹ דְקָרוֹב יוֹתֵר לְהִיכָל :
וְתְנוּפוֹת קוֹדְמוֹת לְהַגְּשׁוֹת. בְּתַחֲלָה מִנִּיף וְאַחֵר כֶּדֶּ מַגִּישׁ. וּבְמִנְחַת הָעֹמֶר
וּבְמִנְחַת קִנְאוֹת אֵינִי דְטְעוּנוֹת תְּנוּפָה וְהַגְּשָׁה, וְכְתִיב בְּמִנְחַת קִנְאוֹת
(בְּמִדְבָּר ה) וְהִנִּיף אֶת הַמִּנְחָה לְפָנֵי ה', וְהִדֵּר וְהִקְרִיב אֶתָּה אֶל הַמִּזְבֵּחַ : (ר"ע
מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{יג}** וְטַעַמִּיהָ בְּפְרוֹשׁ הַר"ב בְּמִשְׁנֵה ד' פָּרָק ב' דְּבְכּוֹרִים. וְעִין
תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : **{יד}** וּמִנִּיף כֹּהֵן לְחוֹדֵיהָ. רַש"י : **{טו}** רַבִּי לְטַעַמִּיהָ דְדָרֵשׁ
וְנִתְּתָה עַל הַמַּעֲרֶכֶת לְבוֹנָה זָכָה, בְּסִמּוּךְ כּוֹי : **{טז}** עַל כּוֹי. וְיִלִּיף בְּגִמְרָא
בְּבִרְיָתָא מִמִּלּוּאִים : **{יז}** בְּגִמְרָא יִלִּיף לָהּ. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : (עִיקָר תּוֹי"ט).

רמב"ם אלו טעונין תנופה ואין טעונין הגשה לוג שמן של כו' : אמר רחמנא
באשם מצורע ולוג שמן שלו והניף אותם תנופה לפני ה' ואמרו לפני ה'
במזרח ונאמר על הבכורים ולקח הכהן הטנא מידך ואמרו למד על
הבכורים שטעונים תנופה וזה דעת רבי אליעזר בן יעקב והוא אמת כמו
שנתבאר בשני מבכורים : ומה שאמר אבל לא בידי נשים ר"ל שהתנופה
עצמה פסולה בנשים ובעובדי כוכבים וסדרו המשנה הזאת בגמ' כן אחד
אנשים ואחד נשים קרבנן טעון תנופה ותנופה עצמה בישראל אבל לא בידי

נשים ואמרו בני ישראל מניפים ולא עובדי כוכבים מניפים בני ישראל מניפים ולא הנשים מניפות ואמר ידיו תביאנה את אשי ה' אמרו הרי ידי בעלים אמור לפיכך סדר התנופה מכלל ענין הפסוקים כמו שזכרנו כך הוא מניח האימורים על פס ידו וחזה ושוק למעלה שנאמר על אשי החלבים וכהן מניח ידיו תחת ידי הבעלים ומניף וכבר זכרנו פעמים שאלו שני כבשים הם השלמים הנקרבים בכלל הלחם ביום עצרת וכבר נתבאר בברייתא שר' אומר בשתי הלחם עם שני כבשים מניח זה בצד זה ומניף וכן היא ההלכה לפי שעיקר בידינו כר' שהוא אומר על בסמוך ואינו צריך על גביו עכ"פ לפי מה שאמר על הלחם ר"ל עמו אע"פ שהוא לבדו ושאר הענין מבואר : (רמב"ם)

פרק ה - משנה ז

רבי שמעון אומר **יח**, שלשה מינים טעונים שלש מצות, שתים בכל אחת ואחת, והשלישית אין בהן. ואלו הן, זבחי שלמי יחיד, וזבחי שלמי צביר, ואשם מצרע. זבחי שלמי יחיד, טעונים סמיכה חיים, ותנופה שחוטים, ואין בהם תנופה חיים. זבחי שלמי צביר, טעונים תנופה חיים ושחוטים, ואין בהן סמיכה. ואשם מצרע, טעון סמיכה ותנופה חי, ואין בו תנופה שחוט:

ר"ע מברטנורה שלשה מינים. שלמי יחיד, ושלמי צביר שהם כבשי עפרת, ואשם מצרע. שלשה מינים הללו טעונים בין שלשתן שלש מצות, סמיכה, תנופה חיים, תנופה שחוטים: **שתים**. מצות מן השלש יש בכל מין ומין, והשלישית אין בהם. דאין בכל מין אלא שתים: **שלמי יחיד**. כתיב בהו סמיכה בויקרא: **ותנופה שחוטים**. בתורה ושוק שלהן, בצו את אהרן: **שלמי צביר**. כתיב בהו תנופה חיים, והניף הפהן אתם דהינו חיים, ותנופה שחוטים, בתורה ושוק שלהן, דגלפינו (מקדשי) [משלמי] יחיד.

אבל סמיכה לא בעו, דהלכתא גמירי לה דאין בכל קרבנות צבור אלא שתי סמיכות בלבד, סמיכה של שעיר המשתלח ושל פר העלם דבר של צבור: **אשם מצרע**. כתיב ביה תנופה חי, כדכתיב והניף הכהן אותם, בפרשת זאת תהיה. וסמיכה, דאי אפשר לקרבן יחיד שלא יסמוך ידו על ראש קרבנו: **אבל לא תנופה שחוט**. דמעט רחמנא גבי שלמי יחיד, (ויקרא ז) את החזה להניף אתו. אתו, למעוטי אשם של מצרע שאינו טעון תנופה שחוט: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יח} **רבי שמעון אומר כו'**. אלו העקרים כלן אמתיים ואין דעת רבי שמעון לבדו, אלא שאומרים אותן בשם אמרם, ואין חולקין עליו בשום דבר מכל זה. הרמב"ם: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם ר"ש אומר שלשה מינים טעונים שלש מצות כו': שלש מצות יש סמיכה ותנופת חיים ותנופת שחוטים והג' דברים שיש בכל אחד מהן שתי מצות מאלו הג' מצות הן זבחי שלמי ציבור וזבחי שלמי יחיד ואשם מצורע נאמר בתורה על אשם מצורע שיניף חי קודם השחיטה שנא' ולקח הכהן את הכבש ושחט את הכבש ומפני שהוא אשם אי אפשר לו בלא סמיכה על ראש קרבנו: וזבחי שלמי יחיד יש בהן פסוק בתורה על הסמיכה כשהן חיים ותנופת חזה ושוק והוא שנאמר שוק התרומה וחזה התנופה וגו' וזהו ענין מה שאמר ותנופה שחוטין: וזבחי שלמי ציבור כבר הודעתך שהן שני כבשי עצרת ואין לנו זבחי שלמי ציבור זולתן וכבר הודעתך בהן והניף אותן וזה כולל קודם שחיטה ואחריה וכן באה הקבלה ואין בהן סמיכה לפי שהן קרבן ציבור והעיקר בידינו שתי סמיכות בציבור לא יותר והיא סמיכה על שעיר המשתלח ושל פר העלם דבר ואלו העיקרים כולן אמתיים ואין דעת ר' שמעון לבדו אלא שאומר אותן בשם אמרם ואין חולקין עליו בשום דבר מכל זה: (רמב"ם)

פרק ה - משנה ח

האומר הרי עלי במחבת, לא יביא במרחשת.
במרחשת, לא יביא במחבת. ומה בין מחבת
למרחשת, אלא שהמרחשת יש לה כסוי {ט},

וְהַמַּחֲבֵת אֵין לָהּ כְּסוּי, דְּבַרְי רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי.
רַבִּי חֲנַנְיָה בֶן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, מְרַחֶשֶׁת עִמָּקָה
וּמַעֲשִׂיָה רוֹחֲשִׁים, וּמַחֲבֵת צָפָה וּמַעֲשִׂיָה
קָשִׁים:

ר"ע מברטנורה מְרַחֶשֶׁת עִמָּקָה. דְּכַתִּיב (ויקרא ז) וְכֹל נַעֲשֶׂה בַּמְרַחֶשֶׁת,
בְּתוֹכָהּ מִשְׁמַע, אֲלֹמָא יֵשׁ לָהּ תוֹד: **וּמַעֲשִׂיָה רוֹחֲשִׁין.** שְׁהַשְּׁמֹן נֶעַ וְנָד
בְּתוֹכָהּ. לְשׁוֹן הַרוֹמֵשׁ עַל הָאָרֶץ דְּמַתְרַגְּמִינֵן דְּרַחֲשִׁי. וַיֵּשׁ שְׁגוֹרְסִין
וּמַעֲשִׂיָה רַכִּין, כְּלוּמַר שְׁלִישְׁתָּהּ רַכָּה: **וּמַחֲבֵת צָפָה.** דְּכַתִּיב (שם) עַל
מַחֲבֵת, מִשְׁמַע עָלֶיהָ וְלֹא בְּתוֹכָהּ, אֲלֹמָא אֵין לָהּ תוֹד: **צָפָה.** שְׁאִינָה
עִמָּקָה אֶלָּא שׁוּלְיָהּ צָפִין אֶצֶל אוֹגְנִיָה. כְּמוֹ צָף עַל פְּנֵי הַמַּיִם: **וּמַעֲשִׂיָה**
קָשִׁים. שְׁהַעֲסָה שְׁמַטְגְּנִים בָּהּ לִישְׁתָּהּ קָשָׁה כְּדִי שְׁלֹא תִשְׁפָּדַ לַחוּץ, שְׁהָרִי
הַכְּלִי אֵין לוֹ שְׁפָה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יט} **יש לה כו'.** גְּמָרָא גְּמִירָא לָהּ. גְּמָרָא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם האומר הרי עלי במחבת לא יביא במרחשת במרחשת לא כו':
מרחשת כלי עמוק שיש לו שפה סביב והעיסה שמבשלים בה רך ונגר מאד
הוא ענין מה שאמר ומעשיה רכין ומחבת כלי שאין לו שפה ולפיכך תהיה
העיסה קשה כדי שלא תגר וזה ענין שאמר מעשיה קשים וזהו הדעת אמת
ע"פ הגמרא שהן כלי כמו שספרנו צורתם: (רמב"ם)

פ ר ק ה - משנה ט

הַאוֹמֵר הָרִי עָלַי בְּתַנּוּר, לֹא יָבִיא מֵאֲפָה כֶּפֶח
וּמֵאֲפָה רְעָפִים וּמֵאֲפָה יוֹרוֹת הָעֶרְבִיִּים. רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם רָצָה, יָבִיא מֵאֲפָה כֶּפֶח. הָרִי
עָלַי מִנְחַת מֵאֲפָה, לֹא יָבִיא מִחֻצָּה חֲלוֹת

וּמַחְצָה רְקִיקִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן מֵתִיר **(כ)**, מִפְּנֵי שֶׁהוּא קָרְבָן אֶחָד:

ר"ע מברטנורה כפח. מקום שפיתת קדרה אחת. ופעמים שמסיקים אותו ואופין בו עסה: **רעפים.** טוול"ש בלע"ז. עשויין מחרס ומסיקין אותן בכבשן: **ויורות הערבין.** כמין גמא העשויה בקרקע וטוחה בטיט, ומסיקין אש בתוכה עד שתתלבן, ואופים בה עסה: **אם רצה יביא מעשה כפח.** דכפח מין תנור הוא. ואין הלכה כרבי יהודה: **מנחת מאפה.** כתיבי בה חלות ורקיקים: **לא יביא מחצה חלות.** דכל מנחות באות עשר עשר, וזה לא יביא חמש חלות וחמש רקיקין, אלא או הכל חלות או הכל רקיקין: **מפני שהוא קרבן אחד.** ששניהם כתובים במנחה אחת, הלכך יכול להביא מחצה ממין זה ומחצה ממין זה. ואין הלכה כרבי שמעון: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (כ) **רבי שמעון מתיר.** בגמרא דפליגי בדרשי דקראי: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם האומר הרי עלי בתנור לא יביא מאפה כופח כו': כופח מקום שפיתת קדרה אחר שמסירין האש מאותו המוקד ונותנין שם העיסה והיא נאפת ומעשה תנור הוא שמחממין אבן קשה ושברי חרס עד שיתבלנו ומשליכים עליהן העיסה וכופין עליה כלי ונאפית בו: רעפי טיבול"ש בלע"ז: ויורות הערביים גומא בארץ טוחה בטיט כמו קדרה ומסיקין האש בתוכה עד שתלבן ומשליכין בה העיסה ואלו הענינים ידועים אצלנו בכפרים ובשדות ואמר רחמנא בקרבן מאפה תנור וכי תקריב קרבן מנחה מאפה תנור סולת חלות מצות וגוי ור' יהודה אומר אלו השני מינים שתי קרבנות מביא זה או זה ור' שמעון נותן אותן קרבן אחד ואמר שמביא שיעור קרבנו משני המינים אם ירצה. והלכה כרבי יהודה: (רמב"ם)

פרק ו - משנה א

אלו מנחות נקמחות ושיריהן לכהנים, מנחת סלת, והמחבת, והמרחשת, והחלות, והרקיקין, מנחת גוים, מנחת נשים, מנחת העמר, מנחת חוטא, ומנחת קנאות. רבי שמעון אומר, מנחת חוטא של כהנים נקמצת **[א]**, והקמץ קרב לעצמו, והשירים קרבין לעצמן:

ר"ע מברטנורה אלו מנחות נקמחות. מנחת סלת נקמצת עסה, ומנחת מחבת ומרחשת וחלות ורקיקים דהינו מאפה, פותתן לאחר אפיתן. ובמנחת סלת כתיבה קמיצה בהדיא, ובאינדך כתיב אזכרה, ואזכרה הינו קמץ: **מנחת גוים או נשים**. שהתנדבו אחת מאלו: **מנחת העמר**. אזכרה כתיב בה: **מנחת חוטא וקנאות**. כתיב בהו קמיצה: **מנחת חוטא של כהנים נקמצת**. אף על גב דמנחת כהן נשרפת כלה כדכתיב (ויקרא ו) וכל מנחת כהן כליל תהיה, מפל מקום בעיא קמיצה: **והקמץ קרב לעצמו והשירים קרבין לעצמן**. אבל לתנא קמא אין מנחת כהן נקמצת, אלא נקטרת כמות שהיא, דסבר כל מנחה ששיריה נאכלים נקמצת, ושאין שיריה נאכלים אינה נקמצת. והלכה כתנא קמא: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[א]** **נקמצת כו'**. גליף לה בפרשתא מקרא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אלו מנחות נקמחות ושיריהן לכהנים מנחת סלת כו': אמר רחמנא בכלל המנחות תורת המנחה וגוי' ואמר והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו וכבר ידעת מה שנאמר בתורה וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל ואמר ר' שמעון שמנחת כהן חוטא אע"פ שהיא נשרפת כולה הואיל והיא מנחת כהן שהיא ג"כ נקמצת מפני שהיא מנחת חוטא וחכמים אומרים כל מנחה ששיריה נאכלין נקמצת ושאין שיריה נאכלין אינה נקמצת והלכה כחכמים: (רמב"ם)

פרק ו - משנה ב

מְנַחֵת כֹּהֲנִים וּמְנַחֵת כֹּהֵן מְשִׁיחַ וּמְנַחֵת נְסָכִים
(ב), לְמִזְבֵּחַ, וְאִין בָּהֶם לְכֹהֲנִים. בָּזָה יָפָה כֹּחַ
הַמִּזְבֵּחַ מִכֹּחַ הַכֹּהֲנִים. שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם
הַפָּנִים (ה), לְכֹהֲנִים, וְאִין בָּהֶם לְמִזְבֵּחַ. וּבָזָה
יָפָה כֹּחַ הַכֹּהֲנִים מִכֹּחַ הַמִּזְבֵּחַ :

ר"ע מברטנורה בָּזָה יָפָה כֹּחַ הַמִּזְבֵּחַ. לא הוּי צָרִיךְ לְמַתְנִי, דְּהָא חֲזִינָן
דְּבָזָה יָפָה כֹּחַ הַמִּזְבֵּחַ וּמִלְתָּא דַּפְּשִׁיטָא הִיא. אֶלָּא לְאַתּוּי הַמְתַּנְדֵּב יִין
לְמִזְבֵּחַ בְּלֹא קָרְבָן, דְּלֹא תִימָא מְזֻלְפוּ עַל הָאֲשִׁים עַל הָאֵשׁ וְהוּא נִשְׂרָף
וְכֹלָה וְאִין כֹּחַ מִזְבֵּחַ יָפָה בָּזָה (ג), קָא מְשַׁמַּע לֹן דְּלֹא, אֶלָּא מְנַסְכוּ כְּשֶׁאֵר
נְסָכִים וְיִוֵּרְד לְשִׁיתִין דְּהִינּוּ כְּמִין שְׁנֵי נְקָבִים שְׁהִיוּ בְּמִזְבֵּחַ וְיִוֵּרְדִים
לְמַטָּה עַד הַיְסוּד (ד), כְּדִי שְׁיִהִיָּה כֹּחַ הַמִּזְבֵּחַ יָפָה: וּבָזָה יָפָה כֹּחַ
הַכֹּהֲנִים. לְאַתּוּי שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁל עֲצָרַת אִם הִבִּיאוּם בְּפָנֵי עֲצָמֹן (ו) בְּלֹא
כְּבָשִׁים, דְּלֹא תִימָא לְשֶׁרְפָה עוֹמְדוֹת וְלֹא לְאַכִּילָה כִּינּוּן שְׁלֹא קָרְבוֹ
כְּבָשִׁים שְׁמַתִּירִים אוֹתָם, קָמְשַׁמַּע לֹן דְּבָזָה יָפָה כֹּחַ כֹּהֲנִים לְעוֹלָם,
דְּלְאַכִּילָה עוֹמְדוֹת וְלֹא לְשֶׁרְפָה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ב) נְסָכִים כו'. גְּמָרָא, וְתוּ לִיכָא, וְהָאִיכָא עוֹלָה, עוֹרָה לְכֹהֲנִים.
וְהָא אִיכָא עוֹלַת הָעוֹף, אִיכָא מוֹרָאָה וְנוֹצָה. וְהָאִיכָא נְסָכִים, לְשִׁיתִין אֲזָלִי:
(ג) דְּבָרֵי תִימָה. דְּכֹלּוּם כֹּחַ מִזְבֵּחַ יָפָה אֶלָּא בְּאֵשׁ, דְּכָל הִנְדֵּי דְתִנְיָנָן כְּלָם כְּלִיל
לְאֲשִׁים. וְכֵן הוּא מְפָרֵשׁ בְּגְמָרָא שְׁהִבֵּאתִי בְּסִמּוּךְ. וּבְגְמָרָא אִיתָא, לְאַפּוֹקִי
מִדְּשִׁמוּאֵל דְּאָמַר לְאֲשִׁים, קָא מְשַׁמַּע לֹן דְּוִקָא אֵלּוּ לְמִזְבֵּחַ, אֲבָל יִין לְשִׁיתִין.
עֵין תּוֹסֵפּוֹת יוֹם טוֹב: (ד) כְּלוּמַר עַד הַתְּהוּם. וּבְגְמָרָא, שִׁיתִין מְחוּלְלִין
וְיִוֵּרְדִין עַד הַתְּהוּם: (ה) שְׁתֵּי הַלֶּחֶם כו'. וְתוּ לִיכָא, וְהָאִיכָא חֲטָאת הָעוֹף,
אִיכָא דְמָה. וְהָאִיכָא לֵג שְׁמֹן שֶׁל מְצָרַע, אִיכָא מִתְּנוּתִיו. וְכִתְבוּ הַתּוֹסֵפּוֹת
דְּאָף עַל גֵּב דְּאִיכָא כְּבָשִׁים בְּהִדֵּי שְׁתֵּי לֶחֶם, וּבְזִיכֵי לְבוֹנָה בְּהִדֵּי לֶחֶם הַפָּנִים,
מְגוּפֹ מִיָּהָא לִיכָא לְמִזְבֵּחַ: (ו) וְסִתְמָא כְּרַבִּי עֲקִיבָא מְשַׁנָּה ג' פְּרָק ד': (עיקר
תוי"ט).

רמב"ם מנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים כו': מה שאמר בזה
יפה כח המזבח מכח הכהנים שהוא מורה על שיש שם דבר אחר יפה בו כח

המזבח מפני שזה התוספת רומז אל הנסכים שהם למזבח [התי"ט תמה ע"ז ע"ש] ר"ל לשיתין והם השני נקבים שיש במזבח כמו שנתבאר במדות ואין יוצקות על האש כדי שלא יאבדו ולא יגיע למזבח מהן שום חלק וכן אמר ובזה יפה כח הכהנים רומז אל שתי הלחם הבאים בפני עצמן שהן נאכלים ואינן נשרפים כמו שבארנו ברביעי מהמסכת הזאת : (רמב"ם)

פרק ו - משנה ג

כָּל הַמִּנְחוֹת הַנֶּעֱשׂוֹת בְּכָלִי טְעוֹנוֹת שֶׁלֹּשׁ מִתְּנוֹת שֶׁמֶן, יִצִּיקָהּ, וּבְלִילָהּ, וּמִתֵּן שֶׁמֶן בְּכָלִי קֹדֶם לַעֲשִׂיתָן. וְהַחֲלוֹת בּוֹלְלָן, דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, סֵלֶת. הַחֲלוֹת **יב** טְעוֹנוֹת בְּלִילָהּ, הֶרְקִיקִים מְשׁוּחִין. כִּי צָד מוֹשְׁחֵן, כְּמִין כִּי **יג**. וְשָׂאֵר הַשֶּׁמֶן נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים :

ר"ע מברטנורה **הנעשות בכלי**. כגון מנחת מרחשת ומחבת שהן נעשות בכלי : טעונות שלש מתנות שמן. למעוטי מנחת מאפה תנור **ז** שאינה טעונה יציקה **ח** : ומתן שמן בכלי קודם לעשיתן. תחלה נותן שמן בכלי שרת ונותן סלת עליו, דכתיב במנחת מרחשת (ויקרא ב) סלת בשמן תעשה, כלומר תנתן, אלמא דטעונה מתן שמן קודם לעשיתה, ובמנחת מחבת כתיב בלילה ויציקה ולא כתיב בה מתן שמן בכלי תחלה, ובמרחשת כתיב מתן שמן ולא כתיב בה יציקה ובלילה. ונגמרינן הך מהך, נאמר קרבנד במרחשת ונאמר קרבנד במחבת. וכיצד הוא עושה, נותן שמן תחלה בכלי שרת, ונותן עליו את הסלת, ונותן עליה שמן ובוילן **ט**, הרי מתן שמן בכלי ובלילה, ולשה במים ואופה בתנור ופותתה ויוצק עליה שמן אחר פתיחה **י**, וזו היא יציקה, הרי שלשתן. וקומץ ומקטיר את הקמץ, והשאר נאכל לכהנים : והחלות בוללן דברי רבי. השתא מירי במנחת מאפה תנור שהיא באה חלות או רקיקים **יא**, וכתוב בה (שם) סלת חלות מצת בלולת בשמן. רבי סבר חלות בלולות כתיב, שבוללן כשהן חלות. ורבנן סברי סלת בלולה כתיב,

מִלְמַד שֶׁנִּבְלָלָת כְּשֶׁהִיא סֵלֶת. וְהִלְכָה כְּחֻכְמִים : הַחֲלוֹת טְעוּנוֹת בְּלִילָה וְהַרְקִיקִים מְשׁוּחִים. דְּכֹתִיב חֲלוֹת בְּלוּלוֹת, וְלֹא רְקִיקִים בְּלוּלִים. רְקִיקִים מְשׁוּחִים, וְלֹא חֲלוֹת מְשׁוּחֹת : פִּיּוּצַד מוֹשָׁחַן כָּמִין כִּי. יוֹנִית, שֶׁהִיא כָּמִין ט' {יד} שֶׁלָּנוּ, כִּהֶפְרָשֶׁת גּוּדָל [שֶׁל שְׁמַאֵל] מִן הָאֶצְבַּע [כָּזָה c] : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ז} שְׂאִין כָּל מַעֲשֵׂיָהּ בְּכָלִי, שֶׁהָרִי נֶאֱפֶיֶת בְּתַנּוּר. רִשְׁיִי. וְכָתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת דְּקֶסֶבֶר אֵין הַתַּנּוּר מְקַדָּשׁ : {ח} יֵלִיף לָהּ בְּבִרְיָתָא, דְּגַבִּי יְצִיקָה כְּתִיבָא תְרִי מַעוּטִי, עָלֶיהָ וְהִיא, וְאֵין דְּבָר שֶׁצָּרִיךְ שְׁנֵי מַעוּטִים אֶלָּא מִנְחַת מֵאֶפֶה שְׂיֵשׁ בָּהּ שְׁנֵי מִינִים כּו'. וּמִשְׁמַע דְּמִנְחַת עֶמֶר נִמִּי נִתְרַבָּה לִיצִיקָה. וְעֵינִ תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : {ט} וְזֶה לְשׁוֹן רִשְׁיִי, וְחוּזָר וְנוֹתֵן שְׁמֹן, דְּבְלוּלָה בְּשֶׁמֶן כְּתִיב : {י} וְאֵף עַל גַּב דְּבִמְתַּנִּיתִין תְּנִי יְצִיקָה בְּרִישָׁא, אֶפְלוּ הֲכִי אֵינָה אֶלָּא בְּאַחֲרוֹנָה. וְהֲכִי מִשְׁמַע מִתְנִיתִין, בְּשַׁעָה שְׁעוֹשָׂה יְצִיקָה צָרִיךְ שֶׁתְּהִיָּה הַבְּלִילָה נַעֲשֶׂה כְּבָר, וְקִדָּם בְּלִילָה תְּהֵא נוֹתֵן שְׁמֹן בְּכָלִי קִדָּם לַעֲשִׂיתָה. רִשְׁיִי. וְרַבְּנֵנוּ גּוֹר אֲרִיָּה כְּתִב דְּלָפִי שְׁנוֹתֵן שְׁמֹן בְּכָלִי וְלֹא בְּגוֹף הַמִּנְחָה, לְכַד שְׁנֵאָה בְּאַחֲרוֹנָה : {יא} הַרְמַב"ם. וּמִשׁוּם רְקִיקִים הוּא שֶׁפְּרָשׁוּ כֵן, דְּלִיתְנָהוּ בְּשַׁעָר הַמִּנְחֹת. אֲבָל הוּא הַדִּין בְּכָל חֲלוֹת דְּמִנְחֹת, דְּשִׁיכָא פְּלִגְתָּא דְּרַבִּי וְרַבְּנֵנוּ. וְלִשׁוֹן רִשְׁיִי, חֲלוֹת שֶׁל מִנְחַת מֵאֶפֶה וְשֶׁל מִחְבַּת וּמִרְחֻשֶׁת בּוֹלָלֵן בְּשֶׁמֶן לְאַחַר שְׁנַעֲשׂוּ חֲלוֹת לְאַחַר אֶפֶיָה. וְכָתְבַּ עוֹד, מִנְחַת הַסֵּלֶת לֹא הִיָּה בָּהּ חֲלוֹת, דְּבַעוּדָה סֵלֶת נִקְמָצָת : {יב} הַחֲלוֹת כּו'. הַחֲלוֹת שֶׁבְּמִנְחַת מֵאֶפֶה טְעוּנוֹת בְּלִילָה, לְרַבְּנֵן סֵלֶת וְלְרַבִּי חֲלוֹת. רִשְׁיִי : {יג} כִּי. לְשׁוֹן רִשְׁיִי, שֶׁבְּלִשׁוֹנֵנוּ קוֹרִין לְכ"ף שֶׁלָּהּ כִּי : {יד} רִשְׁיִי. וּבְפָרוּשׁ חֲמֵשׁ צִיר גִּימ"ל. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים כָּמִין נו"ן אוֹ כָּמִין כ"ף. וְעֵינִ תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כֹּל הַמִּנְחֹת הַנַּעֲשׂוֹת בְּכָלִי טְעוּנוֹת שֶׁלֹּשׁ מִתְנֹת כּו' : הַנַּעֲשׂוֹת בְּכָלִי ר"ל בְּמִחְבַּת וּבְמִרְחֻשֶׁת אֲבָל מֵאֶפֶה תַנּוּר שֶׁהֵן חֲלוֹת אוֹ רְקִיקִים כִּמוֹ שֶׁבֵּאֵרְנוּ אֵין צָרִיךְ לִיתֵן עֲלֶיהָ שְׁמֹן ג' פַּעֲמִים וְנֹאמַר בְּמִקְצַת הַמִּנְחֹת סֵלֶת בְּשֶׁמֶן תַּעֲשֶׂה וְזֶה רֵאִיָּה עַל שְׁנוֹתֵינִן הַשְּׁמֹן בְּכָלִי וְאֵין מִבְּשִׁלִּין בּוֹ הַמִּנְחָה וּמֵה שֶׁנֵּא' בְּמִקְצַתָּה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן רֵאִיָּה שֶׁהֵן צְרִיכוֹת לְבִלּוֹל בְּשֶׁמֶן וַיִּצַק עֲלֶיהָ שְׁמֹן רֵאִיָּה עַל רְבוּיֵי הַשְּׁמֹן עֲלֶיהָ בִּיצִיקָה לְפִיכֵךְ נִתְחַיִּיבֵנוּ בְּכָל הַנַּעֲשׂוֹת בְּכָלִי בְּאֵלוּ הַג' דְּבָרִים. וַיְהִיָּה סֹדֵר עֲשִׂיתָה שְׁנוֹתֵינִים הַשְּׁמֹן בְּכָלִי מְכָלִי שֶׁרֶת וְאֵין חֵיִב שִׁיְהִיָּה הַכָּלִי שְׁנוֹתֵינִן בּוֹ שְׁמֹן הוּא הַכָּלִי שֶׁמִּבְּשִׁלִּין בּוֹ הַכֹּרֵחַ וְאֲחִ"כ נוֹתֵינִים הַסֵּלֶת עַל אוֹתוֹ הַשְּׁמֹן וְאֲחִ"כ יוֹצֵקִין שְׁמֹן פַּעַם שְׁנִית וּבּוֹלָלִים הַסֵּלֶת בּוֹ וְזוֹ הִיא הַבְּלִילָה וְאַחַר כֵּן לִשִׁין אוֹתָהּ וְאוֹפִים אוֹתָהּ וּפּוֹתֵתִים אוֹתָהּ בְּכָלִי מְכָלִי הַמְּקַדָּשׁ וַיּוֹצֵקִים עֲלֶיהָ שְׁמֹן פַּעַם שְׁלִישִׁית וְזוֹ הִיא הַיְצִיקָה וְקִימַץ וּמְקַטֵּיר כִּמוֹ שֶׁזָּכַרְנוּ וְאוֹכְלִים הַנּוֹתֵר כִּמוֹ שֶׁאֵמַרְנוּ : וְאִם הִיתָה מִנְחַת מֵאֶפֶה תַנּוּר וְהִיתָה חֲלוֹת בּוֹלָלֵן הַחֲלוֹת עֲצֵמֶן בְּשֶׁמֶן אַחַר אֶפֶיָתֵן וְזוֹ הִיא דַּעַת ר' וְחֻכְמִים אוֹמְרִים שֶׁהוּא בּוֹלָל הַסֵּלֶת שֶׁלִּשִׁין אוֹתוֹ וְעוֹשִׂים מִמֶּנּוּ הַחֲלוֹת שֶׁנֵּא' חֲלוֹת מִצּוֹת בְּלוּלוֹת בְּשֶׁמֶן וְגו' וְאִם הִיוּ רְקִיקִין מוֹשַׁח כֹּל רְקִיקֵי מֵהֵן בְּמִשְׁיַחַת שְׁמֹן כָּפּ יוֹנִית שֶׁהִיא כֵן וְהַנּוֹתֵר מִן הַלּוּג לְפִי שְׁלּוּג שְׁמֹן חֵיִב לְכָל עֶשְׂרוֹן מִן הַמִּנְחֹת כִּמוֹ שֶׁבֵּאֵרְנוּ לְמַעֲלָה אוֹכְלִין הַכֹּהֲנִים כִּמוֹ שִׁירֵי הַמִּנְחָה וּמִנְחַת הַסֵּלֶת הִיא גִ"כ טְעוּנָה שֶׁלֹּשָׁה מִתְנֹת וְלֹא אֵמַר כֹּל הַמִּנְחֹת הַנַּעֲשׂוֹת בְּכָלִי אֲלֵא לְמַעוּטִי מִנְחַת מֵאֶפֶה תַנּוּר כִּמוֹ שֶׁבֵּאֵרְנוּ וְהִלְכָה כְּחֻכְמִים : (רמב"ם)

פרק ו - משנה ד

כָּל הַמְּנַחֹת הַנֶּעֱשׂוֹת בְּכָלִי, טְעוּנוֹת פְּתִיתָהּ.
 מְנַחַת יִשְׂרָאֵל, כּוֹפֵל אֶחָד לְשָׁנִים, וּשְׁנַיִם
 לְאַרְבָּעָה, וּמִבְּדִיל. מְנַחַת כְּהֲנִים, כּוֹפֵל אֶחָד
 לְשָׁנִים, וּשְׁנַיִם לְאַרְבָּעָה, וְאִינוּ מִבְּדִיל {טו}.
 מְנַחַת כֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ, לֹא הָיָה מְכַפֵּלָהּ. רַבִּי
 שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, מְנַחַת כְּהֲנִים {זי} וּמְנַחַת כֹּהֵן
 מְשִׁיחַ, אֵין בָּהֶם פְּתִיתָהּ, מִפְּנֵי שְׂאִין בָּהֶם
 קְמִיּצָה, וְכֹל שְׂאִין בָּהֶם קְמִיּצָה, אֵין בָּהֶן
 פְּתִיתָהּ. וְכֵלֶן כַּזִּיתִים :

ר"ע מברטנורה **כָּל הַמְּנַחֹת הַנֶּעֱשׂוֹת בְּכָלִי.** הֵכָא לֹא לְמַעוּטֵי מְנַחַת
 מֵאַפָּה תַנּוּר אֲתָא, דְּכָתִיב (ויקרא ב) פְּתוֹת אֶתָּה פְּתִים וְגוֹ' מְנַחָה, לְרַבּוֹת
 כָּל הַמְּנַחֹת לְפְתִיתָהּ. אֶלָּא לְמַעוּטֵי שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים {טו}, שְׂאִין
 טְעוּנוֹת פְּתִיתָהּ: **כּוֹפֵל אֶחָד לְשָׁנִים.** דְּכָתִיב פְּתוֹת אֶתָּה פְּתִים. פְּתוֹת
 הֵינּוּ שְׁנַיִם, דְּכִיּוֹן דְּנִשְׁבַּר הֵינּוּ שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת, פְּתִים מְרַבֵּינָן שְׁתֵּיהֶן
 הַחֲתִיכָה לְשְׁתֵּי חֲתִיכוֹת דְּהֵינּוּ אַרְבַּע. יְכוּל יַעֲשֶׂנָה פְּרוּרִים, תַּלְמוּד לומר
 אֶתָּה פְּתִים, וְלֹא פְּתִיתִיָּה לְפְתִיתִים. וְכֵלֶן פְּתִיתִין כַּזִּיתִים, דְּסִיפָא
 דְּמִתְנִיתִין לֹא רַבִּי שְׁמַעוֹן קֹאמֵר לִיה אֶלָּא דְּבָרֵי הַכֹּל הִיא, דְּלֹאחֵר
 שְׁעֵשָׂה פְּתִיתִין כַּזִּיתִים כּוֹפֵל כָּל זֵית לְשָׁנִים וּשְׁנַיִם לְאַרְבָּעָה: **מְכַפֵּלָהּ.**
 לֹא הָיָה מְכַפֵּלָה לְאַרְבָּעָה, אֶלָּא לְשָׁנִים. דְּלֹא כְּתִיב בָּהּ אֶלָּא מְנַחַת פְּתִים
 וְלֹא פְּתוֹת: **רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר כּוֹי.** וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {טו} שְׂאִין נֶאֱפוֹת בְּכָלִי אֶלָּא נֶאֱפוֹת בְּתַנּוּר. רש"י. וּמִמַּעֲטִינָן
 מִדְּכָתִיב אוֹתָהּ. עֵין תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: **{טו} וְאִינוּ כּוֹי.** דְּכִיּוֹן דְּאִין צְרִיךְ
 קְמִיּצָה אֵין צְרִיךְ הַבְּדֵלָה. רש"י: **{זי} מְנַחַת כְּהֲנִים.** מְנַחַת נִדְבָה שֶׁל כְּהֲנִים.
 רש"י: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כל המנחות הנעשות בכלי טעונות פתיתה כו': מנחת ישראל כופל אחד לשנים ובי' לד' ומבדיל כו': שיפה הוא גזור מן ישופך ראש ועניינו שיכו החטה בידיים בכח עד שמעביר מעליה העפר ובעיטה שדורסים אותה ברגל עד שהיא נשברת ור' יוסי אומר שהעיסה לבדה היא צריכה בעיטה ר"ל שמקטפים אותם ביד דרך בעיטה והשיפה תהיה בחטה ובעיטה ג"כ בסדר [בתי"ט העתיק במספר וע"ע שם] הזה וסבת היות מנין חלות המנחות כלן עשרה [עשרה] למדנו זה מן התורה כמו שיתבאר בפ' שאחרי זה אבל לחם הפנים עליו כתוב שתים עשרה חלות ונאמר בו כי קדש קדשים הוא לו מאשי ה' חק עולם ונא' בחביתי כהן גדול חק עולם לה' כליל תקטר ואמרו אתיא חוקה חוקה לפיכך יהיו חביתי כהן גדול י"ב חלות מקריבין מהן שש בבקר ושש בין הערבים ור"מ למד כל המנחות מלחם הפנים ונשאה התודה עשרה כמו שנתבאר בה כבר וכמו שנבאר עוד וכן הנזירות לפי שהם לחם כמו השלמים וכמו התודה כפי מה שזכרנו בד' מזבחים ואין הלכה כרבי יוסי והלכה כרבי יהודה: (רמב"ם)

פרק ו - משנה ה

כָּל הַמִּנְחוֹת טְעוֹנוֹת שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׂיִפָּה וְחִמֵּשׁ מֵאוֹת בְּעִיטָה. וְהַשְּׂיִפָּה וְהַבְּעִיטָה בַּחֲטָיִם. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, אֵף בַּבֶּצֶק. כָּל הַמִּנְחוֹת בָּאוֹת עֶשֶׂר עֶשֶׂר {יח}, חוּץ מִלֶּחֶם הַפָּנִים, וְחַבִּיתִי כֹהֵן גָּדוֹל, שֶׁהֵם בָּאוֹת שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, כֹּלֵן בָּאוֹת שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה, חוּץ מִחֲלוֹת תּוֹדָה וְהַנְּזִירוֹת, שֶׁהֵן בָּאוֹת עֶשֶׂר עֶשֶׂר:

ר"ע מברטנורה שְׂיִפָּה. שֶׁמֶשֶׁפֶּשֶׁף הַחֲטָה בֵּין יָדוֹ לְכָלִי כְּדֵי שְׂתִּיחָה נוֹחָה לְהַשִּׁיר קְלִפְתָּהּ: **בְּעִיטָה**. שְׂבוּעֵט בְּעֵבִי אֶגְרוֹפוֹ אוֹ בְּעֵבִי פֶסֶד יָדוֹ. וְהָיָה שֶׁף אַחַת וּבּוּעֵט שְׁתַּיִם, שֶׁף שְׁתַּיִם וּבּוּעֵט שְׁלֹשׁ, וְחוּזָר וְעוֹשֶׂה כְּסֻדָּר הַזֶּה עַד שֶׁגּוֹמֵר חִמֵּשׁ מֵאוֹת בְּעִיטוֹת לְשֹׁלֵשׁ מֵאוֹת שְׂיִפּוֹת: **הַכִּי גֵרְסִינֵן רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר בַּבֶּצֶק**. כְּלוּמַר, שְׂיִפָּה וּבְעִיטָה בַּבֶּצֶק וְלֹא בַחֲטָיִן. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי

יוסי: עֶשֶׂר עֶשֶׂר חֲלוֹת. ומנחת סֶלֶת נְמִי אֵף עַל גַּב דְּקָדָם אֲפִיָּה נִקְמָצָת, אֲפֵלוּ הָכִי עֶשֶׂר חֲלוֹת הִיא בָּאָה [יט]: לַחֵם הַפָּנִים. בְּהִדְאָא כְּתִיב בֵּיה שְׁתִּים עֶשְׂרֵה חֲלוֹת: וְחֲבַתִּי כֶּהֵן גְּדוֹל. נֶאֱמַר בְּלַחֵם הַפָּנִים חֶק עוֹלָם וְנֶאֱמַר בְּחֲבַתִּי כֶּהֵן גְּדוֹל חֶק עוֹלָם, מָה לְהֵלֵן שְׁתִּים עֶשְׂרֵה חֲלוֹת, אֵף כָּאֵן שְׁתִּים עֶשְׂרֵה חֲלוֹת, וּמְקַרִּיבִין מֵהֵן שֵׁשׁ חֲלוֹת בְּבִקְרָא וְשֵׁשׁ חֲלוֹת בְּעָרֵב: חוּץ מִחֲלוֹת תּוֹדָה שֶׁהֵן בְּאוֹת עֶשֶׂר. כְּדָבְעִינָן לְמִימַר טַעְמָא לְקָמוּן בְּאִידָד פְּרָקִין. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי מֵאִיר: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [יח] פל כו'. בְּגִמְרָא יִלְפִינָן לֵה מְלַחְמֵי תּוֹדָה דְּנִפְיִשְׁוּן מְלִי דְדָמִין אֲהֲדָדִי: [יט] אֵף עַל גַּב דְּלַעִיל מְשֻׁנָּה ג' כְּתַבְתִּי בְּשֵׁם רִשְׁיִי דְמִנְחַת סֶלֶת לֹא הָיָה בָּהּ חֲלוֹת כו', יֵשׁ לֹמַר קָדָם קְמִיצָה, אֲבָל לְאַחַר מִכֵּן אֵף עַל פִּי שְׂאִין עוֹד לְגִבוּתָא בְּהַ פְּלוּס מְכַל מְקוּם לֹא חֲלַק הַכְּתוּב בְּאַפְיָתָן, שְׁכַן מְצִינוּ בְּפִרוּשׁ בְּכַתוּב בְּפִרְשֵׁת צו, לְעִנְיָן חֲמוּץ, שְׂאֵסָרָה הַתּוֹרָה בְּשִׁירִים כְּמוֹ קָדָם הַקְּמִיצָה. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כל המנחות טעונות ג' מאות שיפה וה' מאות בעיטה כו': שיפה הוא גזור מן ישופך ראש ועניינו שיכו החטה בידים בכח עד שמעביר מעליה העפר ובעיטה שדורסים אותה ברגל עד שהיא נשברת ור' יוסי אומר שהעיטה לבדה היא צריכה בעיטה ר"ל שמקטפים אותם ביד דרך בעיטה והשיפה תהיה בחטה ובעיטה ג"כ בסדר [בתי"ט העתיק במספר וע"ע שם] הוזה וסבת היות מנין חלות המנחות כלן עשרה [עשרה] למדנו זה מן התורה כמו שיתבאר בפי שאחרי זה אבל לחם הפנים עליו כתוב שתים עשרה חלות ונאמר בו כי קדש קדשים הוא לו מאשי ה' חק עולם ונא' בחביתי כהן גדול חק עולם לה' כליל תקטר ואמרו אתיא חוקה חוקה לפיכך יהיו חביתי כהן גדול י"ב חלות מקריבין מהן שש בבקר ושש בין הערבים ור"מ למד כל המנחות מלחם הפנים ונשארה התודה עשרה כמו שנתבאר בה כבר וכמו שנבאר עוד וכן הנזירות לפי שהם לחם כמו השלמים וכמו התודה כפי מה שזכרנו בד' מזבחים ואין הלכה כרבי יוסי והלכה כרבי יהודה: (רמב"ם)

פרק ו - משנה ו

הַעֲמֹר הָיָה בָּא עֶשְׂרוֹן מְשֻׁלָּשׁ [כ] סָאִין. שְׁתֵּי הַלָּחִם, שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים מְשֻׁלָּשׁ סָאִין. לַחֵם

הַפְּנִים, עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה עֲשָׂרוֹנִים מֵעֲשָׂרִים וְאַרְבַּע סָאִין :

ר"ע מברטנורה הַעֲמֹר הָיָה בָּא עֲשָׂרוֹן מִשְׁלֹשׁ סָאִין. מִנְחַת הָעֹמֶר שְׂמֵבִיאִין מִמְּחֶרֶת הַפֶּסַח הָיוּ קוֹצְרִין שְׁלֹשׁ סָאִין דְּהִינּוּ אֵיפָּה שְׁעָרִים, וְטוֹחֲנִין אוֹתוֹ, וּמְנִיפִין אוֹתוֹ בְּנֶפֶה שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה פְּעָמִים עַד שְׂמַעְמִידִים סִלְתוּ עַל עֲשָׂרוֹן שֶׁהִיא עֲשִׂירִית הָאֵיפָּה. וְטַעֲמָא דְּבַעֵי עֲשָׂרוֹן שֶׁל עֹמֶר שְׁלֹשׁ סָאִים שֶׁל שְׁעָרִים, כִּיּוֹן דְּמִתְּבוּאָה חֲדָשָׁה הוּא וְשֶׁל שְׁעָרִים יֵשׁ בְּהוֹן סָבִין הַרְבֵּה וְסִלְתָּ מֵעֵט וְלֹא אֶתִּי עֲשָׂרוֹנוֹ מִבְּחָר אֶלָּא מִשְׁלֹשׁ סָאִין : שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שְׁנֵי עֲשָׂרוֹנִים מִשְׁלֹשׁ סָאִין. כִּיּוֹן דְּמִחֲטִים קָאָתוּ, אִף עַל גַּב דְּמִתְּבוּאָה חֲדָשָׁה אֶתִּין, דְּבַעֲצָרֵת תְּבוּאָה שֶׁל חֲטִין חֲדָשָׁה הִיא, אֶפְלוּ הֵכִי שְׁנֵי עֲשָׂרוֹנִים מִבְּחָרִים אֶתוֹ מִשְׁלֹשׁ סָאִין : לֶחֶם הַפְּנִים עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה עֲשָׂרוֹנִים. דְּהֵכִי כְּתִיב (ויקרא כד) שְׁתֵּים עֲשָׂרָה חֲלוֹת שְׁנֵי עֲשָׂרוֹנִים יִהְיֶה הַחֲלָה הָאֶחָת : מֵעֲשָׂרִים וְאַרְבַּע סָאִים. כִּיּוֹן דְּמִחֲטִין אֶתוֹ וּמִתְּבוּאָה יִשְׁנָה, נִפְיֵק עֲשָׂרוֹן מִבְּחָר מִסָּאָה : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {כ} **משלש**. לְמִצְוָה וְלֹא לְעֵקֶב : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הַעֹמֶר הִיָּה בָּא עֲשָׂרוֹן מִשְׁלֹשׁ סָאִין שְׁתֵּי הַלֶּחֶם כּו' : כִּבְר בִּיאָרְנוּ בְּתַחֲלַת הַמַּסַּכֶּת הַזֹּאת שֶׁהַעֲשָׂרוֹן הַעֹמֶר הוּא עֲשִׂירִית הָאֵיפָּה וּבִיאָרְנוּ שִׁיעוּרוֹ וְשִׁיעוּר הַלּוֹג וְשִׁיעוּר הָאֵיפָּה ג' סָאִין וְסָאָה כ"ד לּוֹגִין וְהוּא אוֹמֵר שִׁיקַח שְׁלֹשָׁה סָאִים שְׁעוּרִין וְיִטְחוּן אוֹתָן וְיִלָּא יִפְסוֹק מִלְּנַפּוֹת אוֹתוֹ הַקֶּמַח פְּעָמִים רַבּוֹת עַד שִׁישָׂאֵר מִמֶּנּוּ עֲשָׂרוֹן וְסַבֵּת זֶה לְפִי שֶׁהֵם שְׁעוּרִים חֲדָשִׁים וּמִקְרֹב נִקְצְרוּ שְׁבִלִילָה שֶׁקִּצְרוּ אוֹתָן טוֹחֲנִים אוֹתָן כְּמוֹ שְׁבִיאָרְנוּ בַּמַּסַּכֶּת הַזֹּאת לְפִיכֵךְ יֵשׁ בּוֹ מֵעֵט סִלְתָּ וְקִמַּח לֹא יִהְיֶה עֲשָׂרוֹן מוּבַחַר בַּפְּחוֹת מִהַשִּׁיעוּר הַזֶּה וְהִרְאִיָּה עַל שֶׁהוּא כֵּן שְׁנֵי קִצְרִים וְדַע שֶׁהַשְּׁעוּרִים מִתְּבַשְׁלִים קוֹדֵם חֲטָה אֲבָל שְׁתֵּי הַלֶּחֶם לְפִי שֶׁהוּא מִן הַחֲטָה יֵשׁ בּוֹ סִלְתָּ יוֹתֵר אֲלֵא שֶׁהוּא ג"כ חֲטָה חֲדָשָׁה מִן הַחֲטָה הַמִּתְּבַשְׁלֵת בְּרֵאשׁוֹנָה כְּמוֹ שְׁבִיאָר הַכְּתוּב וְאָמַר וְחָג שְׁבִיעוֹת תַּעֲשֶׂה לָךְ בְּכוּרֵי קִצִּיר חֲטִים לְפִיכֵךְ מוּצִיא שְׁתֵּי עֲשָׂרוֹנוֹת מִשְׁלֹשׁ סָאִין אֲבָל לֶחֶם הַפְּנִים שֶׁהוּא מִחֲטָה שֶׁנִּקְצְרָה זֶה יָמִים וְהִיא יִבְשֶׁה כֹּל צִרְכָּה וְיֵשׁ בָּהּ סִלְתָּ הַרְבֵּה בְּלִי סַפֵּק וּמוּצִיאִין מִמֶּנָּה עֲשָׂרוֹן מִסָּאָה וְדַבֵּר תּוֹרָה בְּלֶחֶם הַפְּנִים י"ב חֲלוֹת וְגו' : (רמב"ם)

פרק ו - משנה ז

הַעֲמֹר הָיָה מִנְפָּה בְּשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה נֶפֶה. וּשְׁתֵּי הַלָּחִים בְּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה. וְלָחִים הַפְּנִיִּים בְּאַחַת עֶשְׂרֵה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, לֹא הָיָה לָּהּ קֶצֶבָה, אֲלֵא סֵלֶת מִנְפָּה כָּל צֶרְכָּה הָיָה מִבִּיא, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כד), וְלִקְחֹתָ סֵלֶת וְאַפִּיתָ אֹתָהּ **[כג]**, עַד שֶׁתֵּהָא מִנְפָּה כָּל צֶרְכָּה :

ר"ע מברטנורה הָיָה מִנְפָּה בְּשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה נֶפֶה. זֶה לְמַעַל מִזֶּה **[כא]**. וְכֹל זֶה לְמַצּוֹה אֲבָל לֹא לְעֵכָב, שְׁאִם הִבִּיא עֲמֹר עֶשְׂרוֹן מֵאַרְבַּע סָאִין אוֹ שְׁהִבִּיאוּ מִשְׁנֵי סָאִין, לֹא פָּסֵל **[כב]**: רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר לֹא הָיָה לָּהּ קֶצֶבָה. דְּאִפְלוּ לְכַתְּחִלָּה לֹא נִתְּנוּ חֲכָמִים קֶצֶבָה מִכַּפָּה סָאִין חֲטִין אוֹ שְׁעָרִין מִבִּיאִין עֲמֹר וּשְׁתֵּי הַלָּחִים וְלָחִים הַפְּנִיִּים, אֲלֵא רוֹאִין בְּסֵלֶת שֶׁתֵּהָא מִנְפָּה כָּל צֶרְכָּה וְדִיו. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[כא]** וּמְסִיִּם בְּבִרְיָתָא, וְזוֹ לְמַעַל מִזֶּה, עֲלִיוֹנָה קוֹלְטָת סָבִין, תַּחְתּוֹנָה קוֹלְטָת סֵלֶת. פִּרְשׁ רַש"י, כָּל אֶחָד עָבָה מִחִבְרֹתָהּ, עֲלִיוֹנָה רֵאשׁוֹנָה קוֹלְטָת סָבִין, שֶׁהִיא הֵיטָה גֶסֶה שְׁבַכְלָן וְלֹא הֵיטָה קוֹלְטָת כִּי אִם סָבִין, וְהָיוּ הַקָּמַח וְהַסֵּלֶת לְעֵבֶר הַנֶּפֶה. וְשׁוֹב הָיָה נוֹתֵן הַקָּמַח וְהַסֵּלֶת בְּתַחְתּוֹנָה בְּדִקָּה הַיִּמָּנָה, וְהִיא הֵיטָה קוֹלְטָת הַקָּרְטִין סֵלֶת, וְהַקָּמַח הוֹלֵךְ לְעֵבֶר הַנֶּפֶה. וְשׁוֹב הָיָה חוֹזֵר וְנוֹתֵן הַסֵּלֶת בְּדִקָּה הַיִּמָּנָה כְּדִי שֶׁלֹּא יִשְׁתַּיֵּר מִן הַקָּמַח וּמִן הַסָּבִין בְּסֵלֶת כָּלֵל, שֶׁתֵּהָיָה הַסֵּלֶת בְּרוּרָה: **[כב]** הָוָה לִיָּה לְמִימַר גַּם כֵּן שְׁאִם לֹא נֶפֶה בְּשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה נֶפֶה, וְכִמוֹ שֶׁכָּתַב הַרְמַב"ם כּו'. אֲבָל דַּעַת רַש"י, דְּשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה נֶפֶה הִלְכָה לְמִשְׁנֵי סָאִין, וְאִם כֵּן אֶפְשָׁר דְּמַעְכָּבִי. וְעֵין תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: **[כג]** וְלִקְחֹתָ כּו'. שֶׁתֵּהָא מִנְפָּה כָּל צֶרְכָּה, שֶׁתֵּהָא סֵלֶת בְּרוּרָה בְּשַׁעַת אַפְיָה. רַש"י: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם העומר היה מנופה בייג נפה ושתי הלחם בייב כו': שם נפה ידוע ואלו הייג נפות היתה כל א' דקה מחבירתה על הסדר ודע שאם לא הפליג בנפוי או שלא הוציא עומר מג' סאין או עשרון מסאה כמו שאמרנו בהלכה שלפני זו לא פסל ואין כל אלו אלא למצוה ואין הלכה כר"ש שאומר שאפ"י לכתחלה אין בזה קצבה ידוע ואפ"י למצוה אין להם קצבה: (רמב"ם)

פרק ז - משנה א

הַתּוֹדָה הַיְתֵּה בָּאָה חֲמֵשׁ סְאִין יְרוּשְׁלָמִיּוֹת, שֶׁהֵן שֵׁשׁ מִדְּבָרִיּוֹת, שְׁתֵּי אֵיפֹת, הָאֵיפָה שֶׁלֹּשׁ סְאִין, עֶשְׂרִים עֶשְׂרוֹן, עֶשְׂרֵה לַחֲמֵץ וְעֶשְׂרֵה לַמֶּצֶה. עֶשְׂרֵה לַחֲמֵץ, עֶשְׂרוֹן לַחֲלָה. וְעֶשְׂרֵה לַמֶּצֶה, וּבַמֶּצֶה שְׁלֹשָׁה מִיָּנִין, חֲלוֹת וּרְקִיקִים וּרְבוּכָה. נִמְצְאוּ שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנוֹת וּשְׁלִישׁ לְכָל מִין, שֶׁלֹּשׁ חֲלוֹת לְעֶשְׂרוֹן. בְּמִדָּה יְרוּשְׁלָמִית הָיוּ שְׁלֹשִׁים קַב, חֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵה לַחֲמֵץ, וְחֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵה לַמֶּצֶה. חֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵה לַחֲמֵץ, קַב וְחֲצִי לַחֲלָה. וְחֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵה לַמֶּצֶה, וְהַמֶּצֶה שְׁלֹשָׁה מִיָּנִין, חֲלוֹת וּרְקִיקִים וּרְבוּכָה, נִמְצְאוּ חֲמִשָּׁת קַבִּים לְכָל מִין, שְׁתֵּי חֲלוֹת לְקַב:

ר"ע מברטנורה **התודה**. חמש סאין ירושלמיות שהן שש מדבריות. חמש סאין של ירושלים הן שש מאותן שהיו במדבר בימי משה. שהוסיפו על המדה שהיתה בימי משה שתות. דקימא לן מוסיפין על המדות ואין מוסיפין יותר משתות. ואותו שתות הוא שתות מלבר **[א]**: **שתי איפות**. כלומר, הנד שש סאין הם שתי איפות, שהם עשרים עשרון, שהרי בכל

אִיפֹה עֲשָׂרָה עֲשָׂרוֹנוֹת: עֲשָׂרָה לַחֲמֵץ. עֲשָׂרָה עֲשָׂרוֹנִים לְעֶשֶׂר חֲלוֹת חֲמֵץ שֶׁבַתּוֹדָה: רְבוּכָה. חֲלוּטָה בְּמִים רוֹתְחִין קְרוּיָה רְבוּכָה. וְרַמְבַּ"ם פִּרְשׁ רְבוּכָה, מְרֵבָה בְּשֶׁמֶן וּקְלוּיָה בּוֹ, לְפִי שֶׁהָיָה בָּהּ שֶׁמֶן כְּנֶגֶד חֲלוֹת וְהִרְקִיקוּ: נִמְצְאוּ שְׁלֹשָׁה עֲשָׂרוֹנוֹת וּשְׁלִישׁ לְכָל מִין וּמִין. שֶׁבַּמְצָה: שְׁלֹשׁ חֲלוֹת לְעֶשְׂרוֹן. דִּהְיָה לְהוֹ עֶשֶׂר חֲלוֹת לְשְׁלֹשָׁה עֲשָׂרוֹנוֹת וּשְׁלִישׁ: בְּמִדָּה יְרוּשְׁלַמִּית. שֶׁלֹּא הָיוּ בָּהּ עֲשָׂרוֹנוֹת אֲלָא קִבִּים, הָיוּ הֵנֶךְ חֲמֵשׁ סָאִין שְׁלֹשִׁים קִבִּין. שֶׁהִסָּאָה שְׁשָׁה קִבִּים. וּבְגִמְרָא בְּבִרְיָתָא מִיְתִי מְגִזְרָה שְׁוָה שְׁכָל מִין וּמִין מְאָרְבָּעָה מֵינִים שֶׁבַתּוֹדָה הָיוּ בָּאִים עֶשֶׂר חֲלוֹת, וְאָמְרוּ, נֶאֱמַר כָּאן וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל קִרְבָּן תְּרוּמָה לַה', וְנֶאֱמַר בְּתְרוּמַת מַעֲשֶׂר [מִמֶּנּוּ] תְּרוּמָה לַה', מָה לְהֵלֵן אֶחָד מַעֲשֶׂר אֶף כָּאן אֶחָד מַעֲשֶׂר. וְלִמְדֵנוּ שֶׁמִּין אֶחָד שֶׁל חֲמֵץ הָיָה עֲשָׂרָה עֲשָׂרוֹנִים כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה מֵינִים שֶׁל מְצָה, מִדְּכֹתִיב (וַיִּקְרָא ז) עַל חֲלוֹת לֶחֶם חֲמֵץ, אֲמָרָה תּוֹרָה כְּנֶגֶד חֲמֵץ הֵבֵא מְצָה [ב]: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [א] יְלַפִּינָן לָהּ בְּגִמְרָא מְקַרָּא: [ב] מִפְּנֵי שֶׁנֶּאֱמַר עַל חֲלוֹת לֶחֶם חֲמֵץ אַחֵר שֶׁנֶּאֱמַר חֲלוֹת מִצּוֹת וּרְקִיקֵי מִצּוֹת וְסֻלַּת מְרֻבֶּכֶת. וּבָאָה הַקְּבָלָה שֶׁרְצוֹנוֹ לומר שֶׁשְׁעוֹר אֵלּוּ הִשְׁלֹשָׁה מֵינִין כְּמוֹ שְׁעוֹר הַחֲמֵץ. הִרְמַבַּ"ם: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם התודה היתה באה חמש סאין ירושלמיות כו': המלואים היו בתחלה שנתמנה אהרן כמו שבאר הכתוב ואמר רחמנא במלואים ומסל המצות אשר לפני ה' לקח חלת מצה וחלת לחם שמן וגוי וחלת לחם שמן היא נקראת רבוכה ר"ל שקועה בשמן והביא ראיה על זה ג"כ ממה שנא' בחביתי כהן שנא' כהן מורבכת תביאנה זה קרבן אהרן ובניו ביום המשח אותו ובארנו שכלל במאמר הזה שתי קרבנות הקרבן שמחוייב כל כהן בתחלה שיכנס לעבודה והוא הנקרא קרבן חנוכו והקרבן שמקריב כהן משיח בכל יום ואמרו מקיש חנוכו להמשחו ר"ל שכבר באר שמקריב בתחלתו והוא החנוך כמו הקרבן שמקריב ביום המשח אותו ר"ל בשעת המלואים וכבר נתבאר כי מה שיקריב בחנוך היא רבוכה והוא ראיה שביום המלואים מקריב ג"כ רבוכה וראוי שתדע שאם היה הדיוט ונתמנה כהן גדול מקריב ראשונה עשירית האיפה לחנוכו ואחר כן מקריב חביתי כ"ג אם כבר נתחנך והוא הדיוט כמו שאמרנו בתחלת המסכת הזאת אבל אם נתמנה כ"ג והוא לא עבד עבודה מימיו מקריב עשירית האיפה שהוא חנוך כל כהן כמו שזכרנו אח"כ עשירית שנית שהוא חנוך כל כהן הדיוט כשנתמנה כ"ג ועשירית שלישית שהיא חביתי כהן גדול שמקריב כל יום תמיד ומלאכתם כלן אחד אבל השלמים שמקריב נזיר טהור בכל קרבנותיו מקריב עמו חלות מצות ורקיקי מצות דבר תורה ומה שאמר שתי רוצה לומר שני השלישים וכבר זכר שהמצות של תודה שיעורם חמשה עשר קב ירושלמיות והן עשר עשרונות מדבריות ושני שלישיתם עשרה קבין ירושלמיות והן ששה (עשר) עשרונות ושני שלישי עשרון ועל אלו השני שלישי אמר ועודין ר"ל הנוסף עליהן עוד בלשון רבים כונתו שיהא עם כל עשרון תוספת עד שיהיו בששה עשרונות שני שלישיות ממה שיש בתודה מן

המצה : וענין מה שאמר שיהיו כל הקרבנות שוין שיהיו במנין עשרה מכל מין שבתודה והנזיר כמו שבארנו בפרק שלפני זה : (רמב"ם)

פרק ז - משנה ב

המלוואים היו באים כמצה שבתודה, חלות ורקיקים ורבוכה. הנזירות היתה באה שתי ידות (ד) במצה שבתודה, חלות ורקיקים, ואין בה רבוכה, נמצאו עשרה קבים ירושלמיות, שהן ששה עשרונות ועדוין. ומכלן היה נוטל אחד מעשרה תרומה, שנאמר (ויקרא ז), והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לה'. אחד, שלא יטל פרוס. מכל קרבן, שיהו כל הקרבנות שוין, ושלא יטל מקרבן לחברו. לכהן הזרק את דם השלמים לו יהיה, והשאר נאכל לבעלים :

ר"ע מברטנורה **המלוואים**. שהיו בימי משה. כשנתחנך אהרן ובניו לכהנה : היו באים כמצה שבתודה חלות ורקיקים ורבוכה. דכתיב במלוואים (שם ח) ומסל המצות אשר לפני ה' לקח חלת מצה אחת וחלת לחם שמן אחת ורקיק אחד, חלת מצה אלו חלות, וחלת לחם שמן זו רבוכה דמוסיף בה שמן כנגד חלות ורקיקים (ג), ורקיק זה רקיק : נזירות. לחמי נזיר, שנאמר (במדבר ו) וסל מצות סלת חלת בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן. ורבוכה לא הזכיר שם : שתי ידות. שני חלקים של מיני מצה שבתודה היו בנזירות, וכדמפרש ואזיל : נמצאו לנזירות : עשרה קבין. שהרי בשלשה מיני מצה שבתודה היו חמשה עשר קבין, והוי להו עשרה שני ידות של חמשה עשר : שהן שש

עֲשׂוֹנוֹת וְעֲדוּיֹן. כְּלוּמַר, עוֹד שְׁנוֹסֵף עֲלֵיהֶן. שְׁהָרִי הָיוּ שְׁלֹשָׁה עֲשָׂרוֹנִים וְשְׁלִישׁ לְכָל מִין כְּדֹאמְרוֹן לְעִיל גְּבִי מִצָּה שְׁבִתוֹדָה, נִמְצָא לְשָׁנֵי מִינִים שְׁשָׁה עֲשָׂרוֹנוֹת וְשָׁנֵי שְׁלִישֵׁי עֲשָׂרוֹן, וְהִינוּ דִּקְאָמַר שְׁשָׁה עֲשָׂרוֹנוֹת וְעֲדוּיֹן: וּמִפְּלֹן. מִכָּל אַרְבָּעָה מִינִים שְׁבִתוֹדָה הָיוּ הַכֹּהֲנִים נוֹטְלִים אֶחָד מֵעֲשָׂרָה תְרוּמָה: שְׁלֹא יִטַל פְּרוֹס. שָׁבוֹר וְחֲתוּד: שְׁיָהִיו כָּל הַקְּרִבָּנוֹת שְׁוִין. הַמִּינִים יִהוּ שְׁוִין, עֲשָׂרָה חֲלוֹת לְכָל מִין: שְׁלֹא יִטַל תְרוּמָה מִקְּרִבָּן עַל חֵבְרוֹ. שָׁאֵם הָיָה מִמִּין זֶה חֲמִשָּׁה וּמִמִּין זֶה חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר, נִמְצָא מִפְּרִישׁ מִזֶּה עַל זֶה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ג] בְּגִמְרָא, דְּהִלְכָה לְמִנְשָׁה מְסִינֵי חֲצִי לֶג שְׁמֹן לַתּוֹדָה וְהַמְחֻצֵית לְרִבּוּכָה: **[ד]** שְׁתֵּי כו'. בְּגִמְרָא יְלִיף לֵיהּ מִקְרָא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם ומכלן היה נוטל אחד מעשרה תרומה שנא' והקריב כו': (המלואים היו באים כמצות שכתודה חלות ורקיקים כו': המלואים היו בתחלה שנתמנה אהרן כמו שבאר הכתוב ואמר רחמנא במלואים ומסל המצות אשר לפני ה' לקח חלת מצה וחלת לחם שמן וגוי וחלת לחם שמן היא נקראת רבוכה ר"ל שקועה בשמן והביא ראייה על זה ג"כ ממה שנא' בחביתני כהן שנא' בהן מורבכת תביאנה זה קרבן אהרן ובניו ביום המשח אותו ובארנו שכלל במאמר הזה שתי קרבנות הקרבן שמחוייב כל כהן בתחלה שיכנס לעבודה והוא הנקרא קרבן חנוכו והקרבן שמקריב כהן משיח בכל יום ואמרו מקיש חנוכו להמשחו ר"ל שכבר באר שמקריב בתחלתו והוא החנוך כמו הקרבן שמקריב ביום המשח אותו ר"ל בשעת המלואים וכבר נתבאר כי מה שיקריב בחנוך היא רבוכה והוא ראייה שביום המלואים מקריב ג"כ רבוכה וראוי שתדע שאם היה הדיוט ונתמנה כהן גדול מקריב ראשונה עשירית האיפה לחנוכו ואחר כן מקריב חביתני כ"ג אם כבר נתחנך והוא הדיוט כמו שאמרנו בתחלת המסכת הזאת אבל אם נתמנה כ"ג והוא לא עבד עבודה מימיו מקריב עשירית האיפה שהוא חנוך כל כהן כמו שזכרנו אח"כ עשירית שנית שהוא חנוך כל כהן הדיוט כשנתמנה כ"ג ועשירית שלישית שהיא חביתני כהן גדול שמקריב כל יום תמיד ומלאכתם כלן אחד אבל השלמים שמקריב נזיר טהור בכל קרבנותיו מקריב עמו חלות מצות ורקיקי מצות דבר תורה ומה שאמר שתי רוצה לומר שני השלישים וכבר זכר שהמצות של תודה שיעורם חמשה עשר קב ירושלמיות והן עשר עשרונות מדבריות ושני שלישיתם עשרה קבין ירושלמיות והן ששה (עשר) עשרונות ושני שלישיתם עשרון ועל אלו השני שלישיתם אמר ועודין ר"ל הנוסף עליהן עוד בלשון רבים כונתו שיהא עם כל עשרון תוספת עד שיהיו בששה עשרונות שני שלישיות ממה שיש בתודה מן המצה: וענין מה שאמר שיהיו כל הקרבנות שוין שיהיו במנין עשרה מכל מין שבתודה והנזיר כמו שבארנו בפרק שלפני זה: (רמב"ם)

פרק ז - משנה ג

השוחט את התודה בפנים, ולחמה חוץ לחומה, לא קדש הלחם. שחטה עד שלא קרמו בתנור, ואפלו קרמו כהן חוץ מאחד מהן, לא קדש הלחם. שחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה, קדש הלחם. שחטה ונמצאת טרפה, לא קדש הלחם. שחטה ונמצאת בעלת מום, רבי אליעזר אומר, קדש, וחכמים אומרים, לא קדש. שחטה שלא לשמה, וכן איל המלואים וכן שני כבשי עצרת [ט] ששחטו שלא לשמן, לא קדש הלחם:

ר"ע מברטנורה **השוחט את התודה בפנים**. לפניו מן העננה: **ולחמה חוץ לחומה**. בגמרא מוקמינן לה חוץ לחומת בית פאגי. רבתי פרוש חוץ לחומה החיצונה של ירושלים. [אבל חוץ לעזרה קדוש]. ואף על גב דכתיב וניקרא ז' (הקריב על זבח התודה חלות, דמשמע לכאורה שיהא הלחם אצלה בשעת זביחה, לא דרשינן על בסמוך [ו]. ורמב"ם גורס בית בגי. ומפרש שהוא מקום קרוב לחר הבית אלא שהוא חוץ לחומת הר הבית ושם אופים הפנות [ז]. ועל שם כך היו קורים לו בית בגי. לשון פת בג המלך: **עד שלא קרמו בתנור**. לאו לחם

ינהו. אלא עשה בעלמא: שחטה. על מנת לאכלה חוץ לזמנה, קדש הלחם ונפגל. על מנת לאכלה חוץ למקומה, קדש הלחם ונפסל. וטעמא דקדש הלחם, משום דפסולו בקדש, וקיימא לן כל שפסולו בקדש מקבלו: שחטה ונמצאת טרפה לא קדש הלחם. דפסולו קדם שחיטה הוא: שחטה ונמצאת בעלת מום רבי אליעזר אומר קדש. בגמרא מוקי לה בדקין שבעין, דבכי האי מומא סבר רבי אליעזר דאם עליו לא ירדו הואיל ואין מומן נפר (ח). הלכך קדש הלחם. ואין הלכה כרבי אליעזר: שלא לשמה. לא קדש הלחם, דכתיב (ויקרא ז) על חלות לחם חמץ יקריב קרבנו על זבח תודת שלמים, על זבח שנובח לשם תודת שלמים: וכן איל המלואים. לפי שהן היו תחלה ללכל הקרבנות נקט איל המלואים. והוא הדין לאיל נזיר, דמלואים כקרבן יחיד הן חשויים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תי"ט (ה) התודה כו'. דאין הלחם קדוש אלא בשחיטת הזבח, כדלפינו בביתא דכתיב יקריב קרבנו על זבח: (ו) וקשה, דבמשנה וי פרק ה' כתב דהלכה כרבי דרריש על בסימוך. והתוספות הקשו עוד, דעד כאן לא פליגי רבי ור' זבד אלא אי בעינו על בסימוך או על ממש. ויש לומר דהקא לא דמי לההיא, דתנופה דשתי הלחם בעין הקרבנות. אבל הכא בשחיטה דלמקדש לחם בעלמא ליכא למיחש אלא שיהא קים: (ז) ודבר תימה הוא, דמקרא מלא ביהוקאל מ"ו, זה המקום אשר בשלו שם הפהנים את האשם ואת החטאת אשר יאפו את המנחה לבלתי הוציא אל החצר החיצונה. ונלשון הרמב"ם ובמקום שפושלו קדשי קדשים שם אופין את המנחות, שנקמר זה המקום וגו'. ובגמרא ארץ ישראל, שאופין בו חלות תודה וירקיקי נזיר: (ח) אבל במשנה ג' פרק ט' דזבחים פרש הר"ב דטעמא הואיל והן פשרים לכחלה בעופות וכן הוא בגמרא. ועין תוספות יום טוב: (ט) וכן איל המלואים כו'. דכל לחם הגא על די זבח איפא למילף מהדדי: (עיקר תי"ט).

רמב"ם השוחט את התודה בפנים ולחמה חוץ לחומה כו': שחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה קדש הלחם שחטה כו': השוחט את התודה חוץ לחומה בארו אותו ואמרו חוץ מבית פנים והוא מקום חוץ להר הבית אבל אם היה הלחם קרוב מן הערה אע"פ שהוא חוץ לחומת הערה הוא מתקדש ואע"פ שאמר הכתוב על הלחם אין אנו צריכין בכל על שיהא בסמוך על כל פנים והכונן אצלי שבית בני היה המקום שאופין בו מנחות ולכך קורין אותו בית בגים מגזרת מפת בג המלך והיה קרוב להר הבית והוא חוץ ממנו בלי ספק כמו שנתבאר בגמ' סנהדרין: ומה שאמר איל המלואים ולא אמר איל נזיר שהוא נוהג לדורות לפי שהוא אחרון לתחלת החיוב והוא מה שאמר עיקר מילתא נקט ואין הלכה כרבי אליעזר: (רמב"ם)

פרק ז - משנה ד

נסכים שקדשו בכלי ונמצא הזבח פסול, אם יש שם זבח אחר (יג), יקרבנו עמו. ואם לאו, יפסלו בלינה. ולד תודה ותמורתה, והמפריש תודתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה, אינו טעונים לחם, שנקמר (ויקרא ז), והקריב על זבח התודה, התודה טעונה לחם, ולא ולדה ולא חליפתה ולא תמורתה טעונים לחם:

ר"ע מברטנורה נסכים שקדשו בכלי. לאו דוקא בכלי (י). שאין נסכים מתקדשים לפסול ביוצא ובלינה (יא) ואף על פי שקדשו בכלי, אלא בשחיטת הזבח, דכתיב זבח ונסכים, הנסכים תלויים בזבח: ונמצא הזבח פסול. שנפסל בפריקה. דאלו בשחיטה נפסל, לא קדשו נסכים (יב): אם יש שם זבח אחר יקרבנו עמו. בנסכים של צבור מוקמינן לה למתניתין, משום דלב בית דין מתנה עליהם, אם הצרכו לזבח זה הצרכו ואם לאו יהיו לזבח אחר. אבל בנסכים של יחיד אין פשרים לזבח אחר (יד). ואפילו נסכים של צבור אין קרבים עם זבח אחר אלא אם כן היה אותו זבח בוחם כשנפסל הזבח הראשון, אבל אם לא היה זבח בשעה שנפסל הזבח הראשון, אין קרבים עם הזבח האחר. ומתניתין חסורי מחסרה והכי קתני, יקרבנו עמו, במה דברים אמורים שהיה זבח זבוח באותה שעה, אבל אם לא היה זבח זבוח באותה שעה נעשה כמו שנפסלו בלינה ופסולים (טו). והכי מפרשא מתניתין בגמרא. וכל זמן שלא נתקדשו נסכים בכלי אף על פי שנשחט הזבח יכולים להקריב נסכים אפילו אחר כמה ימים, דקיימא לן מביא אדם קרבנו היום ונסכו אפילו אחר כמה ימים, בין נסכים של יחיד בין נסכים של צבור. וכן מצרע מביא אשמו היום ולג שמון שלו לאחר כמה ימים: ולד תודה. שהפריש תודה מעבדת ולדה: וכן המפריש תודתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה אינה טעונה לחם. הראשונה, אם נמצאת לאחר הקרבת שניה. וכן שניה אם נמצאת הראשונה קדם הקרבתה והקריב ראשונה, שוב אין השניה טעונה לחם: חליפתה. הינו המפריש תודה ואבדה והפריש אחרת תחתיה: תמורתה. כגון שעומדת בעין ואומר זו תמורת זו, וקתיב (ויקרא ז) והיה הוא ותמורתו יקדש: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תי"ט (י) הכי פרושו, דלאו דוקא דקדשת הכלי בלבד מקדשם, אלא אף בשחיטת הזבח. ומיהו קדשת הכלי נמי בעינו, כדמפרש בסיפא דכלי זמן שלא נתקדשו בכלי אף על פי שנשחט הזבח יכולין להקריב נסכים אפילו אחר כמה ימים: (יא) רש"י. וכתבו התוספות דלא יתכן, דהתנן בסוף פרק ב' דמעילה, דמשקדשו בכלי הכשרי לפסול כו' בלינה כו', ופרשו, דהכא מרי ליענו שלא לשנות לזבח אחר. ועין תוספות יום טוב: (יב) דלא אמרן דקדשי בשחיטת הזבח אלא בשחיטה פשרה. דלא דמי לתודה דאפלו בשחיטה פסולה מתקדשים הלחם כו', דשאני תודה דלפינו מדכתיב יקריב קרבנו, מלמד שאין הלחם קדוש אלא בשחיטת הזבח. רש"י. ומה שכתב בגריקה, לאו דוקא, דהוא הדין קבלה והלוח: (יג) אחר. שאין לו נסכים. רש"י: (יד) אין זה סותר למאי דקיימא לן כרבנן דרבי מאיר דאין פגול בנסכים, דהואיל ואין תלויין בזבח לקרב עמהם מיד, וכן משתנים בשל צבור, אין בהם דין פגול. ועין תוספות יום טוב: (טו) גזרה שמה יאמרו נסכים שהפרישו לשום זבח זה פשרים לשום זבח אחר, ואפילו בלא תנאי ובלא נפסל הזבח. אבל פשהיה הזבח זבוח, באותה שעה שנפסל זה, ומיך היו הנסכים לזבח אחר, דמי פאלו לשם האי זבח הובאו לנסכים, ולא אתי למימר נסכים שהפרישו כו'. רש"י: (עיקר תי"ט).

רמב"ם נסכים שקדשו בכלי ונמצא הזבח פסול אם יש כו': השוחט את התודה חוץ לחומה בארו אותו ואמרו חוץ מבית פנים והוא מקום חוץ להר הבית אבל אם היה הלחם קרוב מן הערה אע"פ שהוא חוץ לחומת הערה הוא מתקדש ואע"פ שאמר הכתוב על הלחם אין אנו צריכין בכל על שיהא בסמוך על כל פנים והכונן אצלי שבית בני היה המקום שאופין בו מנחות ולכך קורין אותו בית בגים מגזרת מפת בג המלך והיה קרוב להר הבית והוא חוץ ממנו בלי ספק כמו שנתבאר בגמ' סנהדרין: ומה שאמר איל המלואים ולא אמר איל נזיר שהוא נוהג לדורות לפי שהוא אחרון לתחלת החיוב והוא מה שאמר עיקר מילתא נקט ואין הלכה כרבי אליעזר:

ולד תודה ותמורתה והמפריש תודתו ואבדה כו': זה שאמרו אם יש זבח אחר יקריב עמו אין זה אלא בקרבן צבור שיעקר בידינו ב"ד מתנה עליהם אבל קרבן יחיד פסולים שחו פסולים לזבח אחר ותנאי אחר ג"כ שיהא הזבח זבוח באותה שעה שנפסל הזבח הראשון אבל אם היה שם זבח זבוח חוץ פסולים כאילו לנו בלינה וסדר המשנה כך הוא ואם אין שם זבח אחר באותה שעה נעשו כמו שנפסלו בלינה ופסולים וכל זה אם קדשו בכלי שרת

ויהיה הזבח זבוח לפי שהעיקר בידינו אין הנסכים מתקדשים אלא בשחיטת הזבח שנאמר זבח ונסכים: ומה שאמר נמצא הזבח פסול אם נפסל בוריקה אבל אם נפסל בשחיטה לא קדשו הנסכים ודע שאם לא נתקדשו נסכים הוא מקריב כל זמן שירצה לפי שהעיקר בידינו מביא אדם קרבנו היום ונסכו אחר יי ימים ואין הפרש בין יחיד או צבור וכן אשם מצורע מביא אשמו היום ולוג שמן שלו אחר עשרה ימים אבל אם קדשו בכלי שרת כמו שהתנינו אז תפסל בלינה: ומה שאמר אינן טעונים לחם אינו אלא אחר כפרה ר"ל אחר הקרבת התודה הראשונה שהיא העיקר אבל אם לא נקרב אחד מהן אלא הרי הן מצויות שתייהן היא ובנה או חליפתה או תמורתה שממירין אותה שתייהן טעונים לחם וכל זה בתודת חובה אבל תודת נדבה חליפתה ותמורתה טעונים לחם בין לפני כפרה בין לאחר כפרה לפי שהוא מותר תודה וכבר ידעת החובה היא במה שאומר הרי עלי ונדבה הרי זו וכבר נתבאר זה פעמים. וממה שראוי לזכור אותו בכאן שיעור השמן שנותנים בתודה ובנזירות לפי שזה לא נתבאר בתורה אבל הלכה למשה מסיני שיהא חצי לוג שמן לתודה ורביעית שמן לנזיר וכבר זכרנו שהתודה שלשה מינים מהן מצה צריך שמן רביעית חמץ אין צריך שמן ואותו חצי לוג חציו שהוא רביעית לרבוכה והרביעית הנשארת לחלות ריקין וכן רביעית של לחם הנזיר לחלות ולרקיקים שאין בקרבן אלא חלות ורקיקים כמו שבארנו: (רמב"ם)

פרק ז - משנה ה

האומר הרי עלי תודה, גביא היא ולחמה מן החליו. תודה מן החליו ולחמה מן המעשר, גביא היא ולחמה מן החליו. תודה מן המעשר ולחמה היא ולחמה מן המעשר, גביא. ולא גביא מחטי מעשר שני, אלא ממעות מעשר שני:

ר"ע מברטנורה גביא היא ולחמה מן החליו. ולא מן המעשר. דכיון דאמר הרי עלי ליה דבר שבחובה, וכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החליו: ואם אמר הרי עלי תודה מן החליו ולחמה מן המעשר גביא היא ולחמה מן החליו. דלחם נגזר אחר תודה, וכיון דאמר הרי עלי תודה מן החליו בעל כרחיה איחייב ליה בלחם, הלכך האי דמתהדר ואמר לחמה מן המעשר לאו פלוס הוא **[טז]**: **תודה מן המעשר ולחמה מן החליו גביא**. פלומר גביא כמו שגזר. ולא חובה, דכל שפן אם גביא שניהם מן החליו דשפיר עבד. אלא אם רצה להביא כמו שגזר גביא: **ולא גביא**. הלחם: **מחטי מעשר שני**. עצמו, דלחם דומיא דשקלים בעינן, מה שקלים ממעות מעשר שני **[יז]** ולא ממעשר שני עצמו, אף לחם כן: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [טז] ואפלו בתוך כדי דבור. עין תוספות יום טוב: **[יז]** פשיאנן עליו חובה. דדלקמן: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם האומר הרי עלי תודה גביא היא ולחמה מן החליו כו': זה שאמר אם יש זבח אחר יקריב עמו אין זה אלא בקרבן צבור לפי שעיקר בידינו ביד מתנה עליהם אבל קרבן יחיד העיקר שהן פסולים לזבח אחר ותנאי אחר ג"כ שיהא הזבח זבוח באותה שעה שנפסל הזבח הראשון אבל אם לא היה שם זבח זבוח הן פסולים כאילו לנו בלינה וסדר המשנה כך הוא ואם אין שם זבח אחר באותה שעה נעשו כמו שנפסלו בלינה ופסולים וכל זה אם קדשו בכלי שרת ויהיה הזבח זבוח לפי שהעיקר בידינו אין הנסכים מתקדשים אלא בשחיטת הזבח שנאמר זבח ונסכים: ומה שאמר נמצא הזבח פסול אם נפסל בוריקה אבל אם נפסל בשחיטה לא קדשו הנסכים ודע שאם לא נתקדשו נסכים הוא מקריב כל זמן שירצה לפי שהעיקר בידינו מביא אדם קרבנו היום ונסכו אחר יי ימים ואין הפרש בין יחיד או צבור וכן אשם מצורע מביא אשמו היום ולוג שמן שלו אחר עשרה ימים אבל אם קדשו בכלי שרת כמו שהתנינו אז תפסל בלינה: ומה שאמר אינן טעונים לחם אינו אלא אחר כפרה ר"ל אחר הקרבת התודה הראשונה שהיא העיקר אבל אם לא נקרב אחד מהן אלא הרי הן מצויות שתייהן היא ובנה או חליפתה או תמורתה שממירין אותה שתייהן טעונים לחם וכל זה בתודת חובה אבל תודת נדבה חליפתה ותמורתה טעונים לחם בין לפני כפרה בין לאחר כפרה לפי שהוא מותר תודה וכבר ידעת החובה היא במה שאומר הרי עלי ונדבה שיאמר הרי זו וכבר נתבאר זה פעמים. וממה שראוי לזכור אותו בכאן שיעור השמן שנותנים בתודה ובנזירות לפי שזה לא נתבאר בתורה אבל הלכה למשה מסיני שיהא חצי לוג שמן לתודה ורביעית שמן לנזיר וכבר זכרנו שהתודה שלשה מינים מהן מצה צריך שמן רביעית חמץ אין צריך שמן ואותו חצי לוג חציו שהוא רביעית לרבוכה והרביעית הנשארת לחלות ריקין וכן רביעית של לחם הנזיר לחלות ולרקיקים שאין בקרבן אלא חלות ורקיקים כמו שבארנו: (רמב"ם)

פרק ז - משנה ו

מנין לאומר הרי עלי תודה, לא גביא אלא מן החליו, שניאמר (דברים טז), וזבחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר, והלא אין פסח בא אלא מן הכבשים ומן העזים. אם כן, למה נאמר צאן ובקר. אלא להקיש **[יח]** כל הבא מן הבקר ומן הצאן לפסח, מה הפסח, שהוא בא בחובה, אינו בא אלא מן החליו, אף כל דבר שהוא בא בחובה, לא גביא אלא מן החליו.

לפיכך (כ), האומר הרי עלי תודה, הרי עלי שלמים, הואיל והם באים חובה, לא יבאו אלא מן החלין. והנסכים בכל מקום לא יבאו אלא מן החלין:

ר"ע מברטנורה מה פסח שהוא בא בחובה אינו בא אלא מן החלין. דפסח מצרים לא בא אלא מן החלין, שעדן לא היתה להם שום תבואת מעשר שני, שאין מעשר אלא משכנסו לארץ, ומה פסח מצרים לא בא אלא מן החלין, אף פסח דורות אינו בא אלא מן החלין, שהרי הוא אומר (שמות יט) ועבדת את העבודה הזאת בחדש הזה, שיהו כל עבודת החדש הזה כזה של מצרים (יט): **אף כל דבר שבחובה**. נמי כו'. לפיכך, האומר הרי עלי תודה או שלמים, הואיל והן באים חובה, דקאמר הרי עלי, לא יבאו אלא מן החלין: **והנסכים**. אפלו אמר הרי עלי להביא ממעשר, לא יבאו אלא מן החלין. דכי שרא רחמנא לאתויי שלמים ממעשר הני מלי שלמים גויפיהו דבני אכילה ניהו, אבל נסכים דכליל הם לא יבאו מן המעשר (כא): (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (יח) להקיש כו'. תימה, תינח זבחים, עופות ומנחות ולחמי תודה מנלן. ולמאן דיליף בגמרא מחטאת ניחא. תוספות. וענן תוספות יום טוב: (יט) ופסח מצרים ופסח דורות בכלל לא יניחו, דשם פסח אחד הוא, ולקחי לא הנה דבר הלמד בהקש דאינו חוזר ומלמד בהקש. ענן תוספות יום טוב: (כ) לפיכך כו'. משנה שאינה צריכה היא, אי לא משום סיפא דקתני והנסכים בכל מקום. רש"י. ולי נראה דבא לאשמעינן אף על גב דאלו לא דמו לפסח שהיא חובה ומצוה, מה שאין פן אלו שהוא מקבל מעצמו, רק פיון שפבר קבל עליו נעשית חוב גמור. ולכן דיק לפיכך כו' הואיל והם כו', אם כן שפיר נלמד מפסח. תוספות חדשים: (כא) ממעטים לה מדכתוב ואלקת מעשר דנגד ושמחת, אכילה שיש בה שמחה. ספרי: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מנין להאומר הרי עלי תודה לא יבאו אלא מן החולין כו': המצוה השניה לפי שניא בה תודה מן החולין היה חובה ונתחייב בלחם והלחם ג"כ חובה ואינו יכול להקריב חובה ממעשר שני כמו שיתבאר אחר זה: ומה שאמר במצות השלישית והרביעית יבאו ר"ל שומות לו להביא כמו שאמר ואם הביא הכל מן החולין הרי זה משובח ולא חייבוהו במצות ד' שיבאו לחמה ממצות מעשר שני ולא מעשר שני עצמו אלא כדי שיהיה הלחם הבא עמה ר"ל עם השלמים כמותן כשם שאין השלמים מן המעשר עצמו אלא ממצות המעשר ג"כ הלחם יהיה ממצות המעשר: (רמב"ם)

פרק ח

פרק ח - משנה א

כל קרבנות הצבור והיחיד באים מן הארץ ומחוצה לארץ, מן החדש ומן הישן, חוץ מן העמר ושתי הלחם, שאינם באים אלא מן החדש ומן הארץ. וכלן אינם באים אלא מן המבחר (ג). ואיזהו מבחר. מכמס ומזוניחה, אלפא לסלת. שניה להם, חפרים (ד) בבקעה. כל הארצות היו כשרות, אלא מפאן היו מביאים:

ר"ע מברטנורה כל קרבנות. מן החדש ומן הישן. במנחות קאמר (א): שאינם באים אלא מן החדש. בעמר פתיב (ניקרא כג) מנחה חדשה (ב), ובשתי הלחם פתיב (שמות לד) בפורי קציר חטים: **ומן הארץ**. בעמר פתיב (ניקרא כג) כי תבאו אל הארץ וגו' וקצרתם את קצירה, ובשתי הלחם פתיב (שם) ממושבתיכם תביאו להם: **מכמס וזוניחה**. שמות של מקומות הן: **אלפא לסלת**. סלת שלקו ראשון ומבחר לכל הסלתות. פאל"ף זו שהיא ראשונה לכל האותיות: **אלפא**. זו אל"ף בלשון יוני: **שניה להן**. קרובה סלתה להיות משבחת בסלת מכמס וזוניחה: **חפרים בבקעה**. שתי חפרים הן, אחת בהר ואחת בבקעה, ואותה שבבקעה היא שסלת שלה משבחת: **כל הארצות** של ארץ ישראל היו כשרות, אלא שמפאן היו מביאים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (א) ואף על פי דלא פסיק לפרושי אלא אמר החדש כו', קאי נמי אמון הארץ כו'. דאי מן הארץ אף בזבחים, הנה ליה למתני חוץ מבכור ומעשר דאין באין מחוץ לארץ כדתנן בסוף פרק ג' דתמורה: (ב) ולא דק, דבשתי הלחם הוא דכתיב כו'. והנה נראה דעמר ילפינו מדקרי ליה קרא מנחת בפורים. אבל בגמרא מוכח דיליף לה מדכתוב ראשית קצירכם: (ג) המבחר. שפאמר וכל מבחר דנריכם. תוספתא: (ד) חפרים. ספרים אחרים שפריים. וכן גרסת התוספות. וכתבו עיר היא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כל קרבנות הצבור והיחיד באים מן הארץ כו': תרגום ולמדתם ותלפון כאילו אומר תקוע מלומדת להביא שמן שהיא רגילה לעשות שמן טוב והוא לשון עברי לפי שכבר נאמר מהשרש הזה מלפנו מבהמות ארץ ובארתי אותו מהתרגום כמו שיתבאר שעיני אלף ולמד אחד הוא וכן מה שאמר למעלה אלפא לסלת זה ענינו שאלו הארצות היו בקיאות בהן לעשות סלת טוב. ואנפיקונו הוא השמן שפורין אותו הרופאים שמן ההוצאה והוא שסוחטים אותו מן הזיתים הפנים והוא מר בטעמו: (רמב"ם)

פרק ח - משנה ב

אין מביאין לא מבית הזבלים, ולא מבית השלחים, ולא מבית האילן. ואם הביא, פשר. כיצד הוא עושה, נרה שנה ראשונה, ובשנה זורעה קדם לפסח שבועים יום (ו), והיא עושה סלת מרבה. כיצד הוא בודק. הגזבר מכניס את ידו לתוכה. עלה בה אבק, פסולה, עד שיניפנה. ואם התליעה, פסולה:

ר"ע מברטנורה אין מביאין. עמר ושתי הלחם (ה): לא מבית הזבלים. משדה שצריכה לזבל, דשמוא לא נודבלה כל צרפה ונמצאו פרותיה כחוששים. אי נמי, לפי שהזבל מביאש ומפסיד טעם הפרי: ולא מבית השלחים. ארץ צמאה למים שפרותיה כחוששין: לא מבית האילן. מתבואה שבין האילנות. שהאילנות הגדלים שם יונקים הקרקע ומכחישים הזרעים: נרה. חורש. לשון גירו לכם גיר (ירמיה ז): ובשנה זורעה. בגמרא מסיק, דשנה ראשונה הוא נר פלה וזרע חציה ומניח חציה גיר. וכן בשנה חורשה פלה וזרע החצי שלא זרע אשתקד, והחצי שזרע אשתקד מניחו גיר. וכן בכל שנה זרע גיר של אשתקד: כיצד בודק. הסלת אם מנפה כל צרפה אם לאו: עלה בדו אבק. קמח דק, וגרוע הוא: עד שיניפנה. בנפה לעבר האבק דק שנשאר בה: ואם התליעה. הסלת או החטה: פסולה. והוא שהתליעה ברבה (ז). וזלפינו לה לקמן סוף פרקין מדכתיב (במדבר כח) תמימים יהיו לכם ומנחתם. תמימים יהיו לכם ונספיקם. שיהיו גם כן המנחות והנספיקים תמימים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ה) דהא זורעה קדם לפסח שבועים יום, הינו בעלמ. ומיהו התוספות כתבו דבכל המנחות קאמרינן. עין תוספות יום טוב: (ו) שבועים יום. שפבר יש פח בחמה שאורחת עליה. רש"י: (ז) ובעי בגמרא, ברב חטה או ברב סאה, תיקו. ופרש הרמב"ם, בהתליעה רב חטה אחת אף על פי שהיא מערבת בסאה חטים שלא התליעה: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אין מביאין לא מבית הזבלים ולא מבית השלחים כו': תרגום ולמדתם ותלפון כאילו אומר תקוע מלומדת להביא שמן שהיא רגילה לעשות שמן טוב והוא לשון עברי לפי שכבר נאמר מהשרש הזה מלפנו מבהמות ארץ ובארתי אותו מהתרגום כמו שיתבאר שענין אלף ולמד אחד הוא וכן מה שאמר למעלה אלפא לסלת זה ענינו שאלו הארצות היו בקיאין בהן לעשות סלת טוב. ואנפיקנו הוא השמן שקורין אותו הרופאים שמן ההוצאה והוא שסוחטים אותו מן הזיתים הפגים והוא מר בטעמו: (רמב"ם)

פרק ח - משנה ג

תקועה, אלפא לשמן. אבא שאול אומר, שנה לה רגב בעבר הידון. כל הארצות היו כשרות, אלא מכאן היו מביאין. אין מביאין לא מבית הזבלים, ולא מבית השלחים, ולא ממה (ח) שנזרע ביניהם. ואם הביא, פשר. אין מביאין אנפיקנו. ואם הביא, פסול. אין מביאין מן הגרגרים (ט) שנשרו במים (י), ולא מן הכבושים (יא), ולא מן השלוקין. ואם הביא, פסול:

ר"ע מברטנורה תקועה. עיר ששמה תקועה, כדכתיב (שמואל ב יד) וישלח יואב תקועה: אלפא לשמן. השמן שגלה ראשון ומבחר לשמנים. קאלי"ף זו שהיא ראשונה לאותיות: אנפיקנו. שמן העשוי מזיתים שלא הביאו שליש בשולן, והוא מר מאד: שנשרו במים. שהמים מקלקלים את השמן: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ח) ממה כו'. מן הזיתים שנזרעו זרעים ביניהם. לפי שהזרעים מכחישים לאילנות. רש"י: (ט) הגרגרים. של זיתים שנפלו. רש"י: (י) שנשרו כו'. נראה דמלתא באפי נפשה היא, ולא קאי אנרגרים. ועין תוספות יום טוב: (יא) הכבושים כו'. ולא תנו מבשל. אבל בפרוש רש"י, או שנתבשלו או שנשלקו: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם תקוע אלפא לשמן אבא שאול אומר שניה לה כו': תרגום ולמדתם ותלפון כאילו אומר תקוע מלומדת להביא שמן שהיא רגילה לעשות שמן טוב והוא לשון עברי לפי שכבר נאמר מהשרש הזה מלפנו מבהמות ארץ ובארתי אותו מהתרגום כמו שיתבאר שענין אלף ולמד אחד הוא וכן מה

פרק ח - משנה ד

שְׁלֶשֶׁה זֵיתִים, וּבִהֶן שְׁלֶשֶׁה שְׁמָנִים. הַזֵּית הָרִאשׁוֹן, מְגֻרָרוּ בְּרֹאשׁ הַזֵּית וְכוּתֵשׁ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַסֵּל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, סְבִיבוֹת הַסֵּל. זֶה רִאשׁוֹן. טַעַן בְּקוֹרָה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בְּאַבְנִים. זֶה שֵׁנִי. חִזֵּר וְטַחֵן וְטַעַן, זֶה שְׁלִישִׁי. הָרִאשׁוֹן לְמִנְחוֹת. הַזֵּית הַשֵּׁנִי מְגֻרָרוּ בְּרֹאשׁ הַגֶּג, וְכוּתֵשׁ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַסֵּל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, סְבִיבוֹת הַסֵּל, זֶה רִאשׁוֹן. טַעַן בְּקוֹרָה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בְּאַבְנִים, זֶה שֵׁנִי. חִזֵּר וְטַחֵן וְטַעַן, זֶה שְׁלִישִׁי. הָרִאשׁוֹן לְמִנְחוֹת, וְהַשְּׂאֵר לְמִנְחוֹת. הַזֵּית הַשְּׁלִישִׁי, עוֹטְנוּ בְּתוֹךְ הַבֵּית עַד שֶׁיִּלְקַח, וּמַעֲלָהוּ וּמִנְגְּבוּ בְּרֹאשׁ הַגֶּג, וְכוּתֵשׁ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַסֵּל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, סְבִיבוֹת הַסֵּל, זֶה רִאשׁוֹן. טַעַן בְּקוֹרָה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בְּאַבְנִים, זֶה שֵׁנִי. חִזֵּר וְטַחֵן וְטַעַן, זֶה שְׁלִישִׁי. הָרִאשׁוֹן לְמִנְחוֹת, וְהַשְּׂאֵר לְמִנְחוֹת:

ר"ע מברטנורה שְׁלֶשֶׁה זֵיתִים. שְׁלֶשׁ פְּעָמִים בְּשֵׁנָה מְלַקְטִים אֶת הַזֵּיתִים [ב]. וּבִהֶן שְׁלֶשׁ שְׁמָנִים, בְּכָל פַּעַם יֵשׁ שְׁלֶשֶׁה מֵינִים שָׁמֶן: הַזֵּית הָרִאשׁוֹן. פַּעַם רִאשׁוֹנָה שְׁמֻלְקֵט: מְגֻרָרוּ בְּרֹאשׁ הַזֵּית. מְלַקְטֵת גְּרָגְרִים שֶׁהוּא בְּרֹאשׁ הַזֵּית, שֶׁהוּא מִתְּבַשְׁלִים תַּחֲלָה לְפִי שֶׁהַחֲמֵה זֹרַחַת עֲלֶיהָ וּמִבְּשָׁלְתָּ: לְתוֹךְ הַסֵּל. וּמִסְתַּנֵּן וְיוֹצֵא, וְהַפְּלִי תַחַת הַסֵּל לְקַבֵּל הַשְּׁמֶן: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר סְבִיבוֹת דְּפָנֵי הַסֵּל. נוֹתֵן אֶת הַזֵּיתִים וְהַשְּׂמֶן זָב דְּרָךְ הַדְּפִנוֹת וְנוֹפֵל לְשׁוּלֵי הַסֵּל וּמִשָּׁם מִסְתַּנֵּן וְיוֹצֵא, וְנִמְצָא מְזֻקָק, שֶׁהַפְּסֻלֶת נִשְׂאָר מִדְּבִק בְּדָפְנֵי הַסֵּל. אֲבָל לֹא יִתְּנֶם בְּשׁוּלֵי הַסֵּל, מִפְּנֵי שֶׁמִּתְעַרְבֵב בּוֹ שָׁמֶן וְשִׁמְרִים וְיוֹצֵאִים וְנִמְצָא שָׁמֶן עָכוּר. וְהַשְּׂמֶן הַזֶּה מְאֻלָּו בְּלֹא שׁוּם טַעֲיָנָה נִקְרָא שָׁמֶן רִאשׁוֹן שֶׁל הַזֵּית הָרִאשׁוֹן: טַעַן בְּקוֹרָה. זֵיתִים שֶׁבַסֵּל: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּאַבְנִים. וְלֹא בְּקוֹרָה. שֶׁהַקוֹרָה כְּבִדָּה וּמוֹצֵאָה אֶת הַשְּׁמָרִים: חִזֵּר וְטַחֵן. בְּרַחֲמִים, אֶת הַזֵּיתִים שֶׁתַּחַת הַקוֹרָה, וְטוֹעַן אַחַר כֵּן הַקוֹרָה: הָרִאשׁוֹן לְמִנְחוֹת. דְּבַעֲיָנוּ שָׁמֶן זֵית זָךְ: וְהַשְּׂאֵר כְּשֵׁר לְמִנְחוֹת. דְּלֹא כְּתִיב בְּהוּ זָךְ: הַזֵּית הַשֵּׁנִי. פַּעַם שֵׁנִיָּה כְּשֶׁמְלַקְטֵת אֶת שְׁמֻלְקֵטֵי מִבְּשָׁלִים עֵתָה: מְגֻרָרוּ בְּרֹאשׁ הַגֶּג. מְלַקְטֵת גְּרָגְרִין הַסְּמוּכִים לְגַג. שֶׁזֵּיתֵיהֶן הֵיוּ סְמוּכִים לְגוֹתֵיהֶן [ג], וְאוֹתָן מִתְּבַשְׁלִים בְּשֵׁנִיָּה: הָרִאשׁוֹן. שֶׁיִּצָּא קִדְּם טַעֲיָנָה, כְּשֵׁר לְמִנְחוֹת: הַזֵּית הַשְּׁלִישִׁי. שֶׁמֻלְקֵט פַּעַם שְׁלִישִׁית, אֵין מִתְּבַשְׁלִים לְעוֹלָם כֵּל צָרְכָן, שֶׁהוּא עֲנָפִים שֶׁתַּחַת הַגֶּג שְׂאֵין חֲמָה מְנַעֵת בָּהֶם: עוֹטְנוּ. לְשׁוֹן מַעֲטָן שֶׁל זֵיתִים, שֶׁהֵיא הַגְּמָא שְׁמֻנִיחִים בַּה זֵיתִים כִּדִּי שֶׁיִּתְעַפְּשׂוּ שָׁם. וְלִשׁוֹן מְקָרָא הוּא, עֲטִינִיו [ד] מְלֹא חֵלֶב (אֵיּוֹב כ"א): שִׁילְקָה. שֶׁיִּתְעַפְּשׂוּ: וּמִנְגְּבוּ בְּרֹאשׁ הַגֶּג. דְּמִתּוֹךְ שֶׁהוּא צָבוּר וּמְכֻנָּס בְּמִקּוֹם אֶחָד אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה מֵיָם זָב מְאֻלָּו מֵהֵל שְׂאֵינוֹ יָפָה, לְפִיכֵךְ צָרִיד לְנִגְבוֹ: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תו"ט [ב] וְכִתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת, וְקִשָּׁה, דְּבִמְסַכְת פֶּאֶח מִשְׁמַע דְּחִיבֵינוּ בְּפֶאֶה, וְכַל דְּבַר שְׂאֵין לְקִיטוֹתוֹ פֶּאֶחֶד לֹא מַחֲבִיב בְּפֶאֶה כְּדֵאִיתָא שָׁם. וְזֶה לְשׁוֹן הַרְמְבִ"ם, זֵית שְׁגֻרָרוּ בְּרֹאשׁ הַזֵּית וּבְרָרוּ אַחַת אַחַת וְכִתְשׁוּ כו'. זֵיתִים שֶׁמְסַקֵּן כֵּל בְּעַרְבוּבֵיָא וְהַעֲלוֹ לְגַג וְחִזֵּר וּבְרַר גְּרָרָה וְכוּתֵשׁ כו'. זֵיתִים שֶׁמְסַקֵּן וְטוֹעַן בְּתוֹךְ הַבֵּית עַד שֶׁיִּלְקָחוּ וְהַעֲלוֹ וְנִגְבוּ וְאַחַר כֵּן כֵּתֵשׁ כו': [ג] כְּלוֹמֵר מְלַקְטֵת זֵיתִים שֶׁבְּאִמְצַע הַאֵילָן שְׂאֵין בְּרֹאשׁ הַזֵּית, כְּלוֹמֵר אוֹתוֹן שֶׁיִּכּוֹל לַעֲמֵד בְּרֹאשׁ גֶּג וְנוֹטְלוֹ, שְׂאוֹתוֹן אֵין מִתְּבַשְׁלִין בְּמַהֲרָה כְּמוֹ אוֹתוֹן שֶׁבְּרֹאשׁ הַזֵּית. וְהֵיא דְּאִמֵּר בְּרֹאשׁ הַגֶּג, לְסִימְנָא קְאָמֵר. רַשִׁ"י: [ד] וְהֵם עֲצָמוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מַח, דְּמָה אוֹתוֹן לְמַעֲטָן, לְפִי שֶׁהֵם רַחֲבִים וְגְדוֹלִים בְּחֻלְלָם. וּמֵהֵשֶׁם הֵזָה נִגְזַר הַפֶּעַל וְאוֹמֵר עוֹטְנוּ. הַרְמְבִ"ם: (עיקר תו"ט).

רמב"ם ג' זיתים ובהן ג' ג' שמנים הזית הראשון מגררו בראש הזית כו': רגר הוא גרגר האחד וכבר זכרנו באור זה בזרעים וענין מגררו בראש הזית שמלקט אותו מן האילן גרגר גרגר עד שיהיה כולו מבושל והגרגרים תמימים ואח"כ כותש ונותנו בסל והשמן שמתמצה ממנו הוא השמן הראשון אח"כ טוען עליו קורת בית הבד והוא הנקרא קורה בשם מוחלט לפי שהענין מורה עליה ויהיה השמן שמתמצה ממנה הוא הב' אח"כ מוציאו מתחת הקורה וטוחנו ואח"כ טוען עליו הקורה פעם שניה וזהו השמן השלישי וכן עושין בשמן השני והוא שמוסקים כל הזיתים כאחת הטובים ושאינן טובים ושוחטין אותן בקרקע ובוררים מהן הטובים וכן עושים שמן שלישי והוא שנותנים אותן במעטן עד שיתעפש ומעטן הוא הגומא שמתעפשים בה הזיתים והיא מלה עברית עטינו מלאו חלב והם עצמות שיש בהם מוח דימה אותן למעטן לפי שהן רחבים וגדולות בחלולם ומהם הזה נגזר הפועל ואמר עטינו ואין הלכה כרבי יהודה: (רמב"ם)

פרק ח - משנה ה

הראשון שבראשון, אין למעלה ממנו. השני שבראשון והראשון שבשני, שוין. השלישי שבראשון והשני שבשני והראשון שבשלישי, שוין. השלישי שבשלישי, אין למטה ממנו. אף המנחות היו בדיו שיטענו שמון זית זך. מה אם המנורה שאינה לאכילה, טעונה שמון זית זך, המנחות, שהן לאכילה, אינו דין שיטענו שמון זית זך. תלמוד לומר (שמות כז), זך כתיב למאור, ולא זך כתיב למנחות:

ר"ע מברטנורה שוין. לאו לכל מלי שוין, דהא בכלהו תנו הראשון למנורה והשאר למנחות, אלא שוין למנחות קאמר. ומשום דקאמר לן בכל מקום מבחר נדריד, שביא מן המבחר, קא משמע לן השתא שהראשון שבשני והשני שבראשון שוין. שאם יש לו מנחה להביא ויש לו משניהם, מאיזה שירצה בביא. אבל אם יש לו משלישי שבראשון ומראשון שבשני, בביא מנחתו מראשון שבשני שהוא מבחר: (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם ראשון שבראשון אין למעלה ממנו השני שבראשון כו': כל מקום שהוא אומר שוין אין רצונו לומר בכל הדברים לפי שכבר אמרנו שאין ראוי למנורה אלא ראשון שבשלתו ור"ל ושוין למנחות ואין יתרון לזה על זה אלא למי שרצה מצוה מן המובחר לפי שכלן שלישי שבשלישי כשר למנחות אבל הרוצה היפה והטוב כבר ידוע מעלתו בשבחן: (רמב"ם)

פרק ח - משנה ו

ומנין היו מביאין את הזיין. קרותים והטולים, אלפא ליין. שנייה להן, בית רמה ובית לבן בָּהָר, וכפר סגנה בבקעה. פל הארצות היו כשרות, אלא מכאן היו מביאין. אין מביאין, לא מבית הזבלים, ולא מבית השלחין, ולא ממה שזרע ביניהן. ואם הביא, פשר. אין מביאין אליוסטון. ואם הביא, פשר. אין מביאין ישן, דברי רבי. וחכמים מכשירין. אין מביאין, לא מתוק, ולא מעשן (טו), ולא מבשל. ואם הביא, פסול. אין מביאין מן הדליות, אלא מן הרוגליות ומן הכרמים העבודים:

ר"ע מברטנורה קרותים והטולים. שם מקומות הם: אליוסטון. יין מתוק מחמת השמש, שתלוי הענבים בשמש למתקן. שמש בלשון יין יוסטון: יין ישן. שעברו עליו שנים עשר חדש, עובר אדמיותו, והכתוב אומר (משלי כג) אל תרא יין כי יתאדם, אלקא בשעת אדמיותו מבחר הוא: לא מתוק. פשה הוא מתוק מחמת עצמו. דאלו מחמת שמש, הא תנא רישא אליוסטון אם הביא פשר. פרוש אחר, תירוש שלא עברו עליו ארבעים יום. וראשון עקר (טו): מן הדליות. מן הגפנים המדלות על גבי פלונסות וקנים גבוהים מן הארץ: אלא מן הרוגליות. מגפנים ששוכבות על גבי קרקע בין רגלי בני האדם, שאינן מדלות: העבודים. שנעבדו שתי פעמים בשנה. שחופרים סביבות הגפנים להפך בקרקע שבשירשיהו ועושים בהן גפנות להשקותן, וזו היא עבודתן: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (טו) מדתני רבי תנא, יין מגת לא בביא, ואם הביא פשר. תוספות: (טו) מעשן. פשהו הענבים מרים היו מעשנין אותן כדי למתקן. או מבשלין אותן. רש"י. וענן תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם ומנין היו מביאין את היין קרותים והטולים כו': אליוסטון משומשים ר"ל שנותנים אותו בבדים תחת השמש עד שישר כמו שעושים במצרים ושם השמש בלשון יוני כפי דברי קצת מפרשים יוסטון. ואין מביאין יין ישן והוא שכלו לו ייב חדש לפי שהוא חם ומתחדש בו מרירות וסומך זה למה שגא' אל תרא יין כי יתאדם. מעושן ר"ל שאם היה לכלי ריח אותו היין היה בו הבל והוא הנקרא מעושן ואירע הרבה המום הזה אצלנו ביינות המערב ומבוסל המבוסל על ידי אש. ודליות הדליות הגבוהות מן הארץ על ערש של קנים: ורוגליות הסמוכות לארץ כשאר הכרמים: ומה שאמר העבודים ביארו שענינו שנעבדו שתי פעמים בכל שנה ועבודת הכרמים היא החפירה סביבות השרשים כמין גומות ולהשקותן ולהפך אותה העפר כולה כדי שיכנס בהן המים והאוויר: (רמב"ם)

פרק ח - משנה ז

לא היו כונסים אותו בחצבים גדולים, אלא בחביות קטנות. ואינו ממלא את החביות עד פיהם, כדי שיהא ריחו נודף [יז]. אינו מביא, לא מפה, לא מקמחין. ולא משוליה, מפני השמרים. אלא מביא משלישה ומאמצעה. כיצד הוא בודק, הגזבר יושב והקנה בידו, זרק את הגיד והקיש בקנה. רבי יוסי ברבי יהודה אומר, יין שעלה בו קמחין, פסול, שנאמר, תמימים יהיו לכם ומנתתם (במדבר כח), תמימים [יט] יהיו לכם ונספיהם (שם):

ר"ע מברטורה חצבים גדולים. שהפלים הגדולים פוגמים טעם היין: **כדי שיהא ריחו נודף.** כשהחבית מלאה, יוצא הריח לחוץ ואינו נודף: **קמחין.** קמין גרגרים דקים לבנים שעולים על פני היין דומין לקמח: **ומאמצעה.** משים פרזא באמצע החבית [יח]: **קנה.** אמת המדה שהיתה רגילה להיות ביד הגזבר: **זרק את הגיד והקיש בקנה.** כלומר כשזרק היין הגיד של שמרים, שמתחילים השמרים לצאת, הקיש הגזבר בקנה שבידו ודחה שלא יפנס בפלי שיש בו היין. ורבותי פרשו הקיש בקנה שבידו לרמוז אל מושף היין מן החבית שישתם החבית בפרזא, ולא היה אומר לו סתם, לפי שהדבור קשה ליין. והכי מפרש ליה בגמרא: **רבי יוסי ברבי יהודה אומר יין שעלו בו קמחין פסול.** ואין הלכה כרבי יוסי ברבי יהודה. וכל הני דאמרין במתניתין שהם פסולים, בין בשלת בין בשמן בין ביין, אם עבר והקדישין מפיו אותו מכות מרדות מדבריהם, כדין המקדיש בעל מום למזבח שהוא לוקה מן התורה, מדכתיב בעל מום לא תקריבו, ואמר בספרא, אין לא תקריבו אלא לא תקדישו. וכשם שהיו מביאים השלת והיין והשמן ממקומות מבחרים ודועים קדישן במתניתין, כך היו מביאים הקרבנות ממקומות דועים, אילים ממואב, כבשים מחברון, עגלים משרון, גוזלות דהינו תורים ובגין יונה מהר המלך: (ר"ע מברטורה).

עיקר תוי"ט [יז] נודף. יעמוד ריחו, מפני שיעלה הבלו במקום שהניח בראש הפלי ויעמד ריחו ולא יתערב בו שום דבר. הרמב"ם. ונודף לשון ארמית, ריח שמנוד מפל בשמים [שיר השירים ד] מתרגם (שום טב דצדיקוד נדיף מפל בשמין: [יח] ונראה לי דמאמצעה קאי אמשלישה, כלומר מאמצע השליש האמצעי כו'. והכי פרושו, מאמצעה של שלישה, והשלישה היא האמצעית: [יט] תמימים. ואם היו בו קמחין הוי כבועל מום. רש"י: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם לא היו כונסין אותו בחצבים גדולים אלא בחביות כו': ריחו נודף יעמיד ריחו מפני שיעלה הבלו במקום שהניח בראש הכלי ויעמיד ריחו. ולא יתערב בו שום דבר ויעלה על פני היין כמין גרגרים וכן יארע זה ביינות הולכי דרכים והוא הנקרא קמחין דומים בלי ספק לגרגרי חטה וערביים קורין אותו קמחין ולא יארע זה אצלנו אלא במבחר היין ואולי לא יארע זה ביין של ארץ ישראל אלא בפחות שבהן: וענין מה שאמר זרק את הגיד הקיש בקנה כו' הוא זרק היין גיד של שמרים גזבר מקיש בקנה ר"ל שדוחה ומרחיק אותו ואינו מניחו להתמצות ואין הלכה כר' יוסי בר' יהודה וכן הראוי שתדעהו שכל מי שהקדיש למזבח שום דבר מאלו שאמרנו שהן פסולים מסולת או שמן או יין או עצים שהקריבו שהם פסולין ג"כ למזבח לוקה מדברגן כמו שלוקה מדאורייתא המקדיש בעל מום בהמה לפי שדומה להן וכתוב בספרא בעל מום לא תקריבו אם משום בל תשחט הרי בל תשחט אמר למטן האינו אומר כאן לא תקריבו אלא משום בל תקדיש מכאן אמרו המקדיש בעל מום למזבח עובר משום ה' דברים משום בל תקדיש בל תשחט בל תקטיר מקצתו בל תזרוק את הדם בל תקטיר את החלב ונתחייבו באלו הלאוים לפי שכפל לשון המניעה בפרשיות של בעלי מומין ר"ל מומי בהמה ואמרו שלא בא לחזוק המצוה אלא כל אלו מהן לענין בפני עצמו ונאמר בתחלת אותה הפרשה כל אשר בו מום לא תקריבו וזה הוא המניעה מלהקדישו אח"כ נאמר תמים יהיה לרצון כל מום לא יהיה בו וזה היא המניעה מלשחוט אותן אח"כ נאמר לא תקריבו אלה לה' וזה היא המניעה מלזרוק דמו ואשה לא תתנו מהן המניעה מהקטיר אימוריו ונאמר אח"כ ומעוד וכתות ונתוק וכות לא תקריבו לה' ואפי' קצת האימורין לפיכך המקדיש בעל מום עובר על כל אלו והוא חייב ודע זה: ודע שהן היו גם כן בבורחין מקומות שמביאין משם קרבנות בהמה ועוף אע"פ שהן כשרין מכל מקום כמו שזכרנו וכן אמרו אילים ממואב כבשים מחברון עגלים משרון גוזלות מהר המלך: (רמב"ם)

פרק ט

פרק ט - משנה א

שתי מדות של קבש היו במקדש, עשרון, וחצי עשרון. רבי מאיר אומר, עשרון, עשרון, וחצי עשרון. עשרון מה הנה משמש, שבו הנה מודד לכל המנחות. לא הנה מודד, לא בשל שלשה

לפר, ולא בשל שנים לאיל, אלא מודדן עשרונות. חצי עשרון מה היה משמש, שבו היה מודד חבתי כהן גדול, מחצה בבקר ומחצה בין הערבים:

ר"ע מברטנורה שתי מדות. עשרון וחצי עשרון. שתי מדות של עשרון היו, אחת מודדים אותה גדושה, שהיתה קטנה ולא היתה מחוקת כשהיא גדושה אלא עשרון, כשעור חביתה כשהיא מחוקת. דרבי מאיר גמר מקרא דכתיב (במדבר כח) עשרון עשרון לכבש האחד, דשתי עשרונות היו שם, ואי שתיקו שוות הניא להו מדה אחת. אלא אחת מחוקת ואחת גדושה. גדושה שבה היה מודד לכל המנחות, מחוקת שבה היה מודד לחבתי כהן גדול (א), וחכמים אומרים, לא היה שם אלא עשרון אחד, דכתיב (שם כט) ועשרון אחד לכבש האחד (ב), ואותו עשרון מחוקת היה, ובו היו מודדים לכל המנחות. והלכה פחכמים: **לא בשל שלשה לפר**. למנחת נסכים של פר דכתיב ביה (שם כח) ושלשה עשרנים לפר האחד, לא היה מודדו במדה אחת שתהא מחוקת שלשה עשרונים, שלא היתה שם מדה גדולה מעשרון: **אלא מודדן עשרונות**. כל עשרון עשרון בפני עצמו: הכי גרסינו חצי עשרון מה היה משמש, שבו היה מודד לחבתי כהן גדול. והכי פרושא, לחבתי כהן גדול, מביא מביתו עשרון שלם, וחוצהו בחצי עשרון שבמקדש, ולש כל חצי עשרון בפני עצמו, ועושה מקל חצי עשרון של חלות, שהו לשני חצאי עשרון שתיים עשרה חלות, ואופה פלן בנחת, ואחר כך מחלק כל חלה לשנים ומקריב שנים עשר חצאין בבקר, ושנים עשר חצאין בערב. וקדם שיקריב פותת אותו לפתיו פזית, וכופל כל פתיתה לשנים, ואינו מבדיל. אבל פתיתה כל שאר מנחות אף על פי שפתיו שלהו פזית, כופל אותו לשנים ושנים לארבעה ומבדיל, קדתינו לעיל בפסקי' (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (א) ואפכא לא רצו לעשות, למדד בגדיש לחבתי כהן גדול, שלא ישפד הסלת לארץ כשחוצהו. תוספות: (ב) ומה תלמוד לומר עשרון עשרון, לרבות חצי עשרון. ורבי מאיר כו'. גמרא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם שתי מדות של יבש היו במקדש עשרון וחצי וכו'. כבר בארנו בתחלת דברנו שמנחת נסכים של פר ג' עשרונים ושל איל ב' עשרונים ושל כבש עשרון ומה שאמר בחבתי כ"ג מודד ר"ל מחלק לפי שכבר בארנו בסוף הפרק הרביעי מהמסכת הזאת שהוא מביא עשרון שלם וחוצהו ודע שחבתי כהן גדול מחלקין אחר בישראל וכבר זכרנו שהם י"ב חלות ונתבאר בגמ' שהוא מחלק כל חלה בידו באומד וכבר נתבאר בכאן שהוא מחלק אותו כחצי עשרון אז יהיה העולה בידי נו מסדר עשייתו שהוא מביא עשרון ומחלקו כשהוא סלת כחצי עשרון כמו שנתבאר ולש כל חצי עשרון ועושה ממנו שש חלות ואופה כל חלה בבת אחת ואח"כ מחלק כל חלה לשנים ומקריב הי"ב חצאין בבוקר פיתין כזית כמו שזכרנו בפרק הששי והנותר בין הערבים ותהיה כל פתיתה מאותן פיתין כפולה עם שנים כמו שזכרנו שם אבל פיתי כל המנחות אי"פ שהם כזית כל אחת מהן כפולה עד ד' כמו שבארנו בפי' ה' וזכור הענין הזה ורבי מאיר אומר ג' מדות של יבש במקדש אחד חצי עשרון ואחד מכל עשרון כשהוא מחוק ושלשי מכל פחות מעשרון אבל אם סדרו הסלת בו כפי מה שאפשר להכיל יכל עשרון וסמך זה למה שנאי עשרון עשרון מלמד ששני עשרונות היו במקדש אחת גדושה לכל המנחות ואחת מחוק לחבתי כ"ג וחכמים אומרים עשרון אחד בלבד ומחוק מודד בו והלכה כחכמים: (רמב"ם)

פרק ט - משנה ב

שבע מדות של לח היו במקדש. הין, וחצי ההין, ושלישית ההין, ורביעית ההין, לג, וחצי לג, ורביעית לג. רבי אליעזר בר צדוק אומר, שנתות היו בהין, עד כאן לפר, עד כאן לאיל, עד כאן לכבש. רבי שמעון אומר, לא היה שם הין, וכי מה היה ההין משמש. אלא מדה יתרה של לג ומחצה היתה, שבה היה מודד למנחת כהן גדול, לג ומחצה בבקר ולג ומחצה בין הערבים:

ר"ע מברטנורה שנתות היו בהין. לא היה שם אלא הין, ובו היו סימנים מסמרות או פגיומות: **עד כאן לפר**. חצי ההין: **עד כאן לאיל**. שלישית ההין: **ועד כאן לכבש**. רביעית ההין. ואין הלכה כרבי אליעזר: **וכי מה היה ההין משמש**. שלא היה במקדש דבר שיהיה צריך להין שלם, שלעולם לא נצטרכו להין אלא בשמן המשחה בימי משה ואותו שמן עדין הוא קיים ועומד, ואם כן לא היו צריכים להין: **אלא מדה יתרה**. היתה שם להשלים השבע מדות (ג): **למנחת כהן גדול**. היו לה שלשה לגין שמן, לג ומחצה שחרית ולג ומחצה בין הערבים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ג) דהכי גמירי דשבע מדות של לח היו במקדש. ורבי אליעזר בר צדוק לית ליה כו'. גמרא. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם שבע מדות של לח היו במקדש הין וחצי ההין כו': המדה הזאת שהוא ההין אין בדינו שום דבר למוד אותו בו וזהו מה שתפס ר"ש באמרו וכי מה ההין משמש ומשה רבינו עשה אותו במדבר ומדד בו השמן לשמן המשחה שנאמר ושמן זית הין לפיכך אמרו חכמים הואיל והיה במשכן הין לא יצא מי המקדש מעולם אותה המדה ור' שמעון אומר הואיל ואין בדינו דבר למוד אותו בו אין עושין אותו לפי שהכל מסכימין שאין עושין שמו המשחה עד שיכלה מה שעשה משה רבינו כמו שבארנו פעמים ודבר תורה בנסכים חצי ההין יהיה לפר ושלישית ההין לאיל ורביעית ההין לכבש ועוד יתבאר אח"כ אי זה דבר מודדו בלוג וחצי לוג ורביעית לוג וכבר בארנו בתחלת המסכת הזאת שיעור הלוג ושההין י"ב לוגין ודע שהרביעית הוא על נכון רביעית לוג וכבר זכרנו זה פעמים: ופירוש שנתות (ולא פריש) שרומין וכבר בארנו זה ג"כ בפי' ג' מהמסכת הזאת שהשמן המיוחד בחבתי כהן גדול הוא ג' לוגין ואין הלכה כרבי אלעזר ולא כר"ש: (רמב"ם)

פרק ט - משנה ג

רביעית מה היתה משמשת. רביעית מים למצרע, ורביעית שמן לנזיר. חצי לג מה היה משמש. חצי לג מים לסוטה. וחצי לג שמן לתודה. ובפלג היה מודד לכל המנחות. אפלו מנחה של ששים עשרון, נותן לה ששים לג [ט]. רבי אליעזר בן יעקב אומר, אפלו מנחה של ששים עשרון, אין לה אלא לגה, שנאמר (ויקרא יד), למנחה ולג שמן. ששה לפר, ארבעה לאיל, שלשה לכבש, שלשה ומחצה למנוחה, מחצי לג לכל נר:

ר"ע מברטנורה רביעית מים למצרע. דכתיב (ויקרא יד) ושחט את הצפור האחת אל כלי חרש על מים חיים, למים שדם הצפור נראה בהם, ושערו חכמים רביעית הלג: **רביעית שמן לנזיר**. ללחם נזירות [ד]. ורביעית לא קדיש להיות כלי שרת משום רביעית מים של מצרע, דהא חוץ הוא [ה]. ולא משום לחם של נזיר, דאין לחם של נזיר קדוש אלא בשחיטת הזבח. אלא מפני שבה היה מודד לחבתי כהן גדול רביעית שמן לכל חלה וחלה, שהן שתיים עשרה חלות ונספיהן שלשה לגין שמן: **חצי לג מים לסוטה**. דכתיב (במדבר ה) ולקח הפה מים קדשים בכלי חרש, חצי לג מים היה ממלא מן הכיור: **חצי לג שמן לתודה**. הלכה למושה משיני, וכן רביעית של נזיר. וחצי לג נמי לא משום חצי לג מים של סוטה [ו] וחצי לג שמן של תודה [ז] הוא דקדוש להיות כלי שרת. אלא מפני שבו מחלק חצי לג שמן לכל נר ונר של מנוחה [ח]. **אין לה אלא לגה**. לג אחד לכל ששים עשרון. ואין הלכה קרבי אליעזר בן יעקב: **ששה לגים לפר**. דהנינו חצי החין, כדכתיב (שם טו) בלול בשמן חצי החין [י]. וארבעה לאיל, דהנינו שלישית החין. ושלשה לכבש, דהנינו רביעית החין, שהחין שנים עשר לגין [יא]: **מחצי לג לכל נר**. שצריך שיתן בה מדתה שתהא דולקת והולקת מערב עד בקר. ושערו חכמים חצי לג שמן לקילי תקופת טבת הארבעים. וכן היה נותן בכל נר בכל לילה [יב]. ואם קבתה, נפסקה אותה פתילה והשמן מלהדליק בהן עוד, אלא מסיור ונותן חצי לג שמן אחר ופתילה חדשה ומדליק: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תו"ט [ד] פרוש לכל החלות והרקיטין: [ה] פרוש רש"י, כל מעשיו בשער ניקנור ולא בעננה: [ו] גם כאן גרס רש"י חוץ הוא. ופרש שהיה משקה אותה בחוץ בשער ניקנור ולא היה צריך להכניס המים בעננה ולקדשם בכלי. וענין תוספות יום טוב: [ז] דבשחיטת תודה הוא דקדשי. נקרא: [ח] כך אמר רבי שמעון ברבי לקסו. והתוספות תמהו, למה היה צריך לקדש השמן בכלי שרת: [ט] ששים לג. בגמרא נלפנו לה מקרא: [י] וזה לשון הרמב"ם, ויכבדו לג שמן למנוחה אמר גם כן שששה לפר כו', ואינו הוציא לומר שנמנוד הנסכים בלג, אלא בחצי חין ושלישית רביעית החין כמו שזכרנו: [יא] בגמרא נלפי ליה מקרא: [יב] ואם משתגר מן השמן בתקופת תמוז לא חישניו. ובידושלמי, דבסוף היו עושין פתילה גסה, ובחרף פתילה דקה. ומיהו קששערו מתחלה שערו בפתילה בינונית. תוספות: (עיקר תו"ט).

רמב"ם רביעית מה היתה משמשת מים למצורע כו': ואמר במצורע ושחט את הצפור האחד אל כלי חרש על מים חיים ואמר שלא יהא פחות מרביעית וכבר בארנו בפי הז' מלאכת לחם תודה ולחם נזיר ושחטיו לוג של תודה ורביעית של נזיר שבשמן הזה מושחין הלחם היא הלכה למשה מסיני ונאמר בסוטה ולקח הכהן מים קדושים בכלי חרש ואמרו שהן חצי לוג: ומן הראוי שתדע שאלו השני מדות ר"ל רביעית וחצי לוג לא היו כלי שרת ונמשחו בשמן המשחה מפני מי מצורע ומי סוטה מפני שאלו הדברים אינן מן העבודה ולחם תודה ג"כ ולחם נזיר בשחיטת זבח מתקדשין ולא (בזבח) [בשמן] שנמשחין בו החלות אבל היה חצי לוג מכלי שרת לפי שמודדין בו חצי לוג לכל נר ונר והרביעית ג"כ מכלי שרת הוא לפי שמודדין בו רביעית שמן לכל חלה מחביתי כ"ג שהן י"ב חלות כמו שזכרנו שנסכיהן ג' לוגין כמו שבארנו בפי הגי' ולפיכך יהיה השמן רביעית לכל חלה וזה הענין מחזק ענין שעלה בלבי ולא מצאתי כתוב לסומכו עליו והוא כי מה שאמר בחביתי כהן גדול מורבכת תביאנה וכן נאמר בתודה סלת מורבכת והיא נקרא אצלם רבוכה והמלה הזאת אין לה גזרה כל עיקר ממה שיש בדינו מן הלשון אמנם נתחזקה דעתי בענין רבוכה שהוא רבוי השמן מאשר מצאתי מרבית השמן בחביתי כהן גדול ובמין רבוכה משאר מיני התודה כמו שזכרנו פירושו ודעתי נוטה שענין רבוכה היא ענין קלויה בשמן כמו שקולין דבר שנקרא בלשון ערב וזולאבייה ר"ל שצפה על פני השמן שקולין אותה בה ולכן הוצרך רבוי שמן והוא שני בשמן תעשה ואשר הביאני לזה מה שאמרו בספרא בפי ענין מלת מורבכת מלמד שכל מעשיה ברותחין והענין הזה הוא שיהא כל שמן שעושין עמה רותח והואיל והענין כן מה שאמר רביעית לכל אחד ר"ל שקולין אותה בה: וכבר בארנו שהיה י"ב לוגין וכשזכר לוגין שמן למנוחה אמר ג"כ שששה לפר וגוי' ואינו ר"ל שנמנוד הנסכים בלוג אלא בחצי החין ושלישית החין ורביעית החין כמו שזכרנו ומה שאמרנו חצי לוג לכל נר מערב עד בקר והוא שצריך לתת בכל נר מה שיספיק לכל הלילה בפתילה בינונית והוא חצי לוג דודע שאם נתכבה אי מהנרות שהפתילה והשמן שיש באותו הנר יחשב כולו כאילו הוא ישן ומסיר הפתילה והשמן ונותן שמן אחר חצי לוג ופתילה חדשה והוא מה שאמרו נר שכבתה נתישן השמן ונתישנה פתילה כיצד הוא עושה מטיבה ונותן שמן כמדה ראשונה ומדליקה ואין חלכה כרבי אליעזר בן יעקב: (רמב"ם)

פרק ט - משנה ד

מערבין נסכי אילים בנסכי פרים, נסכי כבשים בנסכי כבשים, של יחיד בשל צבור, של יום בשל אמש. אבל אין מערבין נסכי כבשים בנסכי פרים ואילים [יד]. ואם בללו אלו בפני עצמן ואלו בפני עצמן, ונתערבו, פשרין. אם עד שלא בללו, פסול. הכבש הבא עם העמר, אף על פי שמנחתו כפולה, לא היו נסכיו כפולין [יז]:

ר"ע מברטנורה **מערבין נספי פרים**. מנחת נספי פר במנחת נספי איל. לפי שבילת שתיקו שנה, שני לגים לעשרו (יג). דהא תנן לעיל ששה לגים לפר, וסלת הוי להו שלשה עשרונים כדכתיב (שם) והקריב על פו הבקר מנחה סלת שלשה עשרונים בלול בשמן חצי ההין, דהינו ששה לגין. וקאיל ארבעה לגין, וסלת שני עשרונים לאיל: **נספי כבשים**. שלשה לגין לעשרו, דכתיב עשרו אחד לכבש האחד, וכתיב בלול בשמן פתית רביעית ההין, דהינו שלשה לגין: **ושל היום בשל אמש**. אם הביא אמש זבחו בלא נסכים. דקומא לו אדם מביא זבחו היום ונסכיו מקאו ועד עשרה מיים. ואם היום הביא קרבן אחד ושני נסכים עמו, אחד בשבילו ואחד בשביל של אמש, מערבין יחד אם הקרבנות שוין, שהיו שניהם כבשים או אילים (או פרים) או פר ואיל: **אבל אין מערבים נספי כבשים בנספי פרים ואילים**. לפי שמנחת פר ואיל חרבה היא לגבי כבשים, ובולעת הימנה, ונמצאת של כבש חסרה וזו תרה (טו): **ואם בללו**. שפבר הלכה מצות שמנו: **פירות**. כרבנן דפליגי עליה דרבי יהודה בהקומץ רבה ואמרי חרב שנתערב בבלול קרב (טו): **ואם עד שלא בללו**. נתערבו: **פסולות**. דבעינן ראוי לביילה, וליכא, דחסרא לה של כבש, ושל איל תרה: **אף על פי שמנחתו כפולה**. דכתיב באמר אל הפהנים, ומנחתו שני עשרונים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (יג) הכי פרש רש"י במשנה להסקלא דעתך. ובגמרא, ורמינהו והקטירו, שלא יערב חלבים בחלבים. ומסיק דאין הכי נמי שאין מערבין סלת ושמן משום והקטירו, ומתניתין ביינות ובהקטר שמנו וסלקו. אי נמי נתערבו. דהשתא ביינות ליכא משום והקטירו. וכו' פרש הרמב"ם: (יד) **אבל אין כו'**. למה שכתבתי בסמוך, כתב הפסוף משנה, ואם תאמר מאי שני מהני, ויש לומר דכיון דאין שוין מחמירין בהו טפי שאפילו נתערבו סלקו ושמן אין מערבין יין כל זמן שלא הקטרו סלקו ושמן: (טו) מסכים למה שכתבתי פרק ג' משנה ב'. ומיהו הכא במערב מדעת אגרינו. ועין שם: (טז) וכו' כתבו התוספות. וזה לשון הפסוף משנה, אם בללו כו' מלתא באפי נפשה היא דהא לא קאי אין דרישא, אלא אסלת ושמן. עד כאן והינו אפלו להמסקנא שכתבתי בסמוך. ועין תוספות יום טוב: (יז) לא כו'. בגמרא גליף ליה מקרא. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מערבין נסכי אילים בנסכי פרים נסכי כבשים כו'. העיקר שאם הקטיר מנחת נסכים מותר לו שיערב יינות הנסכים לכתחלה ע"מ שיהיו הנסכי פרים בנסכי אילים כמו שזכר ואם נתערבו מנחת נסכים קצתם עם קצתם יערב ג"כ היינות קצתן עם קצתן ואינו מותר לערב מנחות נסכים קצתם עם קצתם לכתחלה וכשנתערבה הסלת בסלת קודם בלילתה בשמן היא פסולה כמו שאמר אם עד שלא בלל פסול וכבר אמרנו שהנסכין מותר להקריבו אחר הובח לזמן ידוע ולפיכך אפשר בהן לערב של היום בשל אמש ואמרה תורה בכבש הבא עם העומר ומנחתו שני עשרונים וכבר זכרנו זה בתחלת המסכת הזאת: (רמב"ם)

פרק ט - משנה ה

כל המדות שהיו במקדש, היו נגדשות, חוץ משל כהן גדול, שהיה גודשה לתוכה. מדות הלח, ברוציהו קדש (יט). ומדות היבש, ברוציהו חל. רבי עקיבא אומר, מדות הלח קדש, לפיכך ברוציהו קדש. ומדות היבש חל, לפיכך ברוציהו חל. רבי יוסי אומר, לא משום זה, אלא שהלח נעקר, והיבש אינו נעקר:

ר"ע מברטנורה **שהיה גודשה בתוכה**. כשהיה מחוק היה מחזיק פשאר עשרו גדוש. ומתניתין רבי מאיר היא (יח) דאמר בריש פרקין עשרו עשרו היה במקדש, אחד מחוק ואחד גדוש. ולית הלכתא פניה: **ברוציהו**. גדשו. דלח נמי איכא גדש פורתא: **מדות הלח ברוציהו קדש ומדות היבש ברוציהו חל**. בגמרא מפרש דהאי תנא סבר מדות הלח נמשחו בין מבפנים בין מבחוץ (כ), הלכך שפת הפלי מקדשו לברוצין. מדות היבש נמשחו מבפנים ולא נמשחו מבחוץ, הלכך ברוצין שאינן נוגעים מבפנים במקום משיחתו לא קדשי: **רבי עקיבא אומר מדות הלח קדש**. דסבר מדות הלח נמשחו בין מבפנים בין מבחוץ: **מדות היבש חל**. דלא נמשחו כל עקר. ומיהו מה שמוקדים בהן קדוש קדשת הפה. וגבירא למאי דצריך מקדש בפה. ברוצין לא מקדש להו דלא צריכי ליה: **רבי יוסי אומר לא משום זה**. רבי יוסי סבר אידי ואידי נמשחו מבפנים ולא נמשחו מבחוץ. והכא הינו טעמא משום דלח נעקר, מה שבשולי הפלי קשמוסיפין עליו נעקר ומתערב ונגלל ועולה מקמעה, ונמצא שקבר קדשו הברוצין בתוך הפלי: **והיבש אינו נעקר**. אלא במקומו עומד, הלכך מה שבפנים קדוש ומה שבחוץ אינו קדוש: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (יח) ואף על גב דאפלו לדידיה נמי ליכא אלא חד גדוש ומאי כל המדות, הכי קאמר, כל המדידות. גמרא: (יט) **ברוציהו כו'**. ואף על פי שאין פנות הנודר אלא למה שבפלי בלבד, גזר שאלא יאמרו מוציאין מפלי שרת לחל. גמרא. אבל ביש דלא אתי מגופייה דמנא לא אתו למימר ביה מוציאין כו'. רש"י: (כ) בגמרא גליפין להו מקראי: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כל המדות שהיו במקדש היו נגדשות חוץ משל כו'. המשנה הזאת לר' מאיר היא שנתבאר דעתו בתחלת פרק זה שהוא אומר עשרו ועשרו היה במקדש אחד גדוש ואחד מחוק כמו שבארנו וענין גודשה לתוכו שנותנין לתוך אותו עשרו בחזקה כשהוא מחוק כשיעור שמחזיק העשרו האחד כשהוא גדוש וכבר זכרנו ביאור זה ושארין הלכה כר"מ. וענין נעקר שבשעה שמודדין הדבר הניגר יפוך ויוצא מן המדה מה שכבר היה בתוכה ונתקדש בלי ספק ומחלוקת באלו התנאים אינה אלא בסדר קדושתם איך היתה כשנמשחת בשמן המשחה והתולדה היוצא מדבריהם אין בה מחלוקת כמו שאתה רואה: (רמב"ם)

פרק ט - משנה ו

כל קרבנות הצבור והיחיד טעונים נסכים, חוץ מן הבכור והמעשר והפסח והחטאת והאשם, אלא שחטאתו של מצרע ואשמו טעונים נסכים (כב):

ר"ע מברטנורה חוץ מן הבכור והמעשר והפסח והחטאת והאשם. משום דכתיב בפרשת נסכים (במדבר טו) לפלא נדר או בנדבה. בא בנדר ובנדבה, טעון נסכים, לצאו בכור ומעשר ופסח וחטאת ואשם שהן באים חובה לא לנדבה, שאין טעונים נסכים. יכול אף חובות הבאות מחמת הרגל כגון עולות ראיה ושלמי חגיגה לא יהיו טעונות נסכים, תלמוד לומר או במעדיכם, כל הבא במועדיכם טעון נסכים. וישעירי חטאת שבאים חובה לרגל אין טעונים נסכים, דכתיב בפרשת נסכים וכי תעשה בו בקר, בו בקר בפלל היה, בכלל ועשיתם אשה, דמשמע כל אשה טעון נסכים חוץ מאשה שמעט, ולמה יצא, להקיש אליו, מה בו בקר מיחד שבא בנדר ונדבה. אף כל בא בנדר ונדבה, לצאו שעירי הרגלים שהן באות חטאות, שאין חטאת בא בנדר ונדבה, שאין טעונות נסכים: **חטאתו ואשמו של מצרע טעונים נסכים**. לפי שאין באים על חטא (כג) כשאר חטאות ואשמות. וחטאת נזיר אינה טעונה נסכים, משום דנזיר חוטא הוא כדכתיב (במדבר ו) מאשר חטא על הנפש, שצער עצמו מן היין: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (כא) קרבנות. שהן זבח. לאפוקי עוף שאינו זבח, והרי הוא אומר בפרשת נסכים או זבח. גמרא: (כב) טעונים נסכים. בגמרא גליף ליה מקרא: (כג) קלומר קרבנותיו אינן באין על חטאו כמו דנזיר. אבל נדאי דמצרע גופיה חוטא אקרי, כדתנן בפרק ח' דשקלים משנה ג': (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כל קרבנות הצבור והיחיד טעונים נסכים חוץ מן כו': כבר זכרנו פירוש ההלכה הזאת בהקדמה שעשינו למסכת הזאת וכן אמרו בגמ' סוטה שהסבה להיות החטאת והאשם אינן חייבין נסכים כדי שלא יהא קרבנו מהודר והוא הסבה להיות מנחת חוטא בא בלא שמן ולא לבונה ואמרו אבל חטאת מצורע ואשמו טעונים נסכים לפי שאין באין על חטא אבל חטאת נזיר אינה חייבת נסכים לפי שהם אמרו נזיר חוטא הוא כמו שבארנו בפ"י אבות וזו היא ארית הטעם שאמר ר"ש והעיקר שאמרנו עליו הוא מה שזכרנו ביאור שכל הבא נדר ונדבה טעון נסכים: (רמב"ם)

פרק ט - משנה ז

כל קרבנות הצבור אין בהם סמיכה, חוץ מן הפר הבא על כל המצות, ושעיר המשתלח. רבי שמעון אומר, אף שעירי עבודה זרה. כל קרבנות היחיד טעונים סמיכה (כד), חוץ מן הבכור והמעשר והפסח (כה). והיורש (כו) סומך ומביא נסכים (כח) וימיר:

ר"ע מברטנורה פר הבא על כל המצות. על אחת מכל המצות. כגון הורו בית דין שחלב מתר. וזהו פר העלם דבר של צבור שבמקרא, וסמיכה פתיבא ביה (ויקרא ד) וסמכו זקני העדה את ידיהם על ראש הפר, ושלשה מזקני בית דין היו סומכין עליו: **ושעיר המשתלח**. לצאזל, כתיב ביה (שם טו) וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי: **שעירי עבודה זרה**. דכתיב בפרשת שלח לך וכי תשגו כו'. ואין הלכה כרבי שמעון: **כל קרבנות היחיד טעונים סמיכה**. דעקר סמיכה בקרבן יחיד הוא דכתיבא (שם א) וסמך דו על ראש קרבנו: **היורש סומך**. אם התנדב אביו בקרבן עולה ושלמים (כז) ומת, בנו סומך עליו: **ומביא נסכים**. של קרבן: **וממיר**. אם המירה בבמה אחרת, תמורתו חלה עליה ושתיהן קדושות כאלו המירה אביו: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (כד) כל כו'. הכא נמי בבמה. דאלו עוף אין טעון סמיכה: (כה) חוץ כו'. שצנאמר קרבנו, רצונו לומר הדבר שנתחבב לעשותו קרבן כמותו, לא הבכור כו'. הרמב"ם: (כו) והיורש כו'. בגמרא גליף ליה מקרא: (כז) דאלו חטאת שמתו בעליה תמות. ואשם ירעה כו' ויפלו דמיו לנדבה: (כח) ומביא נסכים. כשירש מאביו. דהא יורש קרי ליה: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כל קרבנות הצבור אין בהם סמיכה חוץ מן הפר כו': כתוב בסיפרי סמיכה אינה נוהגת אלא בקרבן יחיד וזהו שנא' וסמך ידו על קרבנו ומה שאמר בכאן פר הבא על כל המצות ר"ל פר העלם דבר לפי שהוא ג"כ יבא על המצות כמו שבארנו במסכת הוריות אע"פ שרוב מה שקורין השם הזה הוא לפר העלם [דבר] של כהן משיח אבל על דרך הרחבת לשון בשמות יקרא ג"כ פר העלם דבר של ציבור פר הבא על כל המצות והתורה אמרה עליו וסמכו זקני העדה את ידיהם על ראש הפר ונאמר בסיפרי יכול כל הזקנים ת"ל העדה המיוחדים שבעדה וכמה הן נתבאר שם שהם ג' וזה המין נכלל במה שאמרנו בתחלת סנהדרין סמיכת בגי כולל הסמיכה הזאת ומינוי השופטים שבארנו שם והתורה אמרה ג"כ בשעיר המשתלח וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי וכבר אמרנו בפי ה' מהמסכת הזאת שאין לציבור אלא השתי סמיכות אמרו גמירי שתי סמיכות בצבור ואתה רואה אותן דבר תורה וענין המאמר הזה שהקבלה בדינו שאין סמיכה בשום פנים בקרבנות ציבור אלא באלו הנוכחים בפסוקין ואין אנו לומדין מהן לזולתם בקרבנות ציבור באי מ"ג מדות כמו שלמדנו משפטי שעירי עבודת כוכבים מפר כהן משיח כמו שזכרנו ביאורו ונאמר בספרא ג"כ קרבנו לרבות כל בעלי קרבנות לסמיכה ואמרו שהבכור ומעשר במה ופסח אינן חייבין בסמיכות שנאמר קרבנו ר"ל הדבר שחייב לעשותו כמותו קרבן לא הבכור והמעשר והפסח ואין הלכה כר"ש: (רמב"ם)

פרק ט - משנה ח

הכל **[כט]** סומכין, חוץ מחרש, שוטה, וקטן, סומא, ונכרי, והעבד, והשליח, והאשה. וסמיכה, שגרי מצוה, על הראש, בשתי ידים. ובמקום שסומכין שוחטין, ותכף **[לז]** לסמיכה שחיטה:

ר"ע מברטנורה חוץ מחרש שוטה וקטן. לפי שאין להם דעת: **סומא**. דכתיב בפר העלם דבר של צבור וסמכו זקני העדה, והם סנהדרין גדולה, ובסנהדרין לא היה בהן סומא **[ל]**, כדמוכח במשקט סנהדרין, והוא הדין לכל שאר סמיכות שאין סומא יכול לסמוך: **ונכרי**. דכתיב דבר אל בני ישראל וגו', בני ישראל סומכין ואין הנכרים סומכין: **והעבד והשליח**. דכתיב (ויקרא א) וסמוך ידו, ולא יד עבדו ולא יד שלוחו: **והאשה**. בני ישראל סומכין, ולא בנות ישראל **[לא]** סומכות: **וסמיכה שגרי מצוה**. דאינה מעבדת כפרה. ומיהו מעלה עליו הפתוב פאלו לא כפר: **בשתי ידים**. דכתיב בפעיר המשתלח (שם טו) וסמוך אהרן את שתי ידיו, זה בנה אב לכל הסמיכות שיהיו בשתי ידים: **ובמקום שסומכין שוחטים**. שאם סמוך חוץ לעזרה חוזר וסמוך בעזרה במקום שחיטה: **ותכף לסמיכה שחיטה**. דכתיב וסמוך ושחט: **[לז]** (ר"ע מברטנורה).

עיקר תו"ט **[כט]** הכל. לאתויי יורש. גמרא. ותימה, הא תנא ליה רישא. ויש לומר דאורחיה דתנא הכי פיון דלא מיתר ליה ברא בכה רק תבה אחת. תוספות: **[ל]** ותימה, לילף פלה מסנהדרין. וענן תוספות יום טוב: **[לא]** ואם תאמר ותפיק ליה דהוי מצות עשה שהזמן גרמא, דאין סמיכה אלא ביום. תוספות: **[לז]** ותכף. בגמרא, הכי קאמר, במקום שסומכין שוחטין, שתכף לסמיכה שחיטה. וענן תוספות יום טוב: (עיקר תו"ט).

רמב"ם הכל סומכין חוץ מחרש שוטה וקטן סומא כו': אמר רחמנא בתחלת הצווה על הקרבנות דבר אל בני ישראל ואמרו ז"ל בני ישראל סומכין ואין העובדי כוכבים סומכין ונאמר וסמוך ידו על ראש קרבנו ואמרו ידו ולא יד עבדו ולא יד שלוחו ולא יד אשתו ואמרו בני ישראל סומכין ולא בנות ישראל סומכות אבל חרש שוטה וקטן אינן בעלי שכל ונאמר בפר העלם דבר וסמכו זקני העדה וכבר נתבאר בהוריות שהם הסנהדרין ר"ל סנהדרין גדולה ואין ראוי להיות בסנהדרין סומא כמו שנתבאר בסנהדרין ולמדנו סמיכת יחיד מסמיכת ציבור כמו שאינה בסומא כך כל סמיכה לא תהא בסומא: ומה שאמר שירי מצוה לפי שאם לא סמוך כבר כפר אבל מעלה עליו כאלו לא כפר ונאמר בשעיר המשתלח וסמוך אהרן את שתי ידיו ואמר בנין אב לכל (שתי) סמיכות שיהיו בשתי ידים ותיכף לסמיכה שחיטה שתהא סמוכה ולא יהיה ביניהם איחור והוא טעם מה שאמר ובמקום שסומכין שוחטים וכל זמן שסומך חוץ לעזרה חוזר וסומך במקום שחיטה עד שישמוך שחיטה לסמיכה ולא יפסיק ביניהן מעשה אחר שנאמר וסמוך ושחט: (רמב"ם)

פרק ט - משנה ט

חומר בסמיכה מבתנופה ובתנופה מבסמיכה, שאחד מנין לכל החברים ואין אחד סומך לכל החברים. וחומר בתנופה, שהתנופה נוהגת בקרבנות היחיד ובקרבנות הצבור, בחיים ובשחוטין, בדבר שיש בו רוח חיים ובדבר שאין בו רוח חיים, מה שאין כן בסמיכה:

ר"ע מברטנורה שאחד מנין לכל החברים. שנתחברו להתנדב קרבן אחד. שכל קרבנות נדבה יכולים להביא בשתפות, ואחד מנין על די פלו, אבל פלו יחד אין יכולין להניף, דהויא חציצה בין ידו של זה ולקרבו. וכהו שפניתי ידו תחת יד הבעלים ומניף והויא יד בעלים חציצה, לא אכפת לו, דהא עקר תנופה בבעלים: **בקרבנות היחיד**. כגון חזה ושוק של שלמים: **ובקרבנות צבור**. כבשי עזרת שטעונים תנופה חיים ושחוטין: **בדבר שיש בו רוח חיים**. קרבן בהמה: **ובדבר שאין בו רוח חיים**. כגון לחמי תודה וזביר: (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם חומר בסמיכה מבתנופה ובתנופה מבסמיכה כו': כל אלו מבוארות וכבר זכרנו אלה העיקרים במסכת הזאת וידעת שהמנחות יש מהן שהן טעונות תנופה אע"פ שהמנחות אינן מבעלי חיים: (רמב"ם)

פרק י - משנה א

רבי ישמעאל אומר, העומר [א] הֵיא בַּא בְּשַׁבַּת מְשֻׁלַּשׁ סְאִין, וּבַחֲל מִחֻמֵּשׁ. וְחֻכְמִים אֹמְרִים, אֶחָד בְּשַׁבַּת וְאֶחָד בַּחֲל, מְשֻׁלַּשׁ הֵיא בַּא. רַבִּי חֲנִינְא סָגַן הַכְּהֻנִּים אֹמֵר, בְּשַׁבַּת הֵיא נִקְצָר בְּיַחֲד וּבְמַגְל אֶחָד וּבְקַפָּה אַחַת. וּבַחֲל, בְּשַׁלְשָׁה וּבְשַׁלֵּשׁ קַפּוֹת וּבְשַׁלֵּשׁ מַגְלוֹת. וְחֻכְמִים אֹמְרִים, אֶחָד בְּשַׁבַּת וְאֶחָד בַּחֲל, בְּשַׁלְשָׁה וּבְשַׁלֵּשׁ קַפּוֹת וּבְשַׁלֵּשׁ מַגְלוֹת:

ר"ע מברטנורה רבי ישמעאל אומר העומר הֵיא בַּא בְּשַׁבַּת. כְּשֶׁחָל שֶׁשָׁה עֶשֶׂר בְּנִיסוֹן לַהֲיֹת בְּשַׁבַּת, הֵעֱמֵר דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת, שֶׁכָּל קֶרְבָּן שֶׁזָּמְנוּ קְבוּעַ דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת וְאֶת הַטְּמֵאָה. וְהֵיא הֵעֱמֵר בַּא מְשֻׁלַּשׁ סְאִין, שֶׁהֵיוּ קוֹצְרִין שְׁלֹשׁ סְאִין שְׁעָרִין וּמְנִיפִין אוֹתוֹ בְּנֶפֶשׁ עַד שֶׁמַּעֲמִידִין אוֹתוֹ עַל עֶשְׂרוֹן אֶחָד מִבַּחֲר: וּבַחֲל. אִם חָל שֶׁשָׁה עֶשֶׂר בְּנִיסוֹן לַהֲיֹת בַּחֲל, הֵיוּ קוֹצְרִין אוֹתוֹ חֲמֵשׁ סְאִין, דְּסָבַר רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל עֶשְׂרוֹן מִבַּחֲר בְּלֹא טְרַחַא שֶׁאֵינוֹ מְנַפֵּה אוֹתוֹ כֹּל כֹּד אֶתִי מִחֻמֵּשׁ, בְּטְרַחַא כְּשֶׁמְנַפֵּה אוֹתוֹ הֲרַבָּה אֶתִי מְשֻׁלַּשׁ. בַּחֲל מִתֵּינֵן מִחֻמֵּשׁ, שֶׁכָּד מְשַׁבַּח הַדָּבָר יוֹתֵר שֶׁמְנִיפִין מִכָּל סְאָה מַעֲט אוֹתוֹ סֵלֶת דִּק הַיּוֹצֵא רֹאשׁוֹן שֶׁהוּא מִבַּחֲר, וּמוֹצִיאִין מִחֻמֵּשׁ סְאִין עֶשְׂרוֹן. בְּשַׁבַּת מְבִיא שְׁלֹשׁ, מוֹטֵב שֶׁיִּרְבֶּה בְּמִלְאכָה אַחַת שֶׁרוֹקֵד שְׁלֹשׁ סְאִים פְּעָמִים הֲרַבָּה, וְאֵל יִרְבֶּה בְּמִלְאכּוֹת הֲרַבָּה שֶׁיִּקְצָר וְיִבְרַר וְיִטְחֹן וְיִרְקֵד שְׁנֵי סְאִין יוֹתֵר. וְאִין הַלְכָה כְּרַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל: **בְּשַׁלְשָׁה בְּנֵי אָדָם וּבְשַׁלֵּשׁ קַפּוֹת וּבְשַׁלֵּשׁ מַגְלוֹת.** לְפָרְסָם הַדָּבָר שֶׁקָּצִירֵת הֵעֱמֵר בְּמוֹצָאֵי חֻמֵּשָׁה עֶשֶׂר בְּנִיסוֹן, מִפְּנֵי הַדּוֹקִים שֶׁהֵיוּ אֹמְרִים שֶׁאִין הֵעֱמֵר בַּא אֶלָּא בְּאֶחָד בְּשַׁבַּת: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [א] העומר. הֵיא שֶׁל שְׁעָרִין. וְיֵשׁ לוֹ רַמְזִים בַּתּוֹרָה, וּמִכָּלֵם שֶׁקָּרָא אוֹתָהּ מְנַחֵת בְּפוּרִים שֶׁנֶּאֱמַר וְאִם תִּקְרִיב מְנַחֵת בְּפוּרִים, וְהַפְּרוּשׁ הַמְקַבֵּל שֶׁיִּרְמֹז לְמְנַחֵת הֵעֱמֵר. וּמִלֵּת אִם אֵינָה רְשׁוּת אֶלָּא רְמִיזוֹת הַזְּמַן. וְנִקְרָא שְׁתֵּי הַלְחָם בְּפוּרִים, וּבְאֵר זֶה וְאֵמַר בְּפוּרֵי קָצִיר חֲסִים. וְזֶהוּ רְאִיָּה עַל שֶׁהַבְּפוּרִים שֶׁקָּדְמוּ לָהֶן בְּנִיסוֹן אֵינוֹ אֶלָּא בְּפוּרֵי שְׁעָרִים. וְהַעֲקָר שֶׁעָלְיוֹ אֵנוֹ סוּמְכִים הוּא קִבְלָה. הַרְמַב"ם: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם רבי ישמעאל אומר העומר הֵיא בַּא כּו': קַצִּירֵת הֵעֱמֵר אֵינָה אֵלָּא לִיל ט"ו בְּנִיסוֹן כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר וּלְפַעֲמִים יֵהִיָּה יוֹם שַׁבַּת וְכִבְר זְכַרְתִּי לָךְ שֶׁכָּל חוֹבוֹת שֶׁקְבוּעַ לָהֶן זְמַן דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת וְאֵת הַטְּמֵאָה וְמָה שֶׁחֵיִבּ הַכְּתוּב שֶׁיִּקְצָרוּ אוֹתוֹ בַּיּוֹם כְּדִי שֶׁיִּגְמַר מַעֲשָׂהוּ בְּמַהֲרָה כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר אַחֲרָיִךְ וְהַלְכָה כַּחֲכָמִים: (רמב"ם)

פרק י - משנה ב

מִצּוֹת הֵעֱמֵר לְבֹא מִן הַקְּרוֹב. לֹא בִּכְר הַקְּרוֹב לִירוּשָׁלַיִם, מְבִיאִים אוֹתוֹ מִכָּל מְקוֹם. מַעֲשָׂה שְׁבָא מְגַלְלוֹת צְרִיפִין, וְשִׁתֵּי הַלְחָם מִבְּקַעַת עֵין סוּכָר:

ר"ע מברטנורה מִצּוֹת הֵעֱמֵר לְבֹא מִן הַקְּרוֹב. מִמְּקוֹם שֶׁקְרוֹב לִירוּשָׁלַיִם, לְפִי שֶׁאִין מַעֲבִירִין עַל הַמִּצּוֹת [ב], הַלְכָד כְּשֶׁיּוֹצֵא מִירוּשָׁלַיִם לְבַקֵּשׁ לֵעֲמֹר, אוֹתָהּ תְּבוּאָה שֶׁמוֹצָא רֹאשׁוֹנָה נוֹטְלָה: לֹא בִּכְר. לֹא בְּשַׁל כֹּל צְרָכּוֹ: מַעֲשָׂה שְׁבָא מְגַלְלוֹת צְרִיפִין וְעֵין סוּכָר. רְחוּקִים מִירוּשָׁלַיִם הֲרַבָּה. מִפְּנֵי שֶׁהַחֲרִיבוּ הַגִּיסוֹת כָּל תְּבוּאוֹת שֶׁסְּבִיבוֹת לִירוּשָׁלַיִם: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ב) נקרא. ואי בעית אימא משום כרמל תקריב. פירש רש"י. רך ומלא. שתהא התבואה רכה ונמללת ביד, ואי מייתי מרחוק נשיב ביה זיקא ומתקשה בדרך: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מצות העומר לכא מן הקרוב לא ביכר הקרוב כו': העיקר בדינו אין מעבירים על המצות והענין נודמנה לאדם מצוה לא יניח אותה כדי שיתעסק לעשות מצוה אחרת ולפי העיקר הזה נתכוונו להביא העומר מן המקום הקרוב יותר לירושלים כדי שלא יניח זה הראוי למצוה וילך לבקש זולתו ואז יעבור ממצוה למצוה ואין דבר זה מותר: (רמב"ם)

פרק י - משנה ג

כיצד היו עושים. שלוחי בית דין יוצאים מערב יום טוב, ועושים אותו כריכות במחבר לקרקע, כדי שיהא נוח לקצר. וכל העירות הסמוכות לשם, מתפנסות לשם, כדי שיהא נקצר בעסק גדול. כיון שחשכה, אומר (ג) להם, בא השמש, אומרים, הן. בא השמש, אומרים, הן. מגל זו, אומרים, הן. מגל זו, אומרים, הן. קפה זו, אומרים, הן. בשבת אומר להם, שבת זו, אומרים, הן. שבת זו, אומרים, הן. אקצר, והם אומרים לו קצר (ד). אקצר, והם אומרים לו קצר. שלש פעמים על כל דבר ודבר, והם אומרים לו הן, הן, הן. וכל כך למה. מפני הביתוסים, שהיו אומרים, אין קצירת העמר במוצאי יום טוב:

ר"ע מברטנורה כריכות. כורכים וקושרים ראשי שבליים מלא אגרוף: **מתפנסות לשם.** למוצאי יום טוב כשקוצרים אותו: **כדי שיהא נקצר בעסק גדול.** בקול המלה גדולה. שיפירו הצדוקים שבמוצאי יום טוב קוצרים אותו, משום דאינהו לא מודו בהאי, כדלקמן: **אמר להן.** הקוצר, לבני העירות העומדים עליו, בא השמש, ואמרו לו הין: **מגל זה.** כלומר, אקצר התבואה במגל זה: **קפה זו.** אכניס התבואה לתוך קפה זו: **שבת זו.** אקצר בשבת זו, ואמרו לו הין: **שלש פעמים.** שואל להן כל דבר ודבר: **וכל כך.** שהיה שואל, למה: **מפני הצדוקים וביתוסים שהיו אומרים אין קצירת העמר במוצאי יום טוב.** אלא במוצאי שבת, דכתיב וינקרא כג וספרתם לכם ממחרת השבת, ממחרת שבת בראשית משמע, ומסרת בדינו מאבותינו דהאי ממחרת השבת, הינו ממחרת יום טוב ראשון של פסח, בין שחל בחל בין בשבת. וכן מצינו בספר יהושע (פרק ה) ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח מצות וקלי, והרי נאמר בתורה (שם) ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה, ומאחר שתלה החר החדש במחרת הפסח (ה), הדבר ברור שמחרת הפסח הוא המותר את החדש, ובו קוצרים העמר, בין שחל יום טוב ראשון של פסח בחל בין שחל להיות בשבת. ולפיכך הקוצרים מגביהין קולם, כדי שישמעו הביתוסים ולהוציא מלבן. וקוצרים העמר בליה ולא ביום, דכתיב וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם וגו' שבע שבתות תמימות תהינה, ואי אפשר להיות תמימות אלא אם כן מתחיל למנות מתחלת הלילה, שהרי הלילה תחלת היום הוא (ו), והרי הוא אומר (דברים טז) מהחל חרמש בקמה תחל לספר, אלמא הקצירה בליה הוא בשעה שמתחיל למנות: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ג) אומר כו'. כל אחד מהשלשה קוצרים. אבל המשיבים הם רבים מפל עירות, הלכך פללינהו ותני אומרים: (ד) קצר. בקצירה עצמה השיבו ואמרו קצר, ולא היה די להם לומר הין: (ה) וזה לשון הרמב"ם, ואם תאמר שאותו פסח בשבת ארע כמו שדמו הטפשים, האיד תלה הפתוב החר אכילתם לתדש, בדבר שאינו העקר ולא הסבה, אלא נקרה נקרה. אלא מאחר שתלה הדבר במחרת הפסח הדבר ברור שמחרת הפסח הוא העלה המתרת את החדש, ואין משגיחין על איזה יום הוא מימי השבוע: (ו) שכן הוא בכל מקום חוץ מבקרבנות: (ז) והא דקתני והשאר נפדה, לרבי עקיבא לית ליה, דלדידה לא בעי פדנה. אי נמי שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון. תוספות: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כיצד היו עושים שלוחי בית דין יוצאים מערב י"ט כו': אמר רחמנא בעומר ממחרת השבת יניפנו הכהן וענין צדוק וביתוס כבר ביארתי אותו בתחלת אבות והם מאמינים ששבת הנוצר בכאן הוא שבת בראשית ותהיה קצירת העומר מוצאי שבת והקרבנות יום ראשון הכרח כמו שמאמינים הכותים והמינים עד היום הזה וארז"ל כי מה שנא' בכאן ממחרת השבת שהוא אחר יו"ט שבמוצאי יו"ט א' של פסח תהא הנפת העומר ונאמר וספרתם לכם ממחרת השבת וגו' תמימות תהינה ולא תהינה תמימות אלא א"כ מתחיל למנות מתחלת הלילה לפי שתחלת היום מתחלת לילו ונאמר מהחל חרמש בקמה וגו' וזו ראה שקצירת העומר בליה כמו שהיה מסורת בדינו: (רמב"ם)

פרק י - משנה ד

קצרוהו ונתנוהו בקפות, הביאוהו לעזרה, היו מהבהבין אותו באור, פדי לקים בו מצות קלי, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, בקנים ובקליחות חובטים אותו, פדי שלא יתמעד. נתנוהו לאבוב, ואבוב היה מנוקב, פדי שיהא האור שולט בכלו. שטוהו בעזרה, והרוח מנשבת בו. נתנוהו ברחים של גרוסות, והוציאו ממנו עשרון שהוא מנפה משלש עשרה נפה, והשאר נפדה ונאכל לכל אדם. וחיב בחלה, ופטור מן המעשרות. רבי עקיבא מחיב בחלה ובמעשרות. בא לו לעשרון, ונתן שמנו [ח] ולבנתו, יצק [ט], ובלל, הניף, והגיש, וקמץ [י], והקטיר, והשאר נאכל לכהנים:

ר"ע מברטנורה מהבהבין אותו באור. בעודו בשליו, פדי לקים בו מצות קלי, פדכתיב (ויקרא ב) אביב קלוי באש, ובמנחת העמר מיר קרא: **וחכמים אומרים**. תחלה חובטים. ולא פדרף תבואה בפשה שחובטים אותו במשקל, אלא בקנים לחים: **ובקליחות**. בקלח של קרוב, פדי שלא יתמעד. ואחר כך מקימין בו מצות קלי: **נתנוהו לאבוב**. דסבירא להו לרבנן שאם מהבהבים אותו באור ממש אין נקרא קלי, שאין נקרא קלי אלא על ידי דבר אחר דהינו על ידי כלי, שנותנים אותו באבוב, והוא כלי של נחשת מנוקב שמוקרי קליות קולין בו. והלכה בחכמים: **ברחים של גרוסות**. שאין טוחנות דק אלא עבה. שאם יטחנו נפה ועברי הסבין של קלפה בנפה עם הסלת. וגרוסות לשון גריסין של פול, ועל שם כן נקראת גרש פרמל: **וחיב בחלה**. דחיוב חלה הינו גלגול העסה, וגלגול עסה זו בנד הדיוט היא לאחר שפדה: **ופטור מן המעשרות**. דמרוחו בנד הקדש הוא, ומרוח הקדש פוטר מן המעשרות: **רבי עקיבא מחיב**. האי קמח הותר מעשרון של עמר: **בחלה ובמעשרות**. לפי שלא נתנו מעות הקדש אלא בצריך להם לעשרון לבד [ז], אבל האחר לא קדש, הלכך לא מרוח הקדש הוא, דהא לא קדוש. ואין הלכה כרבי עקיבא: **בא לו לעשרון**. ונתן תחלה שמנו ולבנתו קדם נתינת הסלת: **יצק ובלל**. לאחר נתינת הסלת, פדרף כל המנחות שנתן שמן בכלי תחלה ואחר כך נתן סלת וחזר ויצק עליה שמן ובלל: **הניף והגיש**. דמנחת העמר טעונה הנפה והנשה, פדאמרינן בפרק כל המנחות: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תו"ט [ח] שמנו. וזה לא יהא אלא ביום, רצונו לומר יום ששה עשר בניסן. הרמב"ם: [ט] יצק כוי. במשנה ג' פרק ו' תנן דכל המנחות טעונות שלש מנחות שמן. ונראה דכלהו תני להו הכא. ונתן שמנו הוא נתינת שמן תחלה בכלי, ויצק ובלל הוא יציקה ובלילה. וביו הקא וביו התם תנוה ליה למתני בליה ברישא, דיצק הוא יציקה אחרונה. תוספות: [י] וקמץ. לאחר שברר כל הלבונה לצד אחד: (עיקר תו"ט).

רמב"ם קצרוהו ונתנוהו בקפות הביאוהו לעזרה היו כוי: בא לו לעשרון ונתן שמנו ולבנתו יצק ובלל כוי: הפירוש המקובל שאין עליו מחלוקת כי מה שנהא ואם תקריב מנחת בכורים לה' ירמוז למנחת העומר ומלת אם בכאן אינה רשות אלא היא סמוכה ויהיה פירושו וכשתקריב מנחת בכורים תהא אותה מנחה אביב קלוי באש ורי' מאיר אומר שלא יהא קלוי אלא שיגע באש ועיי' חייב לחרך אותן בשבלים: וחכמים אומרים שלא יגישו אותן באש קודם שידוש אותן לפי שהוא מתלחלח ובשעת הדישה יתפרד ויפסד אבל קולין אותן אחר דישתו בכלי שקולין בו ויהא הכלי נקוב והוא הנקרא אבוב כמו שתראה בכלים אבוב של קלאים: ור"ע [אומר] אע"פ שקוצר הכל אין כוונתו אלא בעומר ועיי' חייב הותר לפי דעתו במעשר וחכמים אומרים כי מאחר שנמרה מלאכתו והוא נדון כהקדש אינו חייב במעשרות כמו שבארנו במקומות מסדר זרעים וזה שאמר ונתן עליו שמנו ולבנתו לא יהא אלא ביום ר"ל יום ט"ו בניסן ודע שזה העומר הוא העומר של שעורין וכבר זכרנו זה הענין ויש לו רמזים בתורה שיקרא אותו מנחת בכורים ונקרא שתי הלחם בכורים וביאר זה ואמר בכורי קציר חטים וזו היא ראייה על שהבכורים שקדמו להם בניסן אינם אלא בכורי שעורין והעיקר שעליו אנו סומכין בזה היא קבלה בידיו ואין הלכה כר"מ ולא כרבי עקיבא: (רמב"ם)

פרק י - משנה ה

משקרב העמר, יוצאין ומוצאין שוק ירושלים שהוא מלא קמח וקלי, שלא ברצון חכמים, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, ברצון חכמים היו עושים. משקרב העמר, התר החדש מיד, והרחוקים מתרים מחצות היום ולהלן. משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי, שיהא יום הגפ פלו אסור. אומר רבי יהודה, והלא מן התורה הוא אסור, שנגאמר (ויקרא כג), עד עצם היום הזה. מפני מה הרחוקים מתרים [יב] מחצות היום ולהלן, מפני שהו יודעין שאין בית דין מתעצלין בו:

ר"ע מברטנורה שלא ברצון חכמים. דנגזרי שמא יאכל מן החדש פשקוצר [יא] קדם שיקריבו העמר, וזה שפבר הוא קמח ודאי נקרא קדם העמר: **רבי יהודה אומר ברצון חכמים**. דלא גזרו שמא יאכל פשקוצר. והלכה כרבי יהודה: **והרחוקים**. שאינן יודעים אם עדין קרב העמר: **מתרים מחצות היום ולהלן**. פדקתני טעמא לקמן: **שיהא יום הגפ**. יום ששה עשר בניסן שבו מניפין את העמר: **פלו אסור**. לאכל בו חדש: **אמר רבי יהודה**. לתנא דמתניתין, וכי רבן יוחנן התקין: **והלא מן התורה אסור**. בזמן שאין בית המקדש קיים. דתרי קראי פתיבי, פתוב אהד אומר עד עצם היום הזה, דמשמע דיעצמו של יום פלו אסור, דעד ועד בכלל, וכתוב אהד אומר (ויקרא כג) עד הביאכם את קרבן אלהיכם, דמשמע דלאחר קרבן העמר מתר. הא פיצד, פאן בזמן שבית המקדש קיים, פאן בזמן שאין בית המקדש קיים. אלקא בזמן שאין בית המקדש קיים שאין העמר קרב הוי יום הגפ פלו אסור מן התורה. וימשגי בגמרא דהא דתנן התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הגפ פלו אסור, לא תימא התקין אלא דרש והתקין, פלומר שדרש מקראות הללו בריבם והודיעם שפד

הדין שיום הגוף פלו אסור מן התורה משחרב בית המקדש. ואית דמפרשי בגמרא, שאין החדש אסור מן התורה ביום ששה עשר בניסן בזמן שאין מקדש אלא עד שאיר פני המזרח שחרית ביום ששה עשר, דכתיב עד עצם היום הזה, עד ולא עד בכלל, והתקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הגוף פלו אסור, משום מהרה יבנה בית המקדש ויאמרו אשתקד מי לא הנה אכלינו משהאיר המזרח, השתא נמי ניכיל, והו אינו יודעים דבזמן המקדש אסור לאכל חדש עד שיקריב העומר, דכתיב עד הביאכם את קרבן אלהיכם. והכי מפרשינו לה בפירק לולב הגזול: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [יא] דאלו קצירה עצמה אפשר בבית השלחין, אי נמי על ידי קטוף: (יב) **מתרים**. לכלי עלמא. ואפילו רבי יהודה מודה בזמן שיש עמר עמר מתיר, דכתיב עד [יום] הביאכם. רש"י: (יג) **מפני כו**. ולכן צריכין שישמרו חצות יום ירושלים. לא חצות אותן המקומות. לפי שאפשר שיהיה מקדש או מאחר כו. הרמב"ם. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם משקרב העומר יוצאין ומוצאין בשוק ירושלים כו': משקרב העומר הותר החדש מיד והרחוקים כו': ר"מ אומר אינו מותר להן לצאת לשוק בקלי וקמח קודם הקרבת העומר שמא ישלחו יד ויאכלו ממנו קודם הקרבה ולפיכך אמר שלא ברצון חכמים. ור' יהודה אינו חושש לזה ולפיכך אמר ברצון חכמים והלכה כר' יהודה: ונאמר באיסור אכילת החדש שני כתובין נאמר עד עצם היום הזה ונאמר עד הביאכם את קרבן אלהיכם כשהיה בית המקדש קיים לא נאסר אלא קודם הקרבן ומשקרב העומר מותר לאכול חדש מיד והרחוקים אוכלין אחר חצות יום ט"ו לפי שודאי אצלם שבאותה שעה כבר נקרב העומר כמו שאמר מפני שידועים שאין ב"ד מתעצלים בו ולכן צריכין אנשים שישמרו חצות יום ירושלים לא חצות אותן המקומות לפי שאפשר שיהיה מוקדם או מאוחר וזה ידוע מחכמת אורח הארצות כמו שהוא מפורסם אצל בעלי התכונה אבל אם אין שם מקדש איסור חדש יום הגוף כלו ר"ל יום ט"ו שנה' עד עצם היום הזה והעיקר בידינו עד ועד בכלל ואין חולק רבן יוחנן על זה. ומה שאמר התקין ר"ל שלמד בני אדם הדין הזה המקובל וחזק אמונתם בו וזהו ענין מה שאמרו מה התקין דרש והתקין. ודעת ר' יהודה על הענין שהוא מותר מן התורה אלא שאיסורו מדרבנן דרך תקנה ולפיכך אמר והלא מן התורה הוא אסור ואינו כמו שעלה בדעתו רק הכל מסכימין שאם אין שם מקדש עצמו של יום אסור מן התורה: (רמב"ם)

פרק י - משנה ו

העמר היה מתיר במדינה, ושתי הלחם במקדש. אין מביאין מנחות ובכורים ומנחת בהמה קדם לעומר. ואם הביא, פסול [טו]. קדם לשתי הלחם, לא יביא. ואם הביא, פשר:

ר"ע מברטנורה העמר היה מתיר במדינה. לאכל החדש בכל המקומות: ושתי הלחם במקדש. שקדם שתי הלחם אין מביאין מנחה מתבואה חדשה, דכתיב בשתי הלחם (במדבר כח) מנחה חדשה, שתהא חדשה לכל המנחות [יד]: ומנחת בהמה. מנחת נסכים של בהמה: ואם הביא. קדם לעומר: פסול. שלא הותר החדש מפלו אפלו אצל ההדיוט [טו]: אבל קדם שתי הלחם לא יביא, ואם הביא פשר. שקבר הותר מקללו אצל ההדיוט: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [יד] אין לי אלא חדשה של חטים, חדשה של שערים [מנחת קנאות] מנן, תלמוד לומר חדשה חדשה [שתי פעמים], אם אינו ענין לחדשה של חטים, תגו ענין לחדשה של שערים. ומנין שתהא קודמת לבכורים, תלמוד לומר כו', ומנין שתהא קודמת לנסכים ופרות האילן. נאמר כו': [טו] פסול. ואם הביא לא נתקדשו להיות ראויין לקרבן. אבל נתקדשו להפסול ויהיו כקדשים שנפסלו. הרמב"ם: [טו] וקשיא, תנח חדש שנאסר ועדין לא הותר, אבל בכורי פרות ונסכי יין דמעולם לא נאסרו אמאי אם הביא פסול. וכן הוא בגמרא, דלהאי טעמא דלא הותר מקללו כו', נסכים ובכורים שהקריבם קדם לעמר פשרים. ודקתני ואם הביא פסול, לאו אבפורי פרות קאי כו'. ולדינא משמע בגמרא דליתא להאי טעמא, והאי ואם הביא פסול קאי גם אבפורי פרות. וגם הרמב"ם בחבורו פסק כן. [ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט)].

רמב"ם העומר היה מתיר במדינה ושתי הלחם במקדש כו': ענין מתיר במדינה שהוא מתיר לאכול הדבר שמתיר לאכלן בכל המקומות והוא החדש והוא דבר תורה כמו שהקדמנו. וענין מה שאמרו שתי הלחם במקדש שהוא מתיר להביא מן החדש הדברים שמביאין למקדש שאחר הקרבת שתי הלחם מותר לו להביא איהו מין שירצה מהמנחות אבל קודם שתי הלחם אינו מותר להביא מנחה מן החדש לכתחלה לפי שאמר בשתי הלחם והקרבתם מנחה חדשה. ומה שאמר שאם עבר והביא קודם לעומר לא יצא וקודם לשתי הלחם [אם] הביא יצא לפי שאין מותר לשום אדם לקצור קודם קצירת העומר כמו שיתבאר עכשיו ואחר קצירת העומר מותר לקצור לכל אדם כל מה שירצה: (רמב"ם)

פרק יא - משנה ז

החטים והשערים והפסמין ושבלת שועל והשיפון חזבין בחלה, ומצטרפין זה עם זה,

ואסוירים בחדש מלפני הפסח, ומלקצר מלפני העומר. ואם השרישו קדם לעמר, העמר מתירן. ואם לאו, אסוירים עד שיבא עמר הבא :

ר"ע מברטנורה ומצטרפין זה עם זה. להשלים שיעור העסקה החגיגת בחלה. ולא שייצטרפו בלון יחד, דמיו בשאינו מינו אין מצטרפו, אלא החטין מצטרפין עם הפסמין בלבד מפני שהן מינו, והשערים מצטרפין עם הכל חוץ מן החטים (יז). ואף על גב דקסמין מין חטין הן, לא מין חטין דוקא, אלא מין שערים ואף מין חטים, ומצטרפין עם החטים והשערים. ומיהו בירושלמי משמע דאם נלושו יחד מצטרפין אפלו מין בשאינו מינו. אבל אם לא נלושו יחד אלא שאחר כך היו נושכות העסות זו בזו, מין במינו מצטרפין, שלא במינו אין מצטרפין: **ואסוירים בחדש**. בדכתיב (ויקרא כג) וקחם וקלי וקרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה, ונמרינו לחם לחם מפסח, מה להלן מחמשת המינים אף פאן מחמשת המינים: **ומלקצר מלפני הפסח**. שאסור לקצר מאחד מחמשת המינים קדם קצירת העמר. דכתיב בעומר (שם) ראשית קצירכם, שתהא תחלה לכל הנקצרים, ואתניא ראשית ראשית מחלה, כתיב התם (במדבר טו) ראשית ערסתכם, וכתיב הקא ראשית קצירכם, מה להלן מחמשת המינים, אף פאן מחמשת המינים: **ואם השרישו**. אחד מחמשת המינים הללו קדם קצירת העמר: **העמר מתירן**. ומתיר לקצרן אחר קצירת העמר. דכתיב (שמות כג) אשר תזרע בשדה, משעה שזרע ונשרש בשדה (יח): **ואם לאו**. שלא השרישו אלא לאחר קצירת העמר: **אסוירים עד שיבא העמר הבא**. של שנה הבאה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (יז) ואם תאמר והנד מינו שהן פלאים זה בזה פדתנו בריש פלאים היא הו מצטרפין, התנו בסוף פרק ב' דתרומוות כל שהוא פלאים בחברו לא יתירם מזה על זה. ויש לומר דגבי חלה תלוי הטעם בעשה לפי שעסותיהן דומות זו לזו. ועוד יש לומר דכשיש בכל אחד בפני עצמו כדי חיוב חלה אין תורמין מזה על זה ממין על שאינו מינו. תוספות: (יח) מדכתיב בשדה, דיקנין לה בגמרא דצריך השרשה: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם החטים והשעורים והכוסמין ושבולת שועל כו': כבר בארנו פעמים שהכוסמין חטה מדברית ושבולת שועל ושיפון שני מיני שעורים וכבר בארנו בתחלת חלה שאלו המינים בלבד הם נקראים לחם ומצטרפין זה עם זה עד שיהא מכוון שיעור חלה ונאמר ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו וגוי כמו שניא בחלה והיה באכלכם מלחם הארץ וכתב בסיפרי ראשית קצירכם שתהא תחלה לכל הנקצרים ר"ל מנחת העומר לפיכך אינו מותר לקצור שום דבר מחמשת המינים קודם קצירת העומר והוא ענין מה שאמר השרישו* (קודם העומר) מותר לקצור אותו אחר קצירת העומר ומה שהוא גרגרים מפורים בארץ בשעת קצירת העומר ונקצר אותו הגרגרים לא השרישו ואחר כך השרישו אינן מותרים לקצור אותו עד שקוצרים העומר מהשנה הבאה וכבר זכרנו זו ההלכה (רמב"ם)

פרק י - משנה ח

קוצרים בית השלחים שבעמקים, אבל לא גודשין. אנשי יריחו קוצרין ברצון חכמים, וגודשין שלא ברצון חכמים, ולא מוחו בידם חכמים. קוצר לשחת, ומאכיל לבהמה. אמר רבי יהודה, אימתי, בזמן שהתחיל עד שלא הביאה שלישי. רבי שמעון אומר, אף יקצר ויאכיל אף משהביאה שלישי :

ר"ע מברטנורה קוצרים בית השלחים שבעמקים. שתבואתו רעה ואין מביאין עמר משם. ותניא, כתוב אחד אומר (ויקרא כג) וקצרתם את קצירה והבאתם את עמר, דמשמע דכול לקצר קדם הבאת העמר, וכתוב אחר אומר ראשית קצירכם, דמשמע שתהא ראשית לכל הקצירות, הא פיצד, ממקום שאתה יכול להביא העמר אי אתה קוצר קדם לעמר, ממקום שאי אתה מביא, כגון בית השלחים ובית העמקים (יט) שאין מביאין עמר מן לפי שהן רעות, אתה קוצר מן קדם לעמר: **אבל לא גודשין**. לעשותן גדיש. דכמה דאפשר לשנויי משנינו (כ): **אנשי יריחו**. בית השלחין הו להו: **קוצר לשחת**. מתיר לקצר לשחת קדם לעמר ומאכיל לבהמתו: **אימתי בזמן שהתחיל**. לקצרה לצרף בהמתו עד שלא הביאה שלישי אחרון של עמר בשולה, קוצר אף לאחר שהביאה שלישי: **רבי שמעון אומר אף יקצר ויאכיל**. תחיל לקצר ומאכיל לבהמתו משהביאה שלישי. דכל לשחת לאו קציר הוא. והלכה כרבי יהודה, שבא לפרש דבריו של תנא קמא: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (יט) פן הוא גרסת התוספות במתניתין. וכתבו, דצריך לומר פיון דלכתחלה לא יביא, אף על גב דאם הביא פשר, ממקום שאי אתה מביא קרינא ביה כו'. והא דלא חשיב הקא בית הזבילים כו', יש לומר דלא פסידו ואחמור רבנן כמו דאחמור בגדישה. ולנסתא אחרניא דגרס בית השלחין שבעמקים, יש לומר דהוא אס הביא פסול דאיכא תרתי לא קרינו ביה שאתה מביא, אבל היכא דאם הביא פשר קרינו ביה כו'. ועין תוספות יום טוב: (כ) משום דבגדישה ליכא פסידא אי שבקינן עד אחר עמר. והא דשרי רבי יהודה במשנה ה' קמח וקלי, משום עולי רגלים התירו. תוספות. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם קוצרין בית השלחים שבעמקים אבל לא גודשין כו': ואמר וקצרתם את קצירה וגוי וממה שניא וקצרתם או מביאין ראה שמוות לנו לקצור קודם העומר וממה שניא ראשית קצירכם ראה על שאין קוצרים לפניו שום דבר ואמרו בהכרעת הענין הזה ממקום שאתה מביא אי אתה קוצר ממקום שאין אתה מביא אתה קוצר ולפי שאין מביאין העומר מבית השלחים כמו שנתבאר בפי' ה' מותר לקצור מעותר המוקמות קודם קצירת העומר אבל אין דשין אלא אחר הקרבת העומר והוא מה שאמר אבל לא גודשין ושחת קציר' בלע"ז ובערבי: והביא שלישי ר"ל שלא נגמר השליש האחרון לגמר בישולו: ור' יהודה מבאר הדברים הראשונים ולפיכך אין הלכה כר"ש: (רמב"ם)

פרק י - משנה ט

קוצרין מפני הנטיעות, מפני בית האבל, מפני בטול בית המדרש. לא יעשה אותו פריכות, אבל מניחן צבתים [כג]. מצות העמר לבא מן הקמה. לא מצא, יביא מן העמרים [כד]. מצותו לבא מן הלח. לא מצא, יביא מן היבש. מצותו לקצר בלילה. נקצר ביום, פשר [כו]. ודוחה את השבת [כח]:

ר"ע מברטנורה קוצרים. קדם לעמר: מפני הנטיעות. שלא יפסידו. לפי שאותה תבואה אינה ראויה לעמר, כדאמרינן בפרק כל הקרבנות, אין מביאין לא משדה בית השלמים ולא משדה אילן, ולעיל אמרינן ממקום שאי אתה מביא אתה קוצר. פרוש אחר, מפני הנטיעות, משום פלאים [כא]. לפי שפעמים אדם זורע תבואה ואין שם נטיעות, ולאחר זמן עולות שם נטיעות ביניהן מאליהן, וצריך לקצר הזרעים משום פלאים: ומפני בית האבל. שאין להם מקום פנוי לישיב לברך ברכת רחבה שאומרים בבית האבל [כב]: ומפני בית המדרש. שאין מקום לתלמידים לישיב. וטעמא דכל הני, משום דקציר מצנה ניהו, והפתיב אומר ראשית קצירכם, שיהיה העמר ראשית לקצירכם של רשות ולא ראשית לקציר של מצנה: פריכות. אלמות קשורות: צבתים. אגדות בלא קשור. פרוש אחר, פריכות אלמות גדולות, צבתים אגדות קטנות: מן הקמה. שיהא קוצר לשמו [כה]: לא מצא. שפבר נקצר הכל: מן הלח. דכתיב פרמל, רך ומל [כו]: לקצר בלילה. כדילפינן בריש פרקין, מדכתיב (דברים טז) מהחל חרמש בקמה תחל לספר, משעה שאתה מונה אתה קוצר, והספירה צריכה להיות בלילה דכתיב (ויקרא כט) שבע שבתות תמימות: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [כא] ולהכי נקט נטיעות, משום אורחא דמלתא שאדם זורע כו'. רש"י: [כב] ונראה לפרש בית כמו שפרש רש"י וישמע בית פרעה [בראשית מה]. כמו בית ישראל, בית יהודה, עבדיו ואנשי ביתו: [כג] צבתים. מאי טעמא דכמה דאפשר לא טרחינן. גמרא: [כד] לא כו'. פלהו יביא דתינו נפקא לו מותקריב יתרה כו'. בגמרא: [כה] כדכתיב מהחל חרמש בקמה. רש"י: [כו] פן פרש רש"י במשנה ב', רך ומלא. וכתבו התוספות, דהו כו' כמו שמלה שלמה. אבל לשון רש"י במתניתין, כר ומל. וזה לשונו בפרוש החמש, בעוד הכר מלא שהתבואה לחה ומלאה בקשין שלה, ועל פן נקרא המלילות פרמל, וכן פרמל בצקלונו [מלכים ב ד]: [כז] ביום כו'. ומתניתין דסוף פרק ב' דמגלה דדוקא בלילה ולא ביום, וכן הא דריש פרקין דנקצר בשבת, אתיא כרבי אלעזר ברבי שמעון, ודהכא כרבי. גמרא: [כח] השבת. להקריבה, אבל לקצרה לא. דהא נקצר ביום פשר, ויוכל לקצרה מערב שבת, ואמאי תדחה שבת. גמרא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם קוצרין מפני הנטיעות מפני בית האבל מפני כו': מפני הנטיעות הוא שיכוין בשעת קצירה להתרחק מהאילנות כדי שלא יפסיק וכן מותר לו לקצור לעשות מקום בית האבל או בית מדרש לפי שהוא מצוה שני קצירם ולא קציר מצוה ר"ל שקציר מצוה מותר מלפני העומר. וצבתים מן האגודות הקטנות ומקצבין הצבתים קצתם לקצתן ועושים מהן אלומות גדולות והן נקראין כריכות וכבר נתבאר זה ב"י מעירובין: (רמב"ם)

פרק יא

פרק יא - משנה א

שתי הלחם [א] נלושות אחת אחת, ונאפות אחת אחת. לחם הפנים נלוש אחד אחד, ונאפה שנים שנים. ובטפוס [ג] היה עושה אותן. וכשהוא רך, נותנן בטפוס [ד], כדי שלא יתקלקלו:

ר"ע מברטנורה **שתי הלחם**. לחם הפנים נלוש אחד אחד. דכתיב ביה ניקרא כד) שני עשרינים יהיה החלה האחת, מלמד שגלושות אחת אחת. ומנין שאפיתן שתיים שתיים, תלמוד לומר ושם) ושמת אתם, שימה ראשונה שאפה עושה מהם דהינן בתנור תהא בלשון אותם, דמשמע שיהיה נותן שנים בשני דפוסים יחד בתנור. יכול אף שתי הלחם כן, תלמוד לומר ושמת אתם, שהיה לו לומר ושמתם, מה תלמוד לומר ושמת אתם, אותם אפה נותן שנים בתנור ואי אפה נותן שתי הלחם שנים שנים (ב) אלא אחד אחד: **ובטפוס**. כמו דפוס, פורמ"א בלע"ז. כמין תבה שנטל כסוייה ושתי דפנותיה זו כנגד זו, כך הלחם היו לו שתי דפנות ושוליים רחבים, ומתקן הבצק בתוך הדפוס שהיה עשוי כעין הדפוס: **וכשהוא**. רודה אותו מן התנור: **נותנו בדפוס כדי שלא יתקלקלו**. וישברו. נמצא שלשה דפוסים היו, אחד כשהיה בצק, ואחד היה לה בתנור כשהיא נאפית (ה), ואחד כשהוא רודה מן התנור נותנה בדפוס כדי שלא יתקלקל: ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (א) **שתי הלחם**. לשון התוספות, במשנה ובמקרא קרוי לשון זכר ולשון נקבה. ושמעינן דבמשנתנו לא גרסינן גבי לחם הפנים אחד שנים בלשון זכר. ועין תוספות יום טוב: (ב) אדעלמא קאי. דהא בפעם אחת אין נאפות אלא שתיים בלבד: (ג) **ובטפוס כו'**. דתנו רבנן, ושמת אותם, בדפוס. וכתבו התוספות, ואם תאמר והא אפיקתיה לומר שאפיתן שתיים שתיים. ויש לומר דאם כן לכתב ונתת אותם, אבל ושמת משמע שימה בדפוס: (ד) **בטפוס**. הוה הקצרות של שלחן. פדאמר קצרתיו אלו טפוסין. וכן פרש רש"י בחמש, שהיה נותנו בקצרות לאחר אפיה. תוספות. ובגמרא, ולהדרא לדפוס קמא, כיון דאפי לה נפחא. ומנה הוכיחו התוספות דהלחם חוץ לדפוס, דאם לא כן היכא מנפחא כו'. ולפרוש הר"ב צריך לומר דמתחלה נעשה בתוך הדפוס, והדפוס שבתנור היה צר ונגס בתוך הלחם, והלחם מבחוץ ננדבק בתנור. ועין תוספות יום טוב: (ה) והיו משיקין אותו עם התנור ואופה את הלחם. רש"י: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם שתי הלחם נלושות אחת אחת ונאפות אחת כו': אלו המלאכות כולן קבלה וכן הגידו שהיו עושין אותן מימות משה ע"ה ועד ימינו: ודפוס הוא ידוע ונקרא טפוס והיו ללחם הפנים ג' טפוסין אחד שנותנין אותו בו כשהוא עשוי והבי' שאופין בתנור עד שהיה עומד בין שני אוירין וגי' שנותנים אותו לכשיצא מן התנור: (רמב"ם)

פרק יא - משנה ב

אחד שתי הלחם ואחד לחם הפנים, לישתן ועריכתן בחוץ, ואפיתן בפנים, ואינן דוחות את השבת. רבי יהודה אומר, כל מעשיהם בפנים. רבי שמעון אומר, לעולם הוי רגיל לומר, שתי הלחם ולחם הפנים כשרות בעזרה, וכשרות בבית פאגי:

ר"ע מברטנורה **לישתן ועריכתן בחוץ ואפיתן בפנים**. לא אתבריך טעמא דהא מלתא בגמרא אמאי לישתן ועריכתן בחוץ ואפיתן בפנים (א): **ואינן דוחות את השבת**. אפיתן: **וכשרות בבית פאגי**. רמב"ם אומר שהוא מקום סמוך להר הבית מחוץ, ששם היו אופים המנחות. מלשון פת בג המלך. ואין הלכה אלא כדברי תנא קמא: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (א) וכן כתב הרמב"ם. ועל כרחי צריך לומר שגרסא אחרת היתה להם בגמרא. דאנו גרסינן הכי, הא גופא קשיא, אמרת לישתן ועריכתן בחוץ, אלמא מדת לבש לא נתקדשה, ודאי משדשה מגניה מלתא אי אפיק להו אבראי. ולא כפרוש הקנטרס משעם פסול יוצא, דמשום קדוש כלי לא מיפסל ביוצא. תוספות, ואפיתן בפנים, אלמא מדת לבש נתקדשה. אמר רבא כו' מאי קשיא, דלמא עשרון לא מקדש, תנור מקדש. אלא הא קשיא, ואפיתן בפנים, אלמא תנור מקדש, ואין דוחות את השבת. אפסלו בלינה. אמר רבא כו' הא קמון דהך מלתא דלישתן ועריכתן בחוץ ואפיתן בפנים אתברר טעמא משום דמדת לבש לא נתקדשה. אלא ודאי שגרסתם לא היתה כך. ולהכי גמי פסק בתנא קמא דמשנה הי' פרק ט' דמדות לבש נתקדשו. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אחד שתי הלחם ואחד לחם הפנים לישתן כו': הסבה שמחמתה מותר ללוש אותם חוץ לעזרה ולא יהא מותר לאפות אלא בעזרה לא נתבארר בגמי רק נתקשה למה הוצרכו לאפות בעזרה ולא הוצרכו ללוש וכבר בארנו שבית פגי בית מחוץ לעזרה היה מוכן לבשול המנחות כפי הנראה לעין ואין הלכה כר' יהודה ולא כר' שמעון: (רמב"ם)

פרק יא - משנה ג

חבתי להן גדול, לישתן ועריכתן ואפיתן בפנים, ודוחות את השבת. טחונן והרקדן אינן

דוחות את השבת. כָּלֵל אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, כָּל מְלָאכָה שְׁאֵפְשָׁר לָהּ לַעֲשׂוֹת מֵעֶרֶב שֶׁבֶת, אֵינָה דוֹחָה אֶת הַשֶּׁבֶת. וְשָׂאֵי אֵפְשָׁר לָהּ לַעֲשׂוֹת מֵעֶרֶב שֶׁבֶת, דּוֹחָה אֶת הַשֶּׁבֶת :

ר"ע מברטנורה חבתי כהן גדול לישתן ועריכתו (ז) בפנים. לדברי הכל. שאותו חצי עשרון שחולק בו עשרונו של פהו גדול נמשח ונתקדש ומקדש את המנחה (ח) : **ודוחות את השבת**. לפי שאי אפשר לעשות לישתן ועריכה ואפיה מאתמול, דכינון דמקדשא בכלי מפסלא בלינה : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ז) ולי נראה דהכי גרסינו, לישתן ועריכתו ואפיתו : (ח) והאי דלא משחו עשרון שלם, מפני שקל אדם מודד בו מנחתו ופעמים שמוציאו לחוץ. אבל זה אינו מסור אלא לכהנים לחצות בו עשרונים. והתוספות פרושו דחבתיו פיו דגיש בהו שמו הגרבו לעשות בכלי הלח, ומדות הלח נתקדשו בכלי עלמא, והוא הדין לכל המנחות הטעונות שמן : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם חבתי כהן גדול לישתן ואפיתו בפנים ודוחות כו' : כבר בארנו פעמים שזה הכלל שאמר רבי עקיבא אמת לא ישתבש בשום פנים בשום דבר מכל המצוות : (רמב"ם)

פרק יא - משנה ד

כָּל הַמִּנְחוֹת יֵשׁ בָּהֶן מַעֲשֵׂה כָּלִי (ט) בַּפְּנִים, וְאֵין בָּהֶן מַעֲשֵׂה כָּלִי בַּחוּץ. כִּיצַד (יא). שְׁתֵּי הַלֶּחִם אֲרָכּוּ שֶׁבַע וְרַחְבּוֹ אַרְבָּעָה, וְקַרְנוֹתֵיהֶן אַרְבַּע אֶצְבָּעוֹת. לֶחֶם הַפָּנִים, אֲרָכּוּ עֶשְׂרֵה וְרַחְבּוֹ חֲמִשָּׁה, וְקַרְנוֹתָיו שֶׁבַע אֶצְבָּעוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, שְׁלֹשׁ תְּטַעֲהָ, זַד"ד יה"ו. בֵּן זֹמַמ אוֹמֵר, וְנִתְתָּ עַל הַשִּׁלְחָן לֶחֶם פָּנִים לִפְנֵי תַמִּיד, שְׂיֵהָא לוֹ פָּנִים :

ר"ע מברטנורה יש בהן מעשה כלי בפנים. במלאכתו שנעשה בהן בפנים טעונים כלי. לאפוקי על גבי טבלא. ובמלאכתו שנעשית בחוץ, כגון לישתן ועריכתו של לחם הפנים (ז), אינו טעון כלי : וקרנותיהן. שהוא מדביק בצק לכל דפן כמין קרנים, וארץ הקרו יוצא ארבע אצבעות : **רבי יהודה אומר שלא תטעה**. בין שתי הלחם הפנים בין בשעור ארץ ורחב בין בשעור הקרנות. בשתי הלחם ארכו שבעה ורחבו ארבעה וקרנותיו ארבע אצבעות. וסימנך זד"ד. ולחם הפנים ארכו עשרה ורחבו חמשה וקרנותיו שבע אצבעות. וסימנך יה"ו. ודרך של רבי יהודה לתת סימנים, כמו דצ"ד עדי"ש באח"ב : **שיהא לו פנים**. דפנות. (שיהא לו פנים זויות) (יב) והו הו הקרנים : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ט) **כלי כלי**. בגמרא גלוי ליה מקרא. ועין תוספות יום טוב : (י) וזה המאמר מחבר במה שאמר שלחם הפנים מתר ללוש אותן בחוץ ונאפות בפנים. הרמב"ם. כלומר דאלו שאר מנחות לישתן ועריכתן נמי בפנים כו'. ורש"י פרוש לישתן ועריכה הכל בכלי שרת בפנים ולא בחוץ. ולפרושו קלה חדא מלתא היא. והתוספות פרושו דבחוץ אטחינה והקדחה קאי. דלא בעו כלי שרת. ועין תוספות יום טוב : (יא) **כיצד**. הוא שאל על סבת היות לחם הפנים נאפה בדפוסים. ואמר ששבת זה שיהא בעל שטחים מששה רוחות, וכן שתי הלחם. הרמב"ם. ורצה לומר בששה שטחים, שטח התחת, ושני שטחי הכפילה שמנה ומנה, והם שלשה שהם ששה, שלשה מבחוץ ושלשה מבפנים. וילפינו שתי הלחם מלחם הפנים, אלא דבלחם הפנים שנינו משים פלגתא דרבי יהודה ורבי מאיר. ועין תוספות יום טוב : (יב) כן הוא לשון רש"י. ונראה לי גרסת רש"י במשנה כד היא, שיהא לו פנים שיהא לו פנים. ונתתי ללפינו ממשמעות הפנים. חדא כדכתיב פנים ודרשינו דפנות, והינו כפילות דלקמן. וחדא דקרינו פנים שפרושו זויות והו הו הקרנות. ולא אתא בן זומא לפלוגי אלא לפרושי דפנות וזויות מקרא קא גלפינו. ועין תוספות יום טוב : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כל המנחות יש בהן מעשה כלי בפנים ואין כו' : יש בהם מעשה כלי בפנים ואינם צריכין כלי שרת אלא בפנים כמו שזכרנו וזה המאמר מחובר במה שאמר שלחם הפנים מותר ללוש אותן בחוץ ונאפה בפנים ומה שאמר כיצד הוא שאל על סבת היות לחם הפנים נאפת בדפוסים ואמר ששבת זה שיהא בעל שטחים מששה רוחות וכן שתי הלחם : ומה שאמר זד"ד הוא סימן לצורות שתי הלחם שבאורך כל אחד משתיהן שבע טפחים וברוחב ארבע טפחים ובגובה ד' אצבעות והסי' בצורת כל חלה מלחם הפנים יה"ו : ומה שאמר שיהא לו פנים הרבה רוצה לומר שמקיפים אותה ו' טפחים כמו שבארנו : (רמב"ם)

פרק יא - משנה ה

השלחן, אֶרְפוּ עֶשְׂרָה, וְרַחְבוּ חֲמִשָּׁה. לַחֵם הַפָּנִים, אֶרְפֵן עֶשְׂרָה וְרַחְבּוֹ חֲמִשָּׁה. נוֹתֵן אֶרְפוּ כִּנְגַד רַחְבוֹ שֶׁל שֵׁלְחָן, וְכוּפֵל טַפְחִים וּמְחַצָּה מִכָּאן וּטַפְחִים וּמְחַצָּה מִכָּאן, נִמְצָא אֶרְפוּ מִמֵּלֵא כֹּל רַחְבוֹ שֶׁל שֵׁלְחָן, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אָמַר, הַשֵּׁלְחָן אֶרְפוּ שְׁנַיִם עֶשֶׂר וְרַחְבוֹ שֵׁשָׁה. לַחֵם הַפָּנִים אֶרְפוּ עֶשְׂרָה וְרַחְבוֹ חֲמִשָּׁה. נוֹתֵן אֶרְפוּ כִּנְגַד רַחְבוֹ שֶׁל שֵׁלְחָן, וְכוּפֵל טַפְחִים מִכָּאן וּטַפְחִים מִכָּאן וּטַפְחִים רֹחַ בְּאֲמָצֵעַ, כְּדִי שֶׁתְּהֵא הָרוּחַ מִנְּשִׁבֶת בִּינֵיהֶן. אָבֵא שְׂאוּל אָמַר, שֵׁם הַיּוֹ נֹתְנֵינוּ שְׁנֵי בְזִיכֵי לְבוֹנָה שֶׁל לַחֵם הַפָּנִים. אָמְרוּ לוֹ, וְהֵלֵא כֶּבֶד נֶאֱמַר (ויקרא כד), וְנִתְּתָה עַל הַמַּעֲרֶכֶת לְבֹנָה זָכָה. אָמַר לָהֶן, וְהֵלֵא כֶּבֶד נֶאֱמַר (במדבר ב), וְעָלְיוּ מִטָּה מִנְּשָׂה :

ר"ע מברטנורה אֶרְפוּ עֶשְׂרָה וְרַחְבוֹ חֲמִשָּׁה. כְּדִכְתִּיב (שמות כח) אֲמַתִּים אֶרְפוּ וְאַמָּה רַחְבוֹ. רַבִּי יְהוּדָה לְטַעְמֵיהָ דְאָמַר (יג) שֶׁל פָּלִים בֵּת חֲמִשָּׁה טַפְחִים הֵיא : נוֹתֵן אֶרְפוּ. שֶׁל לַחֵם הַפָּנִים כִּנְגַד רַחְבוֹ שֶׁל שֵׁלְחָן : וְכוּפֵל. הַלָּחֵם, טַפְחִים וּמְחַצָּה לְמַעְלָה בְּגִבֵּה מִכָּאן וּמִכָּאן. וְהֵן הוּא הַקְּרָנוֹת (יד). וְנִמְצָאוּ זְקוּפוֹת בְּשׁוּבָה לְשִׁפְתֵי הַשֵּׁלְחָן : וְנִמְצָא אֶרְפוּ מִמֵּלֵא רַחְבוֹ שֶׁל שֵׁלְחָן. וְרַחְבוֹ מִחֻזֵּק חֻזֵּי אֶרֶץ שֶׁל שֵׁלְחָן, וְכִשְׁהִיָּה מִסְדֵּר אַחַר אֶצְלוֹ נִמְצָא שֵׁלְחָן כְּלוּ מֵלֵא : אֶרְפוּ שְׁנַיִם עֶשֶׂר. רַבִּי מֵאִיר לְטַעְמֵיהָ דְאָמַר כֹּל אֲמָה בֵּת שֵׁשָׁה טַפְחִים, חוּץ מִמִּזְבֵּחַ הַזֶּהָב וְקָרוֹ מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן וְהַסּוּד. וְהֵלְכָה כְּרַבִּי מֵאִיר : לַחֵם הַפָּנִים אֶרְפוּ עֶשְׂרָה. בְּהַא מוֹדָה רַבִּי מֵאִיר : וּטַפְחִים רֹחַ בְּאֲמָצֵעַ. בֵּין שְׁנֵי הַסְּדָרִים. דְּרַחֵב הַלָּחֵם לֹא הָיָה אֵלָּא חֲמִשָּׁה, שְׁנֵי הַסְּדָרִים מִחֻזֵּיקֵינוּ עֶשְׂרָה בְּשֵׁלְחָן לְאֶרְפוּ, פֶּשִׁי לְהוּ טַפְחִים רֹחַ בֵּין סְדֵר לְסְדֵר, שֶׁתְּהֵא רֹחַ מִנְּשִׁבֶת בְּהֵם שְׂלֵא יִתְעַפְּשׂוּ : אָבֵא שְׂאוּל אָמַר שֵׁם. בְּאוֹתוֹ רֹחַ שְׁבִין סְדֵר לְסְדֵר נוֹתְנִים הַבְּזִיכִים : וְהֵלֵא כֶּבֶד נֶאֱמַר וְנִתְּתָה עַל הַמַּעֲרֶכֶת. וְעַל, מִמֵּשׁ מִשְׁמַע : וְעָלְיוּ מִטָּה מִנְּשָׂה. וְהֵינּוּ סְמוּדָה, הֵכָא נִמְי עַל סְמוּדָה (טו). וְהֵלְכָה כְּאָבֵא שְׂאוּל : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (יג) בְּמִסְכַּת פָּלִים פֶּרֶק י"ז מִשְׁנָה י' : (יד) נִרְאֶה לִי שֶׁצָּרִיךְ לְהֵיחָה וּבְהֵן הוּא הַקְּרָנוֹת. וְעַן תּוֹסַפוֹת יום טוב : (טו) וְאֵף עַל גֵּב דְּבִמְשַׁנָּה ד' פֶּרֶק ה' דְּפִסְחִים אֲמֵרִינוּ דְּעַל חֲמֵץ לֹא דוֹקָא בְּסְמוּדָה, הֵכָא שְׂאוּל, דְּסִבְרָא הוּא דְּהוּי בְּסְמוּדָה דְּהָא בְּשַׁעֲתָה הִנָּחַת הַלָּחֵם הֵינּוּ מִנִּיחִים אוֹתָם וּבְשַׁעֲתָה סְלִיקִים נִקְטְרִים. תּוֹסַפוֹת : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם השלחן ארכו עשרה ורחבו חמשה לחם הפנים כו' : השלחן אמרה תורה עליו אמתים ארכו ואמה רחבו רבי יהודה אומר אמת כלים בת חמשה טפחים ור"מ אומר כל אמה שנוכרת בתורה או בדברי חכמים הוא בת ששה טפחים זולתי מזבוח הזהב וקרן מזבח החיצון והסובב והיסוד לפי שהן בת חמשה כפי מה שנבאר בגי' ממדות והלכה כר"מ וכשנותנין הלחם על השלחן כמו שאמר רחב החלה לאורך השלחן יהיו במלא השלחן שתי חלות אחת שכוּפְלוֹן קצותם כמו שזכר אח"כ נותן שתייהם למעלה מן השתיים עד שיהיו מן הי"ב חלות ב' מערכות ו' ככל מערכת כל אחת ואחת על חברתה והוא מה שאמר שכל ב' שתיים מערכות שש המערכת והביא ראוי ועליו מטה מנשה שהוא בסמוך לו וקורב ממנו וכן מה שני' בלבונה על בסמוך והלכה כאבא שאול : (רמב"ם)

פרק יא - משנה ו

אֲרַבְעָה (טז) סִיפֵינוּ (יז) שֶׁל זָהָב הָיוּ שֵׁם, מִפְּצָלִין מִרְאשֵׁיהֶן (יח), שֶׁהָיוּ סוּמְכִים בְּהֵן, שְׁנַיִם לְסְדֵר זֶה וּשְׁנַיִם לְסְדֵר זֶה. וְעֶשְׂרִים וּשְׁמֹנֶה קָנִים, כְּחֻצֵי קִנְהָ חִלוּל (יט), אֲרַבְעָה עֶשֶׂר לְסְדֵר זֶה וְאֲרַבְעָה עֶשֶׂר לְסְדֵר זֶה. לֹא סְדוּר קָנִים וְלֹא נְטִילָתָן דוֹחָה אֶת הַשִּׁבְתָּה (כ), אֵלָּא נִכְנָס מִעֵרֵב שִׁבְתָּה וְשׁוּמְטוֹן וְנוֹתְנָן לְאֶרְפוּ (כא) שֶׁל שֵׁלְחָן. כֹּל הַכֵּלִים שֶׁהָיוּ בְּמִקְדָּשׁ, אֶרְפוּ לְאֶרְפוּ שֶׁל בֵּית :

ר"ע מברטנורה מִפְּצָלִין. לְתַת רֵאשֵׁי קָנִים בְּאוֹתוֹן פְּצוּלִים. וְכַמְנַנּוֹ הַקָּנִים כִּד מִנְּנוּ הַפְּצוּלִים : אֲרַבְעָה עֶשֶׂר לְסְדֵר זֶה. שֵׁשׁ חִלוֹת שֶׁהָיוּ בְּסְדֵר הַמַּעֲרֶכֶת. לְאֲרַבְעָה מִחוּץ לְכָל אַחַת שֶׁלְשָׁה קָנִים, הָרִי שְׁנַיִם עֶשֶׂר קָנִים, וְהַעֲלִינָה אֵינָה צְרִיכָה אֵלָּא שְׁנַיִם לְפִי שְׂאִין עֲלֵיהָ מִשְׂאוֹי, הָרִי אֲרַבְעָה עֶשֶׂר. הַחִלָּה הַתְּחִילָתִיָּה אֵינָה צְרִיכָה כֹּל עֶשֶׂר, לְפִי שֶׁמִּנְחַת עַל טְהוֹרָה שֶׁל שֵׁלְחָן : לֹא סְדוּר קָנִים. בְּמַעֲרַכָּה הַתְּחִילָתִיָּה : וְלֹא נְטִילָתָן. מַעַל הַיְשֻׁנָּה, דוֹחָה שִׁבְתָּה : נִכְנָס מִעֵרֵב שִׁבְתָּה וְשׁוּמְטוֹן. מִבֵּין כֹּל לַחֵם וְלָחֵם, וּמִנִּיחָם לְאֶרְפוּ שֶׁל שֵׁלְחָן, וְלִמְחַר מִסְדֵּר הַלָּחֵם, וְלִמְחַר אֵי שִׁבְתָּה נוֹתֵן הַקָּנִים בֵּין כֹּל לַחֵם כְּמִשְׁפָּטוֹ : אֶרְפוּ לְאֶרְפוּ שֶׁל בֵּית. מִמְּזוּרָח לְמַעֲרֵב הֵינּוּ מִנְּחִין בְּאֶרְפוּ. חוּץ מִן הָאֶרֶץ (כב) שְׂאֶרְפוּ לְרַחְבוֹ שֶׁל בֵּית, שֶׁהַבְּדִים שְׂבָאוֹן הֵינּוּ בּוֹלְטִים וְדוֹחְקִין בְּפִרְקָתָן וְדוֹמִין כְּשֶׁנִּי דְדִי אֲשֶׁה, שְׂבָאוֹר (בְּמִלְכִים א) וְאֶרְכוּ הַבְּדִים וְיִרְאוּ, וְהַבְּדִים לְרַחְבוֹ שֶׁל אֶרֶץ הֵינּוּ מִנְּחִים, דְּאֵלֵי לְאֶרְפוּ שֶׁל אֶרֶץ הֵינּוּ בְּדִים לֹא הֵינּוּ בֵּין בֵּד לְבֵד אֵלָּא שְׁעוֹר רַחֵב הָאֶרֶץ דְּהֵינּוּ אֲמַתָּה וּפְלָגָא, וְיִתְרֵי גְבֵרֵי הַנּוֹשְׂאִים בְּשֵׁנֵי בְּדִים אֶת הָאֶרֶץ וּשְׁנַיִם מִכָּאן לֹא הוּוּ מְצִי לְכַנְס בֵּין בֵּד לְבֵד, אֵלָּא וְדֵאִי לְרַחְבוֹ נְתוּנִים, וְהֵם הֵינּוּ מִמְּזוּרָח לְמַעֲרֵב שֶׁהָיוּ הֵינּוּ דוֹחְקִים בְּפִרְקָתָהּ, נִמְצָא אֶרְפוּ שֶׁל אֶרֶץ לְרַחְבוֹ שֶׁל בֵּית : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (טז) אֲרַבְעָה כו'. בְּמִקְרָא יִלְפִינוּ לְכָל הַנִּי מִקְרָא : (יז) סִיפֵינוּ. שֵׁם לְדָבָר הַעֲשׂוּי לְחַבֵּר וְלַחֲזִיק דְּבָר אַחַר : (יח) מִרְאשֵׁיהֶן. כְּלוֹמַר בְּאוֹתוֹן חֲלָק שְׂבָחוֹ שְׁעוּלָה לְמַעְלָה עַל הַשֵּׁלְחָן. לְפִי שֶׁהַסִּיפֵינוּ הוּוּ כְּמוֹ יְתוּדוֹת זָהָב עוֹמְדוֹת בְּאֶרֶץ וְגוֹבְהִים עַד לְמַעְלָה מִן הַשֵּׁלְחָן הַרְבֵּה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב רַשִׁי בְּפָרוּשׁ חֲמִשָּׁה : (יט) חִלוּל. כְּדִי שֶׁתְּהֵא רֹחַ מִנְּשִׁבֶת בִּינֵיהֶם. הַרְמַבְּי"ם : (כ) זוֹחָה כו'. וְאֵף עַל גֵּב דְּמִדְּאוֹרֵיתָא נִינְהוּ כְּדִנְפִיקָא לְהוּ מִקְרָא, הָא אָמַר רַבִּי מֵאִיר כֹּל מִלְּאִקְהָ שְׂאֵפְשֵׁר לְעוֹשׂוֹתָהּ מִעֵרֵב שִׁבְתָּה אֵינָה דוֹחָה כו', וְהָכִי נִמְי אֲפִשֵׁר דְּלֵא דְחֵי שִׁבְתָּה עֲלֵיהוּ, טַעְמָא מֵאִי (מִשְׁנֵי לְהוּ לְקִינִים) דְּלֵא לַעֲפֹשׁ לָחֵם, כְּכִי הָאִי שְׁעוּרָא לֹא מִיַּעֲפֹשׁ. גְּמָרָא. וְכַתְּבוּ הַתּוֹסַפוֹת דְּאִין אֲסוּרָא אֵלָּא מִשּׁוּם טְלִטּוּל בְּעֵלְמָא, וְאִפְלוּ חֵכִי גְזָרוּ עֲלֵיהֶם בְּמִקְדָּשׁ וְאֵף עַל גֵּב דְּחֻזֵּי לְמַעְנָה, כִּינּוּ דְאִין עֲשִׂי כְּלִי. תּוֹסַפוֹת. וְעַן תּוֹסַפוֹת יום טוב : (כא) לְאֶרְפוּ. לֹא לְמִימָרָא שֶׁהֵינּוּ מִנְּחִין מִמְּזוּרָח לְמַעֲרֵב עַל אֶרֶץ הַשֵּׁלְחָן, דְּכַהֲנֵי גּוֹנָא אִין מִקּוּם פְּנִי כָּל. אֵלָּא מִצְּפוֹן לְדָרוֹם הֵינּוּ מִנְּחִין וּבְמִקּוּם הַפְּנִי שְׁבִין שְׁתֵּי הַמַּעֲרֶכֶת, שְׂאוֹתוֹ מִקּוּם פְּנִי הוּוּ מִצַּד אֶרְפוּ שֶׁל שֵׁלְחָן שְׂהוּא שְׁנַיִם עֶשֶׂר טַפְחִים. וְסִתְמָא כְּרַבִּי מֵאִיר. וְעַן תּוֹסַפוֹת יום טוב : (כב) וְשִׁיר נְמִי מְנוּרָה דְּלְרַחְבוֹ שֶׁל בֵּית הֵינּוּ עוֹמְדוֹת, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן הֵיא, וְכַתְּבוּ פֶסֶק הַרְמַבְּי"ם. וְהַתּוֹסַפוֹת כְּתוּבוּ דְאִפְלוּ כְּרַבִּי, וְאִין חֵכִי נְמִי דְלֵא שִׁיר מִיָּד, וְדִלָּא תִּנְי אֶרֶץ, דְּכַלְפֵּינֵי וְלִפְנֵים לֹא מִיָּד : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם ארבעה סניפין של זהב היו שם מופצלין מראשיהן כו' : ואמר רחמנא בשלחן ועשית קערותיו אלו דפוסינ וכפותיו אלו בזיכין וקשותיו אלו סניפין ומניקותיו אלו קנים והיו י"ד לכל סדר כמו שאני אבאר נותנין החלה אחת על השולחן על הסדר שזכרנו אח"כ יהיה עליו ג' קנים מאותן הקנים ועל הקנים חלה אחרת ואח"כ ג' קנים ועליהן חלה שלישית אח"כ ג' קנים ועליהן חלה רביעית אח"כ ג' קנים על החלה הרביעית ועליהן חלה חמישית אח"כ ב' קנים על החלה החמישית ועל שני הקנים החלה הששית שאין עליה אלא אחת בלבד ואלו הקנים יכולין להסירן ערב שבת וכן מחזירין אותן מוצאי שבת ולפיכך אין דוחין את השבת הואיל ואפשר לעשות שלא בשבת כל הכלים לאורך הבית זולתי הארון שארכו לרחב הבית והיה מונח בקדש הקדשים כזו הצורה

ומן הצורה הזאת יתבאר לך מקום השולחן ומקום המנורה ומזבח הזהב באיזה מקום היה מן ההיכל ואיך היה מונח כל אחד מהן ושמוזבח הזהב חוץ למקום השולחן והמנורה ושיעור הרחקתו מן המנורה כשיעור הרחקתו מן המזבח (נ"א הצפון) : (רמב"ם)

פרק יא - משנה ז

שני שלחנות היו באולם מבפנים על פתח הבית, אחד של שיש ואחד של זהב. על של שיש נותנים לחם הפנים בכניסתו, ועל של זהב ביציאתו, שמעלין בקדש ולא מורידין. ואחד של זהב מבפנים, שעליו לחם הפנים תמיד. ארבעה כהנים נכנסין, שנים בידם שני סדרים, ושנים בידם שני בזיכים. וארבעה מקדימין לפניהם, שנים לטל שני סדרים, ושנים לטל שני בזיכים. המכניסים עומדים בצפון, ופניהם לדרום. המוציאין עומדים בדרום, ופניהם לצפון. אלו מושכין ואלו מניחין, וטפחו של זה כנגד טפחו של זה, שנקאמר (שמות כה), לפני תמיד. רבי יוסי אומר, אפלו אלו נוטלין ואלו מניחין, אף זו היתה תמיד. יצאו ונתנו על השלחן של זהב שהיה באולם. הקטירו הבזיכין, והחלות מתחלקות לפניהם. חל יום הכפורים להיות בשבת, החלות מתחלקות לערב. חל להיות ערב שבת (כו), שעיר של יום הכפורים (כז) נאכל לערב, הבבליים (כח) אוכלין אותו כשהוא חי (ל), מפני שדעתן יפה :

ר"ע מברטנורה על פתח הבית. אצל פתח ההיכל בכניסתו. ולא היו מניחים שם אלא להראות שמעלין בקדש, דעכשיו מניחין על של שיש ומגיד נושאין להיכל ומסדרין (כג) על של זהב של משה : ועל של זהב ביציאתו. עד שיקטרו בזיכים, כדקתני לקמן במתניתין : **המכניסים עומדים בצפון.** דהכי עדיף טפי דאותן שמסדרים העבודה יהיו בצפון (כד) : **אלו מושכין.** ועד שלא נגביהו מן השלחן אלו מניחין : **אפלו אלו נוטלין.** ואלו עצמן מניחין אחר שנטלו : **אף זו היתה תמיד.** דסבר רבי יוסי דאין תמיד אלא שלא יליו שלחן ללח אחר בלא לחם : **והחלות מתחלקות לפניהם.** משמר היוצא חולק עם משמר הנכנס (כה) : **חל יום הכפורים להיות בשבת.** שדון לחם הפנים לאכלו באותו שבת שנוטלים אותו מעל השלחן, ועכשיו אין יכולים לאכלו מפני התענית : **החלות מתחלקות לערב.** ואין ממתניין לחלקו למחר מפני שפסל בלינה לאחר זמנו שנסתלק : **השעיר.** של מוסף שהוא חטאת ונאכל לפניהם : **נאכל לערב.** בלי שבת. שזמנו ליום ולילה עד חצות. ואף על פי שאין יכולים לבלו בשבת ולא ביום הכפורים : **הבבליים.** פהנים שעלו מבבל. ובגמרא מפרש דלא בבליים היו אלא אלכסנדריים היו. ועל שם ששונאים (כט) תלמידי חכמים שבארץ ישראל את הבבליים, קראו לאלקסנדריים שעושים מעשה רעבתנות בבליים : **היו אוכלין אותו חי.** כשחל יום הכפורים להיות בערב שבת : **מפני שדעתן יפה.** ואינו קצים לאכל הבשר כשהוא חי : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (כג) ואפתי תקשי למה של שיש ולא של כסף. הלכך הנכון כמו שכתב הר"ב בשקלים דאחר שנאפה הניחוחו על של שיש עד שיסדרוהו והשתא עשו של שיש שלא יתעפש כיון ששהה זמן רב : (כד) דקדשת צפון חמירא דקדשי קדשים שחיתתו בצפון : (כה) פלומר שנה בשנה : (כו) **ערב שבת.** צריך עיון אמאי לא מיתי למשנה זו בגמרא וספח דף נד] ולומר דאתניא פאחרים : (כז) **שעיר כז.** וכשתענין פל קרבנות יום הכפורים לא תמצא בהן מה שצריך לזולתי שעיר חטאת הנעשה בחוץ. הרמב"ם : (כח) **הבבליים כז.** הכי קאמר, נאכל לערב, ומי הם האוכלים כז : (כט) לפי שלא עלו בימי עזרא. גמרא. ומה שפוזרין אותם לגנאי על שאוכלים את השעירים חיים, אף על גב דמצוה קעבדי שלא נבאו לידי נותר, לפי שהרגילו עצמם כמו כן אף בכל השנים, דמחזי כרעבתנותא. תוספות : (ל) **חי.** ואין בו משום דם האברים שהוא בלא תעשה ולוקין עליו, דבקרבות דף כ"ב מוקמינן לה דזקא בדרש, ולפיכך שרי אף בלא מליחה. ועני תוספות יום טוב : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם שני שלחנות היו באולם מבפנים על פתח כו' : כבר ידעת שסדור הלחם יהיה ביום השבת שני ביום השבת ביום השבת יערכנו הכהן וגוי ויום השבת יאכל אם לא ימנע הצום ומחלקים לחם הפנים בין משמרה הנכנסת ומשמרה היוצאת כמו שבארנו בסוף סוכה וכשתענין כל קרבנות יוה"כ לא תמצא בהן מה שצריך לזולתי שעיר חטאת הנעשה בחוץ כבר נתבאר בחמשה מזבחים שהחטאת תאכל ליום ולילה עד חצות ואם חל יוה"כ בששי בשבת אי אפשר לאכול שעיר חטאת ליל שבת מבושל לפי שאין מותר לבשלו לא ביוה"כ ולא ביום השבת : ואמר שהבבליים היו אוכלין אותו חי בלי בשול מפני שאיטומכתם חזקה זהו מה שאמר מפני שדעתן יפה וזה דוחה טענת מי שכופר ומאמין שיום הכיפור לא היה מעולם לא ביום ו' ולא ביום ראשון אע"פ שכל מה שאמר מזה במשנה על דרך התנאי שאם חל כבר אמרה המשנה הלכה למעשה שבבליים היו אוכלים חי ולפיכך אין ראוי להיות כמו באן מחלוקת וא"א ג"כ לומר שזה הענין שלא נהיה כמוהו והרבה דברים יש בגמ' שמחזיקים זה וסוף הענין מסור בראיה בזמן שיש שם ב"ד כמו שבארנו בראש השנה ודע זה : (רמב"ם)

פרק יא - משנה ח

סדר את הלחם בשבת ואת הבזיכים לאחר שבת והקטיר את הבזיכים בשבת, פסולה, ואין חיבין עליהן משום פגול, נותר וטמא. סדר את הלחם ואת הבזיכין בשבת והקטיר את הבזיכין לאחר שבת, פסול, ואין חיבין עליהן משום פגול ונותר וטמא. סדר את הלחם ואת הבזיכין לאחר שבת והקטיר את הבזיכין בשבת, פסול. כיצד יעשה [לא]. וניחנה לשבת הבאה, שאפלו היא על השלחן ימים רבים, אין בקד כלום:

ר"ע מברטנורה ואת הבזיכים לאחר שבת. ודין היה לסדרן בשבת בשעת עריכת הלחם: והקטיר את הבזיכים בשבת פסולה. דמחסר זמן הוא, שלא היה על השלחן אלא ששה ימים. והכא אי אפשר לתקן ולומר וניחנה עד שבת הבאה, דכיון דלחם נסדר כדונו בשבת, קדשו שלחן ושוב אינו יכול לשהותו אלא עד שבת ראשונה, דמפסיל בלינה: ואין חיבין עליהם משום פגול. אם הקטירו על מנת לאכל הלחם למחר אינו פגול, שלא קרב המתיר כמצותו: ולא משום נותר. שאין נותר חל על הלחם, שהרי אין ראוי לאכילה: וטמא. האוכלו בטמאת הגוף אינו בקרת, כדאמרין בהקמץ (דף כה) הותר לטהורים חיבין עליו משום טמאה, וזה לא נתר לטהורים מעולם, דבזיכים הווי מתיירים דידיה ולא קרבו בהלקטו: וניחנה לשבת הבאה. ויעמד שבועים על השלחן. דכיון דלא נסדר בשבת אין שלחן מקדש עד שתגיע שבת, ומאותו שבת יכול להשהותן שבעת ימים: שאפלו היא על השלחן ימים רבים. קדם השבת: אין בקד כלום. שאין השלחן מקדשו עד השבת, הקדף לא מיפסל בלינה לאחר השבת: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [לא] כיצד יעשה. שלא יבא דבר לפסול, וניחנה עם הבזיכים לשבת הבאה. אי נמי, מה יעשה מן הלחם אחר שהקטירו הבזיכין. תוספות. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם סדר את הלחם בשבת ואת הבזיכים לאחר שבת כו': דין לחם הפנים לערכו ביום השבת על השולחן ונותנים עמו שני בזיכי לבונה באותה שעה ג"כ ומניח הכל עד שבת הבאה ומוציאין הלחם והבזיכין ונותן אחרים ומקטיר הבזיכים שהוא יום השבת ג"כ ואוכלין הלחם וכל זה דבר תורה ולפיכך אמר סדר הלחם בשבת כמצותה וסדר הבזיכים אחר השבת ומניח הכל עד שבת הבאה והקטיר הבזיכים שנתן עם הלחם ראשון אותו הלחם פסול ואפי' נתקדש וע"כ אין בו דין נותר וניגול וטמא לפי שאינו קדוש וכן אם סדר לחם ובזיכים לאחר שבת והקטיר הבזיכים לאחר שבת הבאה שהלחם ג"כ אינו נפסל ולפיכך לא יקטיר הבזיכים בשבת הבאה ומניח אותה לשבת הבאה כדי שתעבור השבת על הבזיכים והלחם ואז מקטיר הבזיכים בשבת שלישית שהוא יום י"ד לסדור הלחם והבזיכים לפי שיום ראשון יהיה זה ומותר הי' לאוכלו מיד ולא יפסל אם נשאר על השולחן והוא מה שאמר שאפי' היה ימים על השולחן אין בכך כלום: (רמב"ם)

פרק יא - משנה ט

שתי הלחם נאכלות אין פחות משני, ולא יתר על שלשה [לב]. כיצד. נאפות מערב יום טוב ונאכלות ביום טוב, לשניים. חל יום טוב להיות אחר השבת, נאכלות לשלשה. לחם הפנים נאכל אין פחות מתשעה, ולא יתר על אחד עשר. כיצד. נאפה בערב שבת ונאכל בשבת, לתשעה. חל יום טוב להיות ערב שבת, נאכל לעשרה. שני ימים טובים של ראש השנה, נאכל לאחד עשר. ואינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב. רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי שמעון בן הסגן, דוחה את יום טוב ואינו דוחה את יום צום [גג]:

ר"ע מברטנורה אין פחות משניים. משני ימים משנאפו: נאכל לשלשה. שאפואם בערב שבת. לפי שאין אפינו דוחה לא שבת ולא יום טוב: לתשעה. בשבת שניה, שהיא תשיעי לאפינו: לעשרה. שנאפו בחמישי בשבת: שני ימים טובים של ראש השנה. קדם לשבת. נאפה ברביעי ונאכל בשבת שניה, הרי לאחד עשר. ואם תאמר, הרי שנים עשר נינהו, דהא אותה שבת הוי יום הכפורים ואין הלחם נאכל עד למוצאי שבת. הא לא קשיא, דלענון אכילת קדשים הלילה הולך אחר היום שעבר, הלכך מקרי אחד עשר: ואינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב. לפי שאין אופים ומבשלים ביום טוב אלא מה שאוכל באותו היום בלבד: רבן שמעון בן גמליאל אומר וכו'. ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [לב] על שלשה. כלומר אין פחות משני ימים שעברו וכן שלשה. ולא קשיא דלתיני לשניים ולשלשה. ענו בריש מסכת פרה: [גג] צום. חל יום הכפורים בערב שבת. אין לחם הפנים נאפה בו. רש"י: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם שתי הלחם נאכלות אין פחות משנים ולא יותר כו': כבר נתבאר במסכת ביצה ששני ימים טובים של ר"ה קדושה אחת וכבר זכרנו אותו לך בעירובין ונתבאר בביצה ג"כ שאין אופין ומבשלין ביי"ט אלא מה שיאכל באותו היום בלבד ואין הלכה כרשב"ג: (רמב"ם)

פרק יב

פרק יב - משנה א

המנחות והנסכים שנטמאו עד שלא קדשו בכלי, יש להן פדיון. משקדשו בכלי, אין להם פדיון (ב). העופות (ג) והעצים (ד) והלבונה וכלי שרת, אין להם פדיון, שלא נאמר אלא בהמה:

ר"ע מברטנורה המנחות והנסכים. עד שלא קדשו בכלי. אינן קדושים קדשת הגוף, אלא קדשת דמים, שצריך לפדותן והדמים קדושים. ודוקא שנטמאו יש להן פדיון אם לא קדשו בכלי, אבל לא נטמאו, אף על פי שלא קדשו בכלי אין פודים אותן (א). **העופות והעצים והלבונה וכלי שרת.** שנטמאו: **אין להם פדיון.** שלא נאמר פדיון בקדשת הגוף אלא בהמה בעלת מוס, דכתיב (ויקרא כז) ואם פל בהמה טמאה, אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה', והעריף הכהן אתה וכו'. ובבעלי מומים שנגדו הכתוב מדבר, דאי בהמה טמאה ממש, קשה הוא אומר (שם) ואם בהמה הטמאה ופדה בערף, הרי בהמה טמאה אמונה. ואשמועינו במתניתין דאף על גב דאשכחן בקדוש קדשת הגוף ונפל ביה מומא דמפריק, העופות והעצים והלבונה וכלי שרת דקדשי קדשת הגוף (ה) ונטמאו לא מפריקי: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (א) שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי המזבח לעולם. גמרא: (ב) **אין כו'.** דמפלי שרת לא אשכחן דבר דמפריק. גמרא. פרש רש"י ואפלו בהמה בעלת מוס שנטמא בה פדיון, לאחר שקדשה בכלי שרת כגון ששחטה, לא אשכחן בה פדיון: (ג) **העופות.** שקדשם הקדשן למומן מירי. אבל קדם מומן להקדשן נכדיו. תוספות. ואפשר דלענין טמאה נמי נשנו, ולאחר מליקה. כגון עולה שאינה באה לכלי שרת כלל ולא הנה פבהמה שחטה דלעיל, ולהכי אצטריך לאשמועינו: (ד) **והעצים כו'.** ואף על גב דלא קדשת הגוף ניהו אלא מכשירי קרבן הם, אפלו הכי הואיל ומנחות ונסכים טהורים אין להם פדיון, הני אף על גב דנטמאו פטהורים דמין. עצים ולבונה לאו בני אשויי אכלא ניהו אלא הקדש משויי להו אכל, דעצים כמה דלא משפי להו לגזירין לא מתפשרי. לבונה נמי כמה דלא קדשה בכלי שרת לא מתפשרה. וכלי שרת נמי הואיל ואית להו טהרה במקנה. גמרא. ועין תוספות יום טוב: (ה) ותמהני, דהא אמרינן דמכשירי קרבן לאו קדשת הגוף הו. ותרמב"ם לא פרש פלוס בזה, וניחא דהוי כמשמעה שכל שאין בהמה אין בו פדיון. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם המנחות והנסכים שנטמאו עד שלא כו': אמר רחמנא ואם כל בהמה [טמאה] אשר [לא] יקריבו ממנו קרבן וגו' וצוה לפדותה ואמר שהפסוק הזה אינו אלא בבעלי מומין שיפדו ראייה על זה מה שנא' לא יקריבו ממנו קרבן שאלמלי נתכוון לבהמה טמאה בידוע שאינה נקרבת וכבר בא הכתוב באותה פרשה ר"ל פרשת ערכין על פדיון בהמה טמאה שנא' ואם בהמה הטמאה ופדה בערך ולפי שקרא השם בעל מוס בפסוק הזה טמא והתיר פדיונו אפשר שיעלה בדעתנו שפדיון ג"כ מה שנטמא מן המנחות והנסכים לפיכך הודיענו שאין מותר שלא נאמר פסוק זה אלא על הבהמה בלבד כשתהא בעלת מוס כמו שאמרנו וממה שאמר שהיא נפדית אם נטמאה קודם שנתנה בכלי שרת תבין שאין מותר לפדותן כשאינן טמאין ואפ"י קודם שיתקדשו בכלי שרת: (רמב"ם)

פרק יב - משנה ב

האומר, הרי עלי במחבת, והביא במרחשת, במרחשת והביא במחבת, מה שהביא הביא, וידי חובתו לא יצא. זו להביא במחבת, והביא במרחשת, במרחשת, והביא במחבת, הרי זו פסולה. הרי עלי שני עשורונים (ו) להביא בכלי אחד, והביא בשני כלים, בשני כלים, והביא בכלי אחד, מה שהביא הביא, וידי חובתו לא יצא. אלו להביא בכלי אחד, והביא בשני כלים, בשני כלים והביא בכלי אחד, הרי אלו פסולין. הרי עלי שני עשורונים להביא בכלי אחד והביא בשני כלים, אמרו לו בכלי אחד נדרת (ז), הקריבן בכלי אחד, פשרים, ובשני כלים, פסולין. הרי עלי שני עשורונים להביא בשני כלים, והביא בכלי אחד, אמרו לו, בשני כלים נדרת, הקריבן בשני כלים, פשרים. נתנו בכלי אחד, פשתי מנחות שנתערבו:

ר"ע מברטנורה מה שהביא הביא. דאמרין לא לשם נדרו הביאה, אלא נדבה אחרת היא זו: זו להביא במחבת. שהיתה עשורן סלת מנחת לפניו, ואמר, זו להביא במחבת וכיו: הרי זו פסולה. דקבעה לכלי שהזכיר בה ואין יכול לשנותה לכלי אחר: אלו להביא בכלי אחד. אלו שהיו מנחים לפניו: הרי אלו פסולים. דהיקא דנדר בכלי אחד והביא בשני כלים מפריש מנחה שני קמצים, והוא לא נדר אלא קמץ אחד. ועוד, שמנחה חסרה היא בכל פלי וכלי. והיקא דנדר בשני כלים והביא בכלי אחד הוה מנחה יתרה ומעט בקמצין, שהוא ברר לה שני קמצין ולא קמץ אלא אחד: אמרו לו בכלי אחד נדרת. ולא חש לדבריהם והקריבה בשני כלים, פסולים, ואף על גב דלא אמר אלו להביא בכלי אחד. משום דהשתא ליכא למימר לשום נדבה אחרת איתיה לה, דכיון דאמרי ליה בכלי אחד נדרת הנה ליה למימר להו אנה משום נדר אחרת מיתניא לה: פשתי מנחות שנתערבו. דאמרין בפרק הקומץ, אם יכול לקמץ מזה בפני עצמה ומזה בפני עצמה פשרות, ואם לאו פסולות. והא דקתני לעיל אלו להביא בשני כלים והביא בכלי אחד פסולות, מירי גנון דלא יכול לקמץ מכל אחת בפני עצמה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ו) שני כו'. וצריכא, דאי אשמעינן הך קמיתא, משום דאמר במחבת וקא מיתי במרחשת (משום הכי לא יצא) אבל הכא דאידי ואידי (כלי שגדר ושהביא) במחבת ואידי במרחשת אימא די נדרו נמי יצא. ואי אשמעינן הך משום דקא פליג להו, אבל התם דלא פליג להו אימא לא, צריכא. גמרא (ז) אמרו לו כו'. נראה לי דהוא הדין נמי ברישא אמרו לו במחבת נדרת. אלא דבמאי דסליק אשמעינן. והוא הדין לרישא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם האומר הרי עלי במחבת והביא במרחשת כו': כבר נתבאר בסוף פרק ה' ממסכת זו ההפך שבין מחבת ומרחשת וכן זכרנו בשלישי ענין שתי מנחות שנתערבו ושאר ההלכה הזאת מבוארת ואינה צריכה פירוש: (רמב"ם)

פרק יב - משנה ג

הרי עלי מנחה מן השעורין, יביא מן החטים. קמח, יביא סלת. בלא שמן ולבונה, יביא עמה שמן ולבונה. חצי עשורון, יביא עשורון שלם. עשורון ומחצה, יביא שנים. רבי שמעון פוטר, שלא התנדב כדרך המתנדבים:

ר"ע מברטנורה הרי עלי מנחה מן השעורים יביא מן החטים. שאין מנחת נדבה באה אלא מן החטים. וכגון שאמר אלו הייתי יודע שאין מביאים מנחה מן השעורים לא הייתי נודר אלא מן החטים (ח). אבל אם אמר לא הייתי נודר כלום, אינו חייב כלום: יביא סלת. דקתב (ויקרא ב) סלת יהיה קרבנו: רבי שמעון פוטר. רבי שמעון סבר בגמר דבריו אדם נתפס, והואיל וגמר דבריו שלא כדון המנחה, אינו חייב כלום. ואין הלכה כרבי שמעון: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ח) ומיהו בריר פירוש פרק ב' דנזיר באומר הריני נזיר מן הגזירות, סברי בית הלל דלא הוי נזיר, שלא נדר כדרך הנזירים, דדוקא גבי מנחה מביא מן החטים, משום דשעורין שיקא גבי מנחה כדאשכחון מנחת העמר ומנחת קנאות דבאות שעורין, ולמנחה מעליא אפניו. אבל גזירות לא שיקי לגזירות, ומעשרא פי אמר הריני נזיר לא היה בדעתו לגזירות כלל. תוספות ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הרי עלי מנחה מן השעורין יביא מן החטים כו': ר"ש אומר בגמר דבריו אדם נתפס והואיל וגמר דבריו שלא כראוי לא נתחייב שום דבר וכאילו לא נדר ודע שזה האיש שנדר כ"ו שאמר דעתיה היה שהדברים שאמרתי מספיקין שאם לא היה כן לא נתחייבתי בשום דבר אינו חייב כלום ואין דברי חכמים במשנה הזאת אלא באיש שאומר אילו ידעתי שאין שם מנחה אלא על סדר זה לא נתחייבתי כך אלא כפי הראוי נתחייבתי זהו מחוייב להשלים הקרבן והענין מבואר כמי שאומר הרי עלי מנחה ואח"כ מתנה תנאי מפסיד כמו שזכר הרי הוא מבטל התנאי כמו שבארנו אבל כל זמן שמוסיף ואמר הרי עלי מנחת שעורים בלא שמן ולבונה הרי עלי מנחה חצי עשורון אינו חייב כלום (כלומר) לדברי הכל שלא חייב עצמו במצות ואין הלכה כר"ש: (רמב"ם)

פרק יב - משנה ד

מתנדב אדם מנחה של ששים עשרון, ומביא בכלי אחד. אם אמר הרי עלי ששים ואחד, מביא ששים בכלי אחד ואחד בכלי אחד, שכן צבור מביא ביום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת ששים ואחד. דיו ליחיד שיהא פחות מן הצבור אחד. אמר רבי שמעון, והלא אלו לפרים, ואלו לכבשים, ואינם נבללים זה עם זה. אלא, עד ששים יכולים להבליט. אמרו לו, ששים נבללים, ששים ואחד אין נבללים. אמר להן, כל מדות חכמים כן. בארבעים סאה הוא טובל, בארבעים סאה חסר קרטוב אינו יכול לטבל בהן. אין מתנדבים לג, שנים, וחמשה (יא), אבל מתנדבים שלשה וארבעה וששה, ומששה ולמעלה:

ר"ע מברטנורה **שכן צבור מביאים וכו'.** שלשה עשרונים לפר לשלשה עשר פרים הם תשעה ושלשים עשרונים, ועשרון לכבש לארבעה עשר כבשים הם ארבעה עשר עשרונים, ושני עשרונים לאיל לשני האילים הם ארבעה עשרונים, הרי חמשים ושבעה, ולשני תמידים שנים, ולשני כבשי מוסף שבת שנים, הרי ששים ואחד. ואמר להם רבי שמעון, וכי כל אותן של אותו יום בכלי אחד היה, והלא אלו לפרים ואלו לאילים ולכבשים, ואי מערב להו מפסיל, שמנחת פרים בליתן עבה, שני לגים לעשרון, חצי ההין לשלשה עשרונים, ומנחת כבשים בליתן רפה, רביעית ההין לעשרון דהינו שלשה לגים, והן בולעות זו מזו, ונמצאת זו חסרה זו יתרה. אלא מפני מה אין מביא יחיד ששים ואחד עשרונים בכלי אחד, דעד ששים יכול להבליט בלג אחד. והאי תנא סבר לה כרבי אליעזר בן יעקב דאמר בפרק שתי מדות אפלו מנחה של ששים עשרונים אין לה אלא לג (ט). ואף על פי שלא נבללה כלה, כיון שראויה להבליט אין הבליטה מעכבת, דהכי קניא לן דכל הראוי לביילה אין ביילה מעכבת בו, וכל שאינו ראוי לביילה ביילה מעכבת בו: **וששים ואחד אין נבללים.** בתמיה: **קרטוב.** רביעית של רביעית הלג (י): **אין מתנדבים לג.** יין לנסכים. שלא מצינו מנחת נסכים של לג אחד ולא של שנים ולא של חמשה: **אבל מתנדבים שלשה.** לגים, דהו לכתב: **וארבעה.** דהו לאל: **וששה.** לגים, שהוא חצי ההין, דהו לפר: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ט) וקשיא דאם כן משנה זו פלה נדחית מההלכה. דדברי תנא קמא נדחין מפני הקשיא האמתית שהקשה עליו רבי שמעון, ודברי רבי שמעון נמי נדחין מפני דלעיל פסקו הרמב"ם והר"ב דלא כרבי אליעזר בן יעקב כו'. אבל הרמב"ם בפרושו כתב וזה לשונו, אף על פי שזכרנו בפרק ג' ממוספת זו שבלילה אינה מעכבת על מנת שתהא המנחה מעטת עד כדי שאם רצה לבלל אותה שיוכל לבלל, אבל היתה מרבה עד שאי אפשר לבלל אותה בבת אחת אי אפשר בלא ביילה. עד כאן. ונראין דבריו דאפלו לתנא קמא דרבי אליעזר בן יעקב דלכל עשרון מביא לג אפלו הכי כל שהעשרונות יותר על ששים מתוך שהסתלת רב הוא אי אפשר להבליט יפה אפלו יהיה לו לגים כמספר העשרונות. והשתא משנתני הלכה היא ומשמעא דרבי שמעון: **(י)** ואם כן הוא אחד מששה עשר בלג. וקשה, דבפרק ג' ופרק ז' דמקואות פרש שהוא חלק מששים וארבעה בלג, וכן הוא בגמרא דבבא בתרא דף צ'. ועין תוספות יום טוב: **(יא) שנים וחמשה.** תימה, דכי חייב דאמרין גבי מנחות במשנה ג' דאם אומר חצי עשרון וביא עשרון שלם, עשרון ומחצה וביא שנים, הלא נמי נמא כי אמר לג או שנים וביא שלשה, וכי אמר חמשה וביא ששה. ושמה נש לומר כו'. תוספות. רלי נראה דכיון דנדבת יין לאו בהדיא פתיבא אלא מיתורא דאזרח פדאיתא בגמרא, לא נוכל לחיבו עד דפריש. ולילא דמסתפינא הייתי אומר דאין הכי נמי דחוב להשלים. ומתניתין לגופיה אצטרק לאשמעינן באיזו מן הענינים מנדבין יין. ועין תוספות יום טוב: **(יב)** או כדי נסכי שלשה כבשים: **(יג)** או שני כבשים ואיל: **(יד)** ומשמע דכך הוא מביא. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מתנדב אדם מנחה של ששים עשרון ומביא כו'. אין מתנדבין לוג שנים וחמשה אבל מתנדבין כו'. אם תענין בהקדמה שהקדמנו במסכת זבחים תמצא מוסף י"ט הראשון של חג י"ג פרים ובי אילים וי"ד כבשים ואם היה יום שבת מוסיפין על זה שתי כבשים מוסף שבת ועל כל פנים צריך שני תמידין שחייבין לכל יום וכל אלו עולות וכשתחשוב במנחת נסכים הראויה לכולן ג' עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל עשרון לכבש יעלה מספר כולן ס"א עשרון ושיעור מקוה ארבעים סאה כמו שיתבאר במקוואות והסאה ששה קבין והקב ד' לוגין והלוג ד' רביעיות והקרטוב שתי שמינית הרביעית וטעם ר"ש ודאי אמת אע"פ שכבר זכרנו בפי השמיני של מסכת זו שבלילה אינה מעכבת ע"מ שתהא המנחה מועטת עד כדי שאם רצה לבלול אותה שיוכל לבלול אבל היתה מרובה עד שאי אפשר לבלול אותה בבת אחת על כל פנים צריכה לביילה והוא מה שאמר במקומות מן הגמ' כל הראוי לביילה אין הביילה מעכבת אותו וכל שאינו ראוי לביילה ביילה מעכבת אותו. וכבר בארנו פעמים שנסכי כבש שלשת לוגין ונסכי איל ארבע ונסכי שור שש ולפיכך אי אפשר לאדם שיביא נדבה לוג ולא שנים שאין בידינו שיעור זה במצות לגבי המזבח ולא יתנדב ג"כ ה' לוגין לפי שהן פחות מנסכי שור ואין ראויין לנסכי שתי בהמות אבל ששה לוגין הן כדי נסכי שור ומששה ולמעלה ראוי ליותר מבהמה אחת לפי ששבעה לוגין הן כדי נסכי כבש ונסכי איל וחי' לוגין כדי נסכי ב' אילים ותשעה כדי נסכי שור וכבש או כדי נסכי ג' כבשין וי' לוגין כדי נסכי שור ואיל או שני כבשים ואיל וי"א לוג כדי נסכי שני אילים וכבש והיו שהוא י"ב לוג כדי נסכי שני שורים או ג' אילים או ד' כבשים וכן תמצא תמיד איזה חשבון שיעלה בדתך (אפי' עולה למה שאפשר מכוין לנסכי מספר בהמות על דרך שהמשלנו: (רמב"ם)

פרק יב - משנה ה

מתנדבים יין, ואין מתנדבים שָׁמֶן, דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, מֵתַנְדְּבִים שָׁמֶן. אָמַר רַבִּי טַרְפוֹן, מַה מְצִינּוּ בֵּינָם שֶׁבָּא חוֹבֵה וְבָא נֹדֵבָה, אִף הַשָּׁמֶן בָּא חוֹבֵה וְבָא נֹדֵבָה. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, לֹא, אִם אֲמַרְתָּ בֵּינָם שֶׁכֵּן הוּא קָרַב חוֹבְתוֹ בְּפָנָי עֲצָמוֹ, תֹּאמַר בְּשָׁמֶן שְׂאִינוֹ קָרַב חוֹבְתוֹ בְּפָנָי עֲצָמוֹ. אֵין שְׁנַיִם מֵתַנְדְּבִים עֹשְׂרוֹן אֶחָד, אֲבָל מֵתַנְדְּבִים עוֹלָה וְשִׁלְמִים. וּבְעוֹף, אֲפֹלוּ פְרִידָה אֶחָת:

ר"ע מברטנורה ומשנה ולמעלה. מתנדבים, דשבעה חזו שלשה מניהו לכבש וארבעה לאיל, ושמנה חזו לשני אילים, ותשעה חזו לכבש ופר (יב), עשרה חזו לאיל ופר (יג), אחד עשר חזו לשני אילים ולכבש (יד). וכן לעולם: **מתנדבים יין**. בלא סלת ושמן, ומנסכו לשיתין בפני עצמו: **ואין מתנדבים שמן**. בלא סלת ויין: **מתנדבין שמן**. וקמצו (טו) ומקטיר הקמץ ושירים נאכלים: **שכן הוא קרב חובתו בפני עצמו**. עם חובתו הוא קרב בפני עצמו. אף על פי שהוא בא חובה עם המנחה, אינו מעפב המנחה (טז): **תאמר בשמן כו**. דכיון דלא אשכחן ביה דליתי בכלי בפני עצמו, השתא נמי לא ליתי: **אפלו פרידה אחת**. תור אחד, או בן יונה אחד, מתנדבים בין שנים. והלכה שמתנדבים יין ושמן בפני עצמן. ומתנדבים מנחת נסכים בין נספי פר בין נספי איל וכבש. וכל הקרבנות באים בנדבה בשתפות, חוץ מן המנחה, לפי שצאמר בה נפש, דכתיב (ויקרא ב) ונפש כי תקריב קרבן מנחה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (טו) הכי אמר שמואל סוף פרק י' דזבחים וזלף ליה מקרא (ובתורת פהנים זלפינו נמי דמתנדבין יין). ומיהו ודאי דלקמציה בפס ידו דפרך קמצית המנחה אי אפשר, אלא שפירש בכלי שעור קמץ שהוא פשני זיתים. ועין תוספות יום טוב: (טז) דהא במשנה ה' פרק ג' לא תנו דין מעפב המנחה. אביל קשה, מאי בעי להכי, תפולק ליה ממשמעותן של הדברים שהינו בפני עצמו ממש קרב, וכדפרש בשמן דלא אשכחן דליתי בכלי בפני עצמו. ולשונו רש"י, אינו מערב במנחה: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מתנדבין יין ואין מתנדבין שמן דברי ר"ע כו': תאמר בשמן שאינו קרב בפני עצמו לפי שאינו נקרב לבדו אלא עם הסולת כמו שזכרנו ואמר רחמנא אשר יקריבו ממנו קרבן לה' ואמרו הכל באין בשותפין חוץ מן המנחה שנא' בה נפש הוא מה שנא' ונפש כי תקריב מנחה ועל כן אינה משתתפת בעשרון אחד ופרידה אחת תור או בן יונה שמקריבין אותו שנים או יותר משנים וכבר בארנו בחמישי מובחים שהלכה שמתנדבין יין ושמן וכן מתנדבין מנחת נסכים איזה שירצה מן השלשה שיעורין הראוי וכבר בארנו בעשירי מובחים איך נקריב יין ושמן כל אחד בפני עצמו: (רמב"ם)

פרק יג

פרק יג - משנה א

הרי עלי עשרון, וביא אֶחָד [א]. עֶשְׂרוֹנִים, וְבִיא שְׁנַיִם. פְּרִשְׁתִּי וְאִינִי יוֹדֵעַ מַה פְּרִשְׁתִּי, וְבִיא שְׁשִׁים עֶשְׂרוֹן. הָרִי עָלַי מִנְחָה, וְבִיא אִיזוֹ שְׂרִצָּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, וְבִיא מִנְחַת הַסֹּלֶת, שֶׁהִיא מִיְחָדָת שְׁבַמְנָחוֹת:

ר"ע מברטנורה הרי עלי עשרון. פרשתי כמה עשרונים אביא ואיני יודע כמה אמרתי: **ביא ששים עשרונים**. דאי בציר מהקי נדר, לא אכפת ליה, דמתני ואומר מה שפרשתי והא לנדרי והשאר והא לנדבה. ובטפי מהכי ליכא לספוקי, דאין מנחה אחת ותרה מששים עשרון: **הרי עלי מנחה**. האומר הרי עלי מנחה סתם: **ביא איזו שרצה**. מחמש מנחות (ב): **מיחדת**. שנקראת מנחה סתם ואין לה שם לווי. וכל שאר מנחות יש להם שם לווי, מנחת מחבת, מנחת מרחשת, מנחת מאפה. ואין הלכה כרבי יהודה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [א] **זביא אַחד**. פֿשיטא, וְכֵן עֶשְׂרוֹנִים נְמִי פֿשיטא, דְּמַעוּט עֶשְׂרוֹנִים שְׁתַּיִם. פֿרשתי וְאֵינִי יוֹדֵעַ כִּי אֲצַטְרִיךְ לִיה. גְּמָרָא: [ב] אָבֵל בְּמִנְחַת נְסֻכִים לֹא אָפוּן, אֲף עַל גַּב דְּמִתְנַדֵּב אָדָם מִנְחַת נְסֻכִים בְּכָל יוֹם, דְּסַתְמָא דְעֵתִיָּה אֲמַנְחוֹת הַמִּפְרָשׁוֹת וְרִגְלוֹת לְבַא בְּפִי עֲצָמוֹן וְלֹא בְגָלֵל זָבַח. תּוֹסְפוֹת: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הרי עלי עשרון זביא אחד עשרונים זביא כו': הרי זה על כל החלות אע"פ שהוא מבואר מחמת ענין השלישי והוא זביא ששים לפי שהוא גדול שבמנחות (יחיד) זביא בכלי אחד כמו שנתבאר בפי שלפני זה וענין מיוחדת שאינה סמוכה לדבר אחר רק קרא אותו הכתוב מנחה (שם מנחה) שם מוחלט אבל זולתה מן המנחות סמוכה מנחת מרחשת מנחה על המחבת מאפה תנור ואין הלכה כרבי יהודה: (רמב"ם)

פרק יג - משנה ב

מִנְחָה, מִיֵּן הַמִּנְחָה, זְבִיא אַחַת. מִנְחוֹת, מִיֵּן הַמִּנְחוֹת, זְבִיא שְׁתַּיִם. פֿרשתי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פֿרשתי, זְבִיא חֲמִשָּׁתָן. פֿרשתי מִנְחָה שֶׁל עֶשְׂרוֹנִים וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פֿרשתי, זְבִיא מִנְחָה שֶׁל שְׁשִׁים עֶשְׂרוֹן. רַבִּי אוֹמֵר, זְבִיא מִנְחוֹת שֶׁל עֶשְׂרוֹנִים מֵאָחָד וְעַד שְׁשִׁים:

ר"ע מברטנורה **מנחה מין המנחה**. האומר הרי עלי מנחה, או מין מנחה: **זביא אחת**. מן המנחות האמורות בפרשה: **מנחות**. עלי, או שאומר מין מנחות עלי, זביא שתי מנחות ממין אחד: **פרשתי**. מיני מנחות שאביא, ואיני יודע כמה מינים הם שנגדתי להביא: **מביא חמשתן**. מנחת סלת, מנחת מרחשת, מנחת מחבת, מנחת מאפה תנור, והיא באה שני מינים, חלות ורקיקין: **פרשתי מנחה של עשרונים**. בכלי אחד, ואיני יודע כמה עשרונים קבעתי בה: **זביא ששים עשרון**. דטפי מהכי ליכא לספוקי. ואי בציר מהכי נדר לא אקפת לו, דמתנה ואומר כמה שפרשתי יהא לנדרי והשאר יהא לנדבה: **רבי אומר**. פיון דאמר מנחה דמשמע חדא, אלקמא בכלי אחד קבעה [ג], ואם זביא ששים בכלי אחד, שמה בציר מהכי נדר והוי מנחה יתרה, דאית ליה לרבי דקביעותא דמנא מלתא היא, הלכך זביא ששים מנחות מאחת ועד ששים, חדא של עשרון אחד, וחדא של שנים, וחדא של שלשה, וחדא של ארבעה, עד ששים. שגמץא מביא פיו הכל אלף שמנה מאות ושלישים עשרון, דנדאי חדא מנחה נדר. ואינד נדבה. ואין הלכה כרבי: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [א] אָבֵל בְּמוֹשֶׁה דְלַעֲלֵל לֹא פְלִיג, דְּהָיָא בְּאוֹמֵר פֿרשתי עֶשְׂרוֹנוֹת אָבֵל לֹא קִבְעִיתִים בְּכָלִי אַחַד, דְּמִיתִי שְׁשִׁים עֶשְׂרוֹנוֹת בְּשְׁשִׁים מֵאֵי. גְּמָרָא. וְקִשְׁיָה, דָּאִם פֿוֹ אֲמַאי סָגִי לְעֵיל בְּשְׁשִׁים. וְיֵשׁ לוֹמֵר דְּדָמִי לְמִשְׁנֵה ה' דְּזָבִיא פְּלוּם הַמִּרְבֵּה, דְּשְׁשִׁים עֶשְׂרוֹן יוֹם מִרְבֵּה הוּא. וְעַנְוֹ תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מנחה מין המנחה זביא אחת מנחות מין כו': חמשתן חמשת מינין והן מנחת הסולת והמחבת והמרחשת ומאפה תנור והן שני מינין חלות ורקיקין. ומה שאמר מאחד ועד ששים הוא שיביא עשרון בכלי אחד ושני עשרונות בכלי אחר וכן על הסדר אחד עד שיביא ששים מנחה בששים כלים בכלי הראשון עשרון ובאחרים ששים לפיכך יהיה מנין כל העשרונות אלף תת"ל עשרון ואין הלכה כרבי: (רמב"ם)

פרק יג - משנה ג

הָרִי עָלַי עֲצִים [ד], לֹא יַפְחַת מִשְׁנֵי גְזִירִין. לְבוֹנָה, לֹא יַפְחַת מִקִּמְךָ [ה]. חֲמוֹשָׁה קִמְצִים הֵן, הָאוֹמֵר הָרִי עָלַי לְבוֹנָה, לֹא יַפְחַת מִקִּמְךָ. הַמִּתְנַדֵּב מִנְחָה, זְבִיא עֵמָה קִמְךָ לְבוֹנָה. הַפְּעֻלָּה אֶת הַקִּמְךָ בַּחוּץ, חֵיב [ו]. וְשִׁנֵּי בְּזִיכִין טְעוּנִין שְׁנֵי קִמְצִים [ז]:

ר"ע מברטנורה **לא יפחת משני גזירין**. שתי בקיעות גדולות. דמעוט עצים שנים: **והפעלה את הקמץ בחוץ חייב**. כרת, דהעלאה היא ובהאי פלגא הוי נמי הפעלה קמץ בפנים דהקטרה מעליתא היא, הלכך חשיב חמשה קמצים ותו לא, ולא חשיב להאי דהפעלה קמץ בפנים לקמץ ששי: **ושני בזיכים**. של לחם הפנים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ד] **עצים**. תנו רבנן, קרבן נפש כי תקריב קרבן מנחה, מלמד שמתנדבין עצים. ונתורת פהנים מרבינו מניח נמי יין ושמן ולבונה. וכן הוא אומר דעצים אקרי קרבן, והגזירות הפלגו על קרבן העצים. ענן תוספות יום טוב: [ה] **קמץ**. תנו נמי הכי בסוף פרק ז' דשקלים. ופרש הר"ב שזה עשור הקבונה הפאה עם המנחה, דכתיב והרים ממנו וכו'. והכי איתא בגמרא. ואף על גב דבפרק קמא משנה ג' פרש הר"ב דבשני קרטין פשרה, ונלוף

לה מקרא, הינו בדיעבד. ומיהו הקא דנודר בלבונה בפני עצמה לא יצא אלא בקמץ, דלהכי אצטרף על המנחה, דבתדי מנחה אין, בפני עצמה לא. ואיפא מאן דאמר דבבאה בפני עצמה נמי פליגי. והיא פלגתא בגמרא. ועין תוספות יום טוב: **(ו) הקמץ כו'**. לאו דוקא. דהוא הדיו בכזית דחייב, כרפון דזבחים פרק י"ג משנה ד'. אלא לאפוקי מרבי אליעזר דמשנה ו' שם בבזיקי לבונה עד שיקריב שני קמצים. תוספות. ועין תוספות יום טוב: **(ז) שני קמצים**. בתורת פהנים גליף ליה: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הרי עלי עצים לא יפחות משני גזירין לבונה כו': אמר רחמנא אדם כי יקריב מכם קרבן ואמר עזרא ולקרבן העצים קרא אותו קרבן ע"כ אם יחייב עצמו בעצים למזבח נתחייב בהן כשאר הקרבנות ואין פחות משני גזירין מפני שאי אפשר כל יום * [פחות] משני גזירין להוסיפן על המזבח וא"א שיהא פחות מזה שנאמר וערכו ובער עליה הכהן עצים וערכו עצים על האש ומיעוט רבים בלשונינו שנים: (רמב"ם)

פרק יג - משנה ד

הרי עלי זֶהָב **(ח)**, לא יפחות מדינר זָהָב. כֶּסֶף, לא יפחות מדינר **(י)** כֶּסֶף. נחשת, לא יפחות ממעֵה כֶּסֶף. פְּרֻשֵׁתִי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פְּרֻשֵׁתִי, הוּא מְבִיא עַד שְׂיֵאמַר לֹא לְכֹד נִתְפַּנְנֵתִי:

ר"ע מברטנורה לא יפחות מדינר זָהָב. והוא שֵׂיאמר מטבֵעַ שֶׁל זָהָב. דאי לא, דלמא נספא דדחבא קאמר, דהינן חתיכה שֶׁל זָהָב **(ט)**: נחשת לא יפחות ממעֵה כֶּסֶף. שְׂבִיבא נחשת שֶׁשְׁנָה מֵעַה כֶּסֶף: פְּרֻשֵׁתִי. כֹּד וְכֹד זָהָב: וְאֵינִי יוֹדֵעַ כַּמָּה פְּרֻשֵׁתִי. גְּבִיָא כֹל כֹּד עַד שְׂבִיבָא בְּצִמּוֹ שְׂמַעוּלָם לֹא נִתְפַּנּוּ לְכֹל כֹּד: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **(ח)** זָהָב. זֶה לְבַדֵּק הַבַּיִת. הַרְמַב"ם: **(ט)** וּבְסוּף פֶּרֶק ו' דְּשִׁקְלִים פֶּרֶשׁ הַר"ב, מְבִיא אֶפְלוּ צִנּוּרָא שְׁהוּא כְּמִין מְזֶלֶג קָטָן. וְעֵינֵי תוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **(י)** מְדִינָר. וְדִלְמָא פְּרִיטִי. אִמַּר רַב שֶׁשֶׁת בְּאַתְרָא דְּלֹא סָגִי פְּרִיטִי דְּכֶסֶף. גְּמָרָא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הרי עלי זֶהָב לא יפחות מדינר זָהָב כסף לא כו': זה לבדק הבית ע"מ שיאמר לשון מטבע אבל אם לא זכר מטבע יכולין אנו לומר אפשר שבחתיכה של זהב או של כסף נתחייב: (רמב"ם)

פרק יג - משנה ה

הרי עלי יָוֹן, לא יפחות משלשה לגין. שָׁמֹן, לא יפחות מלֶג. רְבִי אֹמֵר, שְׁלֹשָׁה לָגִין. פְּרֻשֵׁתִי וְאֵינִי יוֹדֵעַ **(יב)** מַה פְּרֻשֵׁתִי, גְּבִיָא כִּיּוֹם הַמְרָבָה:

ר"ע מברטנורה הרי עלי יָוֹן. לְנִסְכִּים: לא יפחות משלשה לגין. שֶׁהוּא פְּחוּתִים שְׁבִנְסִכִּים. רְבִיעִית הַהִין לְכֶבֶשׂ, תְּלַתָּא לָגִין הוּוּ, שְׁהִין שְׁנֵים עֶשְׂרֵי לָגִין: שָׁמֹן לֹא יפחות מלֶג. שֶׁהַפְּחוּת שְׁבִמְנַחָה עֶשְׂרֹן סֵלַת, וְהִיא טַעוּנָה לֶג שָׁמֹן **(יא)**: רְבִי אֹמֵר שְׁלֹשָׁה לָגִין. כְּפָחוּת שְׁבִמְנַחַת נִסְכִּים, עֶשְׂרֹן לְכֶבֶשׂ בְּלוּל בְּרְבִיעִית הַהִין שָׁמֹן. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי: כִּיּוֹם טוֹב רָאשׁוֹן שֶׁל חַג הַסִּכּוֹת קִשְׁחַל לְהִיּוֹת בְּשֶׁבֶת. שְׁאוֹתוֹ הַיּוֹם מְרַבָּה בְּנִסְכִּים לְקַרְבָּנוֹת שֶׁל חוֹבֵת הַיּוֹם מִכֹּל שְׂאֵר מוֹת הַשָּׁנָה. דְּהוּוּ שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי פְּרִים וְאֶרְבָּעָה עֶשְׂרֵי כֶּבֶשִׁים וְאֶרְבָּעָה מוֹסְפִים, שְׁנֵי מוֹסְף דְּשֶׁבֶת וְשְׁנֵי מוֹסְף דְּחַג **(יג)**, וְאֵילִים שְׁנַיִם וְשְׁעִיר אֶחָד **(יד)**. וְהַנִּסְכִּים הַצָּרִיכִים לְכֶלֶם מֵאָה וְאֶרְבָּעִים לֶג **(טו)**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **(יא)** דְּשָׁמֹן דְּבֵא בְּדָבָה גְּמַרְיָנוּ מִמְּנַחַת נְדָבָה. דְּתִנְיָא, קַרְבּוֹ, כְּלוּמַר וְכִי תִקְרִיב קַרְבּוֹ מְנַחָה, מְלַמֵּד שְׁמַתְנַדְבִּין שָׁמֹן. וְדוּן מִינָהּ וּמִינָהּ, מַה מְנַחָה בְּלֶג אֶף שָׁמֹן בְּלֶג. וְרַבִּי סָבַר, דּוּן מִינָהּ וְאֹרְזִי בְּאַתְרָהּ, דְּשָׁמֹן הָבֵא בְּפִנֵּי עֲצָמוֹ הֵיךְ פְּנִסְכִּים דּוּמִיָּא דִּינֵין. בְּגִמְרָא. וְעֵינֵי תוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **(יב)** וְאֵינִי יוֹדֵעַ כו'. מִן הַיּוֹן אוֹ מִן הַשָּׁמֹן. הַרְמַב"ם: **(יג)** לֹא דַק. אֶלָּא שְׁנֵי תְּמִידֵי הַיּוֹם הַזֶּה לִּיָּה לְחַשֵּׁב בְּמִקּוֹם שְׁנֵי מוֹסְפֵי חַג. וְלָכוּן רָאוי הִיָּה לוֹ שְׂכִיבָה וְאֶרְבָּעָה כֶּבֶשִׁים, שְׁנֵי מוֹסְפֵי שֶׁבֶת וְשְׁנֵי תְּמִידֵי הַיּוֹם: **(יד)** גַּם כֹּן לְפִי רִיבִטָא כֶּתַב כּוּ, דְּהָא חֲסֵאת הוּא וְאֵין לְחֲסֵאת נִסְכִּים, כְּדִתְנֵן בְּפֶרֶק ט' מִשְׁנֵה ו': **(טו)** שָׁכַן שְׁנֵינֵי שֶׁם מִשְׁנֵה ג' כו'. וְזֶה הַמּוֹסְפֵר שְׁנֵה לְשָׁמֹן וְלָיִן: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הרי עלי יָוֹן לא יפחות משלשה לוגין שמן לא כו': כבר ידעת שהפחות שיש בנסכים הוא נסכי כבש שהוא ג' לוגין והפחות שבמנחה עשרון והוא צריך לוג שמן כמו שבארנו פעמים ורבי נוטה אל הפחות שיהיה מן השמן במנחת נסכים והן ג' לוגין שבוללין בהן עשרון לכבש: ויום מרובה הוא יום טוב ראשון של חג שחל להיות בשבת וכשתחשוב הנסכים שחייבין לאותן הקרבנות שמקריבין ביום ההוא תמצא י"ב הין פחות שלש הין והן ק"מ לוג

וכשיעור הזה מקריבין מן היין וכמוהו ג"כ יהיה השמן שכולליו בו ס"א עשרון שמקריבין ביום הזה כמו שנתבאר בפרק שלפני זה ואין הלכה כרבי: (רמב"ם)

פרק יג - משנה ו

הרי עלי עולה, יביא כֶּבֶשׂ. רבי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר, אוֹ תֹר אוֹ בֶן יוֹנָה. פְּרִשְׁתִּי מִן הַבְּקָר וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פְּרִשְׁתִּי, יָבִיא פֶּר וְעֵגֶל אֵיל גְּדִי וְטֹלָה. פְּרִשְׁתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פְּרִשְׁתִּי, מוֹסִיף עֲלֵיהֶם תֹּר וּבֶן יוֹנָה:

ר"ע מברטנורה הרי עלי עולה יביא כֶּבֶשׂ. רבי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר אוֹ תֹר אוֹ בֶן יוֹנָה. בְּאַתְרֵיהּ דְּתַנָּא קָמָא לֹא הִיוּ קוֹרִים עוֹלָה סְתָם אֶלָּא לְעוֹלֹת בְּהֵמָה, וּפְחוּתָהּ שְׁבַע עוֹלֹת בְּהֵמָה הוּא כֶּבֶשׂ, הַלֶּכֶד יָבִיא כֶּבֶשׂ. וּבְאַתְרֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה הִיוּ קוֹרִים עוֹלָה סְתָם גַּם לְעוֹלֹת הַעוֹף, הַלֶּכֶד יָבִיא תֹר אוֹ בֶן יוֹנָה. וַיִּמַּר כִּי אֶתְרֵיהּ וַיִּמַּר כִּי אֶתְרֵיהּ: יָבִיא פֶּר וְעֵגֶל. זְכָרִים וְלֹא נְקִבּוֹת. דְּעוֹלָה לִיכָא לְסַפּוּקֵי אֶלָּא בְּזָכָרִים. וּמִתְנִיתִין רַבִּי הִיא דְּאָמַר לְקַמֵּן הַמִּתְנַדֵּב קֶטָן וְהִבִּיא גְדוֹל לֹא יֵצֵא. אֲבָל רַבֵּנּוּ פְּלִיגֵי עֲלֵיהּ וְאָמְרֵי הַמִּתְנַדֵּב קֶטָן וְהִבִּיא גְדוֹל יֵצֵא, דְּיֵשׁ בְּכֻלָּל מִרְבָּה מַעֵט. וְהַלְכָה פְּחֻכְמִים: פְּרִשְׁתִּי. אֶחָד מִקְרַבְנוֹת הַבְּהֵמָה וְאֵינִי יוֹדֵעַ מֵאֵיזָה מִהֶן פְּרִשְׁתִּי. יָבִיא מִכָּל מִינֵי בְּהֵמָה הַזְּכָרִים גְּדוֹלִים וְקִטְנִים, דְּהֵינּוּ פֶּר וְעֵגֶל אֵיל וְשַׁעִיר וְגְדִי וְטֹלָה: פְּרִשְׁתִּי. אֶת הַמִּין: וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פְּרִשְׁתִּי. אִם מִין בְּהֵמָה אוֹ מִין עוֹף: (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם הרי עלי עולה יביא כֶּבֶשׂ ר"א ב"ע אוֹמֵר תֹּר כו': בַּמְקוֹמוֹ שֶׁל תִּיֵּק לֹא הִיוּ קוֹרִין שֶׁם עוֹלָה מוּחֲלָט אֶלָּא עוֹלֹת בְּהֵמָה וּפְחוּת שֶׁתְּהֵא כֶּבֶשׂ וּבַמְקוֹמוֹ שֶׁל ר"א בן עזריה קורין שם עולה מוחלט ואפי' לעולת העוף ועל כן אמר תור או בן יונה ושם עולה נופל על כֶּבֶשׂ ועל עוֹיִם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ שֶׁאִם יוֹלֵד סֶפֶק יָבִיאוּ מִזֶּה הַמִּין הַגְּדוֹל וְהַקָּטָן שֶׁבּוֹ וְאֵין זֶה אֶלָּא דַּעַת רַבִּי שֶׁאָמַר שֶׁהַמִּתְנַדֵּב קֶטָן וְהִבִּיא גְדוֹל לֹא יֵצֵא וְעַל כֵּן צָרִיךְ אֵל קֶטָן וְגְדוֹל אֲבָל חַכְמִים אוֹמְרִים שֶׁהוּא מְבִיא הַגְּדוֹל מֵאוֹתוֹ הַמִּין אִם נוֹלֵד הַסֶּפֶק וְהַלְכָה כַּחכְמִים וְאֵין אֲנִי צָרִיכִין לִשְׁנוֹת לָךְ שֶׁעוֹלֹת בְּהֵמָה אֵינָה בֹאָה אֶלָּא מִן הַזְּכָרִים מֵאִיזָה מִין שֶׁתְּהֵא לְפִי שֶׁכֶּבֶר שֶׁזָכְרנוּ לָךְ בִּזְוָה: (רמב"ם)

פרק יג - משנה ז

הרי עלי תודה, ושלמים, יביא כֶּבֶשׂ. פְּרִשְׁתִּי מִן הַבְּקָר וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פְּרִשְׁתִּי, יָבִיא פֶּר וּפְרָה עֵגֶל וְעֵגֶלָה {זו}. מִן הַבְּהֵמָה וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פְּרִשְׁתִּי, יָבִיא פֶּר וּפְרָה, עֵגֶל וְעֵגֶלָה, אֵיל וְרַחֵל, גְּדִי וְגְדִיָּה, שַׁעִיר וְשַׁעִירָה, טֹלָה וְטֹלָה:

ר"ע מברטנורה תודה ושלמים. תודה או שלמים: יביא כֶּבֶשׂ. פְּחוּת שֶׁבַתְּוֹדָה וְשַׁלְמִים: יביא פֶּר וּפְרָה. דְּתוֹדָה וְשַׁלְמִים אֵיכָא לְסַפּוּקֵי בְּזָכָרִים וְנְקִבּוֹת: וְרַחֵל. נְקִבָּה בֵּית שְׁתֵּי שָׁנִים {זו}: גְּדִי. בֶּן שָׁנָה מִן הַעֲזִים: שַׁעִיר. עֹז בֶּן שְׁתֵּי שָׁנִים: טֹלָה. כֶּבֶשׂ בֶּן שָׁנָה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {זו} עגל כו'. גם כן דעת רבי. הרמב"ם: {זו} וְהָיָה לִיה לִפְרֵשׁ אֵיל בֶּן שְׁתֵּי שָׁנִים, כְּדָתְנֻן בְּמִשְׁנֵה ג' פְּרָקִים קָמָא דְּפָרָה: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הרי עלי תודה ושלמים יביא כֶּבֶשׂ פִּירְשְׁתִּי כו': זֶה לְפִי שֶׁהַשְּׁלָמִים נִקְרָבִים מִן הַזְּכָרִים וְהַנְּקִבּוֹת וְהוּא ג"כ דַּעַת רַבִּי אֲבָל דַּעַת חַכְמִים שֶׁאִם אָמַר מִן הַבְּהֵמָה וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה שֶׁפִּירְשְׁתִּי מִקְרִיב פֶּר וְאֵיל וּפְרָה וְרַחֵל שַׁעִיר וְשַׁעִירָה וְהַלְכָה כַּחכְמִים: (רמב"ם)

פרק יג - משנה ח

הרי עלי שור, יביא הוא ונסכו (יח) במנה. עגל, יביא הוא ונסכו בחמש. איל, יביא הוא ונסכו בשתיים. כבש, יביא הוא ונסכו בסלע. שור במנה, יביא במנה חוץ מנסכו. עגל בחמש, יביא בחמש חוץ מנסכו. איל בשתיים, יביא בשתיים חוץ מנסכו. כבש בסלע, יביא בסלע חוץ מנסכו. שור במנה והביא שנים במנה, לא יצא, אפלו זה במנה חסר דינר וזה במנה חסר דינר. שחור והביא לבן, לבן והביא שחור, גדול והביא קטן, לא יצא. קטן והביא גדול, יצא. רבי אומר, לא יצא:

ר"ע מברטנורה **יביא הוא ונסכו במנה**. קד נתפרש דינו בתורה שבעל פה, שיהא ערף השור עם נסכו מנה: **עגל יביא הוא ונסכו בחמש**. סלעים: **אמר הרי עלי שור במנה**. יביאנו במנה חוץ מנסכו, שהרי קד קבעו: **שור במנה והביא שנים במנה לא יצא**. שהרי קבע שור במנה: **קטן והביא גדול יצא, רבי אומר לא יצא**. משום הכי תנא פלגתא דרבי רבנן הקא בסיפא, לפרושי דרישא לאו דברי הכל היא אלא רבי היא ולא רבנן. ואין הלכה כרבי: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (יח) **ונסכו**. הנין והסלת שמיבאין עם הקרבו נקראים נסכים. הרמב"ם: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הרי עלי שור יביא הוא ונסכו במנה עגל כו': אלו הדמים הם הדמים הבינונים לאלו הדברים באותו זמן באותן ארצות וכבר אמרנו שאין הלכה כרבי: (רמב"ם)

פרק יג - משנה ט

שור זה עולה, ונסתאב, אם רצה, יביא בדמיו שנים. שני שורים אלו עולה, ונסתאבו, אם רצה, יביא בדמיהם אחד. רבי אוסר. איל זה עולה, ונסתאב, אם רצה, יביא בדמיו כבש (כ). כבש זה עולה ונסתאב, אם רצה, יביא בדמיו איל. רבי אוסר. האומר אחד מכבשי הקדש, ואחד משורי הקדש, היו לו שנים, הגדול שבהן הקדש. שלשה, הבינוני שבהן הקדש. פרושתי ואיני יודע מה פרושתי, או שאמר, אפר לי אבא ואיני יודע מה, הגדול שבהן הקדש:

ר"ע מברטנורה **ונסתאב**. שפפל בו מום. דבעל מום אקרי טמא כדכתיב (ויקרא כו) ואם פל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה, ובבעלי מומין שיפדו הפתוב מדבר, כדפרשין בפרקין דלעיל: **אם רצה יביא בדמיו שנים**. ולא דמי לרישא דאמרין שור במנה והביא שנים במנה לא יצא, דהתם דאמר הרי עלי שור במנה חלב עד שביאנו, אבל הכא בשור זה ונסתאב שאני, דכיון דאמר שור זה אקריב עולה ונסתאב, אזל ליה נדריה, דתו לא מצי לקיומיה: **רבי אוסר**. לכתחלה (יט). אבל אם הביא יצא. דכיון דאמר זה, אינו חלב באחריותו. ואין הלכה כרבי: **הבינוני שבהן הקדש**. אף הבינוני שבהן הקדש. דכי יש לו שנים, הגדול הקדש, שהמקדיש בעין לפה מקדיש, ומסתאב מוטב שבהן הקדש, דכתיב (דברים יב) מבחר נדריכם. וכי יש לו שלשה, חוששין אף לבינוני, דלא נדעין אהי מניה חל ההקדש, אי אגדול דהוי עין לפה, אי אבינוני דהוי עין לפה לגבי קטן, הלכך תרוניהו אסירי. מיהו לא קרב למזבח אלא חד מניהו והכי עבדי דלשתי חד מניהו, ממתין לבינוני עד שיומם (כא), ומחלל אותו אגדול. דממה נפשך, אי אבינוני חל ולא אגדול, הרי נפל בו מום וחללו. ואי אגדול חל מעקרא, נמצא בינוני חליו מעקרא: **פרשתי**. איזה מהן ולא ידעתי איזה הוא: **או שאמר לי אבא**. בשעת מיתתו, אחד משורי הפרשתי להקדש, ואיני יודע על איזה מהן אמר לי: **הגדול שבהן הקדש**. דהיכא דאמר פרושתי ליכא ספקא, דנדאי הגדול פרוש: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (יט) וארישא יביא בדמיו שנים דהוי קטן והביא גדול (שפכל מקום שנים חשיבים מאחד אפלו שניהם שנים. רש"י נמי פליג, אלא דנטר לתנא קמא עד דמסיק למלתיה. גמרא: (כ) **כבש**. וברישא נמי שור זה כו', אפלו הביא בדמיו איל אחד יצא. הרמב"ם: (כא) ופשיטא דהוא הדיו נמי אם הומם הגדול דמחלל בבינוני, אלא שצריך שביא גם כן בדמים היתרים: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם שור זה עולה ונסתאב אם רצה יביא בדמיו כו': האומר אחד מכבשי הקדש ואחד משורי הקדש כו': רבי חולק על כל העניינים שאמרנו בהלכה הזאת לפי שדעתו שהנדר מקריבין אותו עצמו ואם נסתאב יביא בדמיו כמותו ואין הלכה כרבי: (רמב"ם)

פרק יג - משנה י

הרי עלי עולה, יקריבנה במקדש. ואם הקריבה בבית חונו, לא יצא. שאקריבנה בבית חונו, יקריבנה במקדש. ואם הקריבה בבית חונו, יצא. רבי שמעון אומר, אין זו עולה. הריני נזיר, יגלח **בג** במקדש. ואם גלח בבית חונו, לא יצא. שאגלח בבית חונו, יגלח במקדש. ואם גלח בבית חונו, יצא. רבי שמעון אומר, אין זה נזיר. הפהנים ששמשו בבית חונו, לא ישמשו במקדש בירושלים **בז**, ואין צריך לומר לדבר אחר **בח**, שאנאמר (מלכים ב כג), אך לא יעלו פהני הבמות אל מזבח ה' בירושלים כי אם אכלו מצות בתוך אחיהם, הרי הם כבעלי מומין, חולקין ואוכלין, אבל לא מקריבין:

ר"ע מברטנורה בבית חונו. בית המקדש שבנה חונו בנו של שמעון הצדיק באלכסנדריא של מצרים. שפשמט שמעון הצדיק אמר להם, חונו בני ישמש תחתיו, מפני שהיה בקי ורגיל בעבודה יותר משמעי אחיו. ולא קבל עליו חונו להיות כהן גדול לפי שהיה שמעי אחיו גדול ממנו שתי שנים ומחצה. ונתמנה שמעי כהן גדול תחת אביו. לזמנים **בב** נתקנא חונו בשמעי אחיו, אמר לו בא ואלמדך סדר עבודה. הלבשוו כתנת בד דקה שלובשות הנשים על בשרן ועליה אזור צר קטן והעמידו אצל המזבח, יצא ואמר לאחיו הפהנים ראו מה נדר זה וקיים לאהובתו, אותו היום שאתמנה לכהן גדול אלבש כתנת שליכי ואחגר באזור שליכי. בקשו אחיו הפהנים להרגו, סח להם כל המאמר, בקשו להרג את חונו, רץ מפניהם לבית המקדש. ועדו כל הרואה אותו אומר זה הוא. הלך לו לאלקסנדריא של מצרים שהיו בה רבבות מישראל ועשה שם מקדש ובה מזבח והעלה עליו לשם ה'. ועל אותו מזבח נתנבא ישעיה **יט** ביום ההוא יהיה מזבח לה' בתוך ארץ מצרים. ועמד הבית ההוא קרוב למאיתים שנה ונקרא בית חונו על שמו. והכל מודים שהקרבנות שהיו קרבים שם אינו קרבו. לפיכך מי שאמר הרי עלי עולה והקריבה שם לא יצא די נדרו: **שאקריבנה בבית חונו.** נעשה כאומר הרי עלי עולה על מנת שאקריבנה ולא אתחייב באחריותה, הלכך אם הקריבה בבית חונו יצא די נדרו, אבל חייב פרת משום שוחט בחוץ, שהרי קרא עליה שם עולה: **רבי שמעון אומר אין זו עולה.** והרי היא חליו גמורים. שאין שם הקדש חל עליה כלל כשאמר שאקריבנה בבית חונו. ואין הלכה קרבי שמעון: **ואם גלח בבית חונו לא יצא.** אלא יחזור ויגלח במקדש בירושלים **בז**, ושם יביא קרבנותיו: **שאגלח בבית חונו, אם גלח בבית חונו יצא.** דהאי גברא שגזר בניזיר כדי שיגלח בבית חונו, לצעורי נפשיה נתפכו **כה**, ומפני שהיה קרוב לבית חונו ורחוק מארץ ישראל, אמר אי סניא בבית חונו טרנא, טפי לא מצינא לאצטעורי, ולא חל שם נזירות עליו **בז**, אבל נעשה כמי ששבע שלא לשתות יין עד זמן פלוני: **רבי שמעון אומר.** אינו נזיר כלל ומתיר לשתות יין. ואין הלכה קרבי שמעון: **ואין צריך לומר לדבר אחר.** אם שמשו לעבודה זרה שלא ישמשו עוד בירושלים: **והרי הן כבעלי מומין.** שחולקים ואוכלים בקדשים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תו"ט **בב** נראה שאף על פי שנתמנה לכהן גדול עדין לא עבד, אלא שגמנו ונמרו ופסקו לו הגדלה, ולזמנים פשה לו להתחנך ולעבד נתקנא: **בג** יגלח. ענין תגלחת, הבאת קרבנותיו. הרמב"ם: **בז** לא ידעתי למה הוסיף בירושלים. ועין לקמן: **בח** והכא ליכא למימר נעשה כאומר שלא אתחייב באחריות קרבנותיו. דנזיר כמה דלא מיתי קרבנותיו לא מתפטר. גמרא: **בז** ולהכי נמי לא מחייב משום שחוטאי חוץ. רש"י: **בז** בירושלים. אבל בגב ונבעו היו מתרים לשמש, כל שכן בזמן הזה שאין שרות ואין מקדש דנאין משרת וקרות בתוך חתלה. תוספות בשם רש"י: **בח** ואין צריך לומר כי. מפלל דבית חונו לאו עבודה זרה היא. ותימה. הרי יש כאן אסור שחוטאי חוץ. ונראה, דנדרים ונדבות דבני נח היה מעלה. תוספות ועין תוספות יום טוב: (עיקר תו"ט).

רמב"ם הרי עלי עולה יקריבנה במקדש ואם הקריבה כו': הכהנים ששמשו בבית חונו לא ישמשו כו': שמעון הצדיק ע"ה שממנו קבלנו הכל כמו שבארנו בתחלת הספר הזה כשאנו ה' ארץ ימים והשקט הניח שני בנים שם האחד חונו ושם השני שמעי והוא הגדול אבל חונו היה יודע יותר בענייני העבודה וצוה ע"ה למנות חונו הקטן כ"ג תחתיו ופוט חונו בגדי המעלה הזאת והלבישם לשמעני אחיו ומינה כ"ג תחת אביו ואח"כ נתחרט על מה שעשה וחשב בלבו להרוג שמעי אחיו כדי שיחזור אל המעלה לפי שא"י לו לחזור כמו שידעת מיסודי תורתנו שכל העולה במעלה ממעלות התורה אין מורידין אותו לעולם אלא בסיבה שיתחייב מחמתה להורידו שמעלין בקדש ולא מורידין ולא יהיה כ"ג אלא אחד בכל העולם לפיכך ביקש תחבולות על שמעי אחיו ואמר לו בא ואלמדך סדר העבודה וארגילך בה הלביש אותו בגד שאין הכהנים רגילים ללבוש וחגר אותו המיין שאינו מן המלאכה הידועה וגי' היתה צורת הבגד והמיין מאותן שלובשות הנשים באותו זמן והגיש אותו למזבח ללמדו איך יעבוד לא שייגע בשום עבודה מן העבודות מפני שאסור בעבודה מחוסר בגדים כמו שהודעתך אח"כ הניח אותו וירד הכהנים שבמקדש ואמר אחי זה יש לו חשוקה שהוא מזנה עמה וזה הבגד שעליו הוא בגדה והמיין שלה מפני שנשבע לה שיום שיתמנה כ"ג שילבש בגדיה ויקרב בהן למזבח כדי שתכיר גודל אהבתו אותה והנה קיים לה מה שיעדה קפצו המון הכהנים להורגו מפני גודל העבירה הזאת שנעשית במקדש שבגדו וחשב אפודתו מעידים על מה שאמר אחיו הפציר בהן שימתינו לו עד שידבר ולתת לו רשות לדבר עד שיקבלו דבריו ממנו והוא הגדי להן איך בא עליו אחיו בתחבולותיו וחקרו הענין תכלית החקירה ונתאמת שהוא נקי ושחונו הוא העובר כדי שיתמנה כהן גדול והלעיג על המזבח ועל העבודה עד שעשה מה שעשה וביקש מהמון להרוגו ונמלט אל בית המלך ולא [היה] יכול להצילו מכל העם שהיו מבקשים אותו כל ישראל ויצא וברח מירושלים אל אלכסנדריא של מצרים ובה בית באלכסנדריא בצורת בית המקדש ובה מזבח והקריב עליו קרבנות לשם יתברך וכן אמרו בית חונו לאו בית עבודת כוכבים הוא אלא שעבר על מה שאמר פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה ונאספו עליו כת שקורין אותו קבטצר עם כל הנלוים אליהם וקרב אותו לעבודת השם ובאו אליו וגדל עניינו בניין ומנוה כהן וכבדו אותו הבית והיו המצרים עובדים בו לשם ומקריבין קרבנות כפי מה שלמד אותו ונתקיים דבר השם ע"י יעשה ביום ההוא יהיה מזבח לה' בתוך ארץ מצרים וגו' ועמד הבית ההוא מאתים שנה והכל מודים שכל הקרבנות שקריבין בבית הזה והדומה לו אינו קרבו ובעלי חיים ששוחטים שם כאילו חונקים או נחרים וזה שאמרו יצא לפי שהוא כמו שאמר הרי עלי עולה על מנת שלא אהיה חייב באחריותה ולפיכך יצא ואע"ג שהרג אותה ולא הקריבה רבי שמעון אומר אינו עולה ואין שם קדושה חלה עליה בשום פנים הואיל והתנה על בית חונו ומותר למכור אותה לאלה וכבר בארנו בניזירות מענין תגלחת נזירות והבאת קרבנותיו ומה שאמר גם כן יצא לפי שהוא כמי שאמר הריני נזיר על מנת אלו קרבנות ולא אתחייב באחריות לפיכך אין כוונתו אלא לצער עצמו והרי הוא כמו שנשבע שלא ישתה יין זמן ידוע ולפיכך חייב בניזירות ור' שמעון אומר אין זה נזיר ומותר לשתות יין וכל מה שאסור לנזיר ואין הלכה כר' שמעון בשני העניינים: (רמב"ם)

פרק יג - משנה יא

נֹאמַר בְּעוֹלַת הַבְּהֵמָה אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ (ויקרא א), וּבְעוֹלַת הָעוֹף אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ (שם), וּבִמְנַחָה אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ (שם ב), לְלַמֵּד, שֶׁאֶחָד הַמְרֻבָּה וְאֶחָד הַמְּמַעֵיט, וּבְלִבְדָּ שֶׁיִּכְוֶן אָדָם אֶת דַּעְתּוֹ לְשִׁמּוֹת:

רמב"ם נאמר בעולת הבהמה אשה ריח ניחוח ובעולת כו': אמרו גם כן זאת התורה לעולה ולמנחה וגוי כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה ומנחה וחטאת ואמרו תלמידי חכמים העוסקים בהלכות עבודה מעלה עליהן הכתוב כאילו נבנה בית המקדש בימיהם ועל כן ראוי לאדם להתעסק בדברי הקרבנות ולשאת ולתת בהן ולא יאמר הרי הן דברים שאין צורך להן בזמן הזה כמו שאומרים רוב בני האדם:

סליק פירוש המשניות להרמב"ם ז"ל ממסכת מנחות (רמב"ם)

